

ΕΝΩΣΙΣ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

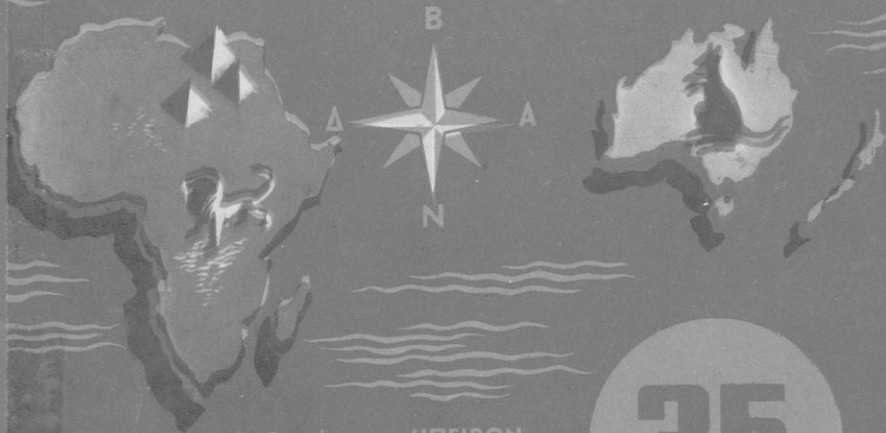

ΤΑΞΙΣ Ε

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

ΤΩΝ

ΗΠΕΙΡΩΝ

πολυχρώμου διπλού χάρτου ΗΠΕΙΡΩΝ
Γεωφυσικού και Πολιτικού

35

Εκδόσεις: 1964 από το Νοτιο-ανατολικό Βιβλίο. ΔΑΦΝΟΣΚΟΠΑΗ & ΑΘΗΝΑΙ

Καθηγητής Γεωγραφίας
Σωτήρης Γεωργιάδης
Δοκίμια

18435

18435

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Κ. ΜΑΥΡΙΑ - ΗΛΙΑ Α. ΤΣΑΚΙΡΗ

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΤΩΝ ΗΠΕΙΡΩΝ

ΔΙΑ ΤΗΝ Ε' ΤΑΞΙΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΗ ΔΙΑ ΜΙΑΝ ΤΡΙΕΤΙΑΝ
Διά τῆς ὑπ' ἀριθ. 124005/20 - 10 - 1955 ἀποφάσεως Ὑπουργ. Παιδείας

ΕΚΔΟΣΙΣ ΠΡΩΤΗ

18435

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ «ΑΤΛΑΝΤΙΣ» ΚΟΡΑΗ 8 - ΑΘΗΝΑΙ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἄριθ. Πρωτ. 87023

Π ρ ὶ ς
Τοῦς κ. κ. ΓΕΩΡΓ. ΜΑΥΡΙΑΝ — ΗΛ. ΤΣΑΚΙΡΗΝ
ὁδὸς Κοραΐ 8

Ἐ ν τ α ὕ θ α

Ἀνακοινοῦμεν ὑμῖν ὅτι διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 124005/20-10-55 πράξεως τοῦ Ὑπουργείου μετὰ σύμφωνον γνωμοδότησιν τοῦ Κ.Γ.Α.Σ.Ε. ἐνεκρίθη διὰ μίαν διετίαν ἀρχομένην ἀπὸ τῆς ἐναρξέως τοῦ προσεχοῦς σχολικοῦ ἔτους 1956 - 57 τὸ ὑποβληθὲν εἰς τὸν διενεργηθέντα σχετικὸν διαγωνισμὸν βιβλίον σας ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ὡς βοηθητικὸν τοῦ μαθήματος τῆς Γεωγραφίας διὰ τὴν Ε' τάξιν τοῦ Δημοτικοῦ σχολείου.

Παρακαλοῦμεν ὅθεν, ὅπως προβῆτε εἰς τὴν διόρθωσιν τοῦ βιβλίου σας κατὰ τὰς ὑποδείξεις τῶν οἰκείων Ἐπιτροπῶν καὶ μετὰ τὴν θεώρησιν αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ ἀρμοδίου Ἐκπαιδευτικοῦ Συμβούλου ἐκτυπώσετε τοῦτο, ἔχοντες ὑπ' ὄψιν ὅτι ἡ ἔγκρισις αὕτη παρέχεται ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς διορθώσεως τῶν σφαλμάτων καὶ δύναται νὰ ἀνακληθῆ ἀνὰ πᾶσαν στιγμήν.

Πᾶν βιβλίον μὴ φέρον αὐτολεξεὶ τὴν παροῦσαν δὲν εἶναι ἔγκρι-
μένον.

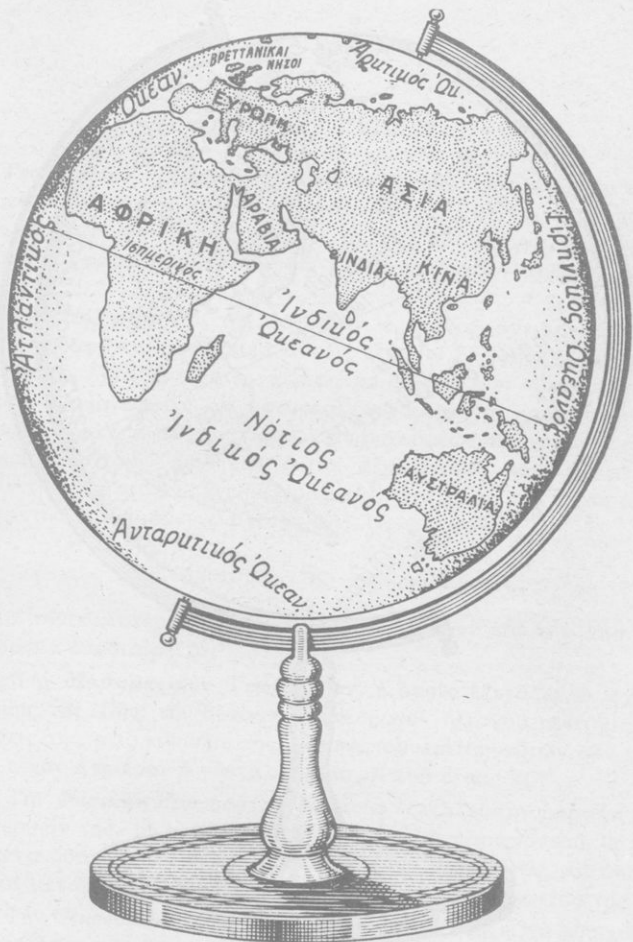
Ἐντολῇ Ὑπουργοῦ
Ὁ Διευθυντῆς
Χ. ΜΟΥΣΤΡΗΣ

Ἐκ τῆς ἐκθέσεως τῶν κ. κ. Κριτῶν

«... Περιέχει τὴν ὑπὸ τοῦ Ε.Α.Π. ὀριζομένην διὰ τοὺς μαθητὰς τῆς Ε' τάξεως ὕλην. Ἡ εἰκονογράφησις εἶναι πλουσία καὶ γίνεται διὰ νέων εἰκόνων ἀρκετὰ χαρακτηριστικῶν τῶν περιοχῶν εἰς ἃς ἀναφέρονται.

Ἡ διάρθρωσις τῆς ὕλης εἶναι ἀρκετὰ καλή. Τηρεῖται ἡ σειρά ἀλληλοεξαρτήσεως τῶν γεωγραφικῶν στοιχείων.

Ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς ὕλης ἐξαίρεται ἡ θέσις τῶν Ἑλλήνων εἰς τὸ ἐξωτερικὸν καὶ ἡ συμβολή των εἰς τὸν ἐκπολιτισμὸν τοῦ Αἰγυπτιακοῦ κυρίως Κράτους. Ὡσαύτως τονίζεται ἡ ἀγάπη τοῦ ἀποδήμου Ἑλληνισμοῦ πρὸς τὴν μητέρα Ἑλλάδα...».

Τὸ «Ἀνατολικὸν ἡμισφαίριον» ἢ ὁ «Παλιὸς κόσμος»
 μετὰ τὰς ἡπείρους καὶ τοὺς ὠκεανούς του.

Τὸ «Δυτικὸν ἡμισφαίριον» ἢ «ὁ Νέος κόσμος»
 μετὰ τὰς ἡπείρους καὶ τοὺς ὠκεανούς του.

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΤΩΝ ΗΠΕΙΡΩΝ

(ΕΚΤΟΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ)

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Γεωγραφίαν λέγοντες, έννοοϋμεν τὸ μάθημα ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον μᾶς ὀμιλεῖ διὰ τὴν σημερινὴν κατάστασιν τῆς Γῆς, ἐπὶ τῆς ὁποίας ζῆ ὁ ἄνθρωπος καὶ τὸ ὁποῖον περιγράφει, μελετᾷ καὶ ἐξηγεῖ τὰ διάφορα φαινόμενα, τὰ ὁποῖα συμβαίνουσι ἐπ' αὐτῆς καὶ ἔχουσι σχέσιν μὲ τὸν ἄνθρωπον.

Ὁ πρῶτος λαὸς εἰς τὴν Ἱστορίαν, ὁ ὁποῖος ἀντιμετώπισε μὲ φωτισμένον τρόπον καὶ τὸν τομέα αὐτόν, εἶναι οἱ Ἕλληνες. Ὡς ἐξῆς ἀποφαίνεται ὁ Ἰ. Μπαϊκερ εἰς τὸ περίφημον βιβλίον του «Ἱστορία τῶν Γεωγραφικῶν ἀνακαλύψεων καὶ ἐφευρέσεων». «Διὰ νὰ παρακολουθήσῃ κανεὶς τὴν Ἱστορίαν τῶν Γεωγραφικῶν ἀνακαλύψεων δὲν χρειάζεται ν' ἀνατρέξῃ πρὶν ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας. Αὐτοὶ ἐξεπέρασαν κάθε ἄλλον ἀρχαῖον λαὸν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς Γεωγραφικῆς ἐπιστήμης καὶ εἶχον ἀποκτήσει εἰς σημαντικὸν βαθμὸν γνώσιν τῆς Γῆς...».

Διαιρέσεις τῆς Γεωγραφίας

Διὰ τὴν καλύτεραν ἐξέτασιν τῶν πραγμάτων ποὺ τὴν ἀπασχολοῦν, ἡ *Γεωγραφία* ὑποδιαιρεῖται εἰς :

α) Τὴν *Μαθηματικὴν Γεωγραφίαν*, ἡ ὁποία ἐξετάζει τὸ σχῆμα καὶ τὸ μέγεθος τῆς Γῆς, τὴν θέσιν της ἐντὸς τοῦ ἡλιακοῦ συστήματος, τὰς διαστάσεις της, τὰς κινήσεις της, καὶ τὰς συνεπείας αὐτῶν τῶν κινήσεών της, ὡς εἶναι ἡ ἡμέρα, ἡ νύκτα, αἱ ἐποχαὶ τοῦ ἔτους κτλ.

β) Τὴν *Φυσικὴν Γεωγραφίαν*, ἡ ὁποία ἐξετάζει τὴν μορφήν τῆς Γῆς, τὸ ἐσωτερικὸν της, τὸ κλίμα καὶ τοὺς φυσικοὺς παράγοντας, θάλασσαν, τρεχούμενα ὕδατα, παγετώνας, ἠφαιστεια, σεισμοὺς κτλ., τὰ ὁποῖα ἐπιδροῦν καὶ μεταβάλλουσι διαρκῶς τὴν μορφήν τῆς ἐπιφανείας της.

γ) Τὴν *Ὀικονομικὴν Γεωγραφίαν*, ἡ ὁποία ἐξετάζει τὰ φυσικὰ καὶ τεχνητὰ προϊόντα τῆς Γῆς, τὰ ὀρυκτὰ καὶ μεταλλεύματά της, τὸν τρόπον τῆς μεταφορᾶς των εἰς ὅλα τὰ μέρη της, τὰ μεταφορικὰ μέσα καὶ, τέλος, τὰς οἰκονομικὰς σχέσεις μεταξὺ τῶν λαῶν, κτλ.

Καὶ δ) Τὴν *Πολιτικὴν Γεωγραφίαν*, ἡ ὁποία ἐξετάζει τὴν Γῆν ὡς κατοικίαν τοῦ ἀνθρώπου, εἰς ποῖα μέρη της ζοῦν περισσότεροι ἄνθρωποι, ποῖον πολιτισμὸν ἔχουσι, κ.ἄ.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ
ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΦΥΣΙΚΗΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'

Η Γ Η

1. Σχήμα τῆς Γῆς. Κινήσεις τῆς Γῆς

Τὸ πρόβλημα, τί εἶναι καὶ ἕως ποῦ ἐκτείνεται ἡ Γῆ ἐπὶ τῆς ὁποίας κατοικοῦμεν, ἐτέθη εἰς τὸν ἄνθρωπον ἐκ παλαιωτάτων χρόνων καὶ ἐχρειάσθησαν δεκάδες αἰώνων διὰ νὰ ἐξηγηθῇ καὶ διευκρινισθῇ πλήρως.

Εἰς τὴν ἀρχὴν ἐνόμιζεν ὅτι πέραν τοῦ ὀρίζοντός του δὲν ὑπῆρχε τίποτε καὶ περιεκλείετο ὑπὸ τοῦ οὐρανοῦ. Γύρω δὲ ἀπὸ τὴν Γῆν ἐκινεῖτο ὁ ἥλιος καὶ τὰ ἄλλα ἄστρα.

Παρήλθον αἰῶνες μέχρις ὅτου ἐννοήθη, ὅτι ἡ Γῆ δὲν εἶναι ἓνα ἐπίπεδον σῶμα, ἀλλὰ σφαιρικόν καὶ ὅτι αὐτὴ κινεῖται καὶ ὅχι ὁ ἥλιος.

Ἐχρειάσθη νὰ περάσουν αἰῶνες διὰ νὰ ἀποδείξουν μὲ παράτηρήσεις οἱ ἐπιστήμονες, ὅτι :

α) Ἡ Γῆ ἐπὶ τῆς ὁποίας κατοικοῦμεν εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ ἄπειρα *σφαιρικά σώματα* (ἄστρα), τὰ ὁποία παρατηροῦμεν τὰς νύκτας, ὅταν δὲν ὑπάρχουν σύννεφα εἰς τὸν οὐρανόν. Καὶ ὅτι τὰ περισσότερα τῶν ἄστρων εἶναι πολὺ μεγαλύτερα εἰς μέγεθος καὶ ὄγκον ἀπὸ αὐτὴν.

β) Ἡ Γῆ δὲν εἶναι ἐπίπεδος, ἀλλὰ σφαιρικὴ, ὅπως ἓνα πορτοκάλι καὶ μάλιστα πεπεσμένη εἰς τοὺς δύο πόλους καὶ ὀλίγον ἐξωγκωμένη εἰς τὸν Ἰσημερινόν.

γ) Ὅτι ἡ Γῆ κινεῖται καὶ ὅχι ὁ ἥλιος καὶ μάλιστα ὅτι κάμνει δύο κινήσεις : Μίαν περὶ τὸν ἄξονά της, ἐντὸς ἐνὸς 24ώρου καὶ μίαν περὶ τὸν ἥλιον, εἰς χρονικὸν διάστημα ἐνὸς ἔτους (365 ἡμερῶν).

Αἱ κινήσεις τῆς Γῆς περὶ τὸν ἄξονά της καὶ περὶ τὸν ἥλιον γίνονται μὲ μεγάλην ταχύτητα καὶ μὲ διεύθυνσιν ἐκ Δυσμῶν πρὸς Ἀνατολάς.

Μία ἀπλουστάτη ἀπόδειξις ὅτι ἀπατώμεθα νομίζοντες τὴν Γῆν ἀκίνητον εἶναι ἡ παρατήρησις, πού ὅλοι ἔχομεν κάμει, ὅταν ταξιδεύωμεν εἰς πεδινὰ μέρη μὲ αὐτοκίνητον ἢ σιδηρόδρομον. Ἐνῶ τὸ δχημά μας διεύθунεται π.χ. πρὸς Ἀνατολάς, ἐὰν ρίψωμεν τὸ βλέμμα μας ἔξω τοῦ παραθύρου, παρατηροῦμεν ὅτι τὰ γύρω ἀντικείμενα — δένδρα, τηλεγραφικοὶ στύλοι, σπίτια κτλ. κινοῦνται (φαινομενικῶς βέβαια) πρὸς τὴν ἀντίθετον διεύθυνσιν, δηλ. ἐξ Ἀνατολῶν πρὸς Δυσμάς.

Τοιοῦτρόπως συμβαίνει καὶ μὲ τὴν Γῆν. Ἐνῶ κινεῖται αὐτὴ ἐκ

Δυσμῶν πρὸς Ἀνατολὰς ἡμεῖς, φαινομενικῶς, βλέπομεν τὸν Ἥλιον καὶ τοὺς ἀστέρας νὰ κινοῦνται ἐξ Ἀνατολῶν πρὸς Δυσμᾶς.

2. Ἡ Ξηρὰ καὶ ἡ Θάλασσα

Εἰς ὁποιοδήποτε γεωγρ. χάρτην ἢ τὴν ὑδρόγειον σφαῖραν, ὅπου ἀναπαρίσταται, ἐν σμικρογραφίᾳ, μέρος ἢ ὀλόκληρος ἡ Γῆ, παρατηροῦμεν νὰ ξεχωρίζουν μὲ διαφορετικὰ χρώματα ἡ *ξηρὰ* καὶ ἡ *θάλασσα*.

Πῶς ὅμως εἰς τὴν πραγματικότητα ἐξεχώρισεν ἡ Ξηρὰ καὶ ἡ Θάλασσα;

Οἱ ἐπιστήμονες οἱ ὅποιοι μελετοῦν τὴν Ἱστορίαν τῆς γενέσεως τῆς Γῆς μᾶς διδάσκουν ὅτι, πρὶν ἀπὸ ἑκατομμῦρια ἔτη, ἡ Γῆ εὑρίσκετο εἰς *ρευστήν, διάπυρον*, ἴσως καὶ *δερώδη* κατάστασιν.

Μὲ τὴν πάροδον ὅμως ἑκατομμυρίων ἐτῶν ἡ θερμοκρασία κατῆλθε καὶ ἤρχισε νὰ ψύχεται (κρυώνει) τὸ ἔξω - ἔξω μέρος τῆς γῆνης σφαίρας, δηλαδῆ, ἡ ἐπιφάνειά της.

Ὅσον ἐπερνοῦσεν ὁ καιρὸς καὶ ἐψύχето περισσότερο ἡ Γῆ, ὁ φλοιὸς αὐτὸς ἐγένετο παχύτερος καὶ κατὰ συνέπειαν στερεώτερος. Μὲ τὴν ψύξιν ὅμως τὰ βαρύτερα στοιχεῖα ἐπῆγαν πρὸς τὸ Κέντρον τῆς Γῆς, ἐνῶ τὰ ἐλαφρότερα ἤλθον πρὸς τὰ ἔξω, πρὸς τὴν ἐπιφάνειάν της.

Ὁ στερεὸς αὐτὸς φλοιὸς τῆς Γῆς, δηλαδῆ ἡ ἐπιφάνειά της, διαρκῶς ἤλλαζε μορφήν, διότι ἡ κάτωθεν αὐτοῦ πυρωμένη λάβα τὸν ἐπίεζε καὶ τὸν ἔσπαζε εἰς πολλὰ του μέρη καὶ ἀπὸ τὰς σχισμὰς καὶ τὰς ὁπὰς ἐξεχύνετο ἡ λάβα πρὸς τὰ ἔξω καὶ ἠπλώνετο ἐπάνω εἰς τὸν στερεὸν φλοιόν, ὅπου ἐψύχето. Ἐνεκα τούτου ὁ στερεὸς φλοιὸς τῆς Γῆς ἐσχημάτιζε μεγάλας προεξοχὰς καὶ βαθειὰ κοιλάματα.

Ὅταν ἡ θερμοκρασία κατῆλθεν ἀρκετὰ εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν καὶ ἐψύχθησαν οἱ ὑδρατμοί, οὗτοι μετεβλήθησαν εἰς ὕδωρ, τὸ ὅποιον ἐσκέπασεν ὀλόκληρον τὴν γῆνην σφαῖραν. Τότε φαίνεται διελύθησαν καὶ ὄλα τὰ διαλυτὰ ἄλατα τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς καὶ ἔγιναν τὰ ὕδατα ἀλμυρὰ.

Μὲ τὴν πάροδον τῶν αἰῶνων καὶ μὲ τὴν διαρκῆ μεταμόρφωσιν τοῦ φλοιοῦ τῆς Γῆς ὑπεχώρησαν τὰ ὕδατα εἰς τὰ χαμηλότερα μέρη της, τὰ ὅποια ἀποτελοῦν σήμερον τοὺς *ὠκεανούς* καὶ τὰ ὑψηλότερα μέρη, τὰς *ἠπείρους*.

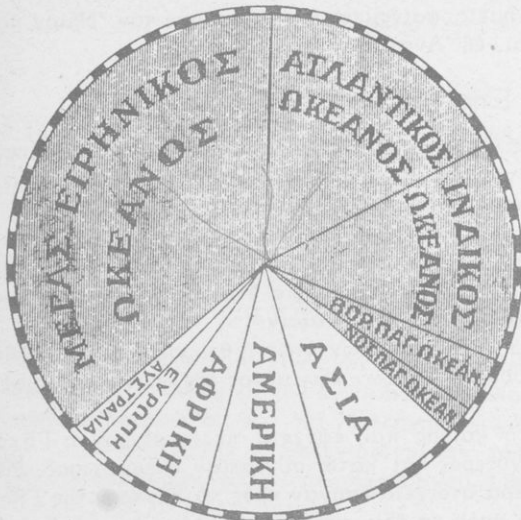
3. Αἱ Ἡπειροὶ

Παρατηροῦντες τὴν *ὕδρόγειον σφαῖραν*, βλέπομεν ὅτι τὸ μέρος τῆς ἠρᾶς τῆς Γῆς δὲν εἶναι συνεχές, ἀλλὰ ὑποδιαιρεῖται φυσικῶς εἰς πέντε μεγαλύτερα μέρη, τὰ ὅποια ὀνομάζονται *ἠπειροὶ* καὶ εἰς πλήθος μικρότερα, τὰ ὅποια ὀνομάζονται *νήσοι*.

Αἱ πέντε αὐταὶ ἠπειροὶ μετὰ τῶν πλησίων αὐτῶν νήσων δὲν ἔχουν τὴν ἴδιαν ἔκτασιν καὶ εἶναι αἱ ἑξῆς :

1) Ἡ *Ἀσία* μὲ ἔκτασιν 43.000.000 τετρ. χιλιομέτρων.

2) Ἡ *Ἀμερικῆ* μὲ ἔκτασιν 42.000.000 τετρ. χιλιομέτρων.

Εικ. 1.

3) Ἡ Ἀφρική με ἑκτασιν 30.000.000 τετρ. χιλιομέτρων.

4) Ἡ Εὐρώπη με ἑκτασιν 11.000.000 τετρ. χιλιομέτρων.

5) Ἡ Αὐστραλία με ἑκτασιν 8.500.000 τετρ. χιλιομέτρων.

Ἐκτός τῶν πέντε ἡπείρων, ὑπάρχει καὶ ὁ ἀκατοίκητος χώρος τοῦ Νοτίου Πόλου τῆς Γῆς, ὁ ὁποῖος ἔχει ἑκτασιν ξηρᾶς περίπου 14 000.000 τετρ. χιλιομέτρων. Ἡ ξηρὰ αὐτὴ σκεπάζεται διαρκῶς ὑπὸ πάγων καὶ παγετώτων καὶ λέγεται Ἀνταρκτική.

Ὅπως βλέπομεν καὶ εἰς τὴν ὑδρόγειον σφαῖραν, τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς Γῆς, τὰ 3/4 σκεπάζεται ἀπὸ τὴν θάλασσαν καὶ μόνον τὸ 1/4 εἶναι ἡ ξηρὰ (εἰκ. 1).

4. Οἱ Ὑκεανοὶ

Μέγεθος καὶ βάθος αὐτῶν: Ὅπως ἡ ξηρὰ, τοιουτοτρόπως καὶ ἡ θάλασσα διαχωρίζεται διὰ τῆς ξηρᾶς εἰς τρία κυρίως μεγάλα μέρη, τὰ ὁποῖα ὀνομάζομεν ὠκεανούς. Οἱ ὠκεανοὶ δὲν ἔχουν ὄλοι, οὔτε τὴν ἴδιαν ἑκτασιν, οὔτε τὸ ἴδιον βάθος, καὶ κατὰ σειρὰν εἶναι :

1) Ὁ *Εἰρηνικός* ἢ *Μέγας* ὠκεανός, ὁ ὁποῖος ἐκτείνεται μεταξύ Ἀσίας, Αὐστραλίας καὶ Ἀμερικής, ἔχει ἑκτασιν 180.000.000 περίπου τετρ. χιλμ. καὶ μέγιστον βάθος 10.500 μ.

2) Ὁ *Ἀτλαντικός* ὠκεανός, ὁ ὁποῖος ἐκτείνεται μεταξύ Εὐρώπης, Ἀφρικής καὶ Ἀμερικής, ἔχει ἑκτασιν 100.000.000 περίπου τετρ. χιλμ. καὶ μέγιστον βάθος 9.150 μ.

Καὶ 3) Ὁ *Ἰνδικός* ὠκεανός, ὁ ὁποῖος ἐκτείνεται μεταξύ Ἀφρικής, Ἀσίας καὶ Αὐστραλίας, ἔχει ἑκτασιν 75.000.000 περίπου τετρ. χιλμ. καὶ μέγιστον βάθος 7.000 μέτρα.

Οἱ ὀνομαζόμενοι *Βόρειος Παγωμένος* ὠκεανός καὶ *Νότιος Παγωμένος* ὠκεανός εἶναι οὐσιαστικῶς τμήματα τῶν ἀνωτέρω τριῶν ὠκεανῶν.

Ἐπειδὴ οἱ ὠκεανοὶ ἔχουν τεραστίαν ἑκτασιν, πρὸς διευκόλυνσίν μας, ὠρισμένα μικρότερα μέρη τῶν, τὰ ὀνομάζομεν *Θαλάσσας*.

Τοιουτοτρόπως ὀρισμένα τμήματα τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ ὀνομάζονται *Μεσόγειος* Θάλασσα, *Εὐξεινος Πόντος*, *Βαλτική* Θάλασσα, *Βόρειος* Θάλασσα, κ.τ.λ.

5. Κινήσεις τῆς Θαλάσσης

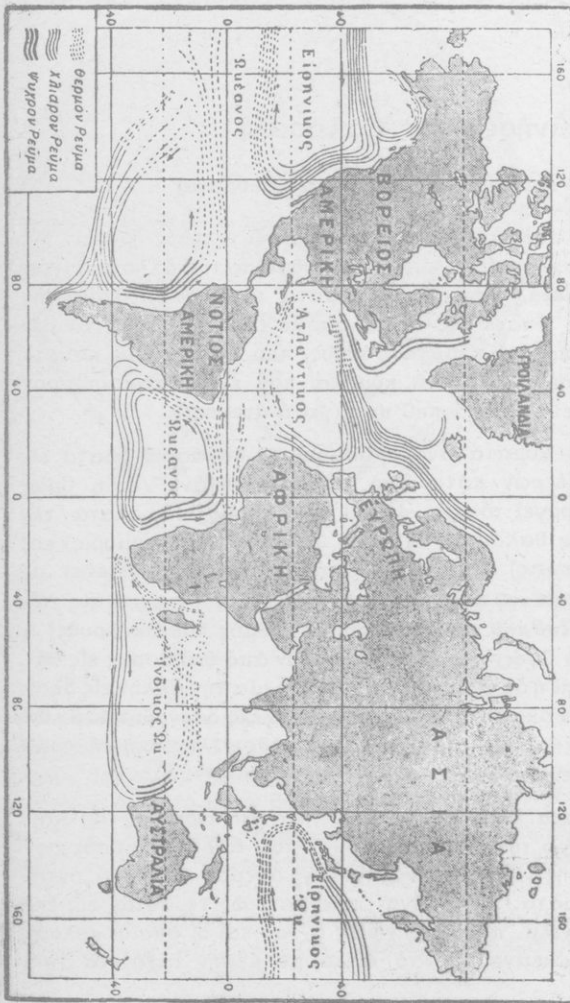
(Κύματα — Παλίρροιαί — Θαλάσσια ρεύματα)

1) **Κύματα.** Ἡ θάλασσα σχεδὸν οὐδέποτε μένει τελείως ἤρεμος. Μὲ τὴν πνοὴν τῶν ἀνέμων σχηματίζει ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς ἄλλοτε μικρὰ καὶ ἄλλοτε μεγάλα *κύματα*. Γενικῶς τὰ κύματα εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς ἐπενεργείας τοῦ ἀνέμου ἐπάνω εἰς τὰ θαλάσσια ὕδατα. Ὑπάρχουν βεβαίως καὶ ἐξαιρέσεις, ὅπως τὰ κύματα βάθους, ποὺ παράγονται κάποτε ἀπὸ ὑποβρυχίους σεισμούς. Ἀλλὰ τὰ κύματα, ποὺ εἶναι περισσότερον γνωστὰ εἰς ὄλους μας, εἶναι αὐτὰ ποὺ παράγει ὁ ἄνεμος.

2) **Παλίρροιαί.** Τὰ κύματα ἀναταράσσουσιν τὰ θαλάσσια ὕδατα εἰς μικρὸν βάθος 20 - 100 μέτρων κάτω ἀπὸ τὴν ἐπιφάνειαν. Ἄλλη ὁμοίως εἶναι ἡ αἰτία ποὺ δημιουργεῖ τὸ *φαινόμενον* τῆς *παλίρροιας*, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ ἐπιφάνεια τῆς θαλάσσης ἄλλοτε ἀνέρχεται (πλημμυρίς) καὶ ἄλλοτε κατέρχεται (ἀμπωτίς). Ἡ κίνησις αὐτῆ τῆς θαλάσσης γίνεται μὲ ἀργὸν ρυθμὸν. Παράδειγμα τοῦ φαινομένου τούτου εἶναι ἡ γνωστὴ εἰς τὴν Ἑλλάδα παλίρροια τοῦ *Ισθμοῦ τοῦ Εὐβοίου*. Ὁ ρυθμὸς ποὺ ἀκολουθεῖ ἡ παλίρροια, καθὼς καὶ τὸ ὕψος τῆς, παραλλάσσουσιν ἀπὸ θαλάσσης εἰς θάλασσαν. Ἡ πλημμυρίς καὶ ἡ ἀμπωτίς διαδέχονται ἡ μία τὴν ἄλλην εἰς ὄλον τὸν κόσμον, ὅπως ἡ νύκτα ἀκολουθεῖ τὴν ἡμέραν. Ἀλλὰ, ὅσον, διὰ τὸ ἄνθ' ἀ γίνουσι δύο πλημμυρίδες καὶ δύο ἀμπωτίδες τὴν κάθε σεληνιακὴν ἡμέραν ἢ μόνον μία, δὲν ὑπάρχει σταθερὸς κανὼν.

3) **Θαλάσσια ρεύματα.** Εἰς τοὺς ὠκεανούς, εἰς τὰς περιοχὰς τοῦ Ἰσημερινοῦ, πιθανὸν καὶ λόγῳ τῆς ἡλιακῆς θερμότητος, ἀλλὰ περισσότερον λόγῳ τῆς συνεχοῦς πνοῆς τῶν *ἀληγῶν* (έτησιῶν) ἀνέμων σχηματίζονται τεράστια θαλάσσια ρεύματα. Αὐτὰ εἶναι πραγματικῶς τεράστιοι εἰς ἔκτασιν ποταμοὶ (40—90) χιλμ. πλάτους, χωρὶς ὄχθας καὶ οἱ ὅποιοι κυλοῦν ἀπὸ τὸ ἓνα ἄκρον τοῦ ὠκεανοῦ εἰς τὸ ἄλλο, μὲ μέσην ταχύτητα 3—5 μιλίων τὴν ὥραν.

Τὰ θαλάσσια ρεύματα διακρίνονται : α) εἰς *θερμά*, τὰ ὁποῖα ὀφείλονται εἰς τὴν κίνησιν τῶν θερμῶν ὑδάτων τοῦ Ἰσημερινοῦ, καὶ ποὺ διευθύνονται πρὸς τοὺς Πόλους. Καὶ β) εἰς *ψυχρά*, τὰ ὁποῖα ὀφείλονται εἰς τὴν κίνησιν τῶν ψυχρῶν ὑδάτων, ἐκ τῶν Πόλων πρὸς τὸν Ἰσημερινόν, διὰ τὸ νὰ πληρώσουσιν τὸ δημιουργούμενον κενὸν ἐκ τῆς μετακινήσεως τῶν θερμῶν.

Εικ. 2. Τα θαλάσσια ρεύματα.

Τὰ θερμά θαλάσσια ρεύματα ἐξασκοῦν εὐεργετικὴν ἐπίδρασιν ἐπὶ τοῦ κλίματος τῶν τόπων πού πλησιάζουν. Τοιοῦτοτρόπως ἐξηγεῖται καὶ τὸ ἥπιον καὶ μαλακὸν κλίμα μερικῶν τόπων, οἱ ὅποιοι εὐρίσκονται πλησίον τοῦ Βορείου πολικοῦ κύκλου.

Ἐπάρχουν πολλὰ θαλάσσια ρεύματα (εἰκ. 2), ἀλλὰ ἐδῶ θὰ ὁμιλήσωμεν μόνον διὰ δύο, τὰ σπουδαιότερα : 1) Ἐνα θερμὸν θαλάσσιον ρεῦμα παρατηρεῖται εἰς τὸν Ἄτλαντικὸν ὠκεανόν. Διέρχεται ἀπὸ τὸν κόλπον τοῦ Μεξικοῦ, διαρρέει τὸν Ἄτλαντικὸν ὠκεανὸν μὲ διεύθυνσιν βορειοανατολικήν, περιβρέχει τὰς Ἀγγλικὰς Νήσους, τὰ παράλια τῆς Β.Δ. Εὐρώπης καὶ φθάνει μέχρι τῆς νήσου Σπιτσβέργης τοῦ Βορείου Παγωμένου ὠκεανοῦ. Τοῦτο εἶναι τὸ περίφημον θαλάσσιον ρεῦμα *Γκὼλφ-Στρήμ*.

2) Ἐνα ἄλλο θαλάσσιον θερμὸν ρεῦμα, τὸ *Ἰαπωνικὸν ρεῦμα*, πού λέγεται καὶ *Κουροσίβο*, ξεκινᾷ ἀπὸ τὸν Ἰσημερινόν, περιβρέχει τὰ παράλια τῆς Κίνας καὶ μὲ διεύθυνσιν βορειοανατολικήν διαρρέει κατὰ μῆκος τῶν ἀνατολικῶν ἀκτῶν τῆς Ἰαπωνίας καὶ φθάνει εἰς τὰς δυτικὰς ἀκτὰς τοῦ Καναδά καὶ τῆς Βορείου Ἀμερικῆς.

"Αν ποτέ έπαυε τὸ θερμὸν θαλάσσιον ρεῦμα τοῦ Κόλπου τοῦ Μεξικου, τὸ περίφημον Γκόλφ - Στρήμ, ἢ Ἄγγλια, ἢ Νορβηγία, ἢ Ὀλλανδία καὶ ἢ Δανία θὰ καταντιοῦσαν σχεδὸν ἀκατοικητοί.

Χάρις εἰς τὸ θαλάσσιον αὐτὸ ρεῦμα, ἐξηγεῖται, διατὶ ἡ Ἄγγλια ἔχει ἠπιώτερον κλίμα τῆς Ρουμανίας π.χ., ἂν καὶ εὐρίσκεται βορειότερον αὐτῆς. Καὶ ἀκόμη, διατὶ τὸ βόρειον ἀνατολικὸν τμήμα τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς ἔχει ψυχρότερον κλίμα ἀπὸ ἀντίστοιχα μέρη τῆς Εὐρώπης.

6. Διάφοροι κύκλοι τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς

α) Πόλοι τῆς Γῆς — Ἄξων τῆς Γῆς — Ἰσημερινός

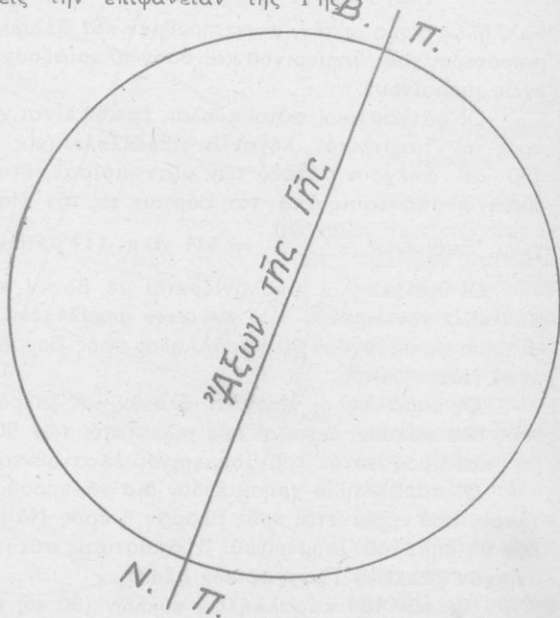
Διὰ τὰ δύνανται νὰ γνωρίζουν οἱ ἄνθρωποι, ποῦ ἀκριβῶς εὐρίσκειται μία ὁποιαδήποτε χώρα τῆς Γῆς, ἢ ἓνα πλοῖον ποῦ ταξειδεύει καὶ, διὰ πολλοὺς ἄλλους λόγους, ἐχώρισαν τὴν Γῆν μας μὲ *φανταστικοὺς κύκλους*.

Οἱ κύκλοι αὐτοί, ὅπως καὶ κάθε κύκλος, διαίρονται εἰς 360 ἴσα μέρη, τὰ ὅποια λέγονται *μοῖραι*: Ἐκάστη μοῖρα ὑποδιαιρεῖται εἰς 60 πρῶτα λεπτά καὶ κάθε πρῶτον λεπτὸν εἰς 60 δευτέρα π.χ. 25° 30' 35".

Εἴπομεν εἰς προηγούμενα μαθήματα, ὅτι ἡ Γῆ μας ἔχει σχῆμα σφαιρικὸν καὶ περιστρέφεται περὶ τὸν ἄξονά της εἰς 24 ὥρας. Φανταζόμεθα δηλ. ὅτι ἀπὸ τὸ κέντρον τῆς Γῆς διέρχεται μία *νοητὴ εὐθεῖα γραμμὴ*, ἢ ὅποια περατοῦται εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς Γῆς.

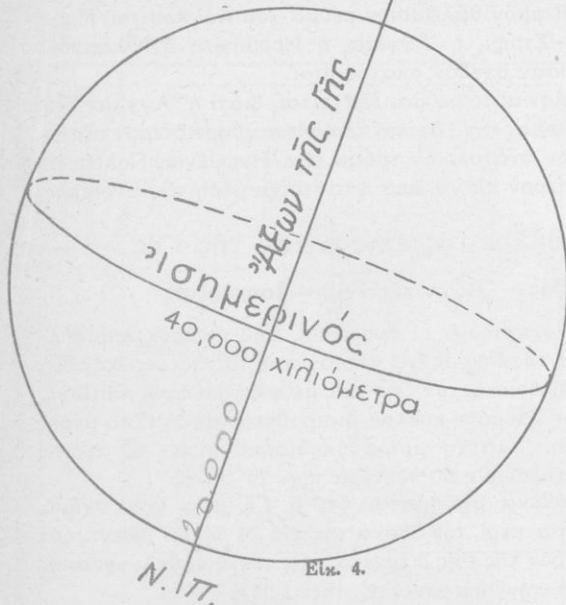
Ἡ νοητὴ αὐτὴ εὐθεῖα γραμμὴ ὀνομάζεται *ἄξων τῆς Γῆς*, (εἰκ. 3) καὶ τὰ δύο σημεῖα εἰς τὰ ὅποια τέμνεται ἡ ἐπιφάνεια τῆς Γῆς ὀνομάζονται *Πόλοι τῆς Γῆς* (Βόρειος καὶ Νότιος) (εἰκ. 3).

Εἰς τὴν ὑδρόγειον σφαῖραν, τὴν ὁποίαν ἔχομεν εἰς τὸ σχολεῖόν μας, καὶ ἡ ὁποία ἀναπαριστᾷ, ἓν σμικρογραφία, τὴν Γῆν, παρατηροῦμεν, ὅτι εἰς τὸ μέσον ἀκριβῶς, μεταξὺ Βορείου καὶ Νοτίου πόλου, ὑπάρχει εἰς κύκλος, ποῦ εἶναι καὶ ὁ μεγαλύτερος

Εἰκ. 3.

Εἰκ. 4.

καὶ χωρίζει τὴν Γῆν εἰς δύο ἡμισφαίρια, τὸ Βόρειον καὶ τὸ Νότιον. Ὁ κύκλος αὐτὸς ὀνομάζεται Ἰσημερινός καὶ τὸ μήκος τῆς περιφερείας του εἶναι 40.000 χιλιόμετρα. Ὀνομάσθη δὲ Ἰσημερινός, διότι ὅλοι οἱ τόποι γύρω ἀπὸ αὐτὸν ἔχουν ἴσημεριαν δηλ. ἴσην ἡμέραν καὶ νύκτα (εἰκ. 4).

β) Παράλληλοι κύκλοι :

Εἰς τὴν ὑδρόγειον σφαῖραν, πρὸς Βορρᾶν καὶ πρὸς Νότον τοῦ Ἰσημερινοῦ καὶ πα-

ραλλήλως πρὸς αὐτόν, παρατηροῦμεν καὶ ἄλλους κύκλους. Αὐτοὶ εἶναι μικρότεροι τοῦ Ἰσημερινοῦ καὶ ὅσον πλησιάζουν πρὸς τοὺς πόλους συν-εχῶς μικραίνουν.

Οἱ φανταστικοὶ αὐτοὶ κύκλοι, ἐπειδὴ εἶναι χαραγμένοι παραλλήλως πρὸς τὸν Ἰσημερινόν, λέγονται *παράλληλοι* (εἰκ. 5). Οἱ κύκλοι αὐτοὶ εἶναι 180 καὶ ἀπέχουν μεταξύ των μίαν μοῖραν, ἧτοι 111 χιλμ. 111 μέτρα. Διότι, ἡ ἀπόστασις ἀπὸ τὸν Βόρειον εἰς τὸν Νότιον πόλον εἶναι 20.000 χιλμ. Ἐπομένως $\frac{20,000}{180} = 111$ χιλμ. 111 μέτρα.

Οἱ παράλληλοι ὑπολογίζονται μὲ βᾶσιν τὸν Ἰσημερινόν, ὃ ὁποῖος ἀποτελεῖ τὸν *πρῶτον* καὶ *μέγιστον παράλληλον*, πού σημειώνεται μὲ 0°. Ἐπομένως ὑπάρχουν 90 παράλληλοι πρὸς Βορρᾶν τοῦ Ἰσημερινοῦ καὶ 90 πρὸς Νότον αὐτοῦ.

Οἱ παράλληλοι γίνονται ὀλονὲν καὶ μικρότεροι, ὅσον πλησιάζουν τοὺς δύο πόλους, ὥστε οἱ δύο τελευταῖοι τῶν 90 μοιρῶν (90°) πρὸς Βορρᾶν καὶ πρὸς Νότον τοῦ Ἰσημερινοῦ ἐλαττοῦνται εἰς ἓν σημεῖον (εἰκ. 5).

Οἱ παράλληλοι χρησιμεύουν διὰ νὰ προσδιορίζωμεν τὴν θέσιν ἑνὸς τόπου, πού εὐρίσκεται πρὸς Βορρᾶν ἢ πρὸς Νότον τοῦ πρώτου παραλλήλου 0°, δηλ. τοῦ Ἰσημερινοῦ. Ἡ ἀπόστασις αὐτῆ τοῦ τόπου ἀπὸ τὸν Ἰσημερινόν καλεῖται *Γεωγραφικὸν πλάτος*.

Ἐκ τῶν 180 παραλλήλων κύκλων (90 εἰς τὸ Βόρειον καὶ 90 εἰς τὸ Νότιον ἡμισφαίριον) πέντε ἀπὸ αὐτοῦς τοὺς ὀνομάζομεν μὲ ἰδιαίτερον

δνομα. Αὐτοὶ εἶναι:

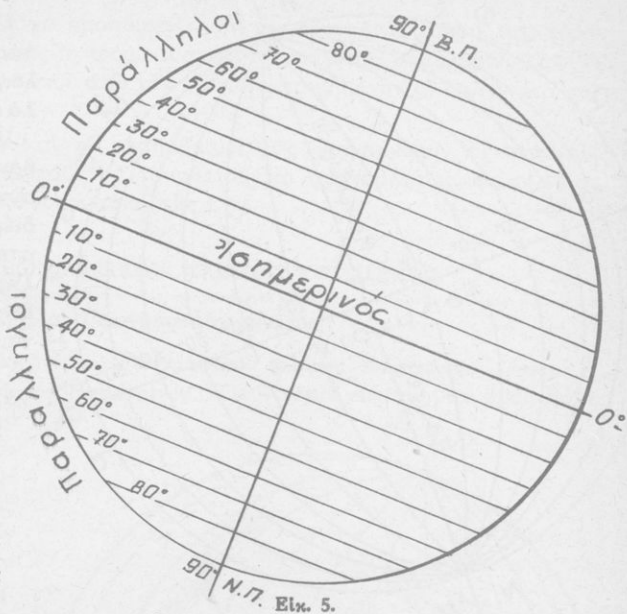
α) Ὁ Ἴσημερινός πού σημειώνεται μὲ 0°.

β) Ὁ 23° Βόρειος παράλληλος, πού λέγεται *Τροπικὸς τοῦ Καρκίνου*.

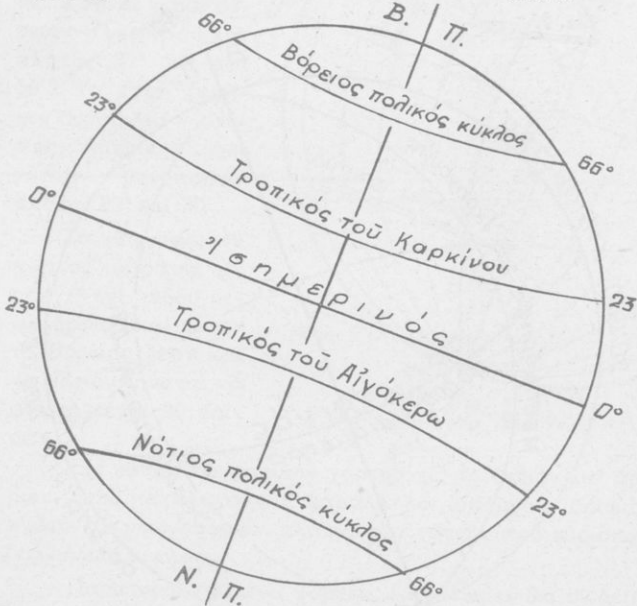
γ) Ὁ 23° Νότιος παράλληλος, πού λέγεται *Τροπικὸς τοῦ Αἰγόκερω*.

δ) Ὁ 66° Βόρειος παράλληλος, πού λέγεται *Βόρειος Πολικὸς κύκλος*.

Καί ε) Ὁ 66° Νότιος παράλληλος, πού λέγεται *Νότιος Πολικὸς κύκλος* (εἰκ. 6).

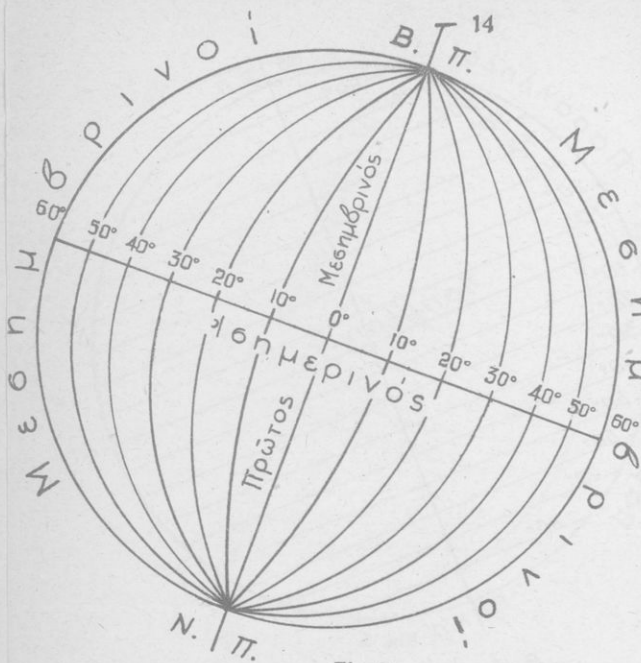
Εἰκ. 5.

Εἰκ. 6.

γ) Μεσημβρινοὶ κύκλοι

Εἰς τὴν ὑδρόγειον σφαῖραν παρατηροῦμεν καὶ ἄλλους κύκλους, οἱ ὅποιοι ἀρχίζουσιν ἀπὸ τὸν Βόρειον πόλον, διασταυρῶννται μὲ τὸν Ἰσημερινὸν καὶ τοὺς παραλλήλους, φθάνουν εἰς τὸν Νότιον πόλον καὶ ἐπιστρέφουν εἰς τὸν Βόρειον. Οἱ φανταστικοὶ αὐτοὶ κύκλοι λέγονται *μεσημβρινοὶ* (εἰκ. 7).

Εἰκ. 7.

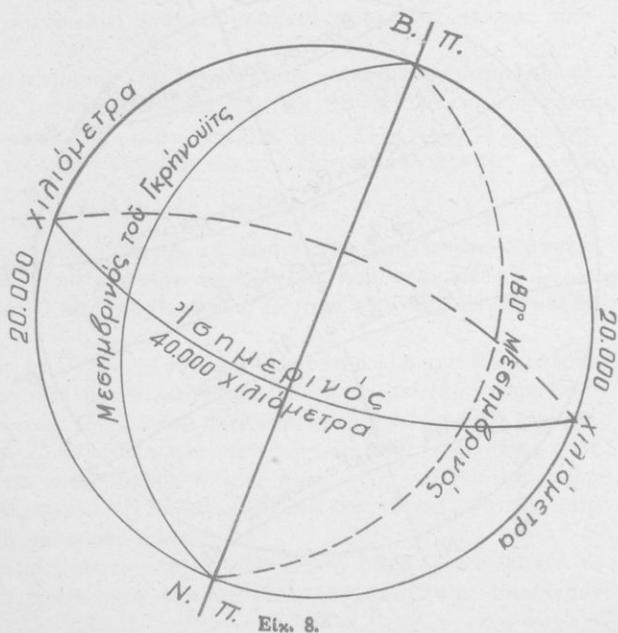
Οἱ μεσημβρινοί, ὅπως καὶ οἱ παράλληλοι, εἶναι ἀπειροί, ἀλλὰ σημειώνονται 360.

Ὡς πρῶτος μεσημβρινὸς λαμβάνεται συνήθως, ἐκεῖνος ποῦ διέρχεται ἀπὸ τὸ ἀστεροσκοπεῖον τοῦ Γκρήνουιτς, τοῦ Λονδίνου, καὶ σημειώνεται ὡς μεσημβρινὸς 0°. Δυνάμεθα ὁμῶς νὰ λάβωμεν καὶ ὡς

πρῶτον μεσημβρινὸν τὸν διερχόμενον ἀπὸ τὸ ἀστεροσκοπεῖον Ἀθηνῶν.

Τοὺς μεσημβρινοὺς τοὺς ὑπολογίζομεν πρὸς Ἀνατολὰς καὶ Δυσμὰς τοῦ πρώτου μεσημβρινοῦ, ἀπὸ 0° μέχρι 180° πρὸς Ἀνατολὰς καὶ ἀπὸ 0° μέχρι 180° πρὸς Δυσμὰς. Ὁ μεσημβρινὸς 180° πρὸς Ἀνατολὰς ταυτίζεται μὲ τὸν 180° πρὸς Δυσμὰς. Εἶναι ὁ ἀντίπους τοῦ πρώτου μεσημβρινοῦ 0° (εἰκ. 8).

Οἱ μεσημβρινοὶ

Εἰκ. 8.

μᾶς χρησιμεύουν διὰ νὰ προσδιορίζωμεν τὴν θέσιν ἑνὸς τόπου, πού εὐρίσκειται πρὸς Ἄνατολὰς ἢ πρὸς Δυσμὰς τοῦ πρώτου μεσημβρινοῦ 0°. Ἡ ἀπόστασις αὐτὴ τοῦ τόπου ἀπὸ τὸν πρῶτον μεσημβρινὸν 0° καλεῖται *Γεωγραφικὸν μῆκος*.

Οἱ παράλληλοι καὶ οἱ μεσημβρινοὶ μᾶς χρησιμεύουν ὡς σταθεροὶ κύκλοι καὶ μᾶς ἐπιτρέπουν νὰ τοποθετοῦνται ἀμεταβλήτως, εἰς τὸ ἴδιον πάντοτε μέρος, οἱ διάφοροι τόποι τῆς Γῆς.

7. Γεωγραφικὸν πλάτος καὶ μῆκος

α) Γεωγραφικὸν πλάτος :

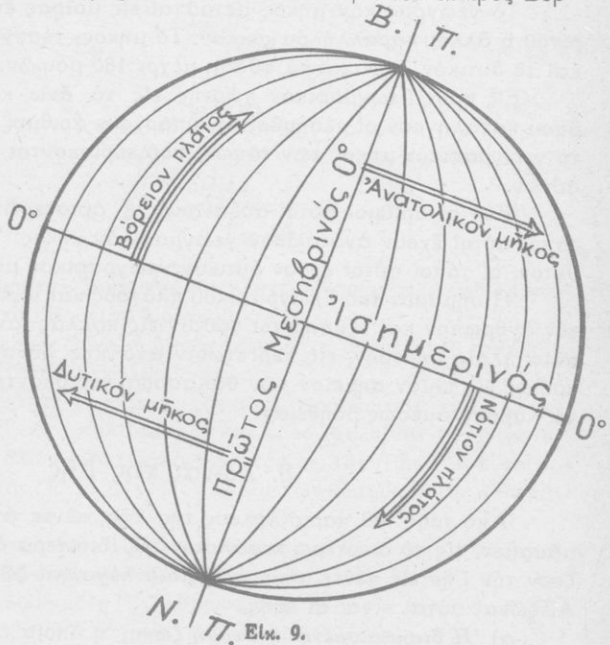
Ὡς εἴπομεν ἀνωτέρω, *Γεωγραφικὸν πλάτος ἑνὸς τόπου λέγεται ἡ ἀπόστασις αὐτοῦ ἀπὸ τὸν Ἴσημερινόν*. Ὅσοι τόποι εὐρίσκονται πρὸς Βορρᾶν τοῦ Ἴσημερινοῦ ἔχουν βόρειον γεωγραφικὸν πλάτος. Ὅσοι εὐρίσκονται πρὸς Νότον αὐτοῦ ἔχουν νότιον γεωγραφικὸν πλάτος (εἰκ. 9). Π. χ.

Αἱ *Ἀθῆναι* ἔχουν βόρειον γεωγραφικὸν πλάτος 37° 58' καὶ 18". Τὸ *Ρίο ν Τανέϊρον* (Βραζιλία — Νότιος Ἀμερικὴ) ἔχει νότιον γεωγραφικὸν πλάτος 23° καὶ 30'.

Τὸ γεωγραφικὸν πλάτος μετρεῖται εἰς μοίρας ἐπὶ τόξου μεσημβρινοῦ καὶ τόσον τὸ Βόρειον ὅσον καὶ τὸ Νότιον δύναται νὰ φθάσῃ μέχρι 90 μοιρῶν.

Εἰς κάθε Γεωγραφικὸν χάρτην εἰς τὸ δεξιὸν καὶ ἀριστερὸν περιθώριον, ὅπου καταλήγουν οἱ παράλληλοι, ὑπάρχουν ἀριθμοί, οἱ ὅποιοι δεικνύουν τὸ γεωγραφικὸν πλάτος τῶν τόπων, πού εὐρίσκονται ἐπὶ τῶν παραλλήλων κύκλων.

Παρατηροῦντες ἓνα χάρτην, ἐὰν ἴδωμεν ὅτι οἱ ἀριθμοὶ πού δεικνύουν τὸ γεωγραφικὸν πλάτος αὐξάνουν ἐκ τῶν κάτω πρὸς τὰ ἄνω, οἱ τόποι

αὐτοὶ ἔχουν βόρειον γεωγραφικὸν πλάτος. "Ἄν ἴδωμεν τὸ ἀντίθετον οἱ τόποι αὐτοὶ ἔχουν νότιον γεωγραφικὸν πλάτος.

β) Γεωγραφικὸν μῆκος :

Γεωγραφικὸν μῆκος ἐνδὸς τόπου λέγεται ἡ ἀπόστασις αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ πρώτου μεσημβρινοῦ, π.χ. τοῦ Γκρήνουϊτς τοῦ Λονδίνου. "Ὅσοι τόποι εὐρίσκονται ἀνατολικῶς τοῦ μεσημβρινοῦ, πού διέρχεται ἀπὸ τὸ ἀστεροσκοπεῖον τοῦ Γκρήνουϊτς, ἢ ὁποιοῦδήποτε πρώτου μεσημβρινοῦ, ἔχουν ἀνατολικὸν γεωγραφικὸν μῆκος καί, ὅσοι τόποι εὐρίσκονται δυτικῶς αὐτοῦ, ἔχουν δυτικὸν γεωγραφικὸν μῆκος (εἰκ. 9). Π.χ. αἱ *Ἀθῆναι* ἔχουν ἀνατολικὸν γεωγραφικὸν μῆκος $23^{\circ} 43'$ καὶ $52''$. Ἐνῶ ἡ *Οὐάσιγκτων*, πρωτεύουσα τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς, ἔχει δυτικὸν γεωγραφικὸν μῆκος $73^{\circ} 57'$ καὶ $30''$.

Τὸ γεωγραφικὸν μῆκος μετρεῖται εἰς μοίρας ἐπὶ τόξου τοῦ Ἴσημερινοῦ ἢ ἄλλου παραλλήλου κύκλου. Τὸ μῆκος, ὅσον τὸ ἀνατολικόν, ὅσον καὶ τὸ δυτικόν, δύναται νὰ φθάσῃ μέχρι 180 μοιρῶν.

Εἰς κάθε Γεωγραφικὸν χάρτην εἰς τὸ ἄνω καὶ κάτω περιθώριον ὅπου καταλήγουν οἱ μεσημβρινοί, ὑπάρχουν ἀριθμοὶ οἱ ὅποιοι δεικνύουν τὸ γεωγραφικὸν μῆκος τῶν τόπων, πού εὐρίσκονται ἐπὶ τῶν μεσημβρινῶν αὐτῶν.

Ἐὰν οἱ ἀριθμοὶ αὐτοὶ ἀξάνουν ἐξ ἀριστερῶν πρὸς τὰ δεξιὰ, οἱ τόποι αὐτοὶ ἔχουν ἀνατολικὸν γεωγραφικὸν μῆκος. Ἐὰν ἴδωμεν τὸ ἀντίθετον, οἱ τόποι αὐτοὶ ἔχουν δυτικὸν γεωγραφικὸν μῆκος.

Ἡ σημασία τοῦ Γεωγραφικοῦ πλάτους καὶ μήκους εἶναι μεγάλη διὰ τὸν ἄνθρωπον καὶ ἐξυπηρετεῖ τοῦτον εἰς πολλὰς ἀνάγκας. Τὰ ταξειδεύοντα πλοῖα σήμερον, εἰς περίπτωσιν ἀνάγκης, δύνανται νὰ ὀρίσουν ἐπακριβῶς εἰς ποῖον σημεῖον τῶν θαλασσῶν εὐρίσκονται καὶ τοιοῦτοτρόπως νὰ λάβουν ἀμέσως βοήθειαν.

8. Ζῶναι τῆς Γῆς

Ἀπὸ τοὺς 180 παραλλήλους τῆς Γῆς, πέντε ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς ὠνομάσαμεν, εἰς τὸ ἀνωτέρω κεφάλαιον, μὲ ἰδιαιτέρα ὀνόματα. Αὐτοὶ χωρίζουν τὴν Γῆν εἰς πέντε μέρη, τὰ ὁποῖα λέγονται *ζῶναι τῆς Γῆς* (εἰκ. 10). Αἱ ζῶναι αὗται εἶναι αἱ ἑξῆς :

α) *Ἡ διακεκαυμένη ἢ θερμὴ ζώνη*, ἡ ὁποία ἐκτείνεται ἀπὸ τὸ ἕνα καὶ τὸ ἄλλο μέρος τοῦ Ἴσημερινοῦ τῆς Γῆς, μεταξὺ τοῦ Τροπικοῦ τοῦ Καρκίνου πρὸς Βορρᾶν καὶ τοῦ Τροπικοῦ τοῦ Αἰγόκερω πρὸς Νότον καὶ εἶναι ἡ μεγαλύτερα ζώνη τῆς Γῆς,

Εἰς αὐτὴν ἡ θερμοκρασία πού ἐπικρατεῖ, εἶναι πάντοτε μεγάλη, διότι αἱ ἀκτίνες τοῦ Ἡλίου πίπτουν σχεδὸν καθέτως. Ἀκόμη, λόγῳ τῶν πολλῶν βροχῶν, αἱ εὐρισκόμεναι χῶραι ἔχουν μεγάλην βλάστησιν καὶ διὰ τοῦτο εἰς τὰ μέρη αὐτὰ ὑπάρχουν τὰ πλέον γιγαντιαῖα φυτὰ καὶ δέν-

ζοθον τὰ μεγαλύ-
τερα ζῳα. Π. χ.
ἐλέφαντες, ἵππο-
πόταμοι, λέοντες,
πάνθηρες, κτλ.

Αἱ χώραι αὐταὶ
τῆς διακεκαυμένης
ζώνης ὀνομάζον-
ται *τροπικαί*, ἐπει-
δὴ συμπεριλαμβά-
νονται μεταξύ τῶν
δύο τροπικῶν. Αἱ
περὶ τὸν Ἴσημερινόν
χώραι ἔχουν
ἴσην σχεδὸν ἡμέ-
ραν καὶ νύκτα εἰς
ὅλας τὰς ἐποχάς.

Οἱ κάτοικοι εἰς
τὰς χώρας αὐτάς,
λόγῳ τῆς ὑπερβο-
λικῆς ζέστης ἦσαν
πάντοτε ὀλίγοι καὶ
οὐδέποτε ἀνέπτυ-
ξαν πολιτισμόν.

β) **Ἡ Βόρειος εὐκράτος ζώνη**, ἡ ὁποία ἐκτείνεται μεταξύ τοῦ τροπι-
κοῦ τοῦ Καρκίνου καὶ τοῦ Βορείου Πολικοῦ κύκλου.

γ) **Ἡ Νότιος εὐκράτος ζώνη**, ἡ ὁποία ἐκτείνεται μεταξύ τοῦ τροπικοῦ
τοῦ Αἰγόκερω καὶ τοῦ Νοτίου Πολικοῦ κύκλου.

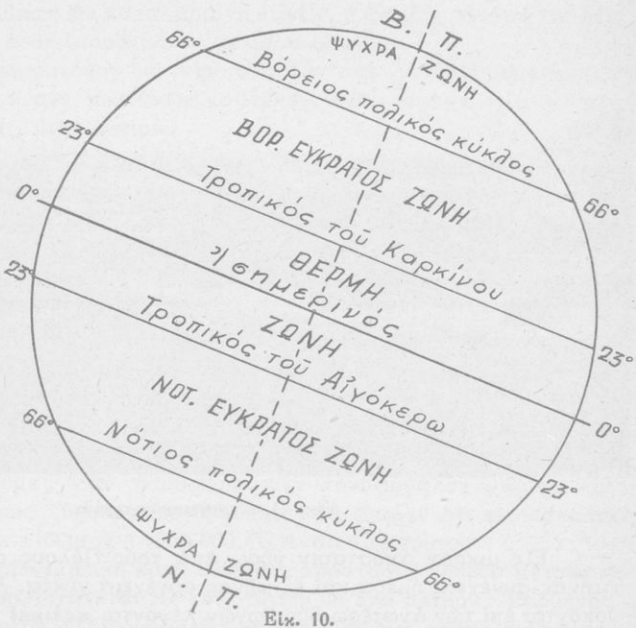
Καὶ εἰς τὰς δύο αὐτάς *εὐκράτους* ζώνας ἡ θερμοκρασία εἶναι κανο-
νική, οὔτε πολὺ μεγάλη οὔτε πολὺ μικρά, καὶ τὸ κλίμα εἶναι τὸ ὠραιότε-
ρον καὶ ὑγιεινότερον, ὄλων τῶν ὑπολοίπων τόπων τῆς Γῆς. Διὰ τοῦτο
καὶ εἰς τὰς χώρας αὐτάς ζῆ τὸ μέγιστον μέρος τῶν κατοίκων τῆς Γῆς καὶ
εἰς αὐτάς ἀνεπτύχθησαν οἱ διάφοροι πολιτισμοί.

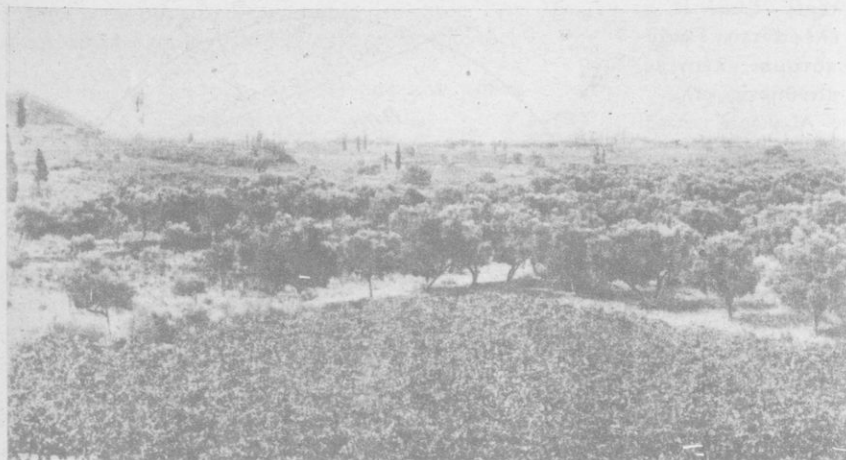
Εἰς τὰς ζώνας αὐτάς ξεχωρίζουν αἱ τέσσαρες ἐποχαὶ τοῦ ἔτους, ἡ
ἀνοιξις, τὸ θῆρος, τὸ φθινόπωρον καὶ ὁ χειμῶν (εἰκ. 11).

δ) **Ἡ Βόρειος κατεψυγμένη ἢ ψυχρὰ ζώνη**, ἡ ὁποία ἐκτείνεται με-
ταξὺ τοῦ Βορείου Πολικοῦ κύκλου καὶ τοῦ Βορείου Πόλου.

ε) **Ἡ Νότιος κατεψυγμένη ἢ ψυχρὰ ζώνη**, ἡ ὁποία ἐκτείνεται μεταξύ
τοῦ Νοτίου Πολικοῦ κύκλου καὶ τοῦ Νοτίου Πόλου.

Καὶ εἰς τὰς δύο ταύτας ζώνας τὸ ψῦχος εἶναι δριμύ πάντοτε, ἐπι-
κρατεῖ ἀδιάκοπος καὶ μακρὺς χειμῶν καὶ δι' αὐτὸ ὁ τόπος εἶναι σκεπα-
σμένος μὲ ἀιώνιους πάγους καὶ χιόνια. Ἐπομένως εἰς τὰς ζώνας αὐτάς
δὲν ὑπάρχει βλάστησις, τὰ ζῳα εἶναι ἐλάχιστα καὶ ἡ ζωὴ διὰ τὸν ἄνθρω-
πον καθίσταται ἀδύνατος.

Είκ. 11. Μεσογειακόν τοπίον.

Εις μικράν απόστασιν γύρω από τούς Πόλους συνεχίζεται επί ἕξι μηνῶν συνέχεια ἡμέρα καί ἕξι μηνῶν συνέχεια νύκτα. Αἱ χώραι ποῦ εὐρίσκονται ἐπὶ τῶν ἀνωτέρω δύο ζωνῶν λέγονται *πολικαὶ* ἢ *ἀρκτικαὶ* (εἰκ. 12).

Είκ. 12. Πολικόν τοπίον.

9. Ὁ Γεωγραφικὸς χάρτης. Ἡ Κλίμαξ τοῦ χάρτου

Ὁ Χάρτης. Ὀνομάζομεν χάρτην τὴν ἀναπαράστασιν μὲ ἓνα ἐπίπεδον σχέδιον ἑνὸς μέρους τῆς γῆνης σφαίρας ἢ ὁλοκλήρου τῆς γῆνης

σφαίρας, ἂν καί, ὅπως θὰ καταλαβαίνη κανεῖς, ἡ ἀκριβῆς εἰκόνα της δὲν θὰ ἠμποροῦσε νὰ δοθῆ, παρὰ μόνον μὲ μίαν σφαῖραν.

Οἱ χάρται χρησιμεύουν διὰ τὴν σπουδὴν τῆς γενικῆς μορφῆς, τῆς φυσικῆς ἀπόψεως ἢ τῶν πολιτικῶν καὶ οἰκονομικῶν στοιχείων μιᾶς περιοχῆς, μιᾶς χώρας, μιᾶς ἠπείρου.

Κλίμαξ χάρτου. Ἐκαστος χάρτης ὁ ὁποῖος ἀναπαριστᾷ μίαν χώραν, μίαν περιοχὴν, μίαν πόλιν ἢ ἓν χωρίον εἶναι *σμίκερυνσις τῆς πραγματικότητος*. Αἱ διαστάσεις ὅμως τοῦ χάρτου δύνανται νὰ ποικίλλουν ἀναλόγως μὲ τὰς ἀνάγκας. Π.χ. εἰς ἓνα τετράγωνον μὲ πλευρὰν 50 ἑκατοστομέτρων ἢ ἑνὸς μέτρου δυνάμεθα νὰ ἀναπαραστήσωμεν τὴν Ἑλλάδα ἢ τὴν Εὐρώπην ἢ τὴν γῆτιν σφαῖραν.

Εἶναι φανερόν πὼς ἡ Ἑλλάδα ποῦ θὰ σχηματισθῆ εἰς τοὺς τρεῖς αὐτοὺς χάρτας δὲν θὰ εἶναι στὰς ἰδίας διαστάσεις : ὅπως λέγομεν εἰς τὴν ἰδίαν *κλίμακα*.

Ἡ σχέσις μεταξὺ μιᾶς πραγματικῆς διαστάσεως μιᾶς χώρας καὶ τῆς ἀναπαραστάσεώς της εἰς τὸν χάρτην καλεῖται *κλίμαξ* τοῦ χάρτου.

Ἄς ἐξηγηθοῦμε : Ἐὰν παρατηρήσωμεν τὸν μεγάλον χάρτην τῆς Ἑλλάδος (ἐκδόσεως Ὑπουργείου Παιδείας) θὰ ἴδωμεν ὅτι εἰς κάποιαν γωνίαν ἀναγράφει : Κλίμαξ 1 : 500.000. Τί ἐννοεῖ μὲ τοῦτο ;

Ἐννοεῖ ὅτι πραγματικῆ κατ' εὐθείαν ἀπόστασις 500.000 μέτρων ἢ 500 χιλιομέτρων παριστάνεται εἰς τὸν χάρτην μὲ ἓνα μέτρον. Ἐπομένως ὅταν ἔχωμεν τοῦτο ὕπ' ὄψιν δυνάμεθα νὰ εὕρωμεν ὅποιαδήποτε ἀπόστασιν μεταξὺ σημείων κειμένων ἐπὶ τοῦ χάρτου.

Παραδείγματος χάριν, ἐὰν ἡ ἀπόστασις μεταξὺ δύο πόλεων ἢ δοθέντων σημείων εἶναι εἰς τὸν χάρτην 1 ἑκατοστόμετρον, εἰς τὴν πραγματικότητα εἶναι 500.000 ἑκατοστόμετρα ἢ 5.000 μέτρα ἢ 5 χιλιόμετρα.

Ἀ σ κ ῆ σ ε ι ς : 1) Τί λέγεται Γεωγραφία καὶ εἰς ποίους κλάδους διαιρεῖται ; 2) Τί εἶναι ἡ Γῆ καὶ τί σχῆμα ἔχει ; 3) Τί γνωρίζετε περὶ ὠκεανῶν καὶ ἠπείρων ; 4) Ποῦ ὀφείλεται τὸ ἥπιον κλίμα τῶν χωρῶν Ἀγγλίας, Νορβηγίας, Ὀλλανδίας καὶ πὼς ἐξηγεῖται τοῦτο ; 5) Διὰ ποίων σταθερῶν κύκλων βοηθοῦμεθα εἰς τὸ νὰ τοποθετοῦμεν μίαν χώραν ἐπὶ τῆς γῆτιν σφαίρας ; 6) Τί καλοῦμεν Παραλλήλους ; Τί χρησιμεύουν νὰ δεικνύουν ; 7) Τί καλοῦμεν μεσημβρινοὺς ; Τί χρησιμεύουν νὰ δεικνύουν ; 8) Τί λέγεται Γεωγραφικὸν πλάτος καὶ τί Γεωγραφικὸν μήκος ; 9) Ποῖον εἶναι τὸ Γεωγραφικὸν πλάτος τῆς Θεσσαλονίκης, τῶν Πατρῶν, τῶν Ἰωαννίνων, τῆς Ρόδου, τῶν Παρισίων, τοῦ Λονδίνου, τῆς Νέας Ὑόρκης ; 10) Ποῖα εἶναι αἱ ζῶναι τῆς Γῆς ; Εἰς ποῖαν ἢ ποίας ζῶνας τῆς Γῆς νομίζετε ὅτι θὰ ζοῦν οἱ περισσώτεροι ἄνθρωποι καὶ διατί ; 11) Διατί εἰς τὰς τροπικὰς χώρας ὑπάρχουν τὰ μεγαλύτερα ζῆα καὶ φυτὰ καὶ οὐχὶ εἰς τὰς ὑπολόιπους ; 12) Τί εἶναι ὁ Γεωγραφικὸς χάρτης ; 13) Τί καλοῦμεν κλίμακα ἐνὸς χάρτου ; 14) Νὰ συμβουλευθῆτε τὸν χάρτην σας καὶ νὰ βρῆτε τὴν κατ' εὐθείαν ἀπόστασιν μεταξὺ Ἀθηνῶν — Θεσσαλονίκης, Ἀθηνῶν — Ρόδου κ.τ.λ. 15) Ἐπίσης μεταξὺ Ἀθηνῶν — Λονδίνου, Ἀθηνῶν — Παρισίων, Ἀθηνῶν — Νέας Ὑόρκης. 16) Ἐνα πλοῖον ἔξικινᾷ ἀπὸ τὸν Πειραιᾶ μὲ ταχύτητα 15 μιλίων τὴν ὥραν διὰ τὴν Βαρκελόνην τῆς Ἰσπανίας. Μετὰ πόσας ὥρας θὰ φθάσῃ ; 17) Ἐνα πλοῖον κινδυνεύει εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν Ὠκεανὸν καὶ δίδει τὸ σῆμα S.O.S. Ποῦ εὐρίσκεται τὸ πλοῖον ὅταν μᾶς δώσῃ τὰ στοιχεῖα : 30° 30' Ἀπτικὸν Γεωγραφικὸν μήκος καὶ 45° Βόρειον Γεωγραφικὸν πλάτος ;

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'

Α Τ Μ Ο Σ Φ Α Ι Ρ Α

1. Ὑψος τῆς ἀτμοσφαιράς

Ἡ Γῆ περιβάλλεται ἀπὸ παντοῦ ὑπὸ ἀερώδους σφαιρικοῦ περιβλήματος, τὸ ὁποῖον καλοῦμεν *ἀτμόσφαιραν*.

Αὕτῃ παρακολουθεῖ τὴν Γῆν καὶ εἰς τὰς δύο κινήσεις της, περὶ τὸν ἑαυτὸν της καὶ περὶ τὸν ἥλιον καὶ ἀποτελεῖ ἀναπόσπαστον μέρος αὐτῆς.

Τὸ ὕψος τῆς ἀτμοσφαιράς ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ἐδάφους, ὡς προσδιωρίσθη ἐκ τῆς παρατηρήσεως τῶν ἐπιστημόνων, φθάνει εἰς τὰ 300 καὶ πλέον χιλιόμετρα. Καὶ πέραν ὅμως τοῦ ὄριου τούτου ὑπάρχει ἀραιότητα ἀτμόσφαιρα τὴν ὁποῖαν προσδιορίζουν διὰ τὰ φθάνη ἕως τὰ 600—800 χιλιόμετρα.

Τὸν ἀτμοσφαιρικὸν ἀέρα, ἐπειδὴ εἶναι διαφανῆς δὲν τὸν βλέπομεν, ἀλλὰ τὸν αἰσθανόμεθα, ὅταν, λόγῳ ἀλλαγῆς θερμοκρασίας, κινήται, δηλ. ὡς λέγομεν φυσᾶ.

2. Συστατικὰ τοῦ ἀέρος

Ἡ ἀτμόσφαιρα (ἀτμοσφαιρικὸς ἀήρ) ἀποτελεῖται κυρίως ἀπὸ δύο ἀέρια, τὸ ἄζωτον καὶ ὀξυγόνον. Δηλ. εἰς 100 μέρη ἀέρος τὰ 0,78 εἶναι ἄζωτον, τὰ 0,21 ὀξυγόνον, καὶ τὰ ὑπόλοιπα, ὕδρατμοί, διοξειδίου τοῦ ἄνθρακος καὶ ἄλλα σπάνια ἀέρια.

Ὁ ἀτμοσφαιρικὸς ἀήρ εἶναι πυκνότερος εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς Γῆς καὶ ἀραιώνει ὅσον ἀνερχόμεθα ὑψηλότερα.

Ὁ ἀήρ ἔχει βάρος καὶ ἐπομένως ἐξασκεῖ πίεσιν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς καὶ τῶν ἀντικειμένων, τὰ ὁποῖα εὐρίσκονται ἐπ' αὐτῆς. Τὴν πίεσιν αὐτὴν τὴν ὀνομάζομεν *ἀτμοσφαιρικὴν πίεσιν*.

Εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν ὀφείλονται πολλὰ φυσικὰ φαινόμενα (ἢ διάθλασις τοῦ φωτός, τὸ φαινόμενον τοῦ λυκαυγοῦς καὶ τοῦ λυκόφωτος, τὸ φαινόμενον τοῦ ἀντικατοπτρισμοῦ κ.τ.λ.) καὶ κυρίως τὸ διάχυτον φῶς τῆς ἡμέρας.

Ὁ ἀτμοσφαιρικὸς ἀήρ εἶναι ἡ ζωογόνος πηγὴ τοῦ ἀνθρώπου καὶ ὄλων τῶν ζῶων καὶ φυτῶν τῆς Γῆς.

Ἐὰν δὲν ὑπῆρχεν ἀτμόσφαιρα δὲν θὰ ὑπῆρχε καθόλου ζωὴ εἰς τὴν γῆνιν σφαῖραν.

3. ΟΙ Άνεμοι

Ἡ ἀτμόσφαιρα, ποῦ περιβάλλει τὴν Γῆν, λόγω ἀλλαγῆς θερμοκρασίας, κινεῖται. Τὴν κίνησιν αὐτὴν τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος τὴν νομάζομεν *ἄνεμον*.

Τὰ κυριώτερα χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα τοῦ ἀνέμου εἶναι ἡ *διεύθυνσις* καὶ ἡ *ἐντασις* αὐτοῦ.

Τοὺς ἀνέμους τοὺς διακρίνομεν εἰς α) *ἀνέμους συνεχεῖς* καὶ β) *ἀνέμους περιοδικούς*.

Οἱ συνεχεῖς ἄνεμοι πνέουν πράγματι κανονικῶς καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ ἔτους καὶ εἰς περιοχὰς γύρω ἀπὸ τὴν τροπικὴν ζώνην τοῦ Ἰσημερινοῦ μὲ διευθύνσιν ΒΑ. καὶ ΝΑ. Τοιοῦτοι ἄνεμοι εἶναι οἱ *ἀληγεῖς* ποῦ πνέουν εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν Ὠκεανόν, περὶ τὸν Ἰσημερινόν. Εἰς τοὺς ἀληγεῖς ὀφείλονται κυρίως τὰ θαλάσσια ρεύματα τῶν ὠκεανῶν.

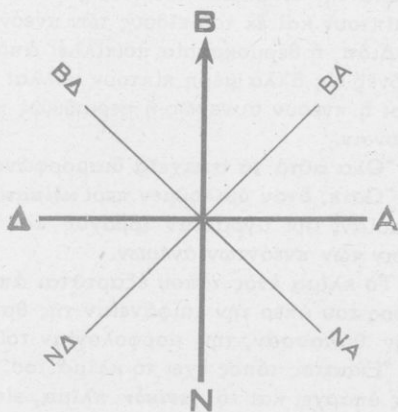
Οἱ περιοδικοὶ ἄνεμοι πλέουν κατὰ ὠρισμένην ἐποχὴν κυρίως εἰς τὴν Ἀραβικὴν θάλασσαν, εἰς τὴν Βόρειον Ἀμερικὴν, εἰς τὴν Χιλιήν καὶ εἰς τὸν Ἰνδικὸν Ὠκεανόν μέχρι τῶν βορείων ἀκτῶν τῆς Αὐστραλίας. Πολλὰς φορὰς εἶναι ἰσχυροὶ καὶ καταστρεπτικοί.

Εἰς τὴν πατρίδα μας περιοδικοὶ ἄνεμοι εἶναι οἱ *ἐτησίαι*, βορειοδυτικοὶ ἄνεμοι, ποῦ πνέουν εἰς τὸ Αἰγαῖον Πέλαγος κατὰ τὸ θέρος καὶ λέγονται κοινῶς *μελέμια*.

Ὡς διευθύνσιν τῶν ἀνέμων ἐννοοῦμεν πάντοτε τὴν διευθύνσιν τοῦ ὀρίζοντος, ἐκ τῆς ὁποίας αὐτὸς προέρχεται.

Τοιουτοτρόπως, ὅταν ὁ ἄνεμος πνέῃ ἐξ Ἀνατολῶν καλεῖται *ἀνατολικός*, ἐκ Δυσμῶν, *δυτικός*, ἐκ Βορρᾶ, *βόρειος*, καὶ ἐκ Νότου, *νότιος*.

Ὅταν πνέῃ ἐνδιαμέσως Βορρᾶ καὶ Δύσεως καλεῖται *Βορειοδυτικός*, Βορρᾶ καὶ Ἀνατολῆς, *Βορειοανατολικός*, Νότου καὶ Δύσεως, *Νοτιοδυτικός*, καὶ Νότου καὶ Ἀνατολῆς, *Νοτιοανατολικός* (εἰκ. 13).

Εἰκ. 13. Σχῆμα ποῦ δεικνύει τοὺς ἀνέμους.

4. Ἡ Ὑγρασία

Εἶπομεν εἰς τὰ προηγούμενα μαθήματα, ὅτι ὁ ἀτμοσφαιρικός ἀήρ περιέχει *ὕδρατμους*. Οἱ ὕδρατμοὶ αὐτοὶ παράγονται ἀπὸ τὴν συνεχῆ ἐξάτμισιν τῶν ὑδάτων τῶν θαλασσῶν, λιμνῶν καὶ ποταμῶν καὶ διὰ τῶν ἀνέμων διασκορπίζονται εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν καὶ φθάνουν εἰς τὴν ξηράν.

Οἱ ὕδρατμοὶ αὐτοὶ εἰς τὰ ὑψηλότερα στρώματα τῆς ἀτμοσφαιρας, συμπυκνώνονται εἰς *νέφη*.

Ὅταν τὰ νέφη συναντήσουν ψυχρὰ στρώματα ἀέρος, οἱ ὕδρατμοὶ μεταβάλλονται εἰς *σταγονίδια*, τὰ ὁποῖα ὅταν γίνουν *σταγόνες*, λόγῳ τοῦ βάρους των, πίπτουν πλεόν ὡς βροχῆ. Ἄν οἱ σταγόνες συναντήσουν μεγαλύτερον ψυχρὸν μεταβάλλονται εἰς χιόνα ἢ χάλαζαν.

Ὅλοι οἱ τόποι δὲν δέχονται τὸ ἴδιον ποσὸν βροχῆς.

Τὰς ἐλαχίστας δὲ ποσότητας τὰς δέχονται οἱ τόποι, ποὺ ὀνομάζονται *ξηροὶ*.

5. Τὸ κλίμα

Ἐκαστος τόπος τῆς Γῆς διακρίνεται ἐκ τῆς θερμοκρασίας, ἢ ὁποῖα ἐπικρατεῖ εἰς αὐτὸν κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτός, ὅσον καὶ κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἔτους, ἐκ τοῦ ποσοῦ τῆς βροχῆς ἢ τῶν χιόνων ποὺ πίπτουν καὶ ἐκ τοῦ εἴδους τῶν πνεόντων ἀνέμων.

Διότι, ἡ θερμοκρασία ποικίλλει ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, αἱ βροχαὶ καὶ αἱ χιόνες εἰς ἄλλα μέρη πίπτουν πολλαὶ καὶ εἰς ἄλλα ἐλάχισται καὶ οἱ ἄνεμοι ἢ πνέουν συνεχῶς ἢ περιοδικῶς καὶ μὲ διαφορετικὴν ἔντασιν καὶ διεύθυνσιν.

Ὅλα αὐτὰ τὰ στοιχεῖα διαμορφώνουν αὐτὸ ποὺ ὀνομάζομεν *κλίμα*.

Ὅστε, ὅταν ὁμιλοῦμεν περὶ *κλίματος ἐνὸς τόπου*, ἐννοοῦμεν τὴν θερμοκρασίαν, τὴν ὑγρασίαν (βροχᾶς καὶ χιόνας) καὶ τὴν συχνότητα καὶ ἔντασιν τῶν πνεόντων ἀνέμων.

Τὸ κλίμα ἐνὸς τόπου ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸ Γεωγραφικὸν πλάτος, ἀπὸ τὸ ὕψος τοῦ ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης, ἀπὸ τὴν γειννιάσιν τοῦ μὲ τὴν θάλασσαν, τὴν μορφολογίαν τοῦ ἐδάφους, τὴν βλάστησιν κ.τ.λ.

Ἐκαστος τόπος ἔχει τὸ κλίμα τοῦ. Ὅμως, ἐκτὸς τοῦ *τοπικοῦ* κλίματος ὑπάρχει καὶ τὸ *γενικὸν* κλίμα, εἰς τὸ ὁποῖον ὑπάγονται μεγάλαι περιοχαὶ τῆς Γῆς.

Τὰ διάφορα κλίματα ποὺ ἐπικρατοῦν εἰς τὴν Γῆν εἶναι :

α) **Τὸ Μεσογειακὸν κλίμα.** Τοιοῦτον ὀνομάζομεν τὸ κλίμα τῶν τόπων γύρω ἀπὸ τὴν Μεσόγειον θάλασσαν.

Χαρακτηριστικὰ αὐτοῦ εἶναι : Ἕπιος, χειμῶν, δροσερὸν θέρος.

β) **Τὸ Ὠκεάνειον κλίμα.** Δηλ. τὸ κλίμα τῶν χωρῶν αἱ ὁποῖαι εὐρίσκονται πλησίον τῶν Ὠκεανῶν.

Γενικὰ χαρακτηριστικὰ : Ἕπιος χειμῶν, δροσερὸν θέρος, πολλαὶ βροχαὶ καὶ ὑγρασία.

γ) **Τὸ ἠπειρωτικὸν κλίμα.** Τοιοῦτον κλίμα ἔχουν αἱ χώραι, αἱ ὁποῖαι εὐρίσκονται εἰς τὰς εὐκράτους ζώνας τῆς Γῆς καὶ μακρὰν τῶν θαλασσῶν. Χαρακτηριστικά : Θέρος θερμὸν, χειμῶν ψυχρὸς καὶ δριμύς.

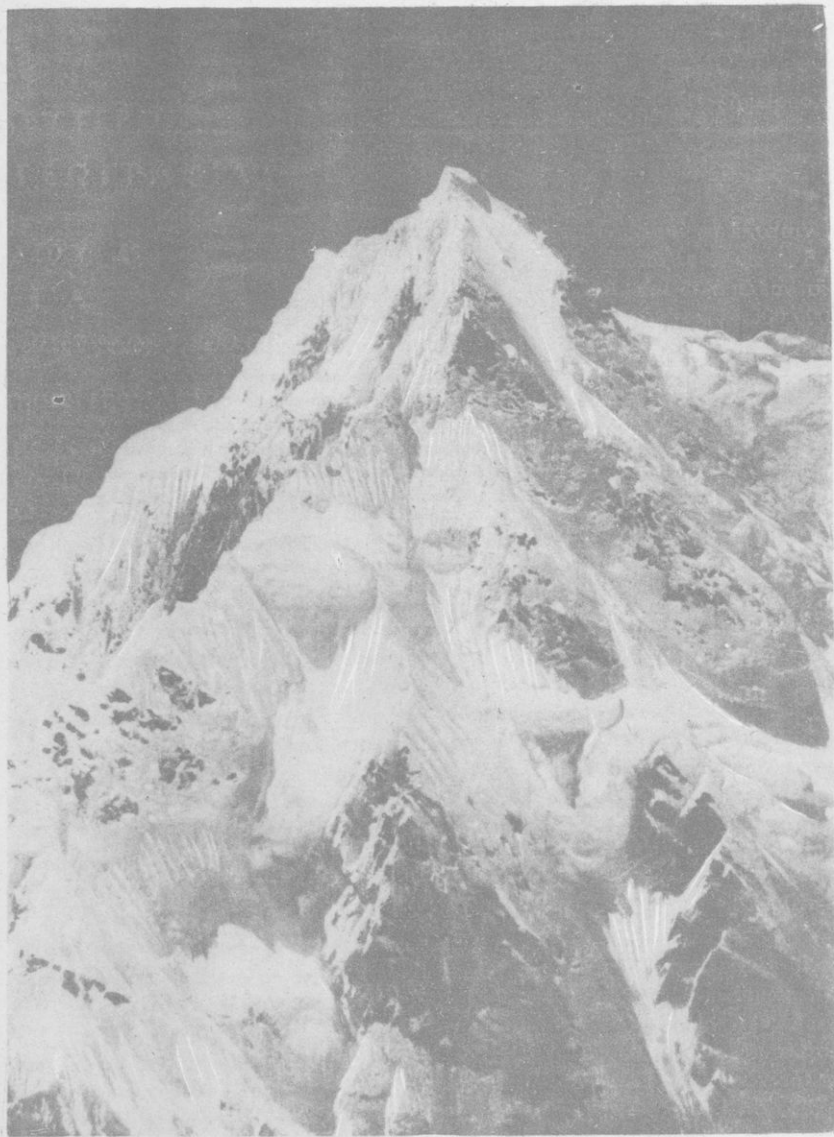
δ) **Τὸ Τροπικὸν κλίμα.** Τοιοῦτον κλίμα ἔχουν αἱ τροπικαὶ χώραι. Χαρακτηριστικά : Θερμοκρασία μεγάλη πάντοτε καὶ ὑγρασία λόγῳ τῶν συχνῶν καταρρακτωδῶν βροχῶν.

ε) **Τὸ κλίμα τῶν ἐρήμων.** Χαρακτηριστικά : Πολὺ θερμὸν θέρος, πολὺ ψυχρὸς χειμῶν, ἐλάχισται βροχαί, ἀπότομοι πτώσεις θερμοκρασίας κατὰ τὴν νύκτα.

καὶ στ) **Τὸ πολικὸν κλίμα.** Χαρακτηριστικά : Διαρκῆς χειμῶν, μὲ ὑπερβολικὸν ψυχὸς, χιονοθυέλλας καὶ παγετώνας.

Ἐκ τοῦ κλίματος ἐκάστου τόπου ἐξαρτᾶται ἡ γεωργία, ἡ κτηνοτροφία καθὼς καὶ ἡ ὑγεία τῶν ἀνθρώπων.

Ἄσκησεις : 1) Τί εἶναι ἡ ἀτμόσφαιρα καὶ ἐκ ποίων στοιχείων ἀποτελεῖται ; 2) Περιγράψατε μερικὰ φαινόμενα ἐκ τῶν ὁποίων αἰσθανόμεθα τὴν ἀτμόσφαιραν καὶ τὸν ἀέρα. 3) Τί λέγεται κλίμα ἐνὸς τόπου, πόθεν ἐξαρτᾶται τοῦτο καὶ ποῖον εἶναι τὸ ὑγιεινότερον ; 4) Ποῖα φαινόμενα προσδιορίζουν τὸ κλίμα ἐνὸς τόπου ; 5) Δύναται οἱ ἄνθρωποι νὰ μεταβάλλωσι τὸ κλίμα τοῦ τόπου των καὶ πῶς ; 6) Ἐξασκεῖ ἐπίδρασιν τὸ κλίμα ἐπὶ τῶν διαφόρων ἐνεργειῶν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς τοιαύτης ἢ τοιαύτης διαμορφώσεως, σωματικῆς καὶ πνευματικῆς αὐτοῦ ;

Είκ. 14. Ἡ ὑψηλότερα κορυφή τῶν Ἰμαλαίων : τὸ Ἐβερεστ.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'

Α Σ Ι Α

[*Έκτασις 43.000.000 τετρ. χιλμ.—Πληθυσμὸς 1.300.000.000 κάτ.*]

Γενικὴ ἐπισκόπησις τῆς Ἀσίας

Ἡ Ἀσία εἶναι ἡ μεγαλυτέρα εἰς ἑκτασιν καὶ πληθυσμὸν ἡπειρος τῆς ὕδρογειοῦ. Οὐσιαστικῶς εἶναι ἓνα σύνολον μὲ τὴν *Εὐρώπην* καὶ ἡ Ἀφρικὴ δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ προέκτασις τῆς Ἀσίας. Ὁ ἰδιαιτερός χαρακτηρισμὸς, κυρίως τῆς Εὐρώπης, ὡς ἰδιαιτέρας ἡπείρου πρέπει νὰ ἀποδοθῇ περισσώτερον εἰς ἱστορικοὺς καὶ ὀλιγώτερον εἰς γεωγραφικοὺς λόγους.

Ὅρια. Ἡ Ἀσία ἔχει σχεδὸν τὸ σχῆμα ἐνὸς τραπεζίου. Ἀπὸ Α. περιβρέχεται ὑπὸ τοῦ Εἰρηνικοῦ ὠκεανοῦ, ἀπὸ Β. ὑπὸ τοῦ Βορείου Παγωμένου ὠκεανοῦ, ἀπὸ Ν. ὑπὸ τοῦ Ἰνδικοῦ ὠκεανοῦ καὶ ἀπὸ Δ. ἐνώνεται μὲ τὴν Εὐρώπην καὶ Ἀφρικὴν. Βρέχεται δὲ ἐν μέρει ἀπὸ τὸν Εὐξείνιον Πόντον, τὸ Αἰγαῖον Πέλαγος καὶ τὴν Μεσόγειον Θάλασσαν.

Ἡ Ἀσία περιβάλλεται ἀπὸ τρεῖς ὠκεανούς καὶ σχηματίζει μεγάλας *χερσονήσους*, τὰς ἐξῆς:

Πρὸς τὸν Β. Παγωμένον ὠκεανὸν τὴν χερσόνησον *Ταϊμὴρ*, πρὸς τὸν Εἰρηνικὸν τὴν χερσόνησον τῆς *Κορέας* καὶ *Καμιοιάνικας*, πρὸς τὸν Ἰνδικὸν ὠκεανὸν τὰς χερσονήσους *Ἀραβίας*, *Ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν* (Δεκάν) καὶ *Ἰνδονήσας*. Καὶ πρὸς Δ. τὴν χερσόνησον τῆς *Μικρᾶς Ἀσίας*, τὴν ὁποίαν περιβρέχει ἡ Μεσόγειος Θάλασσα καὶ ὁ Εὐξείνιος Πόντος.

Ὅρη καὶ ὄροσειραὶ τῆς Ἀσίας. Ἡ Ἀσία ἔχει τὰ ὕψηλότερα ὄρη τῆς Γῆς καὶ τὰ μεγαλύτερα ὄροπέδια καὶ βαθύπεδα. Γενικῶς εἰς τὴν Ἀσίαν διακρίνομεν δύο μεγάλας ὄροσειράς. Τὴν μεγαλυτέραν ὄροσειρὰν τοῦ κόσμου ἢ ὁποία ἐκτείνεται ἀπὸ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ἄνευ διακοπῆς, μέχρι τῶν ἁκτῶν σχεδὸν τῆς Κίνας.

Εἰς τὴν ὄροσειρὰν αὐτὴν εὐρίσκονται τὰ ὄρη: *Καύκασος*, *Ἀραράτ* (Ἀρμενία), *Ἐλμπρούς* (Περσία), *Ἰνδον - Κοῦχ* (Ἀφγανιστάν) καὶ τὰ ὕψηλότερα ὄρη τῆς Γῆς, τὰ *Ἰμαλαΐα* ποῦ ἡ ὕψηλότερα κορυφή των, τὸ *Ἐβερεστ*, ἔχει ὕψος 8.840 μέτρα II (εἰκ. 14).

Ἡ ὄροσειρά αὐτὴ σχηματίζει καὶ τὰ μεγαλύτερα ὄροπέδια τῆς ὕδρου-
γειου, τοῦ *Παμίρ* καὶ τοῦ *Θιβέτ* (εἰς ὕψος 3 — 5 χιλιομέτρων).

Δευτέρα ὄροσειρά ξεκινᾷ ἀπὸ τὰ Β.Α. τῆς Ἀσίας καὶ κυρίως τῆς
Χερσονήσου Καμτσιάτκας, διευθύνεται Ν.Δ. καὶ ἐνώνεται μὲ τὴν ὄροσει-
ρὰν τῶν Ἰμαλαίων εἰς τὸ ἄγριον ὄροπέδιον τοῦ Παμίρ. Τὰ κυριώτερα ὄρη
τῆς ὄροσειρᾶς αὐτῆς εἶναι τὰ *Ἀλιτάϊα ὄρη*.

Ἐκτὸς τούτου εἰς τὴν Ἀσίαν ὑπάρχουν καὶ ἄλλα μεγάλα *ὄρη* (μεγάλα ὄροπέδια)
τὰ ὁποῖα εὐρίσκονται εἰς ὕψος 1.000 — 5.000 μ. καὶ καταλαμβάνουν τὰ 2/5 τῆς ἐπιφανείας τῆς ἡπείρου. Τὰ κυριώτερα εἶναι
τοῦ *Θιβέτ*, τοῦ *Παμίρ*, τοῦ *Τουρκεστάν* κ.ἄ. Αἱ μεγαλύτεραι ἐρημικαὶ ἐκτά-
σεις τῆς Ἀσίας εἶναι ἡ ἐρημος τῆς *Ἀραβίας* καὶ ἡ ἐρημος *Γόβη*, βορείως
τῆς Κίνας.

Σημείωσις: Εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦ ἀνθρώπου διὰ τὴν ἐξερεύνησιν καὶ γνῶσιν
τῆς γῆνης σφαίρας ἀξίζει νὰ γνωρίσωμεν καὶ τὴν μεγάλην προσπάθειαν τῶν ἀνθρώπων
διὰ τὴν κατάκτησιν τῆς κορυφῆς τῶν Ἰμαλαίων, τοῦ *Ἐβερεστ*.

Πολλοὶ ἀποστολαὶ ἐπεχείρησαν τὴν κατάκτησιν τῆς κορυφῆς του, πλὴν ὅμως ὅλοι
ἀπέτυχον, διότι δὲν κατάρθωσαν νὰ καταικήσουν τὰ στοιχεῖα τῆς φύσεως.

Ἡ τελευταία Ἀγγλικὴ ἀποστολὴ ὑπὸ τὸν συνταγματάρχην Χάντ ἐπέτυχε. Τὴν 29ην
Μαΐου 1953 δύο μέλη τῆς ἀποστολῆς Χάντ, ὁ Νεοζηλανδὸς *Χίλαρν* καὶ ὁ Ἰνδὸς τοῦ Νεπάλ
Τένσιγκ ἔπειτα ἀπὸ τεραστίας προσπάθειας μηνῶν εἶχον τὴν μεγάλην τιμὴν νὰ φθάσουν
πρῶτοι εἰς τὴν κορυφὴν *Ἐβερεστ* (8.840 μ.) Ἡ προσπάθεια εἶχεν ἐπιτύχει. Τὸ κατόρθωμα
ἦτο κάτι τὸ ἐξαιρετικὸν καὶ συγκινητικόν. Μία ἀκόμη νίκη τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς φύσεως.

Ποταμοί. Ἡ Ἀσία ἔχει μεγάλους ποταμούς, ποὺ παρουσιάζουν
τὸ ἐξῆς χαρακτηριστικόν. Εἶναι σχεδὸν ὅλοι δίδυμοι ποταμοί, δηλ. δύο
ποταμοὶ πηγάζουν ἀπὸ τὸ ἴδιον σχεδὸν μέρος καὶ ἡ χύνονται ὁ ἕνας πλη-
σίον τοῦ ἄλλου, ἢ ἐνώνονται πρὶν χυθοῦν εἰς τὴν θάλασσαν.

Οἱ σπουδαιότεροι ποταμοὶ τῆς Ἀσίας εἶναι: ὁ *Ὄβρις*, ὁ *Ἰενεσέης*
καὶ ὁ *Δένας*, οἱ ὁποῖοι ἐκβάλλουν εἰς τὸν Βόρειον Παγωμένον ὠκεανόν.

Ὁ *Ἀμούρ*, ὁ *Χουάγκ - Χδ* (Κίτρινος ποταμός), ὁ *Γιαγκισέ - Γιάγκ*
(Γαλάζιος ποταμός) καὶ ὁ *Μενόγκ*, οἱ ὁποῖοι ἐκβάλλουν εἰς τὸν Μέγαν
Εἰρηρικόν ὠκεανόν.

Καὶ ὁ *Γάγγης*, ὁ *Βραμαπούτρας*, ὁ *Ἰνδός*, ὁ *Τίγρης* καὶ ὁ *Εὐφράτης*,
οἱ ὁποῖοι ἐκβάλλουν εἰς τὸν Ἰνδικόν ὠκεανόν.

Λίμναι. Ἡ Ἀσία ἔχει τὴν μεγαλυτέραν λίμνην τοῦ κόσμου, τὴν
Κασπιαν θάλασσαν μὲ ἐπιφάνειαν 3 1/2 φορές μεγαλυτέραν τῆς Ἑλλάδος
(440.000 τετρ. χιλμ.). Τὴν *Αρᾶλην*, (περιέχουσαν γλυκὺ ὕδωρ) μὲ ἐπιφά-
νειαν τὸ ἕμισυ τῆς Ἑλλάδος, τὴν *Βαλκάν*, τὴν *Βαϊκάλην* κ.ἄ.

Νῆσοι. Ἡ Ἀσία ἔχει πολλὰ καὶ μεγάλα νήσους. Τοιαῦτα εἶναι
ἡ *Σουμάτρα*, ἡ *Γάβα*, ἡ *Βόρνεο*, ἡ *Κελέβη*, τὸ Σύνπλεγμα τῶν *Ἰαπωνικῶν*
νήσων, τῶν *Φιλιππίνων*, τῶν *Μολούκων* κ.ἄ.

Κλίμα καὶ βλάστησις. Μία ἡπειρος ὡς ἡ Ἀσία ἡ ὁποία ἐκτεί-
νεται ἀπὸ τοῦ Β. Πολικοῦ κύκλου καὶ φθάνει μέχρι σχεδὸν τοῦ Ἰσημερι-

νοῦ, ἔχει ποικιλίαν θερμοκρασίας, ἀλλὰ εἰς κανένα μέρος δὲν συναντᾶται ἡ θερμοκρασία τῆς τροπικῆς ζώνης τῆς Ἀφρικανικῆς ἐρήμου.

Τὸ κλίμα τοῦ Νοτιοδυτικοῦ τμήματος τῆς Ἀσίας εἶναι μᾶλλον εὐκρατον, ἐκτὸς τῆς Ἀραβικῆς χερσονήσου καὶ τῆς Μεσοποταμίας (Ἰράκ), ὅπου τὸ κλίμα εἶναι ἀρκετὰ θερμὸν. Εἰς τὸ νοτιοανατολικὸν τμήμα, (Ἰνδοκίνα, Ἰνδονησία) λόγῳ καὶ τῶν ἐτησίων ἀνέμων (μουσῶνων) ἐπικρατεῖ μᾶλλον ὑψηλὴ θερμοκρασία μὲ πολλὰς βροχάς. Εἰς τὸ ἀνατολικὸν τμήμα, (Κίνα, Κορέα, Μαντζουρία, δυτικὰ παράλια Ἰαπωνίας) τὸ κλίμα εἶναι μᾶλλον ἠπειρωτικὸν μὲ πολὺ ψῦχος τὸν χειμῶνα καὶ ὄχι πολλὰς βροχάς.

Τὸ βόρειον τμήμα τῆς Σιβηρίας ἔχει δριμυτάτους χειμῶνας καὶ βραχύτατον θέρος. Ἐκεῖ ἔχει παρατηρηθῆ καὶ τὸ μέγιστον ψῦχος (-78° Κελσίου).

Ἡ βλάστησις ἀπὸ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας μέχρι τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ (Τουρκία, Ἰράκ, Παλαιστίνη, Περσία) εἶναι ὅμοια τῆς Εὐρώπης. Εἰς τὴν Ἀραβικὴν Χερσόνησον, λόγῳ τῆς ξηρασίας καὶ τῆς ζέστης, ἡ βλάστησις εἶναι μηδαμινή.

Τὸ νότιον τμήμα τῆς Ἀσίας (Ἰνδία, Ἰνδοκίνα, Ἰνδονησία) παρουσιάζει τὴν μεγαλυτέραν βλάστησιν καὶ ἐκεῖ φύονται τὰ περισσότερα ὀφέλιμα φυτά.

Εἰς τὸ ἀνατολικὸν τμήμα, εἰς τὸ ὁποῖον συμπεριλαμβάνεται ἡ Βόρειος Κίνα, ἡ Μαντζουρία καὶ ἡ Βόρειος Ἰαπωνία, παρατηρεῖται σημαντικὴ βλάστησις καὶ τὰ τοπία εἶναι ἐξαιρετικῆς ὠραιότητος.

Εἰς τὴν Σιβηρίαν τὸ μὲν Νότιον τμήμα καλύπτεται ὑπὸ ἀπεράντων δασῶν, κωνοφόρων δένδρων, τὸ δὲ Βόρειον εἶναι ἄδενδρον καὶ καλύπτεται διαρκῶς ὑπὸ πάγων καὶ χιόνων. †

Φυτὰ καὶ Ζῷα. Ἡ Ἀσία σκεπάζεται ἀπὸ τεράστια δάση ἐκ τῶν ὁποίων τὰ μεγαλύτερα συναντῶνται εἰς τὴν Κεντρικὴν Σιβηρίαν, τὰς Ἰνδίας καὶ τὴν Ἰνδοκίναν. (Ἔκτασις δασῶν καὶ δασωμένων περιοχῶν 12.000.000 τετρ. χιλμ.). Χαρακτηριστικὸν εἶναι ὅτι ἡ Ἀσία ἔχει τὴν μεγαλυτέραν ποικιλίαν ὀφελίμων φυτῶν : *κανέλλα, μοσχοκάρυον, πιπέρι, τέϊον, ξαχαροκάλαμον, βανάνα, Ἰνδικὰ κάρνα, δρυζα, σόγια, καφές, βάμβαξ, ἐλαστικὸν κόμι* (καουτσούκ).

Ἀκόμη ἡ Ἀσία εἶναι ἡ πατρίς ὄλων σχεδὸν τῶν ὄνων, τὰ ὁποῖα ἐξημερώθησαν ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον, ὡς ὁ *ἵππος*, ὁ *ὄνος*, τὸ *βόδι*, ἡ *αἰξ* (γίδα), τὸ *πρόβατον*, ἡ *κάμηλος*, ὁ *ἐλέφας* κ. ἄ.

Ἡ Ἀσία εἶναι ἐπίσης ἡ πατρίς τῶν μεγαλυτέρων ἀγρίων ζώων. Ἐκεῖ ζοῦν ὁ *ρινόκερωσ*, ἡ *τίγρις*, ὁ *λέων*, ὁ *πάνθηρ* κ. ἄ. Εἶναι ἡ πατρίς τοῦ *μεταξοφάκωλος*, τῶν μεγάλων *ἀρπακτικῶν πτηνῶν* καὶ τῶν μεγάλων *φιδιῶν*.

Ὄρυκτὸς Πλοῦτος. Εἰς τὴν Ἀσίαν συναντῶνται ὄλα τὰ πολυτιμα ὄρυκτὰ (σμάραγδοι, ἀμέθυστοι, ὀπάλιοι, τοπάζια κ.τ.λ.). Ἀκόμη ὁ χρυσός, ὁ ἄργυρος, ὁ κασίτερος, ὁ ὑδράργυρος, τὸ μαγνήσιον, τὸ μαγνάνιον, ὁ γαϊάνθραξ καὶ τὸ πετρέλαιον.

Γεγονὸς εἶναι ὅτι εἰς τὴν Ἀσίαν δὲν ἀξιοποιήθη ἀκόμη ὁ ὄρυκτὸς

πλοθος, ως συνέβη εις την Εύρωπην και πρό πάντων εις την 'Αμερικην, και πολλά μέρη της δὲν ἔχουν ἀκόμη ἐρευνηθῆ ἀπὸ μεταλλειολογικῆς ἀπόψεως.

'Επομένως μᾶς εἶναι ἀγνωστος ὁ ἀκριβὴς ὀρυκτὸς πλοθος τῆς ἠπείρου.

Πολιτικὴ ἐξέτασις

Ἑκτασις — Πληθυσμός. Ἡ 'Ασία εἶναι ἡ μεγαλυτέρα εις ἕκτασιν και πληθυσμὸν ἠπειρος τῆς ὑδρογείου.

'Ἐχει ἕκτασιν 43.000.000 τετρ. χιλμ., δηλαδὴ τετραπλασίαν και πλέον τῆς Εύρώπης, και πληθυσμὸν, κατὰ τοὺς τελευταίους ὑπολογισμοὺς, 1.300.000.000 κατοίκους. Δεδομένου ὅτι ὁ πληθυσμὸς ὄλων τῶν ἠπειρῶν τῆς Γῆς ὑπολογίζεται εις 2.400.000.000 κατοίκους, εις τὴν 'Ασίαν ζοῖν περισσότεροι ἀπὸ τοὺς μισοὺς.

'Ὡς πρὸς τὴν πυκνότητα πληθυσμοῦ, με ἀναλογίαν 30 κατοίκων κατὰ τετρ. χιλμ. ὑπολείπεται μόνον τῆς Εύρώπης ἢ ὅποια ἔχει 50 κατοίκους κατὰ τετρ. χιλμ.

Φυλάι. Μία τεραστία ἠπειρος ὡς ἡ 'Ασία, δὲν ἦτο δυνατόν, παρά νὰ παρουσιάζῃ μέγα πλῆθος φυλῶν.

Αἰ σπουδαιότεραι εἶναι : α) ἡ *Μογγολικὴ* ἢ *Κιτρινή* φυλὴ (Κίνα, 'Ιαπωνία, Κορέα, Μογγολία, Τουρκία), β) ἡ *Μαλαισία* φυλὴ, ('Ινδοκίνα, 'Ινδονησία, Φιλιππῖναι) και γ) *'Ινδοευρωπαϊκὴ* ἢ *Λευκὴ* φυλὴ (Περσία, Πακιστάν, 'Ινδοσταν, 'Ισραήλ και 'Αρβίσι).

Θρησκείαι. Ἡ 'Ασία εἶναι ἡ χώρα εις τὴν ὅποιαν ἐγεννήθησαν ὄλαι αἱ μεγάλαι σύγχρονοι θρησκείαι. Ἐκ τῶν 1.300 ἑκατομμυρίων κατοίκων τῆς 'Ασίας τὰ 1.000 ἑκατομμύρια περίπου ἀνήκουν εις θρησκείας μὴ Χριστιανικὰς (Βραχμανισμὸν, Ταοϊσμὸν, Κομφουκιανισμὸν, Βουδισμὸν κτ.).

Τὰ 150 ἑκατομμύρια εἶναι Ἰσλαμεθανοί και ἔλαττον εἶναι Χριστιανοί και οἱ Ἑβραῖοι.

Γλῶσσαι. Εἰς τὴν 'Ασίαν ὀμιλοῦνται πλέον 2.000 γλωσσικῶν ἰδιωμάτων. Αἱ κυριώτεραι ὄμως γλῶσσαι εἶναι ἡ μονοσύλλαβη *Κινεζικὴ*, ἡ *'Ινδικὴ* και ἡ *'Ιαπωνικὴ*.

Φυσικὴ και πολιτικὴ διαίρεσις. Ἡ 'Ασία διαίρεται φυσικῶς εις πέντε μεγάλας περιοχάς : Εἰς τὴν *Βόρειον*, *Νότιον*, *'Ανατολικήν*, *Δυτικὴν* και *Κεντρικὴν* 'Ασίαν. Πρό τοῦ Β' Παγκοσμίου πολέμου, τὸ μεγαλύτερον τμήμα τῆς ἠπείρου ἦτο ὑποτελὲς εις τοὺς Εύρωπαίους. Μετὰ τὸν πόλεμον ὄμως, τὰ περισσότερα κράτη ἀπέκτησαν ἐλευθερίαν και αὐτοδιοικοῦνται.

Ἀνάγνωσμα :

ΤΟ ΤΑΞΕΙΔΙ ΤΟΥ ΜΑΡΚΟ ΠΟΛΟ

Τὴν πρώτη πραγματικὴ ἐξερευνητικὴ ἐπίσκεψις στὴν Ἀσία τὴν ἔκαμε ὁ Βενετσιᾶνος **Μάρκο Πόλο** τὸ 1271 — 1292. Αὐτὸς τὴν διέσχισε πρὸς ὅλες τὶς διευθύνσεις καὶ ἔγραψε τὶς ἐντυπώσεις του στὸ περίφημο βιβλίο του.

Ὁ Μάρκο Πόλο ξεκίνησε μετὰ τὸν πατέρα του καὶ τὸ θεῖο του, τὸ 1271 μ.Χ. ἀπὸ τὴ Βενετία ὅταν ἦταν 17 χρονῶν καὶ ἔφθασε στὸ Πεκίνο, τὴν Πρωτεύουσαν τῆς Κίνας, ὅπου ἔμενε ὁ αὐτοκράτωρ **Κουμπλάι Χάν**, τὸ 1275.

Τέσσερα δλόκληρα χρόνια χρειάστηκαν οἱ ἀτρόμητοι αὐτοὶ ἄνθρωποι, γιὰ νὰ διασχίσουν δλόκληρην τὴν Ἀσία ἀπὸ Δυσμᾶς πρὸς Ἀνατολὰς καὶ νὰ φθάσουν ὕστερα ἀπὸ μύριους κινδύνους στὴ μυθικὴ κινεζικὴ χώρα.

Ὁ Μάρκο Πόλο ποὺ ἦταν πανέξυπνος ἄνθρωπος κατώρθησε ν' ἀποκτήσῃ τὴν ἐμπιστοσύνη τοῦ αὐτοκράτορα καὶ νὰ γίνῃ μυστικοσύμβουλός του. Κατόπιν ἔγινε μεγάλος ἀρχοντας καὶ διοικητὴς μεγάλης ἐπαρχίας τῆς ἀπέραντης αὐτοκρατορίας.

Ἀπὸ τὰ μεγάλα καὶ θαυμαστά ποὺ διηγεῖται στὸ βιβλίο του, ἀναφέρει ἐκεῖνα, ποὺ ἔκαμαν ἐντύπωσι παραμυθιῶν στοὺς ἀνθρώπους τῆς ἐποχῆς του.

Ὁ Μάρκο Πόλο μετὰ ἐντολὴ τοῦ Κουμπλάι - Χάν εἶχε διασχίσει πρὸς ὅλες τὶς διευθύνσεις τὴν Κίνα καὶ γνώρισε βαθύτατα τὸν πολιτισμὸ τῆς χώρας.

Οἱ Κινέζοι εἶχαν νόμους καὶ οἱ πολῖτες ἦταν ὑποχρεωμένοι νὰ τοὺς γνωρίζουν, ἄλλως τιμωροῦνταν.

Ἀπὸ τὸ 600 π.Χ. οἱ Κινέζοι ἐγνώριζαν τὴν τυπογραφίαν καὶ ἔβγαζαν ἐφημερίδα!! Ὁ Αὐτοκράτωρ τύπωνε ἡμερολόγια καὶ Καζαμίες σὲ ἑκατομμύρια ἀντίτυπα, ποὺ σημείωναν τὴν ὥρα ἀνατολῆς καὶ δύσεως τοῦ ἡλίου, τὰ διάφορα μέρη τῆς αὐτοκρατορίας, τὶς φάσεις τῆς Σελήνης, τὶς ἐκλείψεις κ' ἔδιναν διάφορες πρακτικὰς ὁδηγίαις! Ἀπὸ τὰ παραδοξότερα ποὺ ἀναφέρει εἶναι, ὅτι οἱ Κινέζοι εἶχαν χάρτινο νόμισμα!

Τόσος μεγάλος ἦταν ὁ πολιτισμὸς τῶν Κινέζων, ποὺ πρὸ τῶν Εὐρωπαίων ἐγνώριζαν τὴν τυπογραφία καὶ τὴν χρῆσιν τῆς πυρίτιδος καὶ χρησιμοποιοῦσαν τὸ λιθάνθρακα γιὰ καύσιμη ὕλη, ἐνῶ στὴν Εὐρώπῃ ἦταν τελείως ἄγνωστος.

«Σ' ὅλη τὴ Βόρεια περιοχὴ τῆς χώρας, γράφει, βρίσκονται κάτω μαῦρες πέτρες, ποὺ τὶς βγάζουν ἀπὸ τὰ βουνά, ὅπου ὑπάρχουν φλέβες ἀπ' αὐτὰς καὶ καίνε σὰν τὰ ξύλα».

Τὸ σπουδαῖο εἶναι πὼς ὁ ἀτρόμητος αὐτὸς Βενετσιᾶνος ἐπεσκέφθηκε καὶ τὴν Ἰαπωνία, τὴν «Τσιπανγκού», ὅπως τὴν ὀνομάζει καὶ τὴν περιέγραψε πολὺ ζωηρὰ στὸ βιβλίο του. Στὸ γυρισμὸ του, μετὰ 15 χρόνια, ἦρθε μετὰ καρὰβι ἀπὸ τὴν Κινεζικὴ θάλασσα, ἀφοῦ διέσχισε τὸ Ἰνδικὸ ὠκεανὸ μέχρι τὸν Περσικὸ κόλπο.

Ἔτσι ὁ Μάρκο Πόλο ἔγινε ὁ πρωτοπόρος τῶν μεγάλων ἐξερευνητῶν καὶ θαλασσοπόρων τοῦ 15ου — 19ου αἰῶνος, Χρ. Κολόμβου, Βάσκο ντὲ Γκάμα, Βαρθολομαίου Ντιάζ, Ἀμερικο Βεσπούκι, Μαγγελάνου, Κορτέζ, Πιζάρρο, Τζέιμς Κούκ, Δαυὶδ Λίβινγκτον, Ἐρρίκου Στάνλεϋ, Ἀμοῦντσεν, Σκότ, Μπέρντ, Νόμπιλε κ.ἄ. οἱ ὅποιοι ἀνοίξαν διὰ πλατὰ τὰ πτερά των καὶ ἐπέταξαν ἐπάνω ἀπὸ ξηρὰς καὶ θαλάσσης, διὰ νὰ κατακτήσουν τὸν κόσμον δλόκληρον.

(Γ. Κ. Μ.)

Α΄ ΔΥΤΙΚΗ ΑΣΙΑ

(ΜΕΣΗ ΑΝΑΤΟΛΗ)

Ἡ *Δυτικὴ Ἀσία* ἢ *Μέση Ἀνατολή* ἀποτελεῖται ἀπὸ τὰ ἑξῆς Κράτη:
1) Τὴν *Μικρὰν Ἀσίαν* (Τουρκίαν). 2) Τὸν *Λίβανον* καὶ τὴν *Συρίαν*.
3) Τὸ *Ἰσραήλ* καὶ *Ἰορδανίαν*. 4) Τὸ *Ἰράκ*. 5) Τὴν *Ἀραβίαν*. 6) Τὴν *Περσίαν* (Ἰράν) καὶ 7) Τὸ *Ἀφγανιστάν*.

1. ΤΟΥΡΚΙΑ (Μικρὰ Ἀσία)

[Ἔκτασις 770.000 τετρ. χιλμ. — Πληθυσμὸς 21.000.000 κάτ.]

Ἔθνη—Ἔκτασις. Ἡ Τουρκία ἐκτείνεται καὶ ἐπὶ τῶν δύο ἡπείρων, Εὐρώπης καὶ Ἀσίας. Ὅμως, ἐπειδὴ τὸ μεγαλύτερον τμῆμά της τὸ ἀποτελεῖ ἡ χερσόνησος *Μικρὰ Ἀσία*, τὴν θεωροῦμεν Ἀσιατικὴν χώραν

Ἡ Τουρκία συνορεύει μὲ τὴν Ρωσσίαν, τὴν Περσίαν, τὸ Ἰράκ, τὴν Συρίαν καὶ βρέχεται ἀπὸ τὴν Μεσόγειον θάλασσαν, τὸ Αἰγαῖον πέλαγος καὶ τὸν Εὐξείνιον Πόντον.

(Τὸ τμῆμά της, τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης, τὸ ὁποῖον εὐρίσκεται ἐπὶ τῆς Εὐρωπαϊκῆς ἡπείρου, θὰ τὸ ἐξετάσωμεν εἰς τὴν Γεωγραφίαν τῆς Εὐρώπης).

Ἡ Τουρκία μαζί μὲ τὴν Ἀνατολικὴν Θράκην ἔχει ἕκτασιν 770 000 τετρ. χιλμ. (ἐπομένως εἶναι ἕξ φορές μεγαλυτέρα τῆς Ἑλλάδος) καὶ πληθυσμὸν 21 ἑκατομ. κατοίκους.

Φυσικὴ περιγραφή

Ὅρη — Πεδιὰδες. Ἐπὶ τῆς Μικρασιατικῆς Τουρκίας διακρίνομεν τρεῖς κυρίως ὄροσειράς: α) Τὰ *Ποντιακὰ ὄρη*, τὰ ὁποῖα ἐκτείνονται παραλλήλως τοῦ Εὐξείνου Πόντου μέχρι τοῦ Καυκάσου. β) Τὴν ὄροσειρὰν τοῦ *Ταύρου* εἰς τὸ Νότιον μέρος, καὶ γ) τὴν ὄροσειρὰν τοῦ *Ἀντιταύρου*, ἡ ὁποία ἀρχίζει ἀπὸ τοῦ Κόλπου τῆς Ἀλεξανδρέττας καὶ συναντᾷ τὸ ὄροπέδιον τῆς Ἀρμενίας, ὅπου ὑψώνεται τὸ ὄρος *Ἀραράτ* (5.150 μ.) καὶ εἶναι διαρκῶς χιονισμένον.

Αἱ μεγαλύτεραι καὶ εὐφορώτεραι πεδιάδες καὶ κοιλάδες τῆς Τουρκίας ἐξαπλοῦνται εἰς τὸ Β.Δ. τμῆμά της καὶ κατὰ μῆκος τῶν παραλίων τοῦ Αἰγαίου πέλαγους καὶ τῆς Μεσογείου θαλάσσης.

Εἰς τὸ κέντρον τῆς χώρας, νοτίως τῆς Ἀγκύρας, ἐξαπλοῦται ἄγονος στεπποειδὴς πεδιάς, πού λέγεται *Ἀλμυρὰ Ἐρημος*.

Ποταμοὶ — Λίμναι. Εἰς τὸ ἔδαφος τῆς Τουρκίας δὲν ρέουν μεγάλοι ποταμοί, διότι δὲν ὑπάρχει ἀνάλογος ἔνδοχώρα καὶ τὸ κέντρον της ἔχει ἔρημικὴν ὄψιν.

Μικροὶ ποταμοὶ οἱ ὁποῖοι ἐκβάλλουν εἰς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος (*Ἐρ-*

μος, *Σκάμανδρος*, *Μαϊάνδρος*) μᾶς εἶναι γνωστοί ἀπὸ τὴν Ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν Ἱστορίαν, ὡς καὶ ὁ *Σαγγάριος*, ὁ ὁποῖος ἐκβάλλει εἰς τὸν Εὐξεινον Πόντον, ἀπὸ τὴν Μικρασιατικὴν Ἐκστρατείαν 1920 — 1922. Ὁ μεγαλύτερος ὄλων εἶναι ὁ *Ἄλυς* ποῦ διασχίζει τὰ Ποντιακὰ ὄρη καὶ χύνεται εἰς τὸν Εὐξεινον Πόντον.

Εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν ὑπάρχουν σημαντικαὶ λίμναι, ὡς ἡ *Βὰν* (ἴση εἰς ἕκτασιν μὲ τὴν νῆσον Εὐβοίαν), ἡ *Τάτα* καὶ αἱ *Ἄλυμαὶ Λίμναι* τῶν κεντρικῶν στεπεπῶν.

Κόλποι — Ἀκρωτήρια. Ὁ Εὐξεινος Πόντος, ἡ Προποντίς, τὸ Αἰγαῖον πέλαγος καὶ ἡ Μεσόγειος θάλασσα σχηματίζουν πλῆθος κόλπων καὶ ἀκρωτηρίων. Θὰ περιορισθῶμεν ν' ἀναφέρωμεν τὸ *Κλιντ-Μπουρονὸν* (Ἀκρωτήριο τῆς Ἑλλης. Ἑλληνικὴ ναυμαχία καὶ νίκη 1912), καὶ τὸ τῆς *Μυκάλης* ἀπέναντι τῆς Σάμου (Νίκη τοῦ Ξανθίππου, 479 π.Χ.).

Ἐκ τῶν κόλπων θ' ἀναφέρωμεν τῆς *Κίου*, τῆς *Σμύρνης* καὶ τῆς *Ἀλεξανδρέτιας* εἰς τὰ ὄρια Τουρκίας — Συρίας.

Πορθμοί. Ὁ Ἑλλησποντος ποῦ ἐνώνει τὸ Αἰγαῖον μὲ τὴν Προποντίδα καὶ ὁ *Βόσπορος* ὁ ὁποῖος ἐνώνει τὴν Προποντίδα μὲ τὸν Εὐξεινον Πόντον.

Νήσους δὲν κατέχει ἡ Τουρκία, πλὴν τῆς *Ἰμβρου* καὶ *Τενέδου* εἰς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος καὶ τῶν *Πριγκηπονήσων* εἰς τὴν Προποντίδα.

Οἰκονομικὴ ἐξέτασις

Γεωργία — Κτηνοτροφία. Ἡ Τουρκία εἶναι περισσότερο γεωργικὴ χώρα, χωρὶς νὰ ἔχη ἀνεπτυγμένα τὰ μέσα καλλιέργειας.

Τὰ κυριώτερα γεωργικὰ προϊόντα τῆς, τὰ ὁποῖα τῆς ἐπαρκοῦν καὶ δι' ἐξαγωγὴν εἶναι : ὁ *καπνός*, αἱ *σταφίδες*, τὰ *σῦκα*, καὶ ἀκολουθοῦν τὰ *δημητριακά*, τὸ *ἐλαιον* καὶ ὁ *βάμβαξ*.

Ἡ Τουρκία ἔχει ἀνεπτυγμένην κτηνοτροφίαν, ἰδίως *προβάτων*, διότι διαθέτει μεγάλας στεπεπώδεις ἐκτάσεις μὲ ἀφθονίαν τροφῆς καὶ πολὺ εὐνοϊκὸν περιβάλλον. Ἐνεκα τούτου ὄχι μόνον εἶναι αὐτάρκης εἰς σφάγια, ἀλλὰ καὶ ἐξάγει εἰς τὴν πατρίδα μας καὶ ἄλλα κράτη.

Τρέφει ἀκόμη αἶγας, « αἶγας Ἀγκύρας », αἱ ὁποῖαι ἔχουν τρίχωμα *ἐξαιρετικῆς ποιότητος*. Ἀκόμη ἔχει μεγάλην ὀрниθοτροφίαν.

Ὄρυκτὸς πλοῦτος. Τὸ ὑπέδαφος τῆς χώρας περιέχει μεγάλον ὀρυκτὸν πλοῦτον : *σμύριδα*, *ψευδάργυρον*, *μόλυβδον* καὶ *γαϊάνθηρα*.

Βιοτεχνία — Βιομηχανία — Συγκοινωνία. Ἡ Τουρκία ἀνήκει εἰς τὰς χώρας ποῦ δὲν ἔχουν ἀκόμη ἀναπτύξει ἀξίολογον βιομηχανίαν καὶ κυρίως βαρεῖαν βιομηχανίαν. Ἀνεπτυγμένη εἶναι ἡ βιοτεχνία καὶ ἰδίως ὁ κλάδος τῆς *ταπητοουργίας* μὲ κέντρον τὴν Σμύρνην.

Ἡ συγκοινωνία δὲν εἶναι πολὺ ἀνεπτυγμένη, ἂν καὶ διαθέτει ἀρκετοὺς ἀμαξιτοὺς δρόμους καὶ διαρκῶς διανοίγονται νέοι. Τὸ σιδηροδρομικὸν δίκτυόν τῆς εἶναι μόλις διπλάσιον τῆς Ἑλλάδος ἂν καὶ ἡ ἕκτασις τῆς

είναι έξαπλάσια. Ἡ ἀτμοπλοϊκὴ καὶ ἀεροπορικὴ συγκοινωνία δὲν εἶναι πολὺ ἀνεπτυγμένη.

Ἡ Ναυτιλία τῆς εἶναι ἀναξία λόγου καὶ εἰς οὐδεμίαν σύγκρισιν δύναται νὰ ἔλθῃ μὲ τὴν ἰδικήν μας, ἢ ὅποια εἶναι ἡ τετάρτη τοῦ κόσμου. Πρὸ τοῦ Μικρασιατικοῦ πολέμου ἡ ναυτιλία εἶχε κάποιαν ἀνάπτυξιν διότι εὐρίσκετο εἰς Ἑλληνικὰς χεῖρας. Σήμερον εἶναι ἀσήμαντος.

Τὸ ἐμπόριον ἄλλοτε, ὅταν τὰ παράλια τῆς Μικρᾶς Ἀσίας κατοικοῦσαν Ἕλληνες, ἦτο πολὺ ἀνεπτυγμένον. Σήμερον παρ' ὅλας τὰς προσπάθειας τῶν Τούρκων δὲν κατωρθώθη νὰ φθάσῃ εἰς τὸ ἐπίπεδον τὸ ὅποιον εἶχον φθάσει οἱ Ἕλληνες. Αἱ ἐξαγωγαὶ ἐξακολουθοῦν νὰ εἶναι μικρότεροι τῶν εἰσαγωγῶν.

Πολιτικὴ ἐξέτασις

Οἱ Τούρκοι εἶναι λαὸς *Μογγολικῆς* καταγωγῆς, ὁ ὅποιος περὶ τὸ 560 μ.Χ. κατῆλθε πρὸς τὴν Κασπίαν θάλασσαν ἀπὸ τὰ Ἀλτάϊα ὄρη τῆς Ἀσίας. Εἰς τὴν ἀρχὴν ἴδρυσαν Ἀνατολικῶς τῆς Κασπίας λίμνης ἰσχυρὸν κράτος, τὸ *Τουρκεστάν*. Ἀργότερον ἤρχισαν τὸν ἀγῶνα κατὰ τῆς Μεγάλης Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας καὶ τελικῶς κατέλαβον τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ ἐγκατεστάθησαν σταθερῶς ἐπὶ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας.

Ὁ πληθυσμὸς τῆς χώρας εἶναι περίπου 21 ἑκατομμύρια συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης.

Τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ πληθυσμοῦ τὸ ἀποτελοῦν οἱ *Τούρκοι*. Εἰς τὰ πρὸς τὴν Περσίαν σύνορά τῆς κατοικοῦν οἱ *Κούρδοι* (1 1/2 ἑκατομ.), ὀλίγοι *Αρμένιοι* καὶ περίπου 100.000 *Ἕλληνες* εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν (εἰκ. 15).

Εἰκ. 15. Ἀποψὶς τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Οι Τούρκοι είναι *Μωαμεθανοί* τὸ θρήσκευμα. Ἐπίσημος γλῶσσα εἶναι ἡ Τουρκικὴ.

Τὸ *Πολίτευμα* τῆς χώρας εἶναι Δημοκρατία, τὴν ὁποίαν ἴδρυσε, κατὰ τὸ 1922, ὁ μέγας πολιτικός τῆς *Κεμάλ Ἀτατούρκ*.

Πόλεις. Πρωτεύουσα τῆς Τουρκίας εἶναι ἡ *Ἄγκυρα*, (300.000 κατ.), ἡ ὁποία πρὸ τοῦ 1920 ἦτο μία μικρὰ ἐπαρχιακὴ πόλις.

Γνωστὴ εἶναι ἡ Ἄγκυρα διὰ τὸ «μεταξένιο» τρίχωμα τῶν αἰγῶν τῆς καὶ «τίς δόλοευκες γάτες» τῆς.

Ἡ μεγαλύτερα πόλις τῆς Τουρκίας εἶναι ἡ *Κωνσταντινούπολις* (Ἴσταμ πούλ 1.000.000 κάτ.) ἡ ὁποία ἦτο πρωτεύουσα τῆς Σουλτανικῆς Τουρκίας μέχρι τοῦ 1920.

Αὐτὴ εἶναι ἡ *κλεις* μεταξὺ Ἀσίας καὶ Εὐρώπης καὶ μία τῶν *ὠραιοτέρων πόλεων τοῦ κόσμου*.

Εἰς τὴν Κων)πολιν ἐξακολουθεῖ νὰ εὐρίσκεται ἡ *ἔδρα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου* καὶ ἐκεῖ ὑπάρχει ὁ περίφημος ναὸς τῆς *Ἁγίας Σοφίας*, τὸ καύχημα τῆς Ὁρθοδοξίας.

Ἄλλαι μεγάλαι πόλεις εἶναι ἡ *Σμύρνη* (200.000 κάτ.) ἡ ὁποία πρὸ τῆς Μικρασιατικῆς Καταστροφῆς εἶχε πληθυσμὸν 400.000 κατοίκους, κατὰ τὰ 3/4 Ἕλληνας, καὶ ἡ πόλις εἶχε γνήσιον Ἑλληνικὸν χαρακτῆρα.

Ἄλλαι μικρότεραι πόλεις εἶναι ἡ *Προῦσα*, ἡ *Κιουτάχεια* κ.ἄ.

Σύντομος ἱστορία τῆς Μικρᾶς Ἀσίας

Ἡ Μικρὰ Ἀσία καί, κυρίως, τὰ παράλια τῆς πρὸς τὸ Αἰγαῖον Πέλαγος καὶ τὸν Εὐξείνιον Πόντον, ὑπῆρξαν, ἐκ τῶν ἀρχαιστάτων χρόνων, μέρη κατ' ἐξοχὴν Ἑλληνικά.

Ἐκεῖ ἐγκατεστάθησαν ὡς ἄποικοι οἱ Ἕλληνες καὶ ἴδρυσαν τὰς Ἰωνικὰς, Αἰολικὰς καὶ Δωρικὰς ἀποικίας.

Οἱ Ἕλληνες ἔκτισαν λαμπρὰς καὶ μεγάλας πόλεις καὶ ἀνέπτυξαν θαυμάσιον Ἑλληνικὸν πολιτισμὸν. Ἐκεῖ ἐγεννήθη ὁ μεγαλύτερος ποιητὴς τοῦ κόσμου, ὁ Ὅμηρος καὶ πολλοὶ ἄλλοι σπουδαῖοι Ἕλληνες ποιηταί, ἱστορικοί, φιλόσοφοι, πολιτικοὶ καὶ καλλιτέχνη.

Δι' αὐτοὺς τοὺς Ἕλληνας ἐγίναν τόσαι ἐκστρατεῖαι ἀπὸ τὴν Μητέρα Ἑλλάδα καὶ χάριν αὐτῶν ἐξεστράτευσεν ὁ μεγαλύτερος στρατηλάτης τῶν αἰώνων, ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος.

Οἱ Ἕλληνες αὐτοὶ παρέμειναν ἐκεῖ 3.000 ἔτη καὶ ἐκράτουν ἀναμμένην τὴν φλόγα τοῦ πολιτισμοῦ μέχρι τοῦ ἀτυχεστάτου ἔτους 1922.

Αὐτοὶ μετέδιδον τὰ φῶτα τοῦ πολιτισμοῦ εἰς ὄλους τοὺς ἀπολιτίστους, οἱ ὅποιοι ἔφθανον ἀπὸ τὰ βάθη τῆς Ἀσίας εἰς τὰ δόλωφα καὶ γραφικὰ παράλια τους.

Ὅμως τοὺς ἐφθόνησεν ἡ μοῖρα καὶ τὸ 1922, ἔπειτα ἀπὸ 30 αἰώνων συνεχῆ ζωὴν, οἱ Ἕλληνες αὐτοὶ ἐξεδιώχθησαν ἐκ τῆς προαιωνίου πατρίδος των καὶ κατέφυγον εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς μητρὸς Ἑλλάδος.

Β' ΚΡΑΤΗ ΜΕΣΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ

Ἐκτὸς τῆς Τουρκίας, τὴν ὁποίαν ἐξητάσαμεν ἤδη, αἱ χώραι αἱ ὁποῖαι περιλαμβάνονται μεταξύ τοῦ ὀροπεδίου τῆς Ἀρμενίας (νοτιῶς τοῦ Καυκάσου), τῆς Κασπίας θαλάσσης, τοῦ Πακιστάν, τοῦ Περσικοῦ Κόλπου, τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης, τοῦ Ἰσθοῦ τοῦ Σουέζ καὶ τῆς Μεσογείου θαλάσσης, ἀποτελοῦν τὰ κράτη, τὰ ὁποῖα μὲ ἓνα ὄνομα καλοῦμεν *Μέσην Ἀνατολήν*.

Τὰ Κράτη αὐτὰ εἶναι, ἡ *Συρία*, ὁ *Λίβανος*, τὸ *Ἰσραήλ*, ἡ *Ἰορδανία*, τὸ *Ἰράκ*, ἡ *Περσία*, τὸ *Ἀφγανιστάν* καὶ ἡ *Ἀραβία*.

Γενικὸς χαρακτηρισμὸς τῆς Περιουχῆς

Ὁλόκληρος ὁ χώρος τῶν ἀνωτέρω κρατῶν παρουσιάζει ποικιλίαν ἀπὸ εὐφορα ὀροπέδια, ἄγονες ἐρημικὲς ἐκτάσεις καὶ στέππες.

Τὴν διαρρέουν δύο μόνον μεγάλοι ποταμοί: ὁ *Τίγρης* καὶ ὁ *Εὐφράτης*, οἱ ὁποῖοι ἔνδονται πρὶν χυθοῦν εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον, διότι τὸ κλίμα εἶναι σχεδὸν πανταχοῦ θερμὸν καὶ οἱ τόποι ὑποφέρουν ἀπὸ ξηρασίαν.

Οἱ κάτοικοι ὄλοι σχεδόν, πλὴν τῶν Περσῶν καὶ τῶν Ἑβραίων, εἶναι Ἀραβες καὶ συνδέονται μεταξύ τῶν διὰ τοῦ ἰσχυροῦ δεσμοῦ τῆς Μωαμεθανικῆς θρησκείας. Ἀπὸ ἀπόψεως πολιτισμοῦ θεωροῦνται μᾶλλον καθυστερημένοι.

Τὰ τελευταῖα ἔτη, ἐπειδὴ εἰς τὰς χώρας αὐτὰς εὐρέθησαν πλούσια πετρελαιοπηγαί, παρετηρήθη ἀνταγωνισμὸς μεταξύ τῶν Μεγάλων Δυνάμεων καὶ αἱ χώραι ἀπέκτησαν παγκόσμιον ἐνδιαφέρον. Ἡ ἀνακάλυψις τοῦ πετρελαίου ἔγινεν αἰτία ἀναπτύξεως τοῦ πολιτικοῦ των ἐπιπέδου.

1. ΣΥΡΙΑ ΚΑΙ ΛΙΒΑΝΟΣ

[*Συρία*: Ἐκτασίς 190.000 τετρ. χιλμ.—Πληθυσμὸς 3.700.000 κάτοικοι]

[*Λίβανος*: Ἐκτασίς 10.000 τετρ. χιλμ.—Πληθυσμὸς 1.200.000 κάτοικοι]

Καὶ αἱ δύο αὐταὶ χώραι, μόλις πρὸ ὀλίγων ἐτῶν, ἀπέκτησαν ἀνεξαρτησίαν, διότι πρὸ τοῦ Β' Παγκοσμίου πολέμου ἦσαν ἀποικία τῆς Γαλλίας.

Θὰ τὰς ἐξετάσωμεν ὡς μίαν χώραν, διότι ὁ *Λίβανος* εἶναι μία μικρὰ περιουχῆ.

Ὅρια—**Ἐκτασίς**. Πρὸς Β. συνορεύουν μὲ τὴν Τουρκίαν, πρὸς Ν. μὲ τὴν Παλαιστίνην (Κράτος τοῦ Ἰσραήλ) καὶ Ἰορδανίαν, πρὸς Α. μὲ τὸ Ἰράκ καὶ πρὸς Δ. περιβρέχονται ἀπὸ τὴν Μεσόγειον θάλασσαν.

Φυσικὴ καὶ Οἰκονομικὴ ἐξέτασις Ἡ Συρία ἔχει ἑκτασίαν 190.000 τετρ. χιλμ. καὶ ὁ Λίβανος μόνον 10.000 τετρ. χιλμ.

Ὅρη—**Πεδιάδες**—**Ποταμοί**—**Κλίμα**—**Προϊόντα**. Ἡ Συρία καὶ ὁ Λίβανος διασχίζονται ἀπὸ τὰς χαμηλὰς ὄροσειράς, *Λίβανον* καὶ *Ἀντι-λίβανον*, πού σχηματίζουν εἰς τὸ μέσον τὴν μεγάλην κοιλάδα, πού ὀνομάζεται *Κοίλη Συρία*.

Τὴν χώραν διασχίζουν δύο μικροὶ ποταμοί: ὁ *Ὁρὸντης* καὶ ὁ *Ἰορδάνης*.

Τὸ κλίμα τῆς χώρας εἶναι μεσογειακὸν εἰς τὰ παράλια, καὶ ἡπειρωτικὸν εἰς τὴν ἐνδοχώραν, μὲ πολὺ θερμὸν τὸ θέρος εἰς τὴν κοίλην Συρίαν.

Και αἱ δύο χώραι εἶναι καθαρῶς *γεωργικαὶ* καὶ *κτηνοτροφικαὶ*. Παράγουν *δημητριακά*, *βάμβακα* καὶ *καπνὸν* οὐχὶ καλῆς ποιότητος. Τρέφουν πολλὰς *καμήλους*, *αἰγοπρόβατα*, καὶ ἔχουν ἀνεπτυγμένην τὴν *σηροτροφίαν* (μεταεσοκώληκα)

Συγκοινωνιακῶς εἶναι καθυστερημένοι καὶ μόνον μία σιδηροδρομικὴ γραμμὴ διασχίζει τὴν χώραν.

Βιομηχανίαν δὲν ἔχουν. Ἡ *βιοτεχνία* τῶν ὄμων εἶναι πολὺ ἀνεπτυγμένη. Φημίζονται ὡς περίφημα τὰ μεταξωτὰ τῶν καὶ τὰ ἐξαιρετικὰ δαμασκηνὰ σπαθιά, τὰ ὁποῖα ἀνέκαθεν κατεσκεύαζον εἰς τὴν Δαμασκόν.

Τὸ ἐμπόριόν τῶν δὲν εἶναι ἀνεπτυγμένον καὶ αἱ εἰσαγωγαὶ ὑπερβαίνουν τὰς ἐξαγωγάς.

Πολιτικὴ ἐξέτασις

Ὁ πληθυσμὸς τῆς Συρίας εἶναι 3.700.000 κάτοικοι καὶ 1.200.000 κάτοικοι ὁ Λιβανος.

Οἱ περισσότεροι τῶν κατοίκων εἶναι *Σύριοι*, Σημιτικῆς καταγωγῆς. Ἰδιαιτέρον στοιχεῖον ἀποτελοῦν οἱ *Δροῦσοι*, λαὸς ἀνυπότακτος καὶ ἐπασαστατικός, ὁ ὁποῖος κατοικεῖ εἰς τὰ Β.Α. ἄκρα τῆς χώρας.

Καὶ αἱ δύο χώραι ἔχουν πολίτευμα *Δημοκρατικόν*.

Ἐπίσημον θρησκείαν ἔχουν τὸν Μωαμεθανισμόν, ἀλλὰ τὸ 1/3 τοῦ πληθυσμοῦ εἶναι Χριστιανοὶ Ὀρθόδοξοι καὶ Καθολικοὶ.

Πρωτεύουσα τῆς Συρίας εἶναι ἡ *Δαμασκὸς* (300.000 κάτ.), ἡ ὁποία παλαιότερον ὑπῆρξεν κέντρον Ἀραβικοῦ πολιτισμοῦ. Ἐνεκα τούτου διατηροῦνται ἀκόμη κτίρια θαυμάσια, ἀραβικῆς τέχνης. Εἰς τὴν Δαμασκόν ἐδρεύει τὸ *Ὀρθόδοξον Πατριαρχεῖον τῆς Ἀντιοχείας*.

Ἄλλαι πόλεις εἶναι τὸ *Χαλέπιον* καὶ ἡ *Τρίπολις*.

Πρωτεύουσα τοῦ Λιβάνου εἶναι ἡ *Βηρυτὶς* (200.000 κάτ.), ὁ μεγαλύτερος λιμὴν τῆς περιοχῆς καὶ κοσμοπολιτικὸν κέντρον. Εἰς τὰς χώρας αὐτὰς ὑπάρχουν ἄρκετοὶ Ἕλληνες, κυρίως ὡς ἐπιχειρηματῆαι, ἐκ τῶν ὁποίων οἱ περισσότεροι διαμένουν εἰς Βηρυττόν.

Ἡ χώρα μας διατηρεῖ καλὰς σχέσεις καὶ μὲ τὰ δύο κράτη καὶ ἔχει ἐμπορικὰς συναλλαγὰς.

(99.)

2. ΙΣΡΑΗΛ ΚΑΙ ΙΟΡΔΑΝΙΑ

Ἡ Παλαιστίνη (Κράτος τοῦ Ἰσραήλ) καὶ ἡ Ἰορδανία εἶναι δύο Κράτη μὲ συγκεχυμένα ἀκόμη ὄρια καὶ ἄγνωστον τὸ μέλλον τῶν.

Τὸ κράτος τοῦ Ἰσραήλ ἰδρῦθη κυρίως κατὰ τὸν Β' Παγκόσμιον πόλεμον, καὶ ἔπειτα ἀπὸ τὰς σφαγὰς καὶ τοὺς ἐξανδραποδισμοὺς ποὺ ὁ Χίτλερ ἐπέβαλεν εἰς ὄλους τοὺς Ἑβραίους ποὺ κατοικοῦσαν εἰς τὰ διάφορα Κράτη τῆς Εὐρώπης. Ὅσοι ἀπὸ αὐτοὺς ἐσώθησαν, ἔφυγαν ὡς πρόσφυγες καὶ συνεκεντρώθησαν, ἔπειτα ἀπὸ αἰῶνας, εἰς τὴν Γῆν τῶν πατέρων τῶν.

“Ενεκα τούτου εϋρίσκονται εις ἔχθραν καὶ εις μεγάλον ἀνταγωνισμόν μὲ τοὺς Ἄραβας, οἱ ὅποιοι κατοικοῦσαν πρὶν, τὴν χώραν των.

Τὸ Ἰσραήλ καὶ ἡ Ἰορδανία συνορεύουν μετὰ τῆς Συρίας, τοῦ Ἰράκ τῆς Ἀραβίας καὶ πρὸς Δ. τὸ Ἰσραήλ περιβρέχεται ἀπὸ τὴν Μεσόγειο θάλασσαν.

Φυσικὴ περιγραφή

Ὅρη — Πεδιὰδες — Ποταμοί. Καὶ αἱ δύο χώραι εἶνα μᾶλλον ὄρειναι μὲ χαμηλὰ ὄρη, τὰ ὅποια σχηματίζουν μικρὰς κοιλάδας. Ἡ μεγαλύτερα κοιλάς εἶναι ἡ τοῦ *Κάτω Ἰορδάνης*.

Τὴν Παλαιστίνην διαρρέει εἰς τὸ μέσον ἀπὸ Β. πρὸς Ν. ὁ ποταμὸς *Ἰορδάνης*, ὁ ὅποιος χύνεται εἰς τὴν λίμνην τῆς *Γαλιλαίας* ἢ θάλασσαν τῆς *Τιβεριάδος* καὶ ἀπὸ αὐτὴν εἰς τὴν λίμνην *Νεκρὰν θάλασσαν*.

Χαρακτηριστικὸν καὶ τῶν δύο αὐτῶν λιμνῶν εἶναι, ὅτι εϋρίσκονται ἢ μὲν τῆς Γαλιλαίας 200 μ. κάτω ἀπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης καὶ ἢ Νεκρὰ θάλασσα 400 μ. Τὸ μέρος γύρω ἀπὸ τὴν Νεκρὰν θάλασσαν εἶναι τὸ βαθύτερον μέρος τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς. Τὴν ὀνομάζουν *Νεκρὰν* διότι εἶναι τόσον ἄλμυρά, πού κανένας ζῶντανὸς ὀργανισμὸς δὲν ἠμπορεῖ νὰ ζήσει μέσα εἰς αὐτὴν.

Τὸ κλίμα τῆς χώρας εἶναι μεσογειακὸν εἰς τὰς ἀκτὰς καὶ ἡπειρωτικὸν εἰς τὴν ἐνδοχώραν.

Οἰκονομικὴ ἐξέτασις

Ἡ χώρα κατοικεῖται ἀπὸ Ἑβραίους καὶ Ἄραβας. Ἀπὸ αὐτοὺς οἱ μὲν Ἄραβες εἶναι καθυστερημένοι καὶ νωθροί, οἱ δὲ Ἑβραῖοι μὲ ὑψηλὸν πολιτισμόν, ἐξυπνοὶ, δραστήριοι καὶ ἐνεργητικοί.

Ἄν καὶ τὸ ἔδαφος δὲν εἶναι γόνιμον, χάρις εἰς τὴν δραστηριότητα τῶν Ἑβραίων καὶ τὰ μηχανικὰ μέσα καλλιιεργείας ἢ γεωργία καὶ ἡ κτηνοτροφία ἀνεπτύχθησαν πολὺ.

Ἐξαιρετικὰ καὶ φημισμένα εἶναι τὰ *πορτοκάλια τῆς Γιάφας*.

Οἱ Ἑβραῖοι χάρις εἰς τὴν οἰκονομικὴν ὑποστήριξιν τῶν ὁμογενῶν των ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ Ἀμερικῇ ἤρχισαν ν' ἀναπτύσσουν καὶ ἀξιόλογον βιομηχανίαν (φαρμάκων κ.τ.λ.).

Ἀκόμη ἀναπτύσσουν τὰ συγκοινωνιακὰ των μέσα, ἀνοίγουν νέους δρόμους καὶ σιδηροδρομικὰς γραμμὰς καὶ κινοῦν δραστηρίως τὸ ἐμπόριον, εἰς τὸ ὅποῖον φημίζονται ὡς οἱ *καλύτεροι ἔμποροι τοῦ κόσμου*. Οἱ λιμένες τῆς χώρας ἔχουν πυκνὴν ἀτμοπλοικὴν συγκοινωνίαν καὶ ἡ χώρα συνδέεται ἀεροπορικῶς μὲ ὅλον τὸν κόσμον.

Ἡ Ἑλλάς εϋρίσκεται εἰς καλὰς σχέσεις μὲ τὸ κράτος τοῦ Ἰσραήλ καὶ ἔχει ἐμπορικὰς συναλλαγὰς.

Πολιτική εξέτασις

Ούτε ἡ ἔκτασις οὔτε ὁ πληθυσμὸς τῶν δύο αὐτῶν κρατῶν ἡμπορεῖ νὰ ὀρισθῆ με ἀκρίβειαν. Κατὰ τοὺς τελευταίους ὑπολογισμοὺς τὸ **Κράτος** τοῦ **Ἰσραήλ** κατέχει ἔκτασιν 20.000 τετρ. χιλμ. καὶ 90.000 τετρ. χιλμ. ἡ Ἰορδανία.

Ὁ πληθυσμὸς καὶ τῶν δύο κρατῶν ὑπερβαίνει τὰ 3.000.000 κατοίκους. Ἀπὸ αὐτοὺς 1.500.000 εἶναι οἱ Ἑβραῖοι καὶ οἱ ὑπόλοιποι Ἄραβες.

Ἡ σπουδαιότερα πόλις τῆς περιοχῆς, ἡ ὁποία διεκδικεῖται μετὰ πείσματος ἐκ μέρους καὶ τῶν δύο κρατῶν εἶναι ἡ **Ἱερουσαλήμ** (150.000 κάτ.) ἡ **Ιερὰ πόλις** τῶν **Χριστιανῶν** καὶ τῶν **Ἑβραίων**. Εἰς αὐτὴν εὐρίσκεται ὁ περίφημος **Ναὸς τῆς Ἀναστάσεως**, κτισμένος ἐπὶ τοῦ Τάφου τοῦ Σωτῆρος.

Χιλιάδες Χριστιανοὶ ἔρχονται κατ' ἔτος ἀπὸ τὰ πέρατα τοῦ κόσμου διὰ νὰ προσκυνήσουν τοὺς **Ἁγίους Τόπους**, εἰς τοὺς ὁποίους ἔζησεν, ἐδίδαξεν, ἐσταυρώθη καὶ ἀνεστήθη ὁ **Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός**.

Ἐκεῖ ἔχει τὴν ἔδραν τοῦ **Ὁρθόδοξου Πατριαρχείου τῶν Ἱεροσολύμων**.

Ἀκόμη ὑπάρχουν αἱ μικραὶ πόλεις : **Βηθλεέμ**, ὅπου ἐγεννήθη ὁ **Χριστός**, καὶ ἡ **Ναζαρέτ**, ὅπου ἐμεγάλωσε καὶ ἔζησε.

Πρωτεύουσα τοῦ Ἰσραήλ εἶναι τὸ **Τελ - Ἀβιβ** (300.000 κάτ.), νεωτάτη πόλις, ἡ ὁποία ἀνεπτύχθη γρήγορα καὶ παρουσιάζει ὄψιν Εὐρωπαϊκῆς μεγαλουπόλεως.

Τῆς Ἰορδανίας πρωτεύουσα εἶναι ἡ **Ἀμμάν** (60.000 κάτ.).

3. ΙΡΑΚ (Μεσοποταμία)

[Ἔκτασις 300.000 τετρ. χιλμ. — Πληθυσμὸς 5.000.000 κάτοικοι]

Τὸ **Ἰράκ** ἢ **Μεσοποταμία** (διότι εὐρίσκεται εἰς τὸ μέσον δύο ποταμῶν, τοῦ Τίγρητος καὶ τοῦ Εὐφράτου) εἶναι κράτος, τὸ ὁποῖον ἔγινεν ἀνεξάρτητον μετὰ τὸν Β' Παγκόσμιον πόλεμον. Πρὶν ἐδιοικεῖτο ὑπὸ τῆς Ἀγγλίας καί, ἔνεκα τούτου καὶ σήμερον ἀκόμη εὐρίσκεται ὑπὸ τὴν ἐπιτροπὴν τῆς.

Τὸ Ἰράκ συνορεύει μετὰ τῆς Περσίας, τῆς Τουρκίας, τῆς Παλαιστίνης καὶ Ἰορδανίας, τῆς Συρίας καὶ βρέχεται ὑπὸ τοῦ Περσικοῦ κόλπου.

Φυσικὴ περιγραφή

Ἡ χώρα ἐκτείνεται κυρίως μετὰ τῶν δύο μεγάλων καὶ μοναδικῶν ποταμῶν τῆς Μέσης Ἀνατολῆς, **Τίγρητος** καὶ **Εὐφράτου**. Εἶναι ὄλη σχεδὸν πεδινὴ ἐκτὸς τῆς Βορείου περιοχῆς. Γόνιμον καὶ εὐφορον εἶναι μόνον τὸ τμήμα τῆς χώρας, πού ἀρδεύεται ἀπὸ τοὺς παραπάνω ποταμοὺς.

Τὸ κλίμα τῆς χώρας εἶναι γενικῶς θερμὸν με ἐλαχίστας βροχάς.

Οἰκονομικὴ εξέτασις

Ἀπὸ οἰκονομικῆς ἀπόψεως τὸ Ἰράκ θεωρεῖται μετὰ τῶν πλουσιωτέρων τοῦ κόσμου.

Οι δύο ποταμοί Τίγρης και Εύφρατης καθιστούν τὸ ἔδαφος γόνιμον, ἢ δὲ φυσικὴ ἄρδευσις συμπληρώνεται συνεχῶς διὰ νέων ἀρδευτικῶν ἔργων. Τὸ σημαντικώτερον γεωργικὸν προϊόν τῆς χώρας εἶναι ὁ **βάμβαξ**. Καλλιεργεῖται ἀκόμη ἡ *δρυζα*, τὰ *δημητριακά*, οἱ *χουρμάδες* καὶ ὁ *καπνός*.

Ἡ κτηνοτροφία εἶναι ἀνεπτυγμένη καὶ κυρίως ἡ *προβατοτροφία*, χάρις εἰς τὴν ὁποίαν γίνεται σημαντικὴ ἐξαγωγή *ἐρίου*, (μαλλιῶ).

Ἐκεῖνο ὅμως, τὸ ὁποῖον ἔχει ἀκόμη μεγαλύτεραν σημασίαν διὰ τὴν οἰκονομίαν τῆς χώρας εἶναι τὸ πετρέλαιον.

Αἱ πετρελαιοπηγαὶ τῆς εἶναι ἐκ τῶν πλουσιωτέρων τοῦ κόσμου. Τὰ πετρέλαια τὰ ἐκμεταλλεύονται Ἀγγλικά Ἐταιρεῖαι καὶ τὰ μεταφέρουν με σιδηροσωλῆνας εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς Μεσογείου θαλάσσης (Τρίπολις Συρίας) καὶ τοῦ Περσικοῦ κόλπου.

Τὴν συγκοινωνίαν τῆς χώρας ἀποτελεῖ κυρίως ἡ περίφημος σιδηροδρομικὴ γραμμὴ *Κωνσταντινουπόλεως — Βαγδάτης*.

Τὸ ὁδικὸν δίκτυον εἶναι λίαν περιορισμένον. Διαθέτει ὅμως θαυμάσια πολιτικὰ ἀεροδρόμια εἰς τὰς πόλεις *Βαγδάτην* καὶ *Μοσσοῦλην*.

Πολιτικὴ ἐξέτασις

Τὸ Ἰράκ ἔχει ἑκτασιν 300.000 τετρ. χιλμ. καὶ πληθυσμὸν περίπου 5.000.000 κατοίκους. Εἶναι ἐπομένως ἀραιοκατοικημένον.

Τὸ Ἰράκ εἶναι *βασιλείον* με κληρονομικὸν συνταγματικὸν Βασιλέα.

Οἱ κάτοικοι εἶναι *Ἀραβες*, *Μουσουλμάνοι* κατὰ τὰ 90 %, καὶ μόνον ἔνα 5 % εἶναι *Χριστιανοί*.

Πρωτεύουσα τῆς χώρας εἶναι ἡ *Βαγδάτη* (850.000 κάτ.) κτισμένη ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Τίγρης. Εἰς τὰ νότια τῆς Βαγδάτης τὴν ἀρχαίαν ἐποχὴν εὑρίσκετο ἡ *Βαβυλών*, περίφημος διὰ τὸν πλοῦτόν της καὶ τοὺς κρεμαστοὺς κήπους της. Ἡ *Μοσσοῦλη* (300.000 κάτ.) κέντρον τῶν πετρελαιοπηγῶν καὶ ἡ *Βασόρα* εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον.

4. ΑΡΑΒΙΑ

[Ἐκτασις 3.000.000 τετρ. χιλμ. — Πληθυσμὸς 9.000.000 κάτοικοι]

Ἡ Ἀραβία εἶναι ἡ μεγαλύτερα χερσόνησος τοῦ κόσμου καὶ ἔχει ἑκτασιν 3.000.000 τετρ. χιλιομέτρων.

Ἡ *Ὀρῖα*. Συνορεύει μετὰ τὸ Ἰράκ, τὴν Ἰορδανίαν καὶ βρέχεται ὑπὸ τοῦ Περσικοῦ κόλπου, τοῦ Ἰνδικοῦ Ὠκεανοῦ καὶ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης.

Φυσικὴ περιγραφή

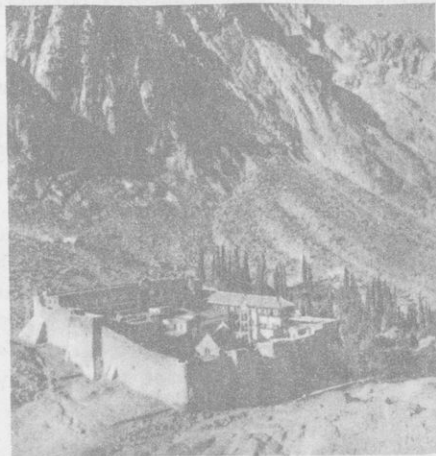
Ἡ Ἀραβία ὁλόκληρος εἶναι ἐν ὁροπέδιον ὕψους 500 — 1600 μέτρων με κλίσιν πρὸς τὸν Περσικὸν κόλπον. Παρουσιάζει τὴν θέαν μιᾶς ἀπε-

ράντου έρήμου και ούδεις ποταμός ρέει καθ' όλην τήν έκτασίν της.

Ή μοναδική όροσειρά πού ύπάρχει εις τήν χώραν [όπου και τό "Όρος Σινά (Μωύσης)] έκτείνεται παραλλήλως πρός τήν Έρυθράν θάλασσαν (εικ. 16).

Τό έδαφος τής χώρας είναι άγονον, έκτός τοϋ παραλιακοϋ τμήματος κατά μήκος τής Έρυθρας θαλάσσης, ίδίως τό Ν.Δ. τό όποϊον λέγεται και «Εύδαίμων Άραβία».

Εικ. 16. Ή περίφημος Χριστιανική Μονή τοϋ Σινά.

Τό κλίμα τής χώρας είναι πολύ θερμόν και ξηρόν, λόγω τής μεγάλης άνομβρίας. Πολλάς φορές εις ώρισμένας περιοχάς τής χώρας συμβαίνει νά μη βρέξη επί δύο και τρία έτη.

Οικονομική έξέτασις

Τόσον ή γεωργία, όσον και ή κτηνοτροφία έκτός τοϋ τμήματος πού λέγεται «Εύδαίμων Άραβία» δέν είναι άνεπτυγμένα, διότι τό άγονον έδαφος και ή συχνή άνομβρία καταστρέφει τάς καλλιέργειας και δυσκολεύει τήν ανάπτυξιν τής κτηνοτροφίας.

Τό σημαντικώτερον προϊόν τής χώρας είναι ό καφές τής Ύμενης, ό καλύτερος τοϋ κόσμου. Όλοι αι άλλα καλλιέργεια είναι άνάξιαι λόγου.

Έκ τών ζώων, ζοϋν αι άγιλόπαι, οι περίφημοι άραβικοι ίπποι και αι κάμηλοι με ένα όβον.

Εις τόν Περσικόν κόλπον κυρίως άλιεύονται πολλά μαργαριτάρια. Συγκοινωνιακώς ή χώρα είναι πολύ καθυστερημένη.

Τό δδικόν δικτυον είναι έλάχιστον και ύπάρχει μόνον μία σιδηροδρομική γραμμή, ή όποια συνδέει τήν Δαμασκόν με τήν Μέκκαν. Ός κυριώτερον μεταφορικόν μέσον εξακολουθει νά είναι ή κάμηλος.

Ή κυριώτερα οικονομική δύναμις τής χώρας είναι τά κατά τά τελευταία έτη άνευρεθέντα πλουσιώτατα κοιτάσματα πετρελαιοϋ. Χάρις εις αυτά ή χώρα απέκτησε πλοτον και παγκόσμιον ένδιαφέρον.

Πολιτική έξέτασις

Ή Άραβία άνέκαθεν κατοικείται ύπό τών Άράβων. Διαιροϋνται δέ οι Άραβες εις τούς Άραβας τών πόλεων και τούς σκληροϋς πολεμι-

στάς τῆς ἐρήμου, τοὺς *νομαδικούς Βεδουϊνούς*. Ὅλοι οἱ κάτοικοι εἶναι *φανατικοὶ Μωαμεθανοί*.

Οἱ κάτοικοι τῆς χώρας δὲν ὑπερβαίνουν τὰ 9.000.000 καὶ οἱ περισσότεροι ζοῦν κατὰ μῆκος τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης μέχρι τοῦ ἄκρωτηρίου τοῦ *Ἄντεν*.

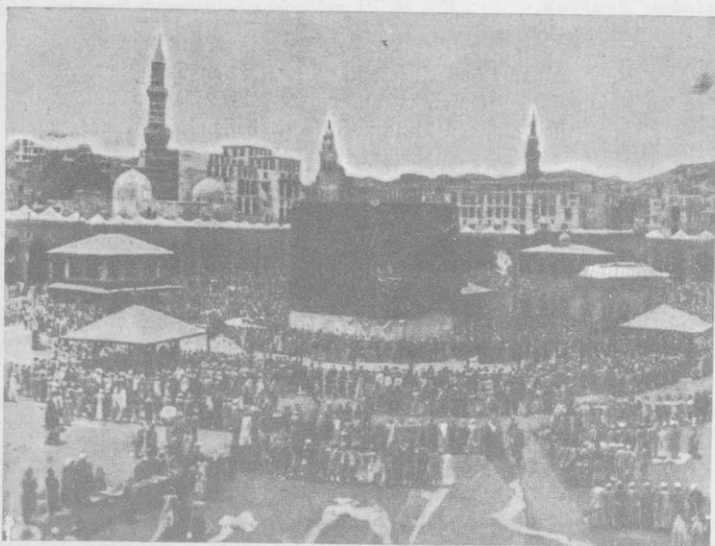
Ἡ Ἀραβία διαιρεῖται εἰς τρία Βασιλεία :

α) τὴν *Σαουδικὴν Ἀραβίαν*, β) τὴν *Υεμένην* καὶ γ) τὰς *Βρετανικὰς κτήσεις*.

α) **ΣΑΟΥΔΙΚΗ ΑΡΑΒΙΑ**. Ἡ Σαουδικὴ Ἀραβία ἔχει ἕκτασιν 1.500.000 τετρ. χιλμ. καὶ πληθυσμὸν περίπου 5.000.000 κατοίκους.

Τὸ πολίτευμά της εἶναι *Συνταγματικὴ Βασιλεία*.

Αἱ σπουδαιότεραι πόλεις της εἶναι ἡ *Μέκκα* (150.000 κάτ.), ἡ *Ἱερὰ πόλις τῶν Μωαμεθανῶν*, ἡ *πατρις τοῦ Μωάμεθ*. Χιλιάδες Μωαμεθανῶν προσκυνητῶν ἀπ' ὅλα τὰ μέρη τῆς Γῆς πηγαίνουν κατ' ἔτος εἰς τὴν Μέκκαν, διὰ ν' ἀσπασθοῦν τὸ *Ἱερόν Κάαμπα*, ὅπου φυλάσσεται ὁ ἱερός λίθος (εἰκ. 17).

Εἰκ. 17. Μωαμεθανοὶ προσκυνηταὶ εἰς τὸ Ἱερόν «Κάαμπα» τῆς Μέκκας.

Πρωτεύουσα τῆς χώρας εἶναι τὸ *Ἔρ - Ριάντ*, (300.000 κάτ.) καὶ ἡ *Μεδίνα*, ὅπου εὑρίσκεται ὁ τάφος τοῦ Μωάμεθ.

β) **YEMENH**. Ἡ χώρα ἔχει ἕκτασιν 200.000 τετρ. χιλμ. καὶ πληθυσμὸν 1.700.000 κατοίκους.

Τὸ πολίτευμα τῆς χώρας εἶναι *Συνταγματικὴ Βασιλεία*. Ὁ Βασι-

λεὺς εἶναι ὁ ὑπέρτατος πολιτικός καὶ θρησκευτικός ἀρχηγὸς καὶ λέγεται *Ἰμάμης*.

Πρωτεύουσα τῆς χώρας εἶναι ἡ *Σαανά*. Ἄλλη πόλις εἶναι ἡ *Μόκα*, στὴν περιοχὴ τῆς ὁποίας παράγεται ὁ *καλύτερος καφὲς τοῦ κόσμου*.

γ) **ΒΡΕΤΤΑΝΙΚΑΙ ΚΤΗΣΕΙΣ** ("Αντεν). Ἡ Ἀγγλία κατέχει ἕνα μεγάλο τμήμα τῆς Ἀραβίας, πρὸς τὸν Ἰνδικὸν Ὠκεανὸν καὶ τὸν Περσικὸν κόλπον, ὡς καὶ τὴν μικρὰν ἀποικίαν Ἄντεν εἰς τὴν εἴσοδον τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης. Τὰ μέρη αὐτὰ τὰ κατέλαβε διὰ τὴν ἐξασφάλισιν τῆς συγκοινωνίας τῆς μετὰ τὰς κτήσεις τῆς εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ τὴν Ἀφρικὴν.

Αἱ Βρεττανικαὶ κτήσεις ἔχουν ἑκτασίν 1.300.000 τετρ. χιλμ. καὶ πληθυσμὸν 1.500.000 κατοίκους.

Ἡ σπουδαιότερα πόλις εἶναι τὸ Ἄντεν, ὄχυρὸς σταθμὸς.

5. ΠΕΡΣΙΑ (Ἰράν)

[*Ἐκτασίς 1.650.000 τετρ. χιλμ.— Πληθυσμὸς 17.000.000 κάτοικοι*]

Εἰσαγωγή. Ἡ Περσία εἶναι ἀρχαιότατον ἔθνος μετὰ ἱστορίαν. Θυμῆθητε τὰς ἐκστρατείας τῆς κατὰ τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος (Περσικοὶ πόλεμοι) καὶ τὰς μεγάλας ἤττας τῆς. Σήμερον ὅμως ἡ Περσία δὲν ἔχει τίποτε ἀπὸ τὴν παλαιὰν δόξαν τῆς καὶ θεωρεῖται μᾶλλον καθυστερημένη χώρα.

Φυσικὴ περιγραφή

Ἡ Περσία συνορεύει μετὰ τὸ Ἰράκ, τὴν Τουρκίαν, τὴν Ρωσίαν, τὸ Ἀφγανιστάν, τὸ Πακιστάν καὶ βρέχεται ὑπὸ τῆς Κασπίας θαλάσσης καὶ τοῦ Περσικοῦ κόλπου (Ἰνδικὸς Ὠκεανός).

Ἡ χώρα ἔχει ἑκτασίν 1.650.000 τετρ. χιλμ. καὶ εἶναι ἕν τεράστιον ὀροπέδιον ὕψους 500 — 1500 μ., τὸ ὁποῖον διακόπτεται ἀπὸ μικρὰς κοιλάδας, ἄλλας εὐφόρους καὶ ἄλλας ἀγόνους, πλήρεις τελεμάτων.

Ἡ μεγαλύτερα ὀροσειρὰ τῆς χώρας ἐκτείνεται κατὰ μῆκος τοῦ Βορείου τμήματός τῆς καὶ τὸ ὑψηλότερον ὄρος τῆς εἶναι τὸ *Ἐλμπρούξ* (5.450 μ.). Εἰς τὴν ἀπέραντον αὐτὴν χώραν (εἶναι 13 φορές μεγαλύτερα εἰς ἑκτασίν τῆς Ἑλλάδος) ὑπάρχουν δύο μεγάλα ἔρημικα ἑκτάσεις καὶ μία μεγάλη λίμνη, ἡ *Ὀύρμια*. Μόνον μικροὶ ποταμοὶ διαρρέουν τὴν χώραν.

Τὸ κλίμα τῆς χώρας εἰς μὲν τὸ νότιον καὶ κεντρικὸν τμήμα εἶναι θερμὸν καὶ ξηρὸν, εἰς δὲ τὸ βόρειον ἡπειρωτικόν. Βροχαὶ δὲν πίπτουν πολλαὶ καὶ εἰς πολλὰς περιοχὰς παρατηρεῖται μεγάλη ἀνομβρία.

Οἰκονομικὴ ἐξέτασις

Ἡ χώρα εἶναι περισσότερον *γεωργικὴ* καὶ *κτηνοτροφικὴ*.

Τὰ κυριώτερα προϊόντα τῆς εἶναι τὰ *δημητριακά*, ὁ *καπνὸς* (τουμ-

πεκι) και τὰ *δπωρικά*, ιδίως τὰ *ροδάκινα*, διὰ τὰ ὅποια πιστεύεται ὅτι ἔχουν πατρίδα τὴν Περσίαν.

Ἰκανοποιητικὴ εἶναι ἡ καλλιέργεια τῆς *δρύζης* καὶ τῶν *ρόδων* πρὸς παραγωγὴν *ροδελαίου*. Γενικῶς ὅμως ἡ γεωργία δὲν χρησιμοποιοεῖ ἐπισημονικοὺς τρόπους καλλιεργείας καὶ στερεῖται γεωργικῶν μηχανημάτων. Περισσότερον ἀνεπτυγμένη παρουσιάζεται ἡ *κτηνοτροφία* τῆς. Τρέφουν καλὰ ἄλογα, καμήλους καὶ ἐκλεκτῆς ράτσας πρόβατα.

Ἡ χώρα ἔχει ἀρκετὸν *δρυκτὸν πλοῦτον* εἰς κοιτάσματα μολύβδου, ἀργύρου, χαλκοῦ καὶ προπάντων *πετρελαίου*.

Ἀπὸ συγκοινωνιακῆς ἀπόψεως ἡ χώρα παρουσιάζεται καθυστερημένη. Τὸ ὁδικὸν καὶ τὸ σιδηροδρομικὸν δίκτυόν τῆς εἶναι μικρὸν διὰ μίαν τόσον ἐκτεταμένην χώραν. Σπουδαῖος εἶναι ὁ ὑπεριρανικὸς σιδηρόδρομος. Αἱ μεταφοραὶ κατὰ τὸ πλεῖστον γίνονται ἀκόμη διὰ *καραβανίων καμηλῶν*.

Ἡ χώρα στερεῖται *βιομηχανίας* καὶ ἐκ τῆς *βιοτεχνίας* μόνον ἡ *ταπητουργία* εὐρίσκεται εἰς ἀκμὴν.

Οἱ *Περσικοὶ τάπητες* φημίζονται ὡς οἱ καλύτεροι τοῦ κόσμου. Ἡ χώρα ἐξάγει πετρέλαιον, περσικὰ χαλιὰ καὶ ροδέλαιον. Ὅμως, αἱ εἰσαγωγαὶ ἐξακολουθοῦν νὰ εἶναι μεγαλύτεραι τῶν ἐξαγωγῶν. Τοιοῦτοτρόπως τὸ βιοτικὸν ἐπίπεδον τοῦ λαοῦ εἶναι ἀκόμη χαμηλόν.

Πολιτικὴ ἐξέτασις

Ἄν καὶ ἡ χώρα εἶναι τεραστία εἰς ἕκτασιν, εἶναι ἀραιοκατοικημένη καὶ ὁ πληθυσμὸς τῆς εἶναι περίπου 17.000.000 κάτοικοι. Ὁ λαὸς τῆς ἀνήκει εἰς τὴν *λευκὴν* ἢ *Καυκασίαν* φυλὴν. Ὅλοι οἱ Πέρσαι εἶναι *Μωαμεθανοὶ* τὸ θρήσκευμα, ἀλλὰ θεωροῦνται αἰρετικοὶ καὶ δὲν πηγαίνουν εἰς τὸ κατ' ἔτος προσκύνημα τῆς Μέκκας.

Τὸ πολίτευμα τῆς χώρας εἶναι *Συνταγματικὴ Βασιλεία* καὶ ὁ βασιλεὺς τῆς λέγεται *Σάχης*.

Πρῶτεύουσα εἶναι ἡ *Τεχεράνη* (850.000 κάτ.), τὸ *Ἰσπαχάν*, παλαιὰ πρωτεύουσα, καὶ ἡ *Ταυρίς*, ἡ πρώτη ἐμπορικὴ πόλις τῆς χώρας εἰς τὴν Περσικὴν Ἀρμενίαν.

6. ΤΟ ΑΦΓΑΝΙΣΤΑΝ

[*Ἔκτασις : 700.000 τετρ. χιλμ. — Πληθυσμὸς : 12.000.000 κάτοικοι*]

Ὅρια. Τὸ Ἀφγανιστάν συνορεύει πρὸς Β. μετὴν Σοβιετικὴν Ρωσίαν, πρὸς Α. καὶ Ν. μετὸ Πακιστάν καὶ πρὸς Δ. μετὴν Περσίαν.

Ὀλόκληρος ἡ χώρα εἶναι ἓνα τεράστιον ὄροπέδιον μετὸ ὕψηλά ὄρη. Τὸ μεγαλύτερον ὄρεινὸν σύστημα εἶναι τὸ *Ἰνδοῦ - Κοῦχ* μετὸ ὕψηλότεραν κορυφὴν 7.300 μ. Μεταξὺ τῶν ὄρέων σχηματίζονται εὐφορώταται κοιλάδες μετὸ πλουσίαν ἀρδευσιν.

Ἐκ τῶν ποταμῶν ὁ σπουδαιότερος εἶναι ὁ *Ἄμου - Νταριά*, ὁ ἀρχαῖος *Ἔξος*. Ὅλοι οἱ ποταμοὶ τῆς χώρας ἐκβάλλουν εἰς λίμνας.

Τὸ κλίμα τῆς χώρας εἶναι γενικῶς μᾶλλον ξηρὸν. Εἰς τὰς ὑψηλὰς περιοχὰς τὸν χειμῶνα τὸ ψυχρὸς εἶναι δριμύτατον.

Ἡ χώρα εἶναι καθαρῶς γεωργικὴ καὶ κτηνοτροφικὴ. Τὸ ἔδαφος εἶναι πολὺ εὐφορον καὶ παράγει *δημητριακά*, *δρυζαν*, *βάμβακα*, *δσπρια*, *δπωρικὰ*, *καπνὸν* καὶ ἄλων τῶν εἰδῶν τὰ *κηπουρικὰ*. Ἡ καλλιέργεια ἐξακολουθεῖ νὰ γίνεται μὲ πρωτόγονα μέσα καὶ μόλις τώρα ἀρχίζουν νὰ εἰσάγωνται αἱ ἐπιστημονικαὶ μέθοδοι καλλιέργειας. Εἰς ἀρκετὴν ἔκτασιν καλλιιεργεῖται ἡ *ἀμπελος* καὶ τὸ φυτὸν *κρόκος*.

Ἡ κτηνοτροφία τῆς εἶναι ἀνεπτυγμένη καὶ εἰς τὰ δάση τῆς χώρας ζοῦν ἀκόμη πολλὰ ἄγρια θηρία. Τρέφει *πρόβατα* μὲ πλούσιον τρίχωμα, *ἵππους* καὶ *καμήλους*. *Ἐξάγει*, ἔρια, λίπη, δέρματα, κρέατα καὶ ὑφάσματα ἐκ φυτικῶν ἰνῶν καὶ *εἰσάγει* βιομηχανικὰ προϊόντα.

Ὁ ὄρυκτός τῆς πλοῦτος εἶναι ἀνεκμετάλλευτος, διότι ἡ χώρα στερεῖται συγκοινωνίας.

Ἡ χώρα ἔχει ἔκτασιν 700.000 τετρ. χιλμ. καὶ πληθυσμὸν 12.000.000 κατ. Πρωτεύουσα τῆς χώρας εἶναι ἡ *Καβούλη* (200.000 κάτ.).

Τὸ πολίτευμα τῆς χώρας εἶναι *Συνταγματικὴ Βασιλεία* μὲ βασιλέα Αὐτοκράτορα.

Οἱ Ἄφγανοὶ εἶναι *Μωαμεθανοὶ* τὸ θρησκεῦμα, ἀλλὰ ἀποτελοῦν ξεχωριστὴν αἵρεσιν. Γενικῶς οἱ Ἄφγανοὶ εἶναι λαὸς εὐφυῆς, ἀλλὰ ἀκόμη καθυστερημένος, μὲ χαμηλὸν πολιτισμὸν καὶ χαμηλότερον βιοτικὸν ἐπίπεδον.

Ἄ σ κ ή σ ε ι ς : 1) Ποῖα εἶναι τὰ κράτη τῆς Μέσης Ἀνατολῆς καὶ διατί εἶναι ἀραιοκατοικημένα; 2) Τί γνωρίζετε διὰ τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον καὶ τὸν πολιτισμὸν τῶν Ἑλληνικῶν πόλεων τῆς Μικρᾶς Ἀσίας; 3) Τί γνωρίζετε διὰ τὴν Κων/πολιν; 4) Ποῖα τὰ σπουδαιότερα προϊόντα, ὀρυκτὰ καὶ μεταλλεύματα τῆς Μέσης Ἀνατολῆς; 5) Πῶς ἐξηγεῖται τὸ χαμηλὸν ἐπίπεδον πολιτισμοῦ μερικῶν κρατῶν τῆς Μέσης Ἀνατολῆς; 6) Ποῖα θρησκεία ἐπικρατεῖ εἰς τὰ περισσότερα κράτη τῆς Μέσης Ἀνατολῆς; 7) Διὰ ποῖον λόγον ἡ Παλαιστίνη θὰ ἐπισύρη πάντοτε τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ Χριστιανικοῦ κόσμου; 8) Διατί δὲν συναντῶνται μεγάλοι ποταμοὶ εἰς τὰ κράτη τῆς Μέσης Ἀνατολῆς; 9) Ποῖοι ἀρχαῖοι λαοὶ μὲ ὑψηλὸν πολιτισμὸν ἐξησαν εἰς τὴν Μέσην Ἀνατολὴν καὶ εἰς ποίας χώρας; 10) Κάμετε ἐν νοερὸν ταξίδιον ἀπὸ ξηρᾶς καὶ θαλάσσης εἰς τοὺς Ἁγίους Τόπους.

Γ' ΚΡΑΤΗ ΝΟΤΙΟΥ ΑΣΙΑΣ

1. ΙΝΔΙΑΙ

[*Έκτασις 4.200.000 τετρ. χιλμ. — Πληθυσμός 450.000.000 κάτοικοι*]

Εισαγωγή. Ἡ χερσόνησος τῶν Ἰνδιῶν μὲ ἕκτασιν 4.200.000 τετρ. χιλμ., πρὸ τοῦ Β' Παγκοσμίου πολέμου ἦτο μίᾳ ἀπέραντος Βρεττανικῆ ἀποικία. Σήμερα ἀποτελεῖται ἀπὸ 4 *ἀνεξάρτητα κράτη* : τὸ *Ἰνδοστάν*, τὸ *Πακιστάν*, τὴν νήσον *Κεϋλάνην* καὶ τὴν *Βιρμανίαν*, ἡ ὁποία γεωγραφικῶς ἀνήκει περισσότερον εἰς τὴν χερσόνησον τῆς Ἰνδοκίνας.

Ἄνεξάρτητα ἐπίσης εἶναι καὶ δύο μικρὰ κράτη εἰς τὰ βόρεια τῶν Ἰνδιῶν, τὸ *Νεπάλ* καὶ τὸ *Μπουτάν*.

Ὅμως, ἐπειδὴ ὅλα τὰ ἀνωτέρω κράτη, καλοῦνται μὲ ἓνα ὄνομα *Ἰνδία* καὶ ἀποτελοῦν φυσικῶς μίαν γεωγραφικὴν περίοχην, θὰ τὰ ἐξετάσωμεν ὡς μίαν χώραν.

Τὸ ὄνομα *Ἰνδία* προέρχεται ἀπὸ τὸν Ἰνδὸν ποταμὸν καὶ ἐδόθη πιθανώτατα τὸ πρῶτον ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, οἱ ὅποιοι ἔφθασαν εἰς τὴν μακρυνὴν αὐτὴν χώραν διὰ τῆς θαυμαστῆς ἐκστρατείας τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου.

Φυσικὴ περιγραφή

Ὅρια. Αἱ Ἰνδία συνορεύουν πρὸς Β. μὲ τὸ Ἀφγανιστάν καὶ τὴν Κίναν, πρὸς Α. μὲ τὴν Ἰνδοκίναν καὶ περιβρέχονται ἀπὸ τὸν Βεγγαλικὸν Κόλπον. Πρὸς Νότον περιβρέχονται ἀπὸ τὸν Ἰνδικὸν ὠκεανὸν καὶ πρὸς Δ. περιβρέχονται ἀπὸ τὴν Ἀραβικὴν θάλασσαν καὶ συνορεύουν μὲ τὴν Περσίαν.

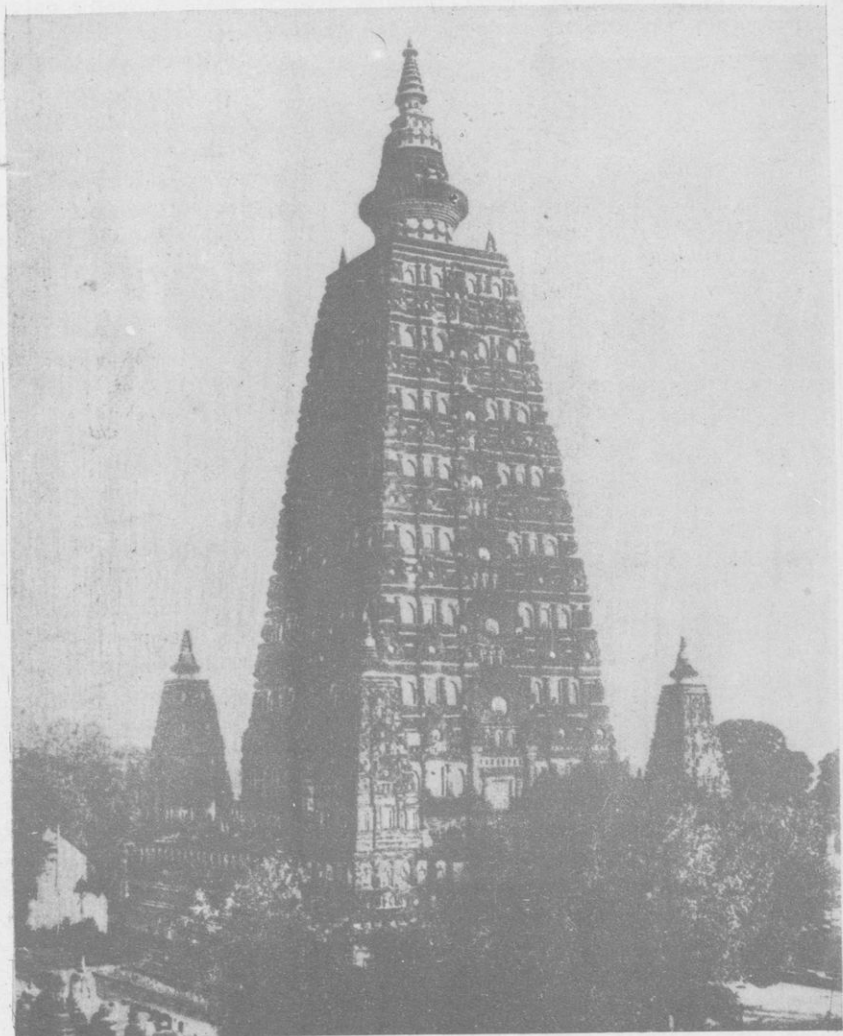
Τὸ Βόρειον τμήμα τῆς χώρας κλείεται ἀπὸ τὴν γιγαντιαίαν ὄροσειρὰν τῶν *Ἰμαλαίων ὄρεων*, ἡ ὁποία ἐκτείνεται ἐκ βορειοδυτικῆς πρὸς νοτιοανατολικὴν κατεύθυνσιν εἰς μῆκος 2500 χιλμ. καὶ μέσον πλάτος 250 χιλιομέτρων.

Ἡ ὄροσειρὰ ἔχει μέσον ὕψος 4.000 — 6.000 μ. καὶ ἡ ὕψηλότερα κορυφή της φθάνει τὰ 8.840 μ. (Ἔβερεστ). Εἶναι ἡ *ὄγκωδεστέρα καὶ ὕψηλότερα ὄροσειρὰ τοῦ κόσμου, τῆς ὁποίας αἱ κορυφαὶ καλύπτονται ὑπὸ αἰώνων χιόνων καὶ παγετώνων*.

Νοτίως τῶν Ἰμαλαίων ἐξαπλοῦται ἡ μεγάλη πεδιάς *Ἰνδο-Γάγγεια*, ἡ ὁποία ἀρδεύεται ὑπὸ τῶν ποταμῶν *Ἰνδοῦ* καὶ *Γάγγου* καὶ εἶναι εὐφορωτάτη.

Τὸ νοτιώτερον τμήμα τῆς χερσονήσου, τὸ ὁποῖον ὀνομάζεται *Ντεκάν* ἀποτελεῖ τεράστιον ὄροπέδιον ὕψους 500 — 2000 μ.

Είκ. 18. Μεγαλοπρεπής «παγόδα» τῶν Ἰνδιῶν.

Ἡ νῆσος *Κεϋλάνη* με ἑκτασιν 60.000 τετρ. χιλμ. καί με πληθυσμὸν 7.000.000 κατ., ἔχει χαμηλὰ δασωμένα ὄρη καί εὐφωρωτάτας πεδιάδας.

Ποταμοί. Αἱ Ἰνδία διασχίζονται ὑπὸ μεγάλων ποταμῶν, οἱ ὅποιοι ἀρδεύουν μεγάλας ἐκτάσεις καί καθιστοῦν πολὺ εὐφορὰ τὰ ἐδάφη της.

Ὁ μεγαλύτερος εἰς μῆκος ποταμὸς εἶναι ὁ **Ἰνδός**, ὁ ὁποῖος πρὶν ἐκβάλλῃ εἰς τὴν θάλασσαν σχηματίζει μέγα δέλτα.

Εἰκ. 19. Παγωμένος ποταμὸς τοῦ Θιβέτ.

Ὁ **Γάγγης**, ὁ ἱερός ποταμὸς τῶν Ἰνδῶν, ὁ ὁποῖος ἐνώνεται πρὶν χυθῆ εἰς τὴν θάλασσαν μετὸν ἐπίσης μέγαλον ποταμὸν **Βραμαπούτραν** καὶ σχηματίζουν τὸ μεγαλύτερον δέλτα τοῦ κόσμου.

Διαμόρφωσις τῶν ἀκτῶν. Αἱ Ἰνδία δὲν σχηματίζουν φυσικοὺς λιμένας καὶ διὰ τοῦτο ἐλάχιστα εἶναι αἱ μεγάλαι παράλια πόλεις.

Κλίμα καὶ βλάστησις. Αἱ Ἰνδία εὐρίσκονται εἰς τὴν Διακεκαυμένην ζώνην καὶ θὰ ἔπρεπε νὰ εἶχον κλίμα θερμόν. Ὅμως, χάρις εἰς τὴν ἐπίδρασιν τῶν ἐτησίων ἀνέμων, πίπτουν πολλοὶ βροχαί. Ἰδίως

τὸ θέρος, καὶ ἡ θερμοκρασία κυμαίνεται μόνον μεταξύ $+20^{\circ}$ — $+28^{\circ}$ K.

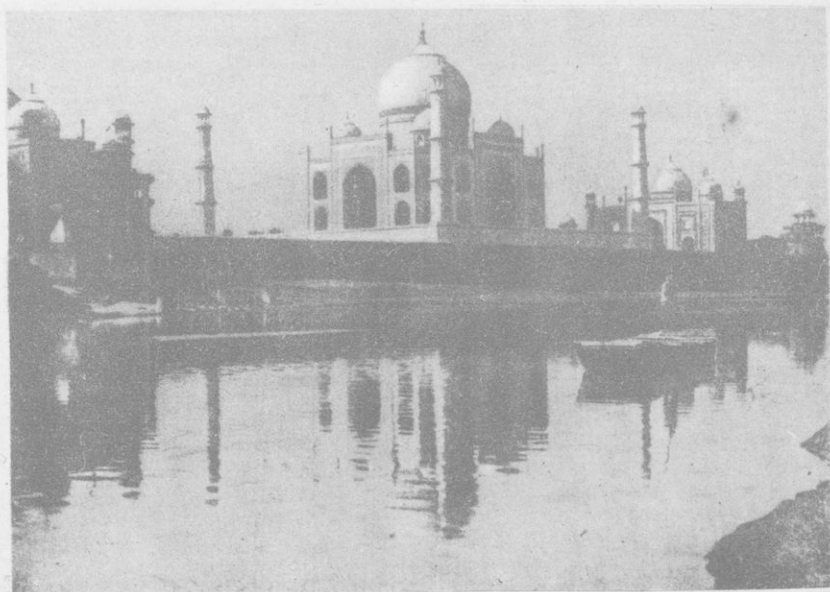
Τὸ ἐξαιρετικῶς ἥπιον καὶ γλυκὺ τοῦτο κλίμα ἐξασκεῖ εὐεργετικωτάτην ἐπίδρασιν ἐπὶ ὄλων τῶν καλλιεργειῶν καὶ δημιουργεῖ εἰς τὴν χώραν ὀργιῶδη βλάστησιν.

Φυτὰ καὶ Ζῷα. Λόγω τοῦ ἐξαιρετικῶς εὐνοϊκοῦ κλίματος, αἱ Ἰνδία ἔχουν πυκνότητα καὶ μεγάλα δάση (ζούγκλα), εἰς τὰ ὁποῖα ζοῦν **μεγάλα ἄγρια ζῷα** καὶ **τεράστιοι ὄφεις**, ὅπως ἀναφέρομεν εἰς τὴν εἰσαγωγὴν περὶ τῆς Ἀσίας. Αἱ Ἰνδία εἶναι ἡ πατρίς πολλῶν **βιομηχανικῶν φυτῶν**, ὅπως τοῦ σακχαροκαλάμου, τοῦ βάμβακος, τοῦ Ἰνδικοῦ, τῆς ὀρύζης, τῆς λούτας (ὕφαντικῆς ὕλης ἐκ τῆς ὁποίας γίνονται τὰ σχοινιά καὶ οἱ σάκκοι), τῆς κανέλας κ. ἄ.

Οἰκονομικὴ ἐξέτασις

Ἡ οἰκονομία τῆς χώρας στηρίζεται κυρίως ἐπὶ τῆς **γεωργικῆς παραγωγῆς**. Τὰ 70 % τοῦ πληθυσμοῦ ἀσχολοῦνται μετὰ τὴν γεωργίαν. Εἰς τὰς

ευφόρους πεδιάδας και τὰ ευφορώτατα μεγάλα δέλτα τῶν ποταμῶν, καλλιεργοῦνται κυρίως ἡ *δρυζα* καὶ ὁ *ἀραβόσιτος*, τὰ δύο κύρια προϊόντα τῆς διατροφῆς τῶν Ἰνδῶν.

Εικ. 20. Μαρμάρινον Ἰνδικὸν ἀνάκτορον.

Μεγάλη ἐπίσης εἶναι ἡ καλλιέργεια τοῦ σίτου, τοῦ βάμβακος, τῆς λούτας, τοῦ λίνου, τοῦ σακχαροκαλάμου, τοῦ καπνοῦ, τοῦ τεύου καὶ τῆς σόγιας. *Αἱ Ἰνδία εἶναι ἡ δευτέρα χώρα τοῦ κόσμου εἰς τὴν παραγωγὴν σακχάρως, μετὰ τὴν Κούβαν, δευτέρα εἰς τὴν παραγωγὴν δρυζης, μετὰ τὴν Κίναν, δευτέρα εἰς τὴν παραγωγὴν βάμβακος μετὰ τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς καὶ ἡ πέμπτη εἰς τὴν παραγωγὴν σίτου.*

Ἀπὸ τὰ δάση τῆς ἐξάγει καὶ ἀρκετὴν ξυλείαν.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν *κτηνοτροφίαν* παρατηρεῖται τὸ ἔξης φαινόμενον : Ἐὰν καὶ εἰς τὰς Ἰνδίας ὑπάρχουν τὰ περισσότερα κτήνη, κυρίως βοοειδῆ, ἀπὸ οἰονδήποτε ἄλλο μέρος τοῦ κόσμου, λόγω τῆς αὐτοφθοῦς βλαστῆσεως τῆς χλόης, τὸ μεγαλύτερον ποσοστὸν τῶν ζώων καὶ τῶν κτηνοτροφικῶν προϊόντων καταστρέφεται. Καὶ τοῦτο, διότι ἡ θρησκεία τῶν Ἰνδῶν ἀπαγορεύει τὸν φόνον τῶν κτηνῶν καὶ τὴν κρεοφαγίαν !!

Ἡ *βιομηχανία* δὲν εἶναι ἀνεπτυγμένη, ὅσον θὰ ἔπρεπε, διότι μέχρι πρὸ ὀλίγων ἐτῶν τὰ βιομηχανικὰ προϊόντα τὰ ἔφερναν ἀπὸ τὴν Ἀγγλίαν ἢ ὅποια ἠγόραζεν ἀπὸ τὰς Ἰνδίας μόνον τὰς πρώτας ὕλας. Σή-

μερον όμως καταβάλλεται μεγάλη προσπάθεια έκβιομηχανισμού της χώρας.

Εικ. 21. "Αποψις από αεροπλάνου του Νέου Δελχί.

Ἡ *οἰκοτεχνία* καὶ *βιοτεχνία* εἶναι πολὺ ἀνεπτυγμένα καὶ κυρίως ἀσχολοῦνται μὲ τὴν ὑφαντουργίαν. Αἱ λέξεις *καζμίρ* καὶ *μουσελίν* εἶναι λέξεις αἱ ὁποῖαι μᾶς θυμίζουν τὰς Ἰνδίας.

Ὁ *δρυκίος* πλοῦτος τῆς χώρας δὲν εἶναι πολὺ μεγάλος καὶ εἰς πρώτην γραμμὴν ἔρχονται οἱ γαιάνθρακες καὶ τὰ σιδηρομεταλλεύματα.

Ἡ *συγκοινωνία* τῆς χώρας δὲν εἶναι ἀξιόλογη. Ἄν καὶ ἔχει περίπου 70.000 χιλμ. σιδηροδρομικὰς γραμμὰς, αὐταὶ δὲν εἶναι ἱκανοποιητικὰ διὰ μίαν τόσο μεγάλην χώραν. Τὸ ὄδικόν δίκτυον ἐπίσης.

Ἡ χώρα ἐξάγει ἀρκετὰ προϊόντα : τέϊον, δρυζαν, πιπέρι, μοσχοκάρυα, γλυκάνισον, Ἰνδικὸν ὄπιον καὶ ἑλαστικὸν κόμμι (καουτσούκ). Ἄν καὶ αἱ ἐξαγωγὰ εἶναι διπλάσιαι τῶν εἰσαγωγῶν ἢ χώρα δὲν ἔχει ἀκόμη ὑψηλὸν βιοτικὸν ἐπίπεδον.

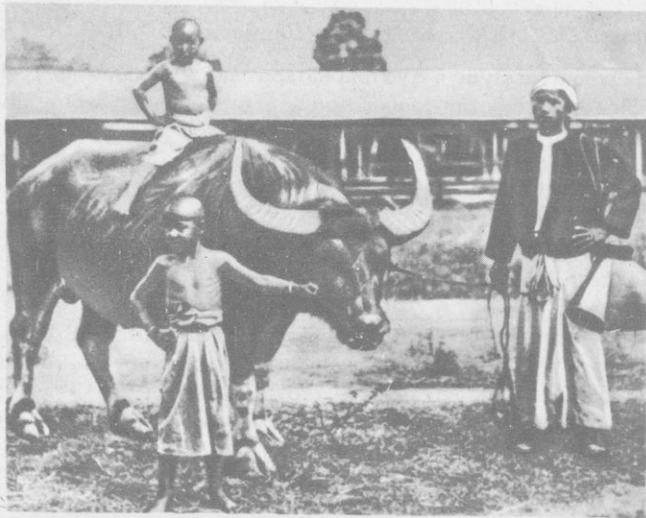
Πολιτικὴ ἐξέτασις

Ὁ πληθυσμὸς τῶν Ἰνδιῶν εἶναι περίπου 450.000.000 κάτ. Ἀπὸ ἀρχαιοτάτων χρόνων αἱ Ἰνδίαὶ κατοικοῦνται ὑπὸ πληθους φυλῶν, ἐκ τῶν ὁποίων αἱ κυριώτεραι εἶναι δύο: Οἱ *Μιτλανοῖνδοι* καὶ οἱ *Ἰνδοάριοι*.

Ἐρρηκεῖται ὑπάρχουν πολλὰ. Αἱ κυριώτεραι εἶναι ὁ *Βραχμανισμὸς*

(Ίνδοϊσμός) (260 έκατομ.), ο *Μωαμεθανισμός* (90 έκατομ.), ο *Βουδισμός*, ο *Ταοϊσμός* κ.ά. Ύπάρχουν και 6 έκατομ. Χριστιανοί.

Πολιτική διαίρεσις. Ἀπό τοῦ 1947 ἡ Ἰνδική χερσόνησος ἀποτελεῖται ἀπό τέσσαρα αὐτόνομα κράτη μέλη τῆς Βρεττανικῆς Συμπολιτείας : Τὸ *Ἰνδοστάν* μὲ 350 περίπου έκατομ. κατοίκους, τὸ *Πακιστάν* μὲ 75 έκατ. κατ., ἡ *Κεϋλάνη* μὲ 7 έκατομ. κατ. καὶ ἡ *Βιρμανία* ἢ *Μπούρμα* μὲ 18 έκατ. κατ. Καὶ τὰ τέσσαρα κράτη ἔχουν *Δημοκρατικὸν Πόλιτευμα*.

Εἰκ. 22. Κάτοικοι τῆς Βιρμανίας.

Πόλεις. Αἱ σπουδαιότεραι πόλεις εἶναι ἡ *Καλκούτα* (2.500.000 κάτ.) κτισμένη εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Γάγγη ποταμοῦ. Ἡ *Βομβάη* (1.500.000 κάτ.), τὸ *Καράτσι* (1.000.000 κάτ.), πρωτεύουσα τοῦ Πακιστάν, τὸ *Νέον Δελχί* πρωτεύουσα τοῦ Ἰνδοστάν, ἡ *Ραγκούν*, πρωτεύουσα τῆς Βιρμανίας, τὸ *Κολόμπο*, πρωτεύουσα τῆς Κεϋλάνης καὶ πολλαὶ ἄλλαι πόλεις μὲ πληθυσμὸν ἄνω τῶν πεντακοσίων χιλ. κατοίκων.

Σημεῖοις : Ἐδῶ θὰ ἔπρεπε νὰ κάμωμεν μίαν παρέκβασιν. Μέχρι τοῦ 1500 τὸ ἐμπόριον μεταξὺ τῶν Ἰνδιῶν καὶ γενικῶς τῆς Ἀσίας ἀφ' ἑνὸς καὶ τῆς Εὐρώπης ἀφ' ἑτέρου εὕρισκετο εἰς χεῖρας τῶν Ἀράβων. Αὐτοὶ μετέφερον τὰ διάφορα προϊόντα μέχρις Αἰγύπτου καὶ ἀπ' ἐκεῖ εἰς τὴν Εὐρώπην.

Οἱ πρῶτοι Εὐρωπαῖοι, οἱ ὁποῖοι ἔφθασαν μὲ πλοῖον εἰς τὰς Ἰνδίας κάμνοντες τὸν περίπλου τῆς Ἀφρικῆς, εἶναι οἱ Πορτογάλοι. Τὸ 1488 ὁ Πορτογάλος Βαρθολομαῖος Ντιάζ κατάρθωσε νὰ φθάσῃ μέχρι τοῦ νοτιωτάτου ἄκρου τῆς Ἀφρικῆς, τὸ ὁποῖον ὠνόμασεν Ἀκρωτήριο Καλῆς Ἑλπίδος. Ὅμως τὸ πλήρωμα τοῦ πλοίου τοῦ επανεστάτησε καὶ τὸν ἠνάγκασε νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Λισσαβῶνα.

Τὸ κατάρθωμα νὰ φθάσῃ κανεὶς εἰς τὰς Ἰνδίας περιπλέοντας τὴν Ἀφρικὴν τὸ ἐπέτυχε ὁ ἐπίσης Πορτογάλος Βάσκο ντὲ Γκάμα. Αὐτὸς ξεκίνησας τὴν 8ην Ἰουλίου 1497,

εφθασεν εις τας 'Ινδίας την 20ήν Μαΐου 1498. Είναι μία ημέρα σημαντική δι' όλον τόν κόσμον. 'Επάτησαν τό βδοφος τών 'Ινδιών οι πρώτοι Εύρωπαίοι, οι οποίοι ήλθον με πλοΐον, κάμνοντας τόν γύρον τής 'Αφρικής. 'Από τότε όλίγον κατ' όλίγον ήρχισεν ή γνωριμία Εύρώπης και 'Ασίας και άνεπτύχθη τό εμπόριον μεταξύ τών δύο ήπειρών.

Τό κατόρθωμα του Βάσκο ντε Γκάμα είναι σχεδόν Ισάξιον με τά μεγάλα κατορθώματα τών δύο άλλων μεγάλων θαλασσοπόρων Κολόμβου και Μαγγελάνου διά τούς όποιους θά όμιλήσωμεν εις κατωτέρω κεφάλαια.

2. ΙΝΔΟΚΙΝΑ

[*'Εκτασις 1.380.000 τετρ. χιλμ. — Πληθυσμός 50.500.000 κάτοικοι*]

'Η 'Ινδοκίνα είναι ή ανατολικωτέρα εκ τών τριών προς Ν. χερσονήσων τής 'Ασιατικής ήπειρου ('Αραβική χερσόνησος, 'Ινδία, 'Ινδοκίνα).

'Ορια. 'Η χώρα συνορεύει προς Β. με την Κίναν, προς Δ. με την Βιρμανίαν και περιβρέχεται ανατολικώς υπό τής Σινικής θαλάσσης και δυτικώς υπό του 'Ινδικου ώκεανου. Νοτίως ή 'Ινδοκίνα άπολήγει εις την στενόμακρον χερσόνησον τής *Μαλάκας*, ή νοτιωτάτη άκρη τής οποίας πλησιάζει σχεδόν τόν 'Ισημερινόν. 'Η χώρα έχει συνολικήν έκτασιν 1.380.000 τετρ. χιλιομέτρων.

Σχεδόν όλόκληρος ή χερσόνησος, εκτός του Σιάμ, μέχρι του Β' Παγκοσμίου πολέμου άποτελοθσεν άποικίαν τής 'Αγγλίας και Γαλλίας. Σήμερον μόνον έν μικρόν τμήμα τής 'Ινδοκίνας κατέχουν οι Γάλλοι και τό νότιον τμήμα τής χερσονήσου Μαλάκας οι 'Αγγλοι.

'Ολόκληρος ή χώρα διασχίζεται από δύο χαμηλάς όροσειράς (2.000μ.) και σχηματίζει πολλές μικράς πεδιάδας.

Ποταμοί ύπάρχουν πολλοί και μεγάλοι, εκ τών οποίων ό σπουδαιότερος είναι ό *Μεκόγγ* που χωρίζει την χώραν εις δύο μέρη και άποτελει τό φυσικόν όριον μεταξύ Σιάμ και τής 'Ινδοκίνας. 'Ο Μεκόγγ εκβάλλει εις τόν 'Ινδικόν ώκεανόν και σχηματίζει τεράστιον δέλτα.

Τό *κλίμα* τής χώρας είναι θερμόν και εις την χερσόνησον τής Μαλάκας σχεδόν τροπικόν. 'Επειδή δε εύρίσκεται εις την περιοχήν τών έτησίων άνέμων (μουσώνων), πίπτουν άφθονοι και καταρρακτώδεις βροχαί κατά περιόδους, ιδίως δε τό θέρος. Τά *φυτά* και τά *ζώα* είναι όμοια με τών 'Ινδιών. Εις τά τεράστια δάση τής (ζουγκλες) ύπάρχει θαυμαστή ποικιλία ζώων και φυτών.

'Η χώρα γενικώς είναι εύφορωτάτη και ή γεωργική της παραγωγή εύνοείται ιδιαιτέρως από τό θερμόν κλίμα και τας πολλές βροχάς. Τά κυριώτερα γεωργικά προϊόντα είναι, ή *δρυζα*, ό *άραβόσιτος*, τό *σαιχαροκάλαμον*, ή *σόγια*, τό *πιπέρι* και άλλα μπαχαρικά και κυρίως τό *ελαστικόν κόμμι* (καουτσούκ).

'Η Μαλακική χερσόνησος, πρό πάντων, μετά τών νήσων *'Ιάβας*, *Σουμάτρας* και *Κεϋλάνης* παράγουν τά 95% τής παγκοσμίου παραγωγής *ελαστικού*. 'Η κτηνοτροφία είναι μάλλον άσήμαντη.

'Ο *δρυκιδς πλοϋτός* της είναι σημαντικός, κυρίως ό *γαϊάνθραξ* και ό

ψευδάργυρος. Πλήν τῆς οἰκοτεχνίας καὶ μικρᾶς βιοτεχνίας δὲν ὑπάρχει βιομηχανία.

Ἡ χώρα *ἐξάγει* δρυζαν, ἔλαστικὸν κόμμι καὶ μπαχαρικά καὶ *εἰσάγει* πρὸ πάντων βιομηχανικὰ προϊόντα.

Πολιτικὴ διαίρεσις τῆς Ἰνδοκίνας

Ἡ Ἰνδοκίνα ἀποτελεῖται ἐκ τριῶν κρατῶν :

1) Τὸ **ΣΙΑΜ**, ἀνεξάρτητον βασίλειον μὲ ἑκτασιν 550.000 τετρ. χιλμ. καὶ πληθυσμὸν 17.500.000 κατοίκους. Πρωτεύουσα τῆς χώρας εἶναι ἡ *Μπανγκὼκ* (900.000 κάτ.).

2) **ΓΑΛΛΙΚΗ ΙΝΔΟΚΙΝΑ**, ἀποικία τῆς Γαλλίας μὲ ἑκτασιν 700.000 τετρ. χιλμ. καὶ πληθυσμὸν 28.000.000 κατοίκους. Πρωτεύουσα εἶναι ἡ *Σαϊγὼν* (1.000.000 κάτ.).

3) **ΒΡΕΤΤΑΝΙΚΗ ΜΑΛΑΙΣΙΑ**, μὲ ἑκτασιν 130.000 τετρ. χιλμ. καὶ πληθυσμὸν 5.000.000 κατοίκους. Πρωτεύουσα εἶναι ἡ *Σιγκαπούρη* (500.000 κάτ.), εἰς τὸ νοτιώτατον ἄκρον τῆς Μαλαισίας, ὁ *σημαντικώτερος λιμὴν τῆς Ν. Α. Ἀσίας, ἡ κλεῖς τοῦ Εἰρηνικοῦ*.

3. ΙΝΔΟΝΗΣΙΑ

[Ἑκτασις 1.900.000 τετρ. χιλμ. — Πληθυσμὸς 78.000.000 κάτοικοι]

Ἡ Ἰνδονησία ἀποτελεῖται ἀπὸ πολλὰς μεγάλας καὶ μικρὰς νήσους, αἱ ὁποῖαι ἐξαπλοῦνται ὡς γέφυρα ἀπὸ τῆς Μαλακίης χερσονήσου μέχρι τῆς Αὐστραλίας. Μέχρι πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἦσαν Ὀλλανδικαὶ ἀποικίαι καὶ ἐλέγοντο *Ὀλλανδικαὶ Ἰνδίαι*. Ἀπὸ τοῦ 1949 ὁμως ἀπετέλεσαν ἀνεξάρτητον Δημοκρατίαν μὲ τὸ ὄνομα *Ἰνδονησία*.

Ἐχουν ἑκτασιν 1.900.000 τετρ. χιλμ. καὶ 78.000.000 κατοίκους. Αἱ κυριώτεροι τῶν νήσων εἶναι *Σουμάτρα*, ἡ *Ἰάβα*, ἡ *Βόρνεο* (τῆς ὁποίας ἔν τμημα ἀνήκει εἰς τὴν Ἀγγλίαν), ἡ *Κελέβη* καὶ πρὸς ἀνατολὰς αἱ μικραὶ νῆσοι *Μολοῦκαι* περίφημοι διὰ τὰ μπαχαρικά των.

Φυσικὴ περιγραφή

Αἱ περισσότεραι τῶν νήσων ἔχουν ὄρη ὕψηλά, ἠφαιστειογενῆ, πολλὰ ἀπὸ τὰ ὁποῖα εἶναι ἀκόμη ἐνεργὰ ἠφαιστεία.

Τὸ μεγαλύτερον μέρος τῶν νήσων εἶναι πεδινὸν καὶ εὐφορον, ἰδίως τῆς Ἰάβας. Αφθονα πηγαία ὕδατα ρέουσι εἰς ὄλας τὰς νήσους καὶ σχηματίζουσι πολλοὺς μικροὺς ποταμούς.

Τὸ κλίμα των εἶναι τροπικὸν μὲ ἀφθόνους περιοδικὰς βροχὰς, ἔνεκα τῶν ὁποίων ὀργιάζει ἡ βλάστησις, τὰ δάση εἶναι παρθένα καὶ συναντῶνται τὰ ἴδια ζῶα καὶ φυτὰ τῶν Ἰνδιῶν.

Οικονομική εξέτασις

Τὰ ἄφθονα πηγαῖα ὕδατα, αἱ πολλαὶ βροχαί, τὸ εὐνοϊκὸν κλίμα καὶ τὸ εὐφορὸν ἔδαφος δημιουργοῦν ἐξαιρετικὴν γεωργικὴν παραγωγὴν.

Αἱ νῆσοι τῆς Ἰνδονησίας καὶ κυρίως ἡ Ἰάβα θεωροῦνται ἐκ τῶν πλουσιωτέρων περιοχῶν τῆς Γῆς.

Τὰ κυριώτερα προϊόντα εἶναι ἡ *δρυζα*, τὸ *τέιον*, ὁ *καφές*, τὰ *δημητριακά*, ὁ *βάμβαξ*, τὸ *σακχαροκάλαμον*, ὁ *καπνός*, ἡ *κινίνη* (τὰ 4/5 τῆς παγκοσμίου παραγωγῆς), τὸ *ελαστικὸν κόμμι* (τὸ 1/3 τῆς παγκοσμίου παραγωγῆς) καὶ πολλὰ *μπαχαρικά*.

Τὸ ὑπέδαφος τῶν νήσων περιέχει καὶ ἄρκετὸν ὀρυκτὸν πλοῦτον, κυρίως εἰς *γαϊάνθρακα*, *πετρέλαιον* καὶ *κασσίτερον*.

Ἡ χώρα *ἐξάγει* ἐλαστικὸν κόμμι, κινίνην, σάκχαριν, καφέν, τέιον, μπαχαρικά, πετρέλαιον καὶ κασσίτερον, καὶ *εἰσάγει* βιομηχανικὰ προϊόντα καὶ μηχανάς.

Πολιτικὴ εξέτασις

Ἐκ τῶν νήσων ἡ πλεὺς πυκνοκατοικημένη εἶναι ἡ *Ἰάβα*. Ἔχει ἑκτασιν 126.000 τ. χιλμ. (δσην περίπου καὶ ἡ Ἑλλάς) καὶ πληθυσμὸν 42.000.000 κατ. !

Αἱ ἄλλαι νῆσοι εἶναι ἀραιοκατοικημέναι, ἰδίως ἡ Βόρνεο. Οἱ κάτοικοι τῶν νήσων εἶναι *Μαλαῖοι*, *Ἰνδονήσιοι* καὶ *Κινέζοι* καὶ κατὰ τὸ πλεῖστον εἶναι *Μωαμεθανοί*.

Πρωτεύουσα τῆς χώρας εἶναι ἡ *Γιακάρτα* (ἄλλοτε ἐλέγετο Μπαταβία) μὲ 1.200.000 κατοίκους καὶ ἡ *Σαραμπάντα*, ὁ μεγαλύτερος λιμὴν τῆς Ἰνδονησίας.

4. ΦΙΛΙΠΠΙΝΑΙ ΝΗΣΟΙ

[Ἔκτασις 300.000 τετρ. χιλμ. — Πληθυσμὸς 19.000.000 κάτοικοι]

Αἱ Φιλιππῖναι νῆσοι εὐρίσκονται Βορειοανατολικῶς τῆς Ἰνδονησίας καὶ ἀποτελοῦν σύμπλεγμα 7.000 νήσων καὶ νησιδῶν! Αἱ μεγαλύτεραι τῶν νήσων εἶναι ἡ *Λουζὸν* καὶ ἡ *Μιντανάο*, καὶ ὅλαι μαζὺ ἔχουν ἑκτασιν 300.000 τετρ. χιλμ. καὶ πληθυσμὸν 19.000.000 κατοίκους.

Οἱ κάτοικοι τῶν νήσων εἶναι *Μαλαῖοι* καὶ ἄρκετοι *Ἰσπανοί* (διότι αὐτοὶ πρῶτοι κατέκτησαν τὰς νήσους) καὶ σχεδὸν ὅλοι ὀμιλοῦν τὴν Ἰσπανικὴν γλῶσσαν. Μέχρι τοῦ Β' Παγκοσμίου πολέμου ἦσαν ἀποικία τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς. Μετὰ τὸν πόλεμον ἡ Ἀμερικὴ τοὺς ἔδωσεν ἀπόλυτον ἀνεξαρτησίαν.

Αἱ νῆσοι ἔχουν τὸ ἴδιον κλίμα καὶ τὴν ἴδιαν βλάστησιν μὲ τὰς νήσους τῆς Ἰνδονησίας. Τὰ κυριώτερα προϊόντα τῶν εἶναι τὸ *σακχαροκάλαμον* καὶ ὁ *καπνός*.

Ἡ οἰκονομία τῆς χώρας, παρ' ὄλην τὴν ἀνεξαρτησίαν, ἐξαρτᾶται ἀπολύτως ἐκ τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς. Πρωτεύουσα τῆς χώρας εἶναι ἡ *Μανίλα* (1.300.000 κάτ.).

Χαρακτηριστικὸν τῶν νήσων εἶναι ὅτι ἡ θάλασσα γύρω τῶν ἔχει μέγα βάθος καὶ ἀνατολικῶς αὐτῶν ἔχει μετρηθῆ τὸ μεγαλύτερον βάθος 11.000 μ.

Δ' ΚΡΑΤΗ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΑΣΙΑΣ

1. ΚΙΝΑ

[Έκτασις 9.750.000 τετρ. χιλμ. — Πληθυσμός 500.000.000 κάτοικοι]

Είσαγωγή. Ἡ Κίνα εἶναι τὸ μεγαλύτερον ὡς πρὸς τὸν πληθυσμὸν καὶ τρίτον μετὰ τὴν Σοβιετικὴν Ρωσσίαν καὶ τὸν Καναδᾶν ὡς πρὸς τὴν ἑκτασιν κράτος τοῦ κόσμου. Καταλαμβάνει τὸ Νοτιοανατολικὸν ἄκρον τῆς Ἀσιατικῆς ἠπείρου, ἔχει ἑκτασιν 9.750.000 τετρ. χιλμ., δηλ. τὸ 1/4 περίπου τῆς Ἀσίας καὶ εἶναι ἴση εἰς ἑκτασιν σχεδὸν μετὰ τὴν Εὐρώπην.

Φυσικὴ περιγραφή

Ὅρια. Ἡ Κίνα συνορεύει πρὸς Β. μετὰ τὴν Ρωσικὴν Σιβηρίαν, πρὸς Α. περιβρέχεται ὑπὸ τοῦ Εἰρηνικοῦ ὠκεανοῦ (Κιτρινὴ θάλασσα), πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Σινικῆς θαλάσσης καὶ συνορεύει μετὰ τῆς Ἰνδοκίνας, τῆς Βιρμανίας, τῶν Ἰνδιῶν καὶ πρὸς Δ. μετὰ τὸ Ρωσικὸν Τουρκεστάν καὶ τὸ Πακιστάν.

Ὅρη — Πεδιάδες — Ποταμοί. Εἰς τὸ Νοτιοδυτικὸν τμήμα τῆς χώρας ἐκτείνεται ἡ τεραστία ὄροσειρά τῶν *Ἰμαλαίων* καὶ βορείως αὐτῆς ἄλλαι μεγάλα καὶ ὕψηλα ὄροσειραὶ τοῦ *Θιβέτ*, *Κουενλὸν* καὶ *Καρακόρουμ*. Ἀπὸ τὸ Τουρκεστάν καὶ τὴν Ρωσικὴν Σιβηρίαν διαχωρίζεται σχεδὸν ἐν συνεχείᾳ μετὰ μικροτέρας εἰς ὕψος ὄροσειράς (ὄροπέδιον Παμίρ, Τιέν Σάν, Ἀλτάϊα ὄρη κ.τ.λ.), μέχρι τῆς Μαντζουρίας.

Τὸ ὑπόλοιπον τμήμα τῆς χώρας εἶναι μία ἀπέραντη πεδιάς, τὴν ὁποίαν διασχίζει εἰς τὸ μέσον χαμηλὴ ὄροσειρά, ὃ ὁποία διαχωρίζει τὴν Κίναν εἰς δύο τμήματα (τὸ Βόρειον καὶ τὸ Νότιον), τὰ ὁποία παρουσιάζουν μεταξύ των σημαντικὰς διαφοράς.

Τὸ Βόρειον τμήμα τῆς χώρας διαρρέεται ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ *Χουάνκ - Χὸ* (Κιτρινὸν ποταμὸς), ὃ ὁποῖος πηγάζει ἀπὸ τὴν ὄροσειρὰν τῶν *Κουενλὸν* καὶ ἐκχύνεται εἰς τὸν μέγαν κόλπον *Τσιλι*. Ὁ κόλπος αὐτὸς ὀνομάζεται καὶ *Κιτρινὴ θάλασσα*, ἐξ αἰτίας τῶν ὕδατων τοῦ ποταμοῦ ὃ ὁποῖος διαρρέει μίαν χώραν ποῦ τὸ χῶμά της εἶναι κίτρινον.

Τὸ Νότιον τμήμα τῆς Κίνας διαρρέει ὃ ποταμὸς *Γιάγκ - τσὲ - Γιάγκ* (Κυανοὺς ποταμὸς), ὃ μεγαλύτερος τῆς Κίνας καὶ ὃ τέταρτος εἰς μῆκος ποταμὸς τοῦ κόσμου. Πηγάζει ἐπίσης ἀπὸ τὸ Θιβέτ καὶ ἐκβάλλει εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Σινικὴν θάλασσαν. Καὶ οἱ δύο αὐτοὶ ποταμοὶ ἀρδεύουν τὴν χώραν καὶ τὴν κάμνουν εὐφορωτέραν.

Ἐκ τῶν δύο τμημάτων, Βόρειον καὶ Νότιον, τὸ δεύτερον εἶναι εὐφορτερον καὶ τὸ περισσότερον πυκνοκατοικημένον μέρος τῆς Κίνας.

Ἐκ τῶν δύο ποταμῶν μόνον ὃ Γιάγκ - τσὲ - Γιάγκ εἶναι πλωτὸς καὶ ἀπὸ μεγάλα καράβια, μέχρι 1500 χιλμ. ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν του. Καὶ οἱ δύο συνδέονται εἰς τὸ ἐσωτερικὸν μετὰ διώρυγα μῆκους 500 περίπου χιλμ. Συχνὰ ὃ Χουάνκ - Χὸ πλημμυρίζει καὶ κάμνει τεραστίως καταστροφὰς εἰς τὴν χώραν καὶ ἔνεκα τούτου καλεῖται «*Ἡ μάστιξ τῶν τέκνων τοῦ Χάν* (Κινέζων)».

Εικ. 23. Χαρακτηριστική γέφυρα της Κίνας.

Κλίμα. Μια τόσο μεγάλη χώρα δεν είναι δυνατόν παρά να παρουσιάζει ποικιλία κλιμάτων. Το Βόρειο τμήμα της χώρας έχει κλίμα ήπειρωτικόν καί ξηρόν, δηλ. θερμόν θέρος καί πολύ ψυχρόν χειμώνα με ἐλάχιστας βροχάς.

Τοῦτο συμβαίνει, διότι δὲν φθάνουν μέχρις ἐδῶ πάντοτε οἱ ἐτήσιοι Ν. Δ. ἄνεμοι (μουσῶνες) καί ἡ χώρα σαρώνεται τὸν χειμώνα ἀπὸ τοὺς Βορείους Σιβηρικοὺς ἀνέμους.

Τὸ νότιον ὅμως τμήμα τῆς Κίνας ἔχει κλίμα ἡπιον με ἀφθόους βροχάς, κυρίως τὸ θέρος, διότι εὐρίσκεται εἰς τὴν περιοχὴν τῶν ἐτησίων ἀνέμων (μουσῶνων) τοῦ Ἰνδικοῦ ὠκεανοῦ, οἱ ὅποιοι πνέουν συνεχῶς ἐπὶ ἐξάμηνον.

Ζῶα καὶ φυτά. Ἡ χώρα παρουσιάζει μεγάλην ποικιλίαν ζῶων καὶ φυτῶν. Ἄν καὶ δὲν ὑπάρχουν σήμερον μεγάλα δάση, λόγῳ περιορισμοῦ των εἰς ὄφελος τῆς καλλιέργειας, εἰς τὸ ἐσωτερικόν τῆς χώρας ὑπάρχουν σπάνια δένδρα καὶ φυτά. Ἐπίσης ζοῦν ἄγρια θηρία καὶ πλῆθος πτηνῶν, μεταξύ τῶν ὁποίων ἐξαιρετικαὶ ποικιλίαι ψιττακῶν καὶ φασιανῶν.

Οικονομικὴ ἐξέτασις

Ἡ μεγαλύτερα οικονομικὴ δύναμις τῆς Κίνας εἶναι τὰ προϊόντα τῆς γεωργικῆς τῆς παραγωγῆς. Τὰ 4/5 τῶν Κινέζων ἀσχολοῦνται με τὴν γεωργίαν, καὶ καλλιεργοῦν τὴν γῆν με πρωτόγονα ἀκόμη μέσα.

Εἰς τὴν Βόρειον Κίναν καλλιεργοῦν κυρίως *δημητριακά, ἀραβόσιτον*, Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

κεχρῖ καὶ *πατάτα*. Εἰς τὴν Νότιον, ἢ ὅποια εἶναι καὶ ἡ πλέον εὐφορος, μεγάλη εἶναι ἡ καλλιέργεια τῆς *δρύζης* (ἡ ὅποια εἶναι ἡ κυρία τροφή των), τοῦ *σακχαροκαλάμου*, τοῦ *τεῖου*, τοῦ *βάμβακος*, τοῦ *καπνοῦ* καὶ τοῦ *Ἰνδικοῦ*.

Μεγάλαι ἐκτάσεις εἰς τὴν Νότιον χώραν καλύπτονται ὑπὸ μορεῶνων, τὰ φυλλώματα τῶν ὁποίων ἀποτελοῦν τὴν βᾶσιν τῆς πατροπαραδότου μεταξοσκωληκοτροφίας (σηροτροφίας) τῆς Κίνας. Εἶναι γνωστὸν ὅτι οἱ Κινεζοὶ ἐγνώριζον τὴν σηροτροφίαν ἀπὸ 3.000 ἐτῶν π.Χ. καὶ ἐφύλαξαν ἐπὶ χιλιετηρίδας τὸ μυστικὸν πρὶν γνωσθῆ εἰς τὸν ὑπόλοιπον κόσμον.

Ἡ Κίνα παράγει σήμερον τὰ 35 % τῆς παγκοσμίου παραγωγῆς φυσικῆς μετάξης.

Ἄν καὶ μὲ πρωτόγονα μέσα καλλιέργειας, ἡ Κίνα εἶναι ἡ πρώτη χώρα τοῦ κόσμου εἰς τὴν παραγωγὴν τῆς δρύζης.

Αὐτὴ ὅμως δὲν τῆς ἐπαρκεῖ διὰ τὴν κάλυψιν τῶν ἀναγκῶν τῆς καὶ εἰσάγει μεγάλας ποσότητας ἐξ Ἰνδοκίνας καὶ Ἰαπωνίας.

Ἡ *κηνοτροφία* δὲν εἶναι ἀνεπτυγμένη καὶ ὀφείλεται εἰς τὸ ὅτι ἀπὸ τὰς θρησκείας τῶν ἀπαγορεύεται ἡ κρεοφαγία.

Ὄρυκτός πλοῦτος. Τὸ ὑπέδαφος τῆς Κίνας περιέχει τεράστια κοιτάσματα *γαϊάνθρακος*, ἰδίως εἰς τὴν Βόρειον Κίναν, *σιδήρου*, *ψευδαργύρου*, *ἀντιμονίου*, *βολφραμίου* (40 % τῆς παγκοσμίου παραγωγῆς), ὡς καὶ πολυτίμων μετάλλων, χρυσοῦ, ἀργύρου κ.ἄ.

Βιομηχανία — Συγκοινωνία — Ἐμπόριον. Ἡ βιομηχανία μόνον ἀπὸ τοῦ 1920 ἤρχισε ν' ἀναπτύσσεται. Ἀπὸ 4.000 ἐτῶν ἐξασκεῖται μόνον ἡ οἰκοτεχνία καὶ ἡ βιοτεχνία, μὲ προνομιοῦχον ἀπασχόλησιν τὴν κατεργασίαν τῆς φυσικῆς μετάξης καὶ τῆς πορσελάνης. Τὰ μεταξωτὰ ὑφάσματα καὶ τὰ ἀρίστης τέχνης ἀντικείμενα ἐκ πορσελάνης εἶναι ἀκόμη περιζήτητα εἰς τὸν κόσμον. Ἀκόμη κατασκευάζουν ἐκλεκτὰ βερνίκια, διάφορα κομψοτεχνήματα, σινικὸ μελάνι, λεπτὸν χάρτην καὶ ἐξάιρετα βαμβακερὰ ὑφάσματα.

Ἡ *συγκοινωνία* τῆς χώρας εἶναι πολὺ περιορισμένη. Τὸ ὁδικὸν τῆς δίκτυον δὲν εἶναι ἀσφαλτοστρωμένον καὶ τὸ σιδηροδρομικὸν (20.000 χιλμ.) σχεδὸν ἀσήμαντον διὰ μίαν χώραν μὲ τόσην μεγάλην ἔκτασιν.

Τὸ *ἐμπόριον* δὲν εἶναι ἀνεπτυγμένον. Ἡ χώρα *ἐξάγει* ἐκ τῶν ὀρυκτῶν ἀντιμόνιον καὶ βολφράμιον καὶ ἐκ τῶν προϊόντων τῆς τέιου, ἐλαιώδεις σπόρους, προϊόντα μεταξοϋφαντουργίας καὶ εἶδη πορσελάνης. *Εἰσάγει* δρυζαν, σάκχαριν, βιομηχανικὰ προϊόντα καὶ μηχανὰς.

Πολιτικὴ ἐξέτασις

Πληθυσμός. Ὁ πληθυσμὸς τῆς Κίνας εἶναι συγκεντρωμένος κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς τὸ ἀνατολικὸν τμήμα τῆς χώρας. Μαζὺ μὲ τὸν πληθυσμὸν τῆς *Μαντζουρίας*, *Μογγολίας*, *Θιβέτ*, καὶ τῆς νήσου *Φορμόζας* ἀνέρχεται κατὰ τοὺς τελευταίους ὑπολογισμοὺς εἰς 500.000.000 κατοίκους. Οἱ ἴδιοι λέγουσιν ὅτι εἶναι 600.000.000 κάτοικοι. (εἶκ 24).

*Ἡ Κίνα εἶναι ἀπὸ τὰς πλέον πυκνοκατοικημένας περιοχὰς τῆς Γῆς. Οἱ Κινέζοι ἀνήκουν εἰς τὴν **Μογγολικὴν** φυλὴν. Ἔχουν μέτριον ἀνάστημα καὶ κιτρίνην ἐπιδερμίδα (θυμηθῆτέ, ὅτι καὶ τὸ χρῶμα τοῦ ἐδάφους των εἶναι κίτρινον εἰς τὸ Βόρειον τμήμα). Φοροῦν μακρυὰς μπλουζὰς μὲ πλατεῖα μανίκια, ἄνδρες καὶ γυναῖκες.*

Αἱ θρησκεῖαι ποὺ ἐπικρατοῦν εἰς τὴν χώραν εἶναι πολλαί. Κατὰ σειρὰν ἔρχονται οἱ Βουδισταί, οἱ Κομφουκιανοί, οἱ Τατοῖσταί, οἱ Μωαμεθανοί καὶ ὀλίγοι Χριστιανοί.

Ἡ γλῶσσά των εἶναι ἀπὸ τὰς πλέον περιέργους καὶ δυσκόλους εἰς τὸν κόσμον. Εἶναι μονοσυλλαβική. Κάθε νόημα ἐκφράζεται μὲ μίαν συλλαβὴν. Κάθε ὅμως λέξις ἔχει διαφόρους σημασίας, ἀναλόγως τοῦ ὕψους τῆς φωνῆς καὶ τοῦ τρόπου τῆς προφορᾶς τῆς.

Πόλεις. Πρωτεύουσα τῆς Κίνας εἶναι τὸ **Πεκῖνον** (1.750.000 κάτ.). Ἄλλαι σημαντικαὶ πόλεις εἶναι ἡ **Σαγκάη** (4.650.000 κάτ.), ἡ μεγαλύτερα πόλις τῆς Ἀσίας, **Τσιέν - Τσιν** (1.800.000 κάτ.) καὶ ἡ **Καντών, Νανκίν, Μοῦνδεν** καὶ ἄλλαι μὲ πληθυσμὸν ἄνω τοῦ ἑκατομμυρίου. Ἐπίσης ἡ Βρετανικὴ βᾶσις **Χόγκ - Κόγκ** (1.500.000 κάτ.).

Ἀπὸ τοῦ 1949 ἡ ἡπειρωτικὴ Κίνα, πλην τῆς νήσου **Φορμόζας** διοικεῖται ὑπὸ τῶν Κομμουνιστῶν καὶ τὸ πολίτευμά της εἶναι **Κομμουνιστικὴ Δημοκρατία**.

Δὲν ἀναγνωρίζεται ὅμως ἐπίσημως ἀπὸ τὴν Ἀμερικὴν καὶ τὰ περισσότερα κράτη — μέλη τοῦ Ὄργανισμοῦ Ἠνωμένων Ἐθνῶν.

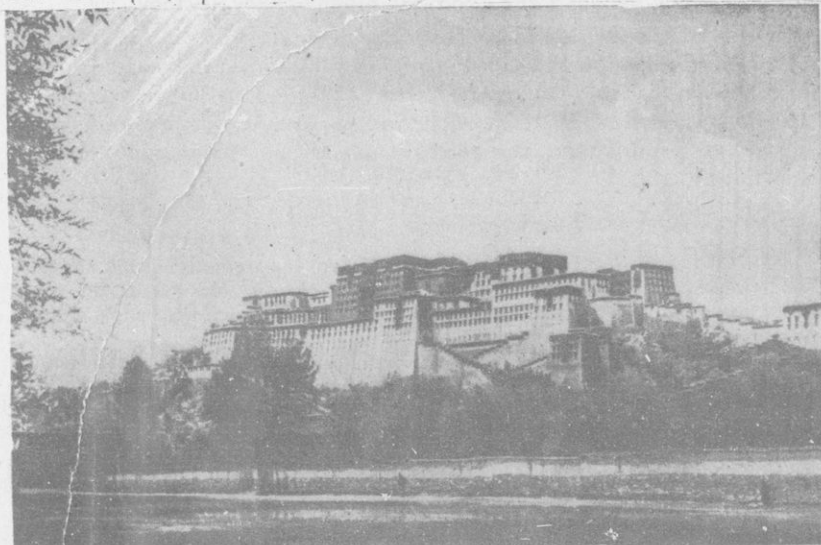

Ἐικ. 24. Κινεζικὴ οἰκογένεια.

2. ΧΩΡΑΙ ΕΞΑΡΤΩΜΕΝΑΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΙΝΗΝ

α) **ΘΙΒΕΤ**. Τὸ Θιβέτ εἶναι τεράστιον ὄροπέδιον ἐπὶ τῆς ὄροσειρᾶς τῶν Ἰμαλαίων. Ἔχει ἕκτασιν 1.500.000 τετρ. χιλμ. καὶ πληθυσμὸν 3.000.000 κατ. Εἶναι χώρα ἀπομονωμένη ἀπὸ τὸν ὑπόλοιπον κόσμον. Οἱ κάτοικοί της εἶναι **φανατικοὶ Βουδισταὶ** καὶ ζοῦν οἱ περισσότεροι ὡς ἀσκηταί, συγκεντρωμένοι εἰς μοναστήρια. Ὁ ἀνώτατος πνευματικὸς καὶ θρησκευτικὸς ἄρχων τῶν λέγεται **Δαλάι - Λάμα** καὶ κατοικεῖ εἰς τὴν πρωτεύουσάν τοῦ Θιβέτ, τὴν **Λάσαν** (εἰκ. 25).

Εἰκ. 25. Τὰ ἀνάκτορα τοῦ «Δαλάι - Λάμα» εἰς τὴν Λάσαν.

Γενικῶς, εἶναι λαὸς καθυστερημένος καὶ ἀποφεύγει τὸν Εὐρωπαϊκὸν πολιτισμὸν.

β) **ΜΟΓΓΟΛΙΑ**. Ἡ Μογγολία εἶναι ἓνα τεράστιον ὄροπέδιον, ἀκάλυτον ἀπὸ δάση καὶ σχεδὸν ὀλόκληρη ἡ χώρα εἶναι ἔρημος, ἡ μεγαλύτερα ἔρημος τῆς Ἀσίας ποὺ λέγεται **Γκόμπη** ἢ **Γόβη**.

Τὸ κλίμα τῆς χώρας εἶναι ἠπειρωτικὸν καὶ ξηρότατον.

Ἡ θερμοκρασία παρουσιάζει τὰς μεγαλυτέρας διακυμάνσεις ἐξ ὧν τῶν μερῶν τῆς Γῆς. Τὸν χειμῶνα ἡ θερμοκρασία εἶναι -45°K . καὶ τὸ θέρος κυμαίνεται μεταξύ $+40^{\circ}$ μὲ $+65^{\circ}$ Κελσίου τὴν ἡμέραν, καὶ μέχρι -20°K . τὴν νύκτα. Αἱ διακυμάνσεις αὗται γίνονται αἰτία σχηματισμοῦ σφοδροτάτων ἀνέμων, οἱ ὅποιοι παρασύρουν τὴν ἄμμον καὶ προκαλοῦν σκότος τὴν ἡμέραν.

Ἡ χώρα κατοικεῖται μόνον ὑπὸ νομάδων βοσκῶν, οἱ ὅποιοι περιφέρονται ἀπὸ τόπου εἰς τόπον.

Λέγεται ότι από εκεί έξεκίνησαν τὰ παλαιὰ χρόνια τὰ άγρια στίφη των πολεμιστών του *Τζέγμης Χάν* πρὸς κατάκτησιν ὅλοκλήρου τοῦ κόσμου.

γ) **ΜΑΝΤΖΟΥΡΙΑ.** Ἡ Μαντζουρία ἔχει ἔκτασιν 1.300.000 τετρ. χιλμ. καὶ πληθυσμὸν 42.000.000 κατοίκους.

Εἶναι εὐφορωτάτη χώρα καὶ ἔχει μεγάλον ὄρυκτον πλοῦτον. Μετὰ τὸν Β' Παγκόσμιον πόλεμον ἀπετέλεσε καὶ πάλιν τμήμα τῆς Κίνας.

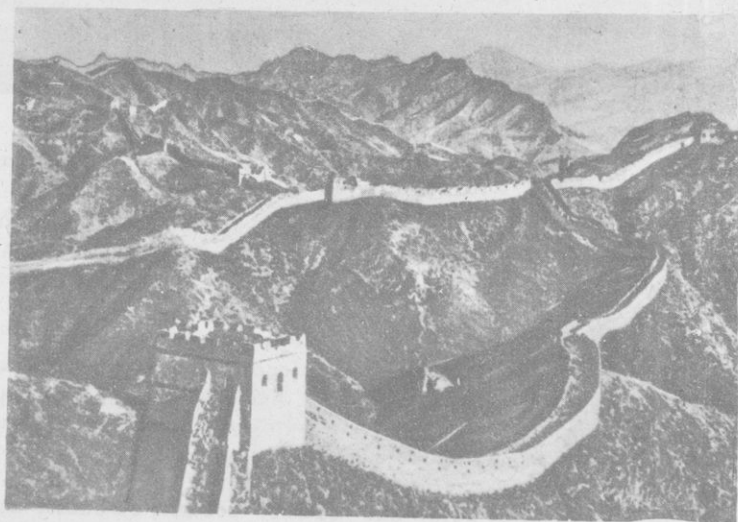
Ἡ μεγάλη παράγωγι, γεωργικῶν προϊόντων καὶ τὰ τελευταίως ἀνακαλυφθέντα τεράστια κοιτῆσματα γαιάνθρακος καὶ μεταλλευμάτων θὰ μεταβάλουν γρήγορα τὴν χώραν εἰς βιομηχανικὸν κέντρον.

δ) **ΝΗΣΟΣ ΦΟΡΜΟΖΑ.** Ἡ νῆσος Φορμόζα μετ' ἔκτασιν 36.000 τετρ. χιλμ. καὶ πληθυσμὸν 6.000.000 κατοίκους (εἶναι πυκνῶς κατοικημένη) εἶναι ἡ μόνη Κινεζικὴ περιοχὴ, ἡ ὁποία ἀνήκει εἰς τὴν Ἐθνικιστικὴν Κυβέρνησιν τῆς Κίνας. Τὴν Κυβέρνησιν ταύτην ἀναγνωρίζει ἀκόμη ἡ Ἄμερικὴ καὶ τὰ περισσότερα τῶν κρατῶν - μελῶν τοῦ Ὄργανισμοῦ Ἠνωμένων Ἐθνῶν.

Σύντομος ἱστορία τῆς Κίνας

Ἡ Κίνα εἶναι τὸ ἀρχαιότερον κράτος τοῦ κόσμου, τὸ ὁποῖον ἀνέπτυξε πολιτισμὸν. Ἀπὸ ἀρχαιοτάτων χρόνων πρῶτοι οἱ Κινέζοι ἐγνώριζον τὴν τυπογραφίαν, τὴν κατασκευὴν χάρτου καὶ πυρίτιδος, μετεχειρίζοντο τὴν πυξίδα, κατεργάζοντο τὴν τορσελάνην, τὴν φυσικὴν μέταξαν καὶ ἄλλας ἐφευρέσεις.

Πρὸς Βορρᾶν τῶν μεγάλων ἀνατολικῶν πεδιάδων οἱ Κινέζοι κατεσκεύαζον τὸν Γ' π. Χ. αἰῶνα τὸ Μέγα Σινικὸν τείχος, ἔργον κυκλώπειον, ἔχον μῆκος 5.000 χιλμ ὕψος 6 μ. πλάτος 5—8 μ. καὶ ἀνὰ 200 μ. πολεμικὸν πύργον, διὰ νὰ προφυλάσσωνται ἐκ τῶν ἐπιδρομῶν τῶν βαρβάρων (εἰκ. 26).

Εἰκ. 26. Τὸ μέγα Σινικὸν τείχος.

Οι Κινέζοι απέφευγον την επαφήν μετά των Ευρωπαίων μέχρι τοῦ 18ου αἰῶνος καὶ τοῦτο ἔγινεν αἰτία νὰ μὴν ἔλθουν εἰς επαφήν μετὰ τὸν σύγχρονον Εὐρωπαϊκὸν πολιτισμὸν.

Ὁ πρῶτος Εὐρωπαῖος, ὅστις ἐπεσκέφθη τὴν χώραν, ἔμεινεν ἐκεῖ ἐπὶ 15ετίαν, ἐγνώρισε τὴν χώραν καὶ κατόπιν περιέγραψε ταύτην εἰς τὸ περίφημον βιβλίον του, εἶναι ὁ Βενεταῖος Μάρκο Πόλο, (ἔτη παραμονῆς 1271 — 1292 μ. Χ.).

3. Κ Ο Ρ Ε Α

[*Ἔκτασις 220.000 τετρ. χιλμ. — Πληθυσμὸς 29.000.000 κάτοικοι*]

Ἡ Κορέα εἶναι χερσόνησος τῆς Βορειοανατολικῆς Ἀσίας. Συνορεύει πρὸς Β. μετὰ τὴν Σιβηρίαν (Ρωσσίαν) καὶ περιβρέχεται Ἀνατολικῶς Δυτικῶς καὶ Νοτίως ὑπὸ τοῦ Εἰρηνικοῦ Ὠκεανοῦ.

Φυσικὴ περιγραφή

Ἡ Κορέα εἶναι χώρα μᾶλλον ὄρεινὴ καὶ διασχίζεται ὑπὸ κεντρικῆς ὄροσειρᾶς ἀπὸ Β. πρὸς Ν.

Εἰς τὰ ἐνδιάμεσα τῶν ὄρων σχηματίζονται εὐφοροὶ κοιλάδες, ἰδίως εἰς τὸ νότιον τμήμα τῆς χερσονήσου. Τὴν χώραν διαρρέουν πολλοὶ μικροὶ ποταμοί, οἱ ὅποιοι ἀρδεύουν τὰς κοιλάδας καὶ τὰς καθιστοῦν εὐφορτέρας.

Τὸ *κλίμα* τῆς χώρας εἶναι *ἠπειρωτικὸν* μετὰ καταρακτώδεις βροχὰς κατὰ τὸ θέρος. Πολλὰ δάση καλύπτουν τὸ Βόρειον τμήμα τῆς χώρας, ἐντὸς τῶν ὁποίων ζοῦν πλῆθος ἀγρίων ζώων καὶ ὄλων τῶν εἰδῶν τὰ πτηνὰ ἀπὸ τοῦ ἀετοῦ μέχρι τῶν ὀδίκων πτηνῶν.

Οἰκονομικὴ ἐξέτασις

Ἡ οἰκονομία τῆς χώρας στηρίζεται κυρίως ἐπὶ τῆς *γεωργικῆς παραγωγῆς*. Τὰ 80% τῶν κατοίκων ἀσχολοῦνται μετὰ τὴν γεωργίαν. Τὰ περισσότερα τῶν γεωργικῶν προϊόντων, παράγονται εἰς τὴν Νότιον Κορέαν. Κυριώτερον προϊόν εἶναι ἡ *δρυζα* καὶ ἀκολουθοῦν τὰ *δημητριακά*, ὁ *καπνός*, τὰ *ὄπωρικὰ* κ.ἄ. Ἡ Βόρειος Κορέα ἔχει μὲγαν *δρυκτὸν πλοῦτον*.

Ἡ *κτηνοτροφία* τῆς εἶναι ἀνεπτυγμένη καὶ τρέφει πρὸ πάντων *βοοειδῆ* καὶ *χοίρους*. Ἐπίσης εἶναι ἀνεπτυγμένη ἡ *ἀλιεία*.

Ἡ *συγκοινωνία* τῆς χώρας εἶναι καθυστερημένη. Τὸ ὀδικὸν δικτυον εἶναι εἰς ἀθλίαν κατάστασιν καὶ τὸ σιδηροδρομικὸν ὄχι εἰς καλυτέραν.

Πολιτικὴ ἐξέτασις

Ἡ χώρα σήμερον, λόγῳ τοῦ ἐμφυλίου πολέμου, ἔχει χωρισθῆ προσωρινῶς εἰς δύο : τὴν Βόρειον καὶ τὴν Νότιον Κορέαν μετὰ ὄρια κατὰ μῆκος τῆς νοτιῆς γραμμῆς τοῦ 38ου παραλλήλου. Ἡ Βόρειος Κορέα ἔχει ἐμβαδὸν τὰ 55% τῆς ὄλης ἐκτάσεως τῆς χώρας καὶ 9.000.000 κατοίκους. Πρωτεύουσα *Πιδγκ - Γιὰγκ* (450.000 κάτ.). Ἡ Νότιος Κορέα ἔχει ἐμβαδὸν

μὲν τὰ 45 % τοῦ συνόλου, πληθυσμὸν ὅμως 20.000.000 κατοίκους, μὲ πρωτεύουσαν τὴν *Σεούλ* (1.200.000 κάτ.).

Εἰς τὴν Κορέαν στέκονται ἀντιμέτωποι δύο κόσμοι :

Ὁ *ἐλεύθερος* ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τῆς Ἀμερικῆς καὶ ὁ *κομμουνιστικὸς* ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τῆς Κίνας καὶ τῆς Ρωσσίας.

Διὰ τὴν ἐλευθερίαν τῆς Κορέας ἐπολέμησαν στρατεύματα ἀπὸ ὅλον τὸν κόσμον, ὡς καὶ Ἑλληνικά, τὰ ὁποῖα πολλακίς διεκρίθησαν κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν μαχῶν. Διὰ τῶν στρατευμάτων τῆς αὐτῶν ἡ Ἑλλάς διεδήλωσε πρὸς ὅλον τὸν κόσμον, διὰ μίαν ἀκόμη φοράν, ὅτι οἱ Ἕλληνες πρῶτοι ἀπὸ ἀρχαιοτάτων χρόνων ἀγωνίζονται ὑπὲρ τῆς ὑψηλοτέρας καὶ εὐγενεστέρας ἰδέας, τῆς *ἰδέας* τῆς *ἐλευθερίας*.

4. Ι Α Π Ω Ν Ι Α

[*Ἐκτασίς 350.000 τετρ. χιλμ. — Πληθυσμὸς 84.000.000 κάτοικοι*]

Ἡ Ἰαπωνία (οἱ Ἰάπωνες τὴν ὀνομάζουν χώραν τοῦ Ἀνατέλλοντος Ἡλίου) εἶναι νησιωτικὸν κράτος ἀποτελούμενον ἀπὸ 4.000 νήσους καὶ νησίδας, ἐκ τῶν ὁποίων αἱ 3.500 εἶναι ἀκατοίκητοι.

Αἱ νῆσοι αὐταὶ εὐρίσκονται ἀνατολικῶς τῆς Ἀσίας καὶ ἐκτείνονται εἰς μέγα μῆκος ἀπὸ Β. πρὸς Ν. μεταξύ τοῦ Εἰρηνικοῦ Ὠκεανοῦ καὶ τῆς Ἰαπωνικῆς θαλάσσης.

Αἱ μεγαλύτερα τούτων κατὰ σειράν εἶναι : ἡ *Χόντο* (διπλασία περίπου εἰς ἕκτασιν τῆς Ἑλλάδος), ἡ *Γιέζο*, ἡ *Κιούσιου* καὶ ἡ *Σιόκου*.

Τὸ σύμπλεγμα τῶν Ἰαπωνικῶν νήσων ἔχει ἕκτασιν 350.000 τετρ.χιλμ.

Φυσικὴ περιγραφή

Τὸ ἔδαφος τῶν Ἰαπωνικῶν νήσων εἶναι μᾶλλον ὄρεινόν. Τὰ ὄρη τῆς εἶναι κατάφυτα ἀπὸ δάση καὶ σχηματίζουν πεδιάδας καὶ κοιλάδας εὐφορώτατας.

Ἀπὸ ἀπόψεως γεωλογικῆς συνθέσεως τὸ Ἰαπωνικὸν νησιωτικὸν τόξον ἀποτελεῖ συνέχειαν τῆς Ἀσιατικῆς ἠπείρου, τμήματα τῆς ὁποίας κατεποντίσθησαν εἰς παλαιωτάτας ἐποχάς.

Ἡ διαμόρφωσις τῶν ἁκτῶν παρουσιάζει σπανίαν ἀφθονίαν κόλπων καὶ φυσικῶν λιμένων, χρησίμων διὰ τὰς θαλασσίας μεταφοράς.

Ἡ φ α ἰ σ τ ε ι α. Αἱ Ἰαπωνικαὶ νῆσοι ἀποτελοῦν τὸ κεντρικώτερον μέρος τῆς ἠφαιστειώδους ζώνης τοῦ Εἰρηνικοῦ ὠκεανοῦ. Ὑπάρχουν εἰς εἰς τὰς νήσους 200 περίπου ἠφαιστεια ἐκ τῶν ὁποίων 60 εἶναι ἐν ἐνεργείᾳ. Τὸ ὑψηλὸν ὄρος *Φούτζι - Γιάμα*, ὕψους 3.000 μ., εἶναι ἠφαιστειὸν ἐν ἐνεργείᾳ (εἰκ. 27).

Ἀφθονώταται εἶναι ἐπίσης αἱ *θερμαὶ πηγαὶ* τῆς Ἰαπωνίας ὑπολογιζόμεναι εἰς 1.500.

Σεισμοί. Ἡ Ἰαπωνία εἶναι ἡ πλέον εὐσειστος περιοχή τοῦ κόσμου. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἔτους γίνονται ἄνω τῶν 1.500 δονήσεων ἐκ τῶν ὁποίων πολλὰ ἔχουν καταστρεπτικὰς συνεπείας. Ὁ μεγαλύτερος τῶν σεισμῶν ἐγένετο τὸ ἔτος 1923, κατὰ τὸν ὅποιον ἐφονεύθησαν εἰς τὴν περιοχὴν τῆς πρωτεύουσας **Τόκιο** 50.000 ἄνθρωποι καὶ κατεστράφησαν 500.000 οἰκήματα! Διὰ τὸν λόγον τοῦτον αἱ οἰκίαι γίνονται χαμηλαὶ καὶ δι' αὐτὰς χρησιμοποιοῦνται ἐλαφρὰ ὕλικά.

Τὸ κλίμα. Ἡ Ἰαπωνία ἔχει τεράστιον μῆκος ἀπὸ Β. πρὸς Ν. καὶ παρουσιάζει μεγάλας διαφορὰς θερμοκρασίας.

Γενικῶς τὸ κλίμα τῆς χώρας εἶναι ἥπιον καὶ ὑγρὸν.

Ἡ ἀνατολικὴ πλευρὰ τῶν νήσων, τὴν ὅποιαν περιβρέχει τὸ θερμὸν θαλάσσιον ρεῦμα **Κουρσίβο**, τὸ ὅποιον ξεκινᾷ ἀπὸ τὰς Φιλιππίνας νήσους, ἔχει κλίμα εὐκρατον. Ἐνῶ ἡ δυτικὴ πλευρὰ πρὸς τὴν Ἰαπωνικὴν θάλασσαν τὴν ὅποιαν ἐπηρεάζει τὸ ψυχρὸν θαλάσσιον ρεῦμα τοῦ Βεργιγελου πορθμοῦ, ἔχει κλίμα ψυχρότερον. Ἐπειδὴ ὅμως οἱ ἐτήσια ἄνεμοι εἴτε πνεοῦν ἐκ Ν. εἴτε ἀπὸ Β. διέρχονται ὑπεράνω θαλασσῶν, ρίπτουν εἰς τὴν Ἰαπωνίαν πάντοτε πολλὰς βροχάς.

Φυτὰ καὶ Ζῷα. Αἱ πολλὰ βροχαὶ καὶ ἡ μετρία θερμοκρασία δημιουργοῦν εὐνοϊκὸν περιβάλλον διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τόσο τῶν ζώων, ὅσον καὶ τῶν φυτῶν. Τοιοῦτοτρόπως ἡ Ἰαπωνία πλέει εἰς τὸ πράσινον. Μεγάλα δάση ἀπὸ πεύκα, ἐλατα, δρυς, ὄξυας καλύπτουν τὰ ὄρεινά ἐδάφη τῆς, εἰς δὲ τὰς πεδιάδας καλλιεργοῦνται ἄνθη. Οἱ Ἰάπωνες λατρεύουν τὰ ἄνθη καὶ ἰδιαιτέρως τὰ **χρυσάνθεμα**.

Εἰκ. 27. Τὸ ἠφαίστειον Φοῦτζι-Γιάμα εἰς τὴν Ἰαπωνίαν.

Οικονομική εξέτασις

Γεωργία — Κτηνοτροφία. Ἡ γεωργία εἶναι ἐξαιρετικῶς ἀνεπτυγμένη ἂν καὶ εἰς τὴν χώραν δὲν ὑπάρχουν μεγάλα πεδιάδες. *Οἱ Ἰάπωνες θεωροῦνται ὡς οἱ καλύτεροι γεωργοὶ τοῦ κόσμου.* Ἡ φιλοπονία των, ἡ ἐπιτηδειότης καὶ ἡ ὑπομονή των εἶναι παροιμιώδης. Ἀπὸ τὰ ἀγροτικὰ φυτὰ κυριώτερον εἶναι ἡ *δρυζα*, ἡ ὁποία εὐδοκιμεῖ ὅλως ἰδιαιτέρως, χάρις εἰς τὰς ἀφθόνας βροχὰς.

Καλλιεργοῦνται ἐπίσης τὰ *δημητριακά*, κυρίως ἡ *σίκαλις*, ὁ *βάμβαξ*, τὸ *τέϊον*, τὸ ὁποῖον εἶναι προνομιοῦχον Ἰαπωνικὸν προῖον.

Δάση μεγάλα ἀποτελοῦν τὰ δένδρα μορέαι (μουριές), τὰ φύλλα τῶν ὁποίων χρησιμεῖουσιν ὡς τροφή τοῦ μεταξοσκώληκος. Ἡ *σηροτροφία* εἶναι ἀπὸ τὰς σπουδαιότερας ἀπασχολήσεις των καὶ διὰ τοῦτο ἡ *Ἰαπωνία ἐξοχεταὶ πρώτη εἰς τὴν παραγωγὴν ζωϊκῆς μετάξης εἰς τὸν κόσμον*, (45 % τῆς παγκοσμίου παραγωγῆς).

Ἡ *κτηνοτροφία* εἶναι ἀσήμαντη, διότι οἱ Ἰάπωνες ἀποφεύγουν νὰ τρώγουν τὸ κρέας, πλὴν τοῦ χοίρου καὶ τῶν πουλιῶν.

Τὰ *δάση* των τὰ καλλιεργοῦν σχεδόν, ὅπως καὶ τοὺς ἀγρούς των καὶ τὰ ἐκμεταλλεύονται κατὰ τὸν καλύτερον τρόπον.

Ἡ *ἀλιεία* ἀποτελεῖ ἓνα σημαντικώτατον οἰκονομικὸν παράγοντα, τὰ δὲ προϊόντα τῆς ἐξάγονται εἰς μεγάλας ποσότητας εἰς τὸ ἐξωτερικὸν κοινωπονημένα. Πρὸ τοῦ πολέμου ἡ ἀπόδοσίς τῆς ἦτο τὸ 1/4 τῆς παγκοσμίου ἀλιείας.

Τὰ *δρυκτὰ* τῆς Ἰαπωνίας εἶναι ἐλάχιστα. Μόνον μεγάλην παραγωγὴν θείου ἔχει (700.000 τόννους τὸ ἔτος). Τὰ ὑπόλοιπα δρυκτὰ εἶναι ὀλίγα καὶ τὰ πετρέλαια ἐλάχιστα.

Βιομηχανία — Ἐμπόριον. Πρὸ τοῦ 1868 ἕστερεῖτο βιομηχανίας καὶ εἶχεν μόνον ἀνεπτυγμένην βιοτεχνίαν. Κατεσκεύαζεν ὑφαντὰ μεταξωτὰ καὶ θαυμάσια χειροποίητα κεντήματα, ψάθας, τάπητας, εἶδη πορσελάνης ὠραιότατα διακοσμημένα καὶ διάφορα ἄλλα χειροποίητα εἶδη, ὅλα θαυμάσιαι τέχνης.

Ἡ κυρίως βιομηχανία ἀνεπτύχθη καταπληκτικῶς ἐντὸς ὀλίγων ἐτῶν καὶ πρὸ τοῦ πολέμου ἡ Ἰαπωνία ἔθεωρεῖτο μεταξὺ τῶν 5 βιομηχανικωτέρων κρατῶν τῆς ὑψηλοῦ (Ἀγγλία, Ἀμερική, Γαλλία, Γερμανία, Ἰαπωνία).

Ἄν καὶ στερεῖται τόσον τῶν δρυκτῶν, ὅσον καὶ ὄλων τῶν ἄλλων πρώτων ὕλων ἀνέπτυξε μεγάλας βιομηχανίας, αἱ σπουδαιότεραι τῶν ὁποίων ἦσαν ἡ *κλωστοῦφαντουργία*, ἡ *μεταλλουργία*, ἡ *ναυπηγία παντὸς εἶδους πλοίων*, ἡ *βιομηχανία πολεμικῶν εἰδῶν*, *χημικῶν προϊόντων καὶ λιπασμάτων*. Μὲ τὰ βιομηχανικά της προϊόντα τὰ ὁποῖα ἦσαν εὐθηνότερα τῶν Εὐρωπαϊκῶν καὶ Ἀμερικανικῶν, ἡ Ἰαπωνία πρὸς στιγμὴν κατέκλυσε πολλὰς παγκοσμίους ἀγοράς.

Τοῦτο τὸ κατῶρθωσε, χάρις εἰς τὸ λιτοδιαίτον τοῦ λαοῦ της καὶ τὰ χαμηλὰ ἡμερομίσθια.

Συγκοινωνία. Αἱ χερσαῖαι συγκοινωνία ἐξυπηρετοῦνται κυρίως ὑπὸ θαυμασίου σιδηροδρομικοῦ δικτύου. Τὸ ὁδικὸν δίκτυον εἶναι περιορισμένον καὶ μεγάλο μέρος τῶν συγκοινωνιῶν καὶ μεταφορῶν γίνεται διὰ θαλάσσης. Πρὸ τοῦ πολέμου ὁ ἐμπορικὸς στόλος τῆς Ἰαπωνίας ἦτο ὁ τρίτος τοῦ κόσμου. Σήμερον σχεδὸν δὲν ὑπάρχει, διότι κατεστράφη κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ πολέμου.

Πολιτικὴ ἐξέτασις

Ἡ Ἰαπωνία εἶναι ἀπὸ τὰς περισσώτερον πυκνοκατοικημένας χώρας τῆς Γῆς. Ὁ πληθυσμὸς της εἶναι σήμερον 84 ἑκατομμύρια κάτοικοι.

Ὁ λαὸς της εἶναι *Μογγολικῆς* καταγωγῆς, συγγενῆς τῶν Κινέζων, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἐδανείσθησαν σχεδόν, τὴν γλῶσσαν, τὴν θρησκείαν, τὰ ἦθη καὶ ἔθιμα, τὰς συνηθείας, τὴν ἐνδυμασίαν καὶ γενικῶς τὸν τρόπον τῆς ζωῆς (εἰκ. 28).

Εἰκ. 28. Οἰκογένεια Ἰαπῶνων.

Εἶναι ὅμως οἱ Ἰάπωνες περισσώτερον εὐφρεῖς καὶ ἀφωμοίωσαν πολὺ γρήγορα τὸν Εὐρωπαϊκὸν πολιτισμὸν.

Οἱ Ἰάπωνες διακρίνονται διὰ τὴν ἐργατικότητά των καὶ τὴν λατρείαν ποὺ τρέφουν πρὸς τὴν Πατρίδα των.

Μέχρι τοῦ 1868 οἱ Ἰάπωνες δὲν ἐπέτρεπαν εἰς τοὺς ξένους νὰ ἔλθουν εἰς τὴν χώραν των. Ἀπὸ τοῦ ἔτους ὅμως αὐτοῦ, χάρις εἰς μίαν

έσωτερικήν επανάστασιν, ή 'Ιαπωνία -έδέχθη την έπικοινωνίαν με την 'Αμερικην και την Εύρωπην.

'Εντός 50 έτων ανέπτυξε *καταπληκτικόν πολιτισμόν*, και έφθασεν εις σημείον να συναγωνίζεται τους Εύρωπαίους και 'Αμερικανούς εις τάς τέχνας και έπιστήμας !

Παρ' όλα αυτά όμως, ακόμη ο λαός εξακολουθει να είναι λιτοδίαιτος. 'Ως βάσιν της διατροφής του έχει την όρυζαν, άγνοει σχεδόν τον άρτον, τον τυρόν, το βούτυρον και μόλις καταναλίσκει 2 όκάδας κρέας κατ' έτος, έναντι 20 - 40 των Εύρωπαίων και 'Αμερικανών. Το γάλα δέν τό χρησιμοποιει παρά μόνον ως φάρμακον !

Τό πολίτευμα της χώρας πρό τοθ Β' Παγκοσμίου πολέμου ήτο απόλυτος μοναρχία και ο *Αύτοκράτωρ έδωρηίτο υίός τοϋ Θεοϋ !* Σήμερον έχει μετατραπή εις *Συνταγματικήν Βασιλείαν*, και οι 'Αμερικανοί, οι όποιοι την κατέχουν ακόμη στρατιωτικώς, την κατευθύνουν προς τον Δυτικόν τρόπον ζωής, τον γνησίως δημοκρατικόν και έλεύθερον.

Πόλεις. Αί σπουδαιότεραι πόλεις της είναι τό *Τόκιο* (4.200.000 κάτ.), ή *Όσάκα* (1.550.000 κάτ.) και τό *Κυότο*, *Ναγκόγια*, *Γιοιοχάμα* με πληθυσμόν άνω των 500.000 κατ. Γνωσταί είναι αι δύο πόλεις *Χιροσίμα* και *Ναγκασάκι*, επί των όποιων έρρίφθησαν αι πρώται άτομικαι βόμβαι με τάς γνωστάς καταστρεπτικάς συνεπειάς.

Ε' ΚΡΑΤΗ ΤΗΣ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΣΙΑΣ

1. ΣΙΒΗΡΙΑ (ΎΑσιατική Ρωσσία)

[ΎΕκτασις 16.000.000 τετρ. χιλμ. — Πληθυσμὸς 40.000.000 κάτοικοι]

Ἡ Σιβηρία εἶναι τεραστία χώρα, καλύπτουσα τὸ βόρειον τμήμα τῆς ὙΑσίας, ἀπὸ τῶν Οὐραλίων ὀρέων καὶ τῆς Κασπίας θαλάσσης, μέχρι τοῦ Βεριγγείου πορθμοῦ καὶ τῆς χερσονήσου Καμτσιάτκας.

Πρὸς Β. καὶ Α. περιβρέχεται ὑπὸ τοῦ Β. Παγωμένου καὶ τοῦ Ειρηνικοῦ ὠκεανοῦ, πρὸς Ν. συνορεύει μὲ τὴν Κίναν, Ὑνδίας, ὙΑφγανιστάν καὶ Περσίαν καὶ πρὸς Δ. μὲ τὴν Σοβιετικὴν Ρωσσίαν, εἰς ἣν καὶ ὑπάγεται.

Φυσικὴ περιγραφή

Ἡ Σιβηρία ἀνατολικῶς, νοτίως καὶ δυτικῶς περικλείεται ὑπὸ ὀροσειρῶν καὶ εἶναι ὀλόκληρος μία ἀπέραντος πεδιάς, ἡ *μεγαλυτέρα τῆς Γῆς*. Τὴν χώραν διαρρέουν μεγάλοι ποταμοί, ὁ *Ὁβις*, ὁ *Ἰενεσέης*, ὁ *Δένας* κ. ἄ. οἱ ὁποῖοι ἐκβάλλουν εἰς τὸν Β. Παγωμένον ὠκεανόν.

Ἡ Σιβηρία διαιρεῖται φυσικῶς εἰς τρεῖς ζώνας :

α) Εἰς τὴν *βόρειον ἢ πολικὴν ζώνην*, ποῦ ἐκτείνεται βορείως τοῦ 66° παραλλήλου, εἶναι σχεδόν πάντοτε σκεπασμένη ὑπὸ χιόνων καὶ παγετῶν καὶ εἰς τὴν ὁποῖαν φύονται μόνον *βρύα* καὶ *λειχήνες*.

β) Εἰς τὴν *κεντρικὴν ζώνην* (νοτίως τῆς πολικῆς) ἡ ὁποία καλύπτεται ἀπὸ ἀπέραντα δάση κωνοφόρων δένδρων.

Καί, γ) εἰς τὴν *νότιον ζώνην*, ἡ ὁποία ἀποτελεῖται ἀπὸ στέππας καὶ ἐρήμους.

Τὸ *κλίμα* γενικῶς τῆς Σιβηρίας εἶναι τὸ ψυχρότερον τοῦ κόσμου. Εἰς αὐτὴν παρετηρήθη τὸ μέγιστον ψυχὸς —78° Κελσίου.

Εἰς τὴν νότιον ζώνην κατὰ τὸ θέρος μετριάζεται τὸ ψυχὸς, ἀλλὰ μόνον διὰ 3 - 4 μῆνας τὸ ἔτος.

Οἰκονομικὴ ἐξέτασις

Τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς χώρας δὲν καλλιεργεῖται, διότι ἡ εἶναι σκεπασμένον ἀπὸ χιόνια καὶ πάγους, ἢ ἀπὸ ἐρημικὰς ἐκτάσεις. Μόνον εἰς τὸ νότιον τμήμα (Ὑπερκαυκάσια καὶ Ρωσικὸν Τουρκεστάν) ἤρχισε τὰ τελευταῖα ἔτη νὰ γίνεται καλλιέργεια *βάμβανος* καὶ *τεύου*.

Τὰ Σιβηρικὰ δάση ἐξάγουν μεγάλας ποσότητας καλῆς ξυλείας.

Ἡ *κιηνοτροφία* (βοοειδῆ καὶ πρόβατα) εἶναι σημαντικῶς ἀνεπτυγμένη εἰς τὸ νότιον τμήμα πρὸς τὴν Κεντρικὴν ὙΑσίαν.

Τὸ ὑπέδαφος τῆς Σιβηρίας εἶναι πλούσιον εἰς *ὄρυκτὰ* καὶ *πολύτιμα μέταλλα*, χρυσόν, ἄργυρον, χαλκόν, σίδηρον, γαιάνθρακα κ. ἄ.

Ἡ *συγκοινωνία* εἶναι περιωρισμένη, διότι ἡ χώρα εἶναι ἀπέραντος

καὶ ἀραιοκατοικημένη. Μία μόνον σιδηροδρομικὴ γραμμὴ ὑπάρχει (ὁ *ὑπερσιβηρικὸς σιδηρόδρομος*) ἡ ὁποία ξεκινᾷ ἀπὸ τὴν Μόσχαν, τὴν πρωτεύουσάν τῆς Ρωσσίας, διασχίζει τὴν Σιβηριάν ἀπὸ Δ. πρὸς Α. καὶ φθάνει μέχρι τοῦ *Βλαδιβοστόκ*, πόλεως ἐπὶ τοῦ Εἰρηνικοῦ ἕκκεανου.

Οἱ αὐτοκινητόδρομοι εἶναι ἐλάχιστοι καὶ ἡ ποταμοπολοῖα λειτουργεῖ τὸ ἕμισυ περίπου τοῦ ἔτους, διότι τὸν ὑπόλοιπον χρόνον οἱ ποταμοὶ παγώνουν.

Ἀεροπορικὴ συγκοινωνία ὑπάρχει μόνον μεταξὺ Μόσχας καὶ ὀλίγων πόλεων τῆς Σιβηρίας.

Πολιτικὴ ἐξέτασις

Ἡ Σιβηρία ὁλόκληρος ὑπάγεται εἰς τὴν Εὐρωπαϊκὴν Ρωσίαν.

Οἱ κάτοικοι τῆς χώρας εἶναι *Μογγολικῆς* καὶ *Ταταρικῆς* φυλῆς καὶ εὐρίσκονται ἀκόμη εἰς κατωτέραν βαθμίδα πολιτισμοῦ, παρ' ὄλην τὴν προσπάθειαν τοῦ σημερινοῦ καθεστώτος.

Ἀ σ κ ῆ σ ε ι ς : 1) Συγκρίνατε, ὡς πρὸς τὴν ἔκτασιν, τὴν Ἀσίαν μὲ τὰς ἄλλας ἡπείρους. 2) Ὀνομάσατε κατὰ σειρὰν τὰ μεγαλύτερα κατ' ἔκτασιν καὶ πληθυσμὸν κράτη τῆς Ἀσίας. 3) Εἰς πόσας φυσικὰς περιοχὰς χωρίζεται ἡ Ἀσία; Ὀνομάσατε τὰ κράτη τῆς Μέσης καὶ Ἄνω Ἀνατολῆς. 4) Ὀνομάσατε τὰ μεγαλύτερα ὄρη, τοὺς μεγαλύτερους ποταμούς, τὰς μεγαλύτερας πεδιάδας, τὰς μεγαλύτερας λίμνας καὶ τὰς μεγαλύτερας χερσονήσους τῆς Ἀσίας. 5) Ποῖον κλίμα ἐπικρατεῖ εἰς τὴν Μέσην Ἀνατολήν; Ποῖον εἰς τὴν Νότιον καὶ Νοτιοανατολικὴν καὶ ποῖον εἰς τὴν Βόρειον Ἀσίαν; 6) Διὰ τί τὸν χειμῶνα παγώνει ἡ Κινεζικὴ θάλασσα (Κιτρινὴ θάλασσα), ἂν καὶ εὐρίσκεται εἰς τὸ αὐτὸ Γεωγραφικὸν πλάτος μὲ τὴν Μεσόγειον; 7) Ποίας χώρας τῆς Ἀσίας προσβάλλουν οἱ ἐτήσιοι ἄνεμοι (μουσῶνες); 8) Ποία εἶναι τὰ κυριώτερα προϊόντα τῆς Ἀσίας; 9) Εἰς τί ὀφείλεται ἡ μὴ ἀνεπτυγμένη κτηνοτροφία τῶν χωρῶν τῆς Ἀσίας; 10) Πῶς ἐξηγεῖται τὸ χαμηλὸν βιοτικὸν ἐπίπεδον τῶν λαῶν τῆς Ἀσίας; 11) Ποῖαι εἶναι αἱ πλέον πυκνοκατοικημέναι περιοχαὶ τῆς Ἀσίας καὶ ποῦ ὀφείλεται αὐτό; 12) Ποῖος Εὐρωπαῖος περιῆλθε τὸ πρῶτον τὴν Ἀσίαν καὶ ποῖον Εὐρωπαϊκὸν κράτος ἤλθε διὰ πρώτην φορὰν εἰς ἐμπορικὴν ἐπαφὴν μὲ τὰς Ἰνδίας;

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΟΙ ΠΙΝΑΚΕΣ

Π Ι Ν Α Ξ Α'

"Εκτασις και πληθυσμός τών κρατών τής 'Ασίας

"Όνομα Κράτους	"Εκτασις εις τετρ. χιλμ.	Πληθυσμός	Πρωτεύουσα	Κάτοικοι
*Ασιατ. Τουρκία (και *Α. Θράκη)	770.000	21.000.000	*Αγκυρα	300.000
*Αντεν (*Αραβίας)	1.350.000	1.500.000	*Αντεν	60.000
*Αφγανιστάν	700.000	12.000.000	Καβούλη	200.000
Βιρμανία (Μπουρμα)	650.000	18.500.000	Ραγκούν	500.000
Θιβέτ (*Ενωσμ. Κίναν)	1.500.000	3.000.000	Λάσα	50.000
*Ινδοστάν	3.200.000	350.000.000	Νέον Δελχί	520.000
*Ιαπωνία	360.000	84.000.000	Τόκιο	4.200.000
*Ινδοκίνα (Γαλλική)	700.000	28.000.000	Σαϊγκόν	1.000.000
*Ινδονησία (*Όλλ. *Ινδία)	1.900.000	78.000.000	Γιακάρτα (Μπαταβία)	1.200.000
*Ισραήλ	20.000	1.500.000	Τέλ - *Αβιβ	300.000
*Ιράκ	300.000	5.000.000	Βαγδάτη	850.000
*Ιορδανία	90.000	1.500.000	*Αμμάν	60.000
Κίνα (και Ξεαρτώμ, χῶρα)	9.750.000	500.000.000	Πεκίνον	1.750.000
Κορέα (Βόρειος και Νότιος)	220.000	29.000.000	Σεούλ	1.200.000
Κεϊλάνη	65.000	7.000.000	Κολόμπο	305.000
Λίβανος	10.000	1.200.000	Βηρυττός	200.000
Μαλαισία (Βρεττ. κτήσις)	130.000	5.000.000	Σιγκαπούρη	500.000
Μπουτάν	50.000	300.000	Ποννάκχα	50.000
Μογγολία (Ξεωτερική)	1.600.000	1.500.000	Ουλάν - Μπατόρ	25.000
Νεπάλ	140.000	7.000.000	Κατμαντού	100.000
Πακιστάν	900.000	75.000.000	Καράτσι	1.000.000
Περσία	1.650.000	17.000.000	Τεχεράνη	850.000
Σιάμ (Ταϊλάνδη)	520.000	17.500.000	Μπανγκόκ	900.000
Σαουδική *Αραβία	1.500.000	6.000.000	Ριάντ	300.000
Συρία	190.000	3.700.000	Δαμασκός	300.000
Υεμένη (*Αραβίας)	190.000	3.500.000	Σαανά	50.000
Φιλιππίνα Νήσοι	300.000	19.000.000	Μανίλα	1.300.000

Π Ι Ν Α Ξ Β'

Αί μεγαλύτεραι πόλεις τής 'Ασίας

"Όνομα πόλεως	Πληθυσμός	Κράτος εις τὸ ὁποῖον ἀνήκει
Σαγκάη	4.600.000	Κίνα
Τόκιο	4.200.000	*Ιαπωνία
Καλκούτα	2.200.000	*Ινδοστάν
Τσιέν - Τσιν	1.800.000	Κίνα
Πεκίνον	1.750.000	Κίνα
Βομβάη	1.500.000	*Ινδοστάν
*Όσάκα	1.500.000	*Ιαπωνία
Ναγκόγια	1.300.000	*Ιαπωνία
Μανίλα	1.300.000	Φιλιππίνα
Γιακάρτα (Μπαταβία)	1.200.000	*Ινδονησία
Σεούλ	1.200.000	Κορέα
Καντών	1.100.000	Πακιστάν
Καράτσι	1.000.000	Κίνα
Μοϋκδεν	1.000.000	Μαντζουρία (Κίνα)
Λαχόρη	1.000.000	Πακιστάν

Π Ι Ν Α Ξ Γ'

Οί μεγαλύτεροι ποταμοί τής 'Ασίας

"Όνομα	Χ ῶ ρ α	Μήκος χιλμ.
Γιάγκ - Τσέ - Γιάγκ	Κίνα	5.200
*Ιενεσέης	Σιβηρία (Ρωσσία)	5.200
Λένας	»	4.600
*Αμοϋρ	»	4.500
*Όμπ (*Όβις)	»	4.200
Χουάγκ - Χό	Κίνα	4.200
Μεκόγκ	Κίνα / *Ινδοκίνα	4.150
*Ινδός	Πακιστάν	3.200
Γάγγης—Βραμαπούτρας	*Ινδοστάν	3.000

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Π Ι Ν Α Ξ Δ'

Τὰ ὑψηλότερα ὄρη τῆς Ἀσίας

Όνομα	Χώρα	Ύψος εἰς μέτρα
Ίμαλάια ("Εβερεστ)	Ἰνδία / Θιβέτ	8.840
Καρακόρουμ	Ἰνδία / Κίνα	8.620
Κουέν - Λούν	Κίνα	7.720
Παμίρ	Ἰνδία / Ἀφγανιστάν	7.665
Ἰνδο - Κουχ	Ἀφγανιστάν	7.310
Τιέν - Σάν	Κίνα	7.200
Ἐλμπρούζ	Πέρσια	5.650
Ἀραράτ	Τουρκία	5.160
Καμτσιάτκα	Σιβηρία	4.916
Ἀλτάια	Κίνα	4.200
Ἐρζιάς (Ἀργαῖον)	Τουρκία	4.000
Ἀντίταυρος	»	3.900
Λίβανος	Συρία	3.600
Σινᾶ	Ἀραβία	2.400

Π Ι Ν Α Ξ Ε'

Αἱ μεγαλύτεραι λίμναι τῆς Ἀσίας

Όνομα	Χώρα	Ἐκτασις τετρ. χιλμ.
Κασπία	Σοβιετική Ἑνωσις	440.000
Ἀράλη	» »	68.000
Βαϊκάλη	» »	35.000
Μπαλκάς	» »	18.000

Π Ι Ν Α Ξ ΣΤ'

Αἱ μεγαλύτεραι νῆσοι τῆς Ἀσίας

Όνομα	Χώρα	Ἐκτασις τετρ. χιλμ.
Βόρνεο	Ἰνδονησία (Ἀγγλία)	735.000
Σουμάτρα	»	410.000
Χόντο ἢ Νιπὸν	Ἰαπωνία	226.000
Κελέβη	Ἰνδονησία	170.000
Ἰάβα	»	126.000
Λουζὸν	Φιλιππῖναι	106.000
Μιντανάο	»	96.000
Γκιέζο	Ἰαπωνία	88.000
Σαχαλίνη	Σιβηρία	75.000
Κεϋλάνη	Κεϋλάνη	65.000
Κιούσιου	Ἰαπωνία	42.000
Φορμόζα	Κίνα	36.000
Χαϊνάν	»	34.000
Τιμόρ	Ἰνδονησία	31.000
Σικόκου	Ἰαπωνία	19.000

Π Ι Ν Α Ξ Ζ'

Τὰ σπουδαιότερα προϊόντα τῆς Ἀσίας

Όνομα	Ποσοστὸν	τῆς παγκοσμίου παραγωγῆς
Όρουζαν	93 %	» » »
σακχαροκάλαμον	60 %	» » »
σίτον	25 %	» » »
βάμβακα	30 %	» » »
έλαστικὸν κόμμι	95 %	» » »
κινίνη	80 %	» » »
πιπέρι κ.λ. μπαχαρικά	100 %	» » »
φυσικὴν μέταξαν	80 %	» » »
έκ τῶν ὠφελίμων ζῶων βοοειδῆ	45 %	» » »

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Β'

Α Φ Ρ Ι Κ Η

[Έκτασις 30.000.000 τετρ. χιλμ. — Πληθυσμός 190.000.000 κάτ.]

Γενική επισκόπησις τῆς Ἀφρικῆς

Ἡ Ἀφρικὴ εἶναι ἡ τρίτη κατὰ μέγεθος ἡπειροσ τῆς Γῆς. Ἔχει ἕκτασιν 30.000.000 τετρ. χιλμ. καὶ πληθυσμὸν 190.000.000 κατοίκους.

Ἡ Ἀφρικὴ εὐρίσκεται πρὸς Ν. τῆς Εὐρώπης καὶ χωρίζεται ἀπὸ αὐτὴν διὰ τῆς Μεσογείου Θαλάσσης. Πρὸ τοῦ ἔτους 1869 ἦτο συνέχεια τῆς Ἀσίας μετὰ τῆς ὁποίας συνηνοῦντο διὰ τοῦ Ἰσθμοῦ τοῦ Σουέζ. Ἀφ' οὗτου ὅμως, κατὰ τὸ ἀνωτέρω ἔτος ἔγινεν ἡ ὁμώνυμος διώρυξ, ἐχωρίσθη ἀπὸ αὐτὴν.

Πρὸς Β. περιβρέχεται ὑπὸ τῆς Μεσογείου θαλάσσης, Ἀνατολικῶς καὶ Νοτιοανατολικῶς ὑπὸ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης καὶ τοῦ Ἰνδικοῦ ὠκεανοῦ καὶ Δυτικῶς καὶ Νοτιοδυτικῶς ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ.

Γενικὰ περὶ Ἀφρικῆς

Ἡ Ἀφρικὴ κατὰ τὸ μέγιστον μέρος τῆς ἦτο ἄγνωστος μέχρι τοῦ 18ου αἰῶνος. Ὁ μέγας ἐξερευνητὴς τῆς ἦτο ὁ Ἄγγλος *Δαυὶδ Λιβιγγστον* (1813- 1873) καὶ ὁ Ἰσάξιός του Ἀμερικανὸς *Ἐρρίκος Στάνλεϋ* (1841-1904).

Τὸ Νοτιώτερον ἄκρον τῆς (Ἀκρωτήριον Καλῆς Ἑλπίδος) ἔγινε γνωστὸν εἰς τὸν Εὐρωπαϊκὸν κόσμον ὑπὸ τοῦ μεγάλου Πορτογάλου θαλασσοπόρου *Βάσκο ντὲ Γάμα*, ὁ ὁποῖος προσπαθὼν νὰ φθάσῃ εἰς τὰς Ἰνδίας, ἐφθασε μόνον μέχρις αὐτοῦ εἰς τὰς 22 Νοβρίου 1497.

Τὸ μόνον μέρος τῆς, τὸ ὁποῖον ἦτο γνωστὸν ἀπὸ ἀρχαιοτάτων χρόνων ἦτο ἡ Βόρειος Ἀφρικὴ, καθ' ὅσον τὸ μήκος τῆς καὶ κυρίως ἡ Αἴγυπτος.

Αἱ ἀνυπέρβλητοι δυσκολίαι αἱ ὁποῖαι συνετέλεσαν εἰς τὸ νὰ μείνῃ ἡ Ἀφρικὴ μέχρι τῶν νεωτέρων χρόνων ἀνεξερευνητος, ἦσαν κυρίως αἱ ἑξῆς:

1) Αἱ ἄκται τῆς Ἀφρικῆς δὲ ἔχουν φυσικοὺς λιμένας ἐκ τῶν ὁποίων νὰ δυνηθῆ κανεῖς νὰ προχωρήσῃ εὐκόλως εἰς τὸ ἐσωτερικόν.

2) Τὸ κλίμα τῆς Ἀφρικῆς εἶναι *τροπικόν*, τὸ *θερμότερον τοῦ κόσμου* καὶ τὸ ἥμισυ, σχεδόν, πρὸς Β. τμήμα τῆς χώρας εἶναι ἄνυδρος ἔρημος (Σαχάρα). Τοιοῦτοτρόπως οἱ ταξειδιῶται κινδυνεύουν σοβαρῶς ἐκ τῆς μεγάλης ζέσθης καὶ τῆς δίψης.

3) Ἡ Κεντρικὴ καὶ Νότιος Ἀφρικὴ εἶναι ὄρεινὴ καὶ οἱ μεγάλοι ποταμοὶ τῆς ἀπότομοι καὶ ἀδιάβατοι. Ἀκόμη ἡ τροπικὴ βλάστησις καὶ τὰ παρθένα πυκνότατα δάση (ζούγκλα) εἶναι ἀδιαπέραστα.

Καὶ 4) εἰς τὴν Κεντρικὴν Νότιον ζώνην τῆς ἡπείρου, ἐκτὸς τοῦ ἀφορητοῦ καύσωνος, τοῦ ἀνωμάλου ἐδάφους καὶ τῶν παρθένων δασῶν, μέγαν κίνδυνον ἀπετέλουν ἀκόμη τὰ ἄγρια θηρία, οἱ δηλητηριώδεις

δφεις, τὰ ἐπίσης δηλητηριώδη ἔντομα καὶ οἱ ἄγριοι ἄνθρωποι (ἄνθρωποφάγοι), οἱ ὅποιοι κατοικοῦν τὰ ἄγνωστα αὐτὰ μέρη.

Διὰ τὸν λόγον τοῦτον ἐκφράζεται μὲ τόσον ἐνθουσιασμὸν περὶ τοῦ θαυμασίου ἔργου τοῦ *Λίβιγκστον*, ὁ *Σέρ Τζόνσον* γράφων τὸ 1891 τὰ ἑξῆς :

«Ἐκτὸς ἀπὸ τῆ νότια ἄκρη τῆς Ἰαφρική, ὅπου βρισκόταν ἡ πορτογαλικὴ ἀποικία *Ἀγγόλα* καὶ ἀπὸ τῆ στενὴ λωρίδα ἀπὸ τὸ *Καζέμπε* ὡς τὸν κάτω ροῦ τοῦ ποταμοῦ *Ζαμβέζη*, ὁλόκληρο τὸ ἐσωτερικὸ τῆς Νότιας Κεντρικῆς Ἰαφρική, ἦταν στοὺς χάρτες ἄδεια καὶ λευκὴ περιοχὴ ἢ ἀποκαρδιωτικὸ σύνολο ψεύτικων καὶ ἀνόητων γεωγραφικῶν σημειώσεων, ὡς τῆ στιγμή πού ὁ *Ἀπόστολος τῆς Ἰαφρική* (ἐννοεῖ τὸν Δ. Λίβιγκστον) ἄρχισε τίς ἐξερευνησεις του. Αὐτὲς παρακίνησαν καὶ πολλοὺς ἄλλους νὰ ἐπιδοθοῦν στὸ ἔργο αὐτὸ καὶ πλάταιναν διαρκῶς τὸν κύκλο τῆς γνώσεως.

»Ἐτοί σὲ διάστημα μικρότερο ἀπὸ πενήντα χρόνια ἀπὸ τότε πού ἄρχισε ὁ Λίβιγκστον τῆ σταδιοδρομίᾳ του, ἡ Κεντρικὴ Ἰαφρικὴ φανερώθηκε ὁλόκληρη μπροστὰ στὰ μάτια τοῦ λευκοῦ ἀνθρώπου, σ' ὄλα τὰ γεωγραφικὰ χαρακτηριστικά, μὲ τὰ θαύματά της, τὰ φυσικὰ πλοῦτη της καὶ τῆ φρίκη της.....»

Διὰ τὰς καταθλιπτικὰς δυσκολίας, τὰς ὁποίας ἀντιμετώπισαν νικηφόρους οἱ ἀτρόμητοι ψυχικῶς, αὐτοὶ ἄνθρωποι, θὰ ἀναφέρωμεν μίαν παράγραφον ἀπὸ σχετικὸν βιβλίον περὶ τοῦ ἄλλου γίγαντος ἐξερευνητοῦ, πού ὠνομάσθη *«ὁ χωρὶς στέμμα Βασιλεὺς τῆς Μαύρης ἠπείρου»*, Ἐρρίκου Στάνλεϋ.

«...Ἡ πορεία, ἦταν ἐξαιρετικὰ δύσκολη. Σὲ λίγο τὸ δάσος ἔγινε τόσο σκοτεινὸ, πού μέρα μεσημέρι δὲν μπορούσαν νὰ διακρίνουν τῆ βελόνα τῆς πιξίδας κι' ἀπὸ πάνω ἦρθαν ἀτελείωτες βροχές, πού τοὺς ἐμπόδιζαν ν' ἀνάψουν ἀκόμη καὶ φωτιά. Ἐτοί οἱ ἀτυχεῖς ταξιδιωτὲς ἦταν ὑποχρεωμένοι νὰ περνοῦν τίς νύχτες τοὺς ἄγρυπνοι, βρεγμένοι κι' ἐξαθλιωμένοι, κάτω ἀπὸ τὰ μεγάλα δένδρα...».

«...Περνοῦσαν ἀπὸ καταστραμμένα κι' ἄθλια χωριά, γεμάτα ἀκαθαρσίες, πού οἱ ἄνθρωποι τοὺς τρέφοντα μὲ ἀρουραίους καὶ ἔρπετά καί, φυσικά, ἀπὸ τίς σάρκες τῶν ἐχθρῶν τους. Οἱ Νέγροι ἐκεῖνοι εἶχαν τὰ βέλη τοὺς βαμμένα μὲ ἕνα δηλητήριο πού εἶχε πολὺ ἀργὴ ἐπίδρασι κι' ἔφερνε τὸ θανατηφόρο ἀποτέλεσμά του μονάχα σὲ μιὰ ἐβδομάδα. μέσα σὲ φρικτοὺς πόνους καὶ σπαμούς...».

Φυσικὴ περιγραφή

Ἵρη — Πεδιάδες — Ποταμοί. Τὰ κυριώτερα ὄρη τῆς Ἰαφρική εἶναι: εἰς τὰ Βορειοδυτικὰ ἢ μεγάλη ὄροσειρὰ τοῦ *Ἄτλαντος*, ἡ ὁποία ἀρχίζει ἀπὸ τὸ Μαρόκον καὶ φθάνει ἕως τὴν Τύνιδα (2.400 χιλμ. μῆκος).

Εἰς τὰ Ἰανατολικὰ ἐκτείνονται τὰ *Ἀβησσυνιακὰ ὄρη*, Νοτιοανατολικά ὑψοῦνται τὰ ὑψηλότερα ὄρη τῆς Ἰαφρική *Κιλιμάντζαρο* (6.010 μ.) καὶ *Κένννα* (5.400 μ.). Εἰς τὸ Νότιον ἄκρον τὰ *Δράκεια* ὄρη καὶ πρὸς τὸν κόλπον τῆς Γουίνεας τὸ ὄρος *Καμερόν*.

Εἰς τὴν Ἰαφρικὴν δὲν παρατηροῦνται ἐκτεταμένοι καὶ εὐφοροὶ πεδιάδες, ὡς εἰς τὰς ἄλλας ἠπείρους. Αἱ μεγαλύτεραι πεδιναὶ ἐκτάσεις

είναι έρημοι, σκεπασμένα με παχύ στρώμα άμμου. Οι Γεωλόγοι παραδέχονται ότι αι έρημοι σχηματίζονται από τους σφοδρους άνέμους, οι οποίοι πνέουν εις τὰ άνωδρα αυτά μέρη.

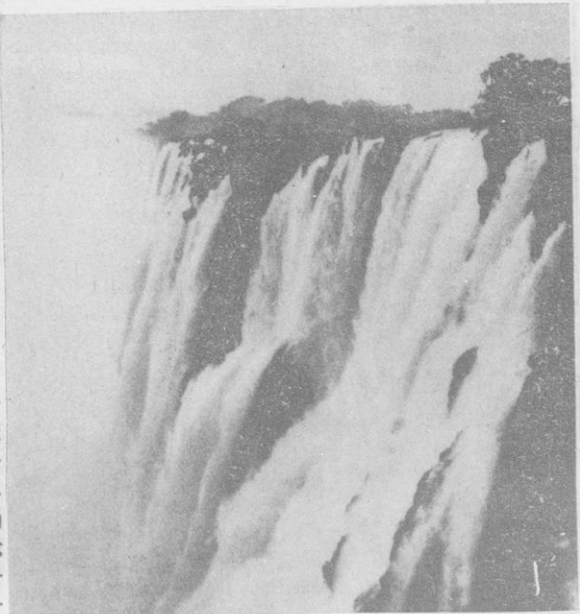
Έρημοι. Η μεγαλύτερα έρημική έκτασις της Άφρικης και του κόσμου όλοκλήρου είναι ή **Σαχάρα**, που έκτείνεται εις τὸ Βορειοανατολικόν τμήμα της ήπείρου και κατέχει τὸ 1/3 της Άφρικης. Μικροτέρα είναι ή έρημος **Καλαχάρη**, εις τὸ Νοτιοδυτικόν τμήμα της ήπείρου.

Ποταμοί. Οι μεγαλύτεροι ποταμοί της χώρας παρουσιάζουν τὸ χαρακτηριστικόν, ότι όλοι σχεδόν έχουν τὰς πηγὰς των εις τὰς μεγάλας λίμνας της ήπείρου.

Οι σπουδαιότεροι είναι : Ὁ **Νεϊλος**, ὁ δεύτερος εις μήκος ποταμὸς της Γης (6.500 χιλμ.), ὁ ὁποῖος πηγάζει ἐκ της λίμνης **Βικτωρίας**, (Λευκὸς Νεῖλος) και ἐκ της λίμνης **Τάνα** (Κυανοὺς Νεῖλος), διαρρέει τὸ Βορειοανατολικόν τμήμα της ήπείρου και χύνεται εις τὴν Μεσόγειον θάλασσαν.

Ὁ **Κόγκος**, ὁ ὁποῖος ἔχει τὰς πηγὰς του εις τὴν λίμνην **Ταγμανίαν** και ἄλλας, διαρρέει σημαντικόν τμήμα της Κεντρικῆς Άφρικῆς και χύνεται εις τὸν Ἄτλαντικὸν ὠκεανόν. Ὁ **Νιγηρ**, που ἐκβάλλει εις τὸν κόλπον της Γουίνεας και ὁ **Ζαμβέζης** (εἰκ. 29), ὁ ὁποῖος σχηματίζει κατὰ τὸν ροὺν του περιφήμους καταρράκτας και ἐκβάλλει εις τὸν Ἰνδικὸν ὠκεανὸν κ.ἄ.

Λίμναι. Αἱ μεγαλύτεραι λίμναι της Άφρικῆς είναι ή **Βικτωρία** (83.000 τετρ. χιλ.), ή **Ταγμανίνα**, ή **Νυάσσα**, ή **Τάνα** εις τὸ κέντρον κ. ἄ. Χαρακτηριστικὸν τῶν λίμνῶν είναι, ότι **ὄλαι εὑρίσκονται εις ἕνθος ἄνω τῶν 500 μ.**

Εἰκ. 29. Καταρράκται τοῦ ποταμοῦ Ζαμβέζη.

Κλίμα. Τὸ μεγαλύτερον μέρος της Άφρικῆς εὑρίσκεται εις τὴν τροπικὴν διακεκαυμένην ζώνην, διότι ή νοητὴ γραμμὴ τοῦ Ἰσημεριοῦ τὴν

τέμνει σχεδόν εις τὸ μέσον ἐκ Δ. πρὸς Α. Τοιουτοτρόπως τὴν διασχίζουσι οἱ περιοδικοὶ καὶ ἐτήσιοι ἄνεμοι καὶ τῶν δύο ἡμισφαιρίων.

Λόγω ὅμως τῆς μεγάλης ἐκτάσεως τῆς ἠπείρου τὸ κλίμα τῆς εἶναι διάφορον. Εἰς τὸ Βόρειον καὶ Νότιον ἄκρον τῆς τὸ κλίμα εἶναι *εὐκρατον* μὲ πολλὰς βροχὰς κατὰ τοὺς χειμερινοὺς μῆνας. Περί τὸν Ἰσημερινὸν ἐπικρατεῖ σταθερὸν *κλίμα θερμοτάτον καὶ ὑγρὸν*, μὲ ραγδαίας βροχὰς καθ' ὅλον τὸ ἔτος. Εἰς τὰς περιοχὰς τῶν ἐρήμων, Σαχάρας καὶ Καλαχάρας, ἐπικρατεῖ κλίμα *ὑποτροπικόν*, μὲ συχνὰς ἀνομβρίας ἐπὶ 1 — 3 ἔτη. Εἰς τὴν περιοχὴν τῆς ἐρήμου Σαχάρας πνέει συχνὰ ὁ σφοδρότατος ἄνεμος *Σιμόν* ἢ *Χαμφίν*.

Φυτὰ καὶ ζῶα. Εἰς τὴν Βόρειον ζώνην, πρὸς τὴν Μεσόγειον θάλασσαν, τὰ ζῶα καὶ τὰ φυτὰ εἶναι περίπου τὰ ἴδια μὲ τὰ τῆς Εὐρώπης. Εἰς τὰς *δάσεις* τῆς Σαχάρας φύεται ὁ φοῖνιξ καὶ ζῆ μόνον ἡ *κάμηλος δρομάς*.

Εἰς τὸ Κεντρικὸν τμήμα, περὶ τὸν Ἰσημερινόν, ὅπου ἡ θερμοκρασία εἶναι μεγάλη, ἡ βλάστησις εἶναι πλουσία καὶ τὰ δάση μεγάλα καὶ ἀδιάπεραστα (ζοῦγκλες). Ἐκεῖ φύεται καὶ τὸ *κακαόδενδρον* καὶ ἀπ' ἐκεῖ μετεφυτεύθη εἰς τὰ ἄλλα μέρη τῆς Γῆς.

Εἰς τὰ δάση τῆς Κεντρικῆς καὶ Νοτιοανατολικῆς Ἀφρικῆς ζοῦν ὅλα τὰ ἄγρια θηρία τῆς ζοῦγκλας καὶ μερικά, τὰ ὅποια δὲν ἀπαντῶνται εἰς τὰς ἄλλας ἠπείρους, ὡς ἡ *λεοπαρδαλις*, οἱ *ὄναγροι* (ζέβροι), ὁ *ἵπποπόταμος*, ὁ *ρινόκερω*, ἡ *ἀντιλόπη*, καὶ εἰς τοὺς ποταμοὺς οἱ *κροκόδειλοι* (εἰκ. 30).

Εἰκ. 30. Ὅναγροι τῆς Ἀφρικῆς.

Ἐκ τῶν σαρκοφάγων, οἱ *τίγρεις*, οἱ *λέοντες*, αἱ *θαιναί* κ.τ.λ. Ἀκόμη ζοῦν ὅλα τὰ μεγάλα ἀρπακτικὰ πτηνά, διάφορα εἶδη πιθήκων, πλῆθος ἐντόμων μεταξὺ τῶν ὁποίων ἡ θανατηφόρος μυῖα *τσέ - τσέ*.

Εἰς τὸ Βόρειον τμήμα τὸ κυριώτερον ζῶον εἶναι ἡ ἐξημερωμένη

κάμηλος. Ὡς χαρακτηριστικὸν τῶν πτηνῶν τῆς ἠπείρου ἀναφέρομεν τὴν **στρουθοκάμηλον.**

Εἰς τὴν Κεντρικὴν Ἀφρικὴν ζοῦν καὶ τὰ μεγάλα ἔντομα, οἱ **τερμίται**, οἱ ὁποῖοι κατασκευάζουν τὰς φωλεὰς τῶν μὲ πολλὰ πατώματα, ὕψους 10 — 20 μ. Τοῦτο τὸ κάμνουν διὰ νὰ μὴ πνίγονται, ὅταν πλημμυρίζουν τὰ γύρω μέρη ἐκ τῶν βροχῶν.

Οἰκονομικὴ ἐξέτασις

Ἡ Ἀφρικὴ δὲν παρουσιάζει, οὔτε τὸν γεωργικὸν καὶ κτηνοτροφικόν, ἀλλὰ οὔτε καὶ τὸν ὀρυκτὸν πλοῦτον τῆς Ἀσίας καὶ τῶν ἄλλων ἠπείρων τῆς Γῆς. Γεωργικὸν πλοῦτον ἔχει ἡ Βόρειος ζώνη καὶ τὸ Νοτιοανατολικὸν τμημὰ τῆς.

Εἰκ. 31. Ἴπποπόταμοι εἰς τὴν Ἀφρικὴν.

Ξεχωριστὸν πλοῦτον παρουσιάζει ἡ **Νότιος Ἀφρικὴ**, ἡ ὁποία εἶναι ἡ **πρώτη χώρα τοῦ κόσμου εἰς τὴν παραγωγὴν τοῦ χρυσοῦ καὶ ἀδαμάντων.** Ἐπίσης τὸ **Βελγικὸν Κογκό**, εἰς τὸ ὁποῖον εὐρέθησαν πλουσιώτατα κοιτάσματα **σφραγιῶν**, ὀρυκτοῦ χρησιμωτάτου διὰ τὴν παραγωγὴν **ἀτομικῆς ἐνεργείας.**

Πολιτικὴ ἐξέτασις

Οἱ αὐτόχθονες πληθυσμοὶ τῆς Ἀφρικῆς, ἔχουν σχεδὸν ὅλοι χρῶμα **μελαπῶν** (μαῦρον) καὶ διὰ τοῦτο τὴν Ἀφρικὴν τὴν ὀνομάζουν καὶ «**Μαύρην ἠπειρον**». Αἱ κυριώτεραι φυλαὶ τῆς Ἀφρικῆς εἶναι οἱ **Αἰγύπτιοι**, οἱ **Αἰθίοπες**, οἱ **Βέρβεροι**, οἱ **Ἀραβες**, ὅλοι κλάδοι τῆς Καυκασίας φυλῆς καὶ οἱ **Νέγροι**, οἱ **μαῦροι** τοῦ **Κογκό**, οἱ **Κάφροι**, οἱ **Ζολοῦ**, οἱ **Πυγμαῖοι** (ὕψος 0,90 μ.) τῆς Μαύρης φυλῆς.

Ἡ Ἀφρική ἔχει πληθυσμὸν 190.000.000, ἐκ τῶν ὁποίων μόνον 3.000.000 εἶναι Εὐρωπαῖοι !

Οἱ ἰθαγενεῖς κάτοικοι τῆς ἡπείρου, κατὰ τὰ 95 %, εἶναι *εἰδωλολάτραι* καὶ *προγονολάτραι*. Οἱ κατοικοῦντες τὴν Βόρειον Ἀφρικὴν εἶναι *Μωαμεθανοὶ* καὶ οἱ Αἰθίοπες καὶ Νοτιοαφρικανοὶ *Χριστιανοὶ*. Γενικῶς τὸ πνευματικὸν καὶ βιοτικὸν ἐπίπεδον τῶν ἰθαγενῶν τῆς Ἀφρικῆς εἶναι χαμηλότατον. Ἀγράμματοι 95 %.

Εἰς ὀλόκληρον τὴν Ἀφρικὴν μόνον 5 κράτη εἶναι *ανεξάρτητα* καὶ τὰ ὑπόλοιπα εἶναι *ἀποικίαι* καὶ *κτήσεις* τῆς Γαλλίας, Ἀγγλίας, Βελγίου, Πορτογαλλίας καὶ Ἰσπανίας.

Τὰ 5 ανεξάρτητα κράτη εἶναι : 1) Ἡ *Αἴγυπτος*, 2) ἡ *Διβύη*, 3) ἡ *Αἰθιοπία*, (Ἀβησσυνία), 4) ἡ *Διβερία* καὶ 5) ἡ *Νοτιοαφρικανικὴ Ἐνωσις*.

Α' ΒΟΡΕΙΟΣ ΑΦΡΙΚΗ

1. ΑΙΓΥΠΤΟΣ

[Ἔκτασις 1.000.000 τετρ. χιλμ. — Πληθυσμὸς 21.000.000 κάτοικοι]

Ὅρια. Ἡ Αἴγυπτος πρὸς Β. βρέχεται ἀπὸ τὴν Μεσόγειον θάλασσαν, πρὸς Ν. συνορεύει μὲ τὸ Ἀγγλοαιγυπτιακὸν Σουδάν, πρὸς Α. βρέχεται ἀπὸ τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν καὶ πρὸς Δ. συνορεύει μὲ τὴν Λιβύην.

Σύντομος ἱστορία τῆς χώρας

Ἡ Αἴγυπτος εἶναι «τὸ δῶρον» τοῦ ποταμοῦ Νεῖλου. Χάρις εἰς αὐτόν, τὸ τμήμα αὐτὸ τῆς ἐρήμου Σαχάρας, κατοικεῖται ἀπὸ ἀρχαιοτάτων χρόνων.

Τὰ ὕδατα τοῦ Νεῖλου μετέβαλον τὴν ἔρημον εἰς «γῆν τῆς ἐπαγγελίας». Πρὸ τριῶν χιλιᾶδων ἐτῶν π. Χ. ἀνεπτύχθη εἰς τὴν Αἴγυπτον ἕνας μεγάλος πολιτισμὸς, ὁ ὁποῖος παρουσιάζεται ἀπὸ τὰ εῤῆπια τῶν ἀνασκαφῶν.

Ἀργότερον κατὰ τὸ 331 π. Χ. τὸ κέντρον τῆς Αἰγύπτου ἔγινεν ἡ Ἀλεξάνδρεια, ἡ ὁποία ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου.

Ἡ Ἑλληνικὴ δυναστεία τῶν Πτολεμαίων, ἀνέπτυξεν ἕνα δεῦτερον Ἑλληνικὸν πολιτισμὸν, ὁ ὁποῖος ἀφῆσεν ἐποχὴν, καὶ εἰς τὴν ἱστορίαν ἀναφέρεται ὡς πολιτισμὸς τῆς Ἀλεξανδρινῆς ἐποχῆς.

Εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ὑπῆρχε βιβλιοθήκη μὲ τὸν καταπληκτικὸν ἀριθμὸν τῶν 700.000 τόμων χειρογράφων βιβλίων, ἡ ὁποία δυστυχῶς ἐκάη.

Ἀργότερον ἡ χώρα ἔγινε Ρωμαϊκὴ ἐπαρχία καὶ κατόπιν ὑπετάγη εἰς τοὺς Ἀραβας. Ὁ Μωαμεθανικὸς φανατισμὸς καθυστέρησε τὴν χώραν, μέχρις ὅτου τὸν 18ον αἰῶνα Εὐρωπαῖοι ἀποικοὶ ἔδωσαν νέαν ζωὴν καὶ μετεφύτευσαν εἰς τὴν χώραν τὸν Εὐρωπαϊκὸν πολιτισμὸν.

Ἐκ τῶν ἀποίκων τούτων, οἱ περισσότεροι εἶναι Ἕλληνες, οἱ ὁποῖοι προσέφερον παρὰ πολλὰ εἰς τὸν ἐκπολιτισμὸν τοῦ Αἰγυπτιακοῦ λαοῦ.

Φυσικὴ περιγραφή

Ἡ Αἴγυπτος ἔχει ἔκτασιν 1.000.000 τετρ. χιλμ. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ χώρα εἶναι μίαν συνεχῆς ἔρημος (τμήμα τῆς Σαχάρας), τὸ καλλιεργήσιμον ἔδαφος, τὸ ὁποῖον καὶ μόνον κατοικεῖται εἶναι 35.000 τετρ. χιλμ.

Ἡ χώρα, ὡς εἶπομεν, εἶναι ἔρημος καὶ δὲν ἔχει οὐδὲν ὄρος. Τὴν διασχίζει ἀπὸ Ν. πρὸς Β. ὁ μέγας ποταμὸς *Νεῖλος*, ὁ ὁποῖος καὶ μεταβάλλει ἕν τμήμα τῆς ἐρήμου, κατὰ τὸ μήκος τῶν ὄχθων του εἰς εὐφορωτάτην πεδιάδα.

Ἐπίσης πρὶν ἐκβάλλῃ εἰς τὴν Μεσόγειον θάλασσα σχηματίζει μέγα δέλτα (600 τετρ. χιλίμ.) τὸ ὁποῖον εἶναι εὐφορώτατον καὶ ὀνομάζεται «κῆπος τοῦ Νεῖλου».

Ὅταν ὁ Νεῖλος πλημμυρίζῃ ἐγκαταλείπει πλουσιωτάτην «ἰλὺν» ἢ ὅποια λιπαίνει φυσικῶς τὸ ἔδαφος. Τοιοῦτοτρόπως ἐξηγεῖται ἡ καταπληκτικὴ εὐφορία τοῦ ἔδαφους κατὰ μῆκος τοῦ ποταμοῦ.

Ἐπειδὴ, ὅμως αἱ πλημμύραι κατέστρεφον τὰς καλλιέργειας, οἱ Ἄγγλοι, οἱ ὁποῖοι μέχρι 20ετίας κατεῖχον τὴν χώραν, κατεσκεύασαν δύο τεράστια ὕδατοφράγματα 500 καὶ 1000 χιλμ. πρὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ ποταμοῦ.

Τὰ ὕδατοφράγματα ἔγιναν διὰ νὰ ρυθμίζουσιν καταλλήλως τὴν στάθμην τοῦ ποταμοῦ. Εἶναι εἰς τὴν πραγματικότητά τεράστια ἀποθήκαι ὕδατος, αἱ ὁποῖαι διὰ κρουσῶν κανονίζουν ἀναλόγως τὴν ποσότητα τοῦ ὕδατος καὶ διοχετεύουσιν αὐτὰ εἰς αὐλακὰς πρὸς ἄρδουσιν τῆς γῆς.

Κατ' ἔτος ἀπὸ τοῦ Ἀπριλίου μέχρι τοῦ Αὐγούστου, γύρω ἀπὸ τὰς πηγὰς τοῦ Κυανοῦ καὶ Λευκοῦ Νεῖλου, πίπτουσιν ἀδιακόπως ραγδαῖαι καὶ καταρρακτώδεις βροχαί. Τὰ ὕδατα τοῦ Νεῖλου ἀυξάνουσιν καὶ ἀπὸ τοῦ Ἰουνίου, ὅταν φθάνουσιν εἰς τὴν *Κάτω - Αἴγυπτον*, μέχρι τοῦ Σεπτεμβρίου πλημμυρίζουσιν. Διὰ τοῦτο πρὶν γίνουσιν τὰ φράγματα αἱ καλλιέργειαι κατεστρέφοντο.

Τὰ ὕδατοφράγματα εἶναι γιγάντια ἀνθρώπινα ἔργα καὶ τὸ τοῦ *Ἀσσοῦν* θεωρεῖται ὡς τὸ μεγαλύτερον ὑδραυλικὸν ἔργον τοῦ κόσμου (εἰκ. 32).

Εἰκ. 32. Τὸ φράγμα τοῦ Νεῖλου παρὰ τὸ Ἀσσοῦν.

Κλίμα. Το κλίμα της χώρας είναι μάλλον εύκρατον. Ύγρον εις τὸ Βόρειον τμήμα, πρὸς τὴν Μεσόγειον θάλασσαν, καὶ ξηρὸν εις τὸ Νότιον. Βροχαὶ πίπτουν ἐλάχισται, καὶ εις τὸ Νότιον τμήμα σχεδὸν καθόλου.

Διὰ τοῦτο, ἐὰν δὲν ὑπῆρχεν ὁ ποταμὸς Νεῖλος, ἢ Αἴγυπτος θὰ ἦτο ἓνα τμήμα τῆς ὑπολοίπου ἐρήμου, ἢ ὁποῖα ἐκτείνεται πέραν τοῦ εὐφορωτάτου ἐδάφους, κατὰ μῆκος τῶν ὀχθῶν του.

Οἰκονομικὴ ἐξέτασις

Γεωργία — Κτηνοτροφία. Ἡ περιοχή τῆς Αἰγύπτου, ἢ ὁποῖα ἀρδεύεται ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ Νεῖλου καὶ λιπαίνεται ἐκ τῆς πλουσιωτάτης «ἰλύος» του εἶναι εὐφορωτάτη καὶ δίδει 2 — 3 ἑσοδείας τὸ ἔτος. Τὸ τμήμα τοῦτο τῆς χώρας εἶναι ἀπὸ τὰ πλέον ἀποδοτικά, ἐὰν μὴ τὸ πρῶτον, εις ὀλόκληρον τὸν κόσμον.

Τεραστία εἶναι ἡ ἀπόδοσις τῶν καλλιιεργειῶν *σίτου, ὀρύζης* καὶ *βάμβακος*. Ὁ Αἰγυπτιακὸς βάμβαξ θεωρεῖται εις ποιότητα ὁ καλύτερος τοῦ κόσμου. Ἀκολουθοῦν αἱ καλλιέργειαι *σακχαροκαλάμου, καπνοῦ* καὶ *κηπουρικῶν*.

Καὶ ἡ κτηνοτροφία εἶναι ἀνεπτυγμένη. Τρέφουν *καμήλους, ὄνους, βοοειδῆ, ἄλογα, πρόβατα* καὶ *πouleρικά*.

Ὁ *δρυκτός* τῆς πλοῦτος δὲν εἶναι ἀξιόλογος.

Ἐχει ἀνεπτυγμένην ἐλαφρὰν βιομηχανίαν κατεργασίας τοῦ καπνοῦ, τοῦ βάμβακος, τοῦ σακχαροκαλάμου κ.λ.π.

Ἡ *συγκοινωνία* δὲν εἶναι ἀνεπτυγμένη. Τὸ ὀδικὸν δίκτυον εἶναι μικρὸν, ὡς καὶ τὸ σιδηροδρομικὸν (5.000 χιλμ.) καὶ ἡ σπουδαιότερα συγκοινωνιακὴ ἀρτηρία τῆς εἶναι ὁ ποταμὸς Νεῖλος, πλωτὸς εις 500 χιλμ. μέχρι τῶν καταρρακτῶν τοῦ Ἀσσοῦαν.

Σπουδαία ἐπίσης συγκοινωνιακὴ ἀρτηρία εἶναι ἡ *διώρυξ τοῦ Σουέξ*. Αὕτη ἔχει μῆκος 168 χιλμ., πλάτος 22—45 μ. καὶ βάθος 6—8 μ. Ἡ διάβασις τῆς ἀπαιτεῖ 8 — 18 ὥρας.

Ἡ διώρυξ εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ σπουδαιότερα ἐκπολιτιστικὰ ἔργα τῆς ἀνθρωπότητος, ἔργον ἀξιοθαύμαστον, σχεδιασθὲν καὶ ἐκτελεσθὲν ὑπὸ τοῦ Γάλλου μηχανικοῦ *Λεσσέψ*.

Διὰ νὰ ἐκτελεσθῇ τὸ ἔργον ἐχρειάσθησαν 10 ἔτη (1859 — 1869) καὶ διὰ τὴν κατασκευὴν του ἐργάσθησαν 30.000 ἄνθρωποι συνεχῶς ἐπὶ δεκαετίαν.

Τὸ ἀνοιγμὰ τῆς ἤνωσε τὴν Μεσόγειον θάλασσαν μὲ τὸν Ἰνδικὸν ὀκεανὸν καὶ ἐσυντόμειυεν ἀπιστεύτως τὰς ἀποστάσεις μεταξὺ Εὐρώπης καὶ τῶν χωρῶν τῆς Ἀνατολικῆς Ἀφρικῆς καὶ τῆς Νοτιοανατολικῆς Ἀσίας.

Κατὰ μέσον ὄρον διέρχονται τὴν διώρυγα καὶ πρὸς τὰς δύο διευθύνσεις περίπου 6.000 ἀτμόπλοια τὸ ἔτος.

Ἡ Αἴγυπτος διατηρεῖ ἀρίστας ἐμπορικὰς σχέσεις μετὰ τῆς πατρίδος μας, εἰς τὴν ὁποίαν *ἐξάγει*, σάκχαριν, ὄρυζαν, κηπουρικά, σουσάμι, δέρματα καὶ βαμβάκוסπορον.

Ἐκ τῆς Ἑλλάδος *εἰσάγει*, σταφύλια, σταφίδα, σάπωνα, οἶνοπνευματώδη ποτά, χημικὰ λιπάσματα κ. ἄ.

Πολιτικὴ ἐξέτασις

Ὁ πληθυσμὸς τῆς χώρας αὐξάνεται συνεχῶς καὶ σήμερον ὑπολογίζεται εἰς 21 ἑκατομ. κατοίκους. Ὁ λαὸς τῆς εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον ἀπόγονος τῶν Ἀρχαίων Αἰγυπτίων, καὶ ζῆ πρὸ πάντων εἰς τὴν ὕπαιθρον.

Εἰς τὰς μεγάλας πόλεις κατοικοῦν πολλοὶ Εὐρωπαῖοι, μετὰξὺ τῶν ὁποίων οἱ περισσότεροὶ εἶναι Ἕλληνες, καὶ οἱ ὅποιοι κρατοῦν εἰς χεῖρας τῶν τὴν βιομηχανικὴν καὶ ἐμπορικὴν δύναμιν τῆς χώρας.

Οἱ γηγενεῖς κάτοικοι τῆς χώρας εἶναι *Μωαμεθανοὶ* τὸ θρησκεύμα, ὑπάρχουν ὁμοῦ καὶ Αἰγύπτιοι *Χριστιανοὶ* οἱ ὅποιοι ὀνομάζονται *Κόπται*.

Οἱ Αἰγύπτιοι ποὺ κατοικοῦν ἔξω τῶν μεγάλων πόλεων, ζοῦν ἀκόμη εἰς ἀθλίαν κατάστασιν καὶ ὑποφέρουν συχνὰ ἀπὸ ἐπιδημίας καὶ πρὸ παντὸς ἐκ τῆς νόσου τῶν τραχωμάτων.

Τελευταίως καταβάλλονται μεγάλα προσπάθειαι καταπολεμήσεως τῶν ἐπιδημιῶν καὶ ἀναπτύξεως τοῦ βιοτικῆ ἐπιπέδου τοῦ λαοῦ, τὸ ὅποιον εἶναι ἀκόμη χαμηλόν. Τὸ πολίτευμα τῆς χώρας εἶναι *Δημοκρατικόν*.

Πόλεις. Πρωτεύουσα τῆς Αἰγύπτου εἶναι τὸ *Καῖρον* (2.1000.000 κάτοικοι) ἡ μεγαλυτέρα πόλις τῆς Ἀφρικῆς. Εἶναι κτισμένη εἰς τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ ποτὸς τοῦ Νείλου, πλησίον τῶν *Πυραμίδων*. Παρουσιάζει τὴν

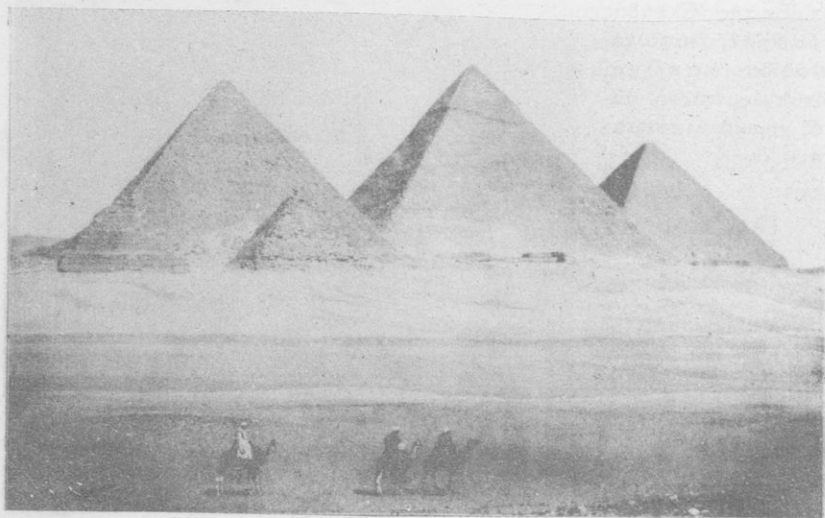

Εἰκ. 33. Ἡ Σφίγξ.

δυν Εὐρωπαϊκῆς πόλεως, μὲ καλὴν ρυμοτομίαν. Ὀραιοτέρα εἶναι ἡ συνοικία, ὅπου διαμένουν οἱ Εὐρωπαῖοι, ἐκ τῶν ὁποίων ἄνω τῶν 20.000 εἶναι Ἕλληνες, θαυμάσια ἐγκατεστημένοι, ἔμποροι καὶ βιομήχανοι.

Εἰς τὴν πόλιν ὑπάρχουν 500 «*Τζαμιὰ*» καὶ εἰς τὸ Κάϊρον ὑπάρχει τὸ *μεγαλύτερον Πανεπιστήμιον τοῦ Μωαμεθανισμοῦ*.

Πλησίον τοῦ Καΐρου ὑψοῦνται αἱ *τρεῖς περίφημοι Πυραμίδες τῶν Φαραῶ* ποῦ ἔθεωροῦντο ὡς ἓν ἐκ τῶν ἑπτὰ θαυμάτων τοῦ ἀρχαίου κόσμου. Ἐκ τούτων ἡ μεγαλύτερα (τοῦ Χέοπος), ἔχει ὕψος 148 μ. καὶ κάθε πλευρὰ τῆς ἔχει μῆκος 232 μ. (εἰκ. 34).

Εἰκ. 34. Αἱ περίφημοι πυραμίδες τῆς Αἰγύπτου.

Εἶναι ἀπὸ τὰ πλέον γιγαντιαῖα ἔργα τοῦ ἀνθρωπίνου μόχθου, κατεσκευασμένα ἐκ γρανίτου καὶ προξενοῦν καὶ σήμερον κατάπληξιν εἰς τὸν ἐπισκέπτην.

Ἡ δευτέρα εἰς πληθυσμὸν πόλις εἶναι ἡ *Ἀλεξάνδρεια*, (1.000.000 κάτ.) ὁ μεγαλύτερος λιμὴν τῆς Ν. Α. Μεσογείου. Ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου ὅταν κατέκτησε τὴν χώραν τὸ 331 π.Χ.

Σήμερον εἰς τὴν Ἀλεξανδρῆαν ζοῦν 70.000 Ἕλληνες, οἱ ὅποιοι κρατοῦν εἰς χεῖρας τῶν τὴν οἰκονομικὴν ζωὴν τῆς πόλεως.

Ἡ Ἕλληνικὴ παροικία ἔχει θαυμάσια Ἕλληνικά Ἐκπαιδευτήρια καὶ τὸ Ἕλληνικὸν φρόνημα διατηρεῖται ἀκμαιότατον. Εἰς τοῦτο συντελεῖ πολὺ καὶ τὸ *Πατριαρχεῖον τῆς Ἀλεξανδρείας*, τὸ ὅποιον συντηρεῖ πολλὰ σχολεῖα, καὶ διάφορα φιλανθρωπικὰ ἰδρύματα. Οἱ Ἕλληνες τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ ὅλης τῆς Αἰγύπτου ἐπέδειξαν πάντοτε συγκινητικὸν ἐνδιαφέρον διὰ τὴν *Μητέρα Ἑλλάδα* καὶ ὅλοι τῶν διατηροῦν τὴν Ἕλληνικὴν ὑψηλοῦτητα.

Αἱ ἄλλαι πόλεις τῆς Αἰγύπτου εἶναι μικραὶ εἰς πληθυσμὸν.

Β' ΔΥΤΙΚΑΙ ΧΩΡΑΙ ΤΗΣ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΦΡΙΚΗΣ

Είσαγωγή. Ἡ παράκτιος χώρα δυτικῶς τῆς Αἰγύπτου μέχρι τῶν παραλίων τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ ὀνομάζεται *Βερβερία* (κοινῶς Μπαρ-μπαριά). Ἡ ἕκτασις αὐτῆ περιλαμβάνει τὰ κράτη *Λιβύην, Τύνιδα, Ἀλγέριον* καὶ *Μαρόνον*.

Αἱ χώραι αὐταὶ κατοικοῦνται ἀπὸ *Βερβέρους* καὶ ἄραβας. Ἐκ τῆς ἐπιμειξίας τούτων προήλθον οἱ λεγόμενοι *Μαυριτανοί*, οἱ ὅποιοι ἔχουν κάπως λευκότεραν ἐπίδερμίδα.

1. ΛΙΒΥΗ

[Ἐκτασις 1.200.000 τετρ. χιλμ. — Πληθυσμὸς 1.200.000 κάτοικοι]

Ἡ Λιβύη εὑρίσκεται δυτικῶς τῆς Αἰγύπτου, μεταξύ τῆς Τύνιδος, τῆς Μεσογείου θαλάσσης καὶ τῆς Δυτικῆς Γαλλικῆς Ἀφρικῆς.

Ὀλόκληρος ἡ Λιβύη εἶναι ἓνα τμήμα τῆς ἐρήμου Σαχάρας μὲ πολλὰς *δάσεις*. Ἐλάχιστα μόνον μέρη πρὸς τὴν Μεσόγειον καλλιεργοῦνται καὶ κατοικοῦνται.

Τὰ κυριώτερα προϊόντα εἶναι τὰ *δημητριακά*, αἱ *ἐλαῖαι*, ὁ *καπνὸς* καὶ τὰ *ἐσπεριδοειδή*.

Διαιρεῖται φυσικῶς εἰς δύο τμήματα : τὴν *Κυρηναϊκὴν*, πὸ συνορεύει μὲ τὴν Αἴγυπτον καὶ τὴν *Τριπολίτιδα*, πὸ συνορεύει μὲ τὴν Τύνιδα.

Πρωτεύουσα τῆς μὲν πρώτης εἶναι ἡ *Βεγγάζη* (50.000 κάτ.) καὶ τῆς δευτέρας ἡ *Τρίπολις* (80.000 κάτ.).

Ἀπὸ ἀρχαιοτάτων χρόνων καὶ μέχρι τῆς ἀκμῆς τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας αἱ παράλιοι πόλεις τῆς (Κυρήνη, Τρίπολις) ἦσαν Ἑλληνικαὶ καὶ εἶχον ἀναπτύξει μεγάλον πολιτισμόν.

Σήμερον πολλοὶ Ἕλληνες, κυρίως Δωδεκανήσιοι, ἀλιεύουν σπόγγους εἰς τὰ παράλια τῆς.

Πρὸ τοῦ πολέμου ἦτο ἀποικία τῆς Ἰταλίας. Σήμερον εἶναι ἐλεύθερον κράτος. Εἰς τὴν Λιβύην διαμένουν καὶ 1.600 Ἕλληνες.

2. ΤΥΝΗΣΙΑ ἢ ΤΥΝΙΣ

[Ἐκτασις 150.000 τετρ. χιλμ. — Πληθυσμὸς 3.200.000 κάτοικοι]

Ἡ *Τυννησία* ἦτο *Γαλλικὸν Προτεκτοράτιον* μεταξύ τοῦ Ἀλγερίου, Μεσογείου θαλάσσης καὶ Τριπολίτιδος (Λιβύης). Τὸ 1956 ἔγινεν ὅμως ἀνεξάρτητον κράτος.

Τὰ 90% τῶν κατοίκων εἶναι ἄραβες καὶ μόνον 250.000 εἶναι Εὐρωπαῖοι, ἐκ τῶν ὁποίων οἱ περισσότεροι εἶναι Γάλλοι.

Ἡ χώρα ἔχει εὐφορωτάτας πεδιάδας καὶ κοιλάδας μὲ ἀνεπτυγμένη κτηνοτροφίαν καὶ γεωργίαν. Τὰ σπουδαιότερα προϊόντα τῆς εἶναι αἱ *ἐλαῖαι* καὶ τὸ *ἔλαιον*, ὁ *οἶνος* καὶ οἱ *χουρμάδες*. Τὸ κυριώτερον ὄρυκτόν τοῦ ὑπεδάφους τῆς εἶναι ὁ *σίδηρος*.

Πρωτεύουσα τῆς χώρας εἶναι ἡ *Τύνις* (350,000 κάτ.), κτισμένη πλησίον τῆς ἀρχαίας *Καρχηδόνας*, πὸ ἦτο ἀντίζηλος τῆς ἀρχαίας Ρώμης.

3. ΑΛΓΕΡΙΟΝ

[*Έκτασις 2.000.000 τετρ. χιλμ. — Πληθυσμὸς 8.500.000 κάτοικοι*]

Τὸ Ἄλγεριον εἶναι *Γαλλικὴ κτῆσις* εἰς τὴν Βόρειον Ἀφρικὴν καὶ εὐρίσκεται μεταξὺ τῆς Μεσογείου θαλάσσης, τῆς Τύνιδος, τοῦ Μαρόκου καὶ τῆς Γαλλικῆς Δυτικῆς Ἀφρικῆς.

Ἐκ τῶν 8.500.000 κατοίκων τῆς χώρας, τὸ 1.000.000 εἶναι Εὐρωπαῖοι, κυρίως Γάλλοι.

Τὴν χώραν διασχίζει ἀπὸ Δ. πρὸς Α. ἡ ὄροσειρὰ τοῦ "*Ατλαντος* καὶ τὴν χωρίζει εἰς τρεῖς ζώνας.

α) Τὴν *παραλιακὴν* ζώνην κατὰ μῆκος τῆς Μεσογείου, ἡ ὁποία εἶναι πολὺ γόνιμος β) Τὴν *Κεντρικὴν*, ἡ ὁποία εἶναι ὄρεινὴ καὶ ἔχει μεγάλην κτηνοτροφίαν καὶ γ) τὴν *Νότιον*, τελείως ἄγονον, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ τμῆμα τῆς μεγάλης ἐρήμου (εἰκ. 35).

Εἰκ. 35. Ἀμώδεις ἐκτάσεις εἰς τὴν Τριπολιτίδα (Θίβεζ).

Τὰ κυριώτερα προϊόντα τῆς χώρας εἶναι ὅμοια μὲ τῆς Ἑλλάδος, πλὴν τῶν χουρμάδων, καὶ ἀπὸ τὰ ὄρυκτὰ ὁ *σίδηρος*.

Τὸ πνευματικὸν καὶ βιοτικὸν ἐπίπεδον τοῦ λαοῦ εἶναι χαμηλόν. Οἱ κάτοικοι, ἐκτὸς τῶν Εὐρωπαίων, εἶναι *Μωαμεθανοὶ* τὸ θρησκευμα.

Κυριώτεραι πόλεις εἶναι τὸ *Ἄλγεριον* (300.000 κατ.), πρωτεύουσα τῆς χώρας, ὁ λιμὴν τοῦ *Ὁράν* καὶ ἡ *Κωνσταντινή* εἰς τὸ ἐσωτερικόν, ἡ ἀρχαιότερα πόλις τῆς χώρας. 2

4. Μ Α Ρ Ο Κ Ο Ν

[Έκτασις 500.000 τετρ. χιλμ. — Πληθυσμός 9.200.000 κάτοικοι]

Το Μαρόκον εύρισκεται Δυτικῶς τοῦ Ἀλγερίου, εἰς τὸ Βορειοδυτικὸν ἄκρον τῆς Ἀφρικανικῆς ἠπείρου, καὶ ἔχει ἄκτάς τόσοσιν εἰς τὴν Μεσόγειον, ὅσον καὶ εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανόν.

Διαιρεῖται εἰς τρία τμήματα : α) Τὴν *οὐδετέραν περιοχὴν* τῆς πόλεως *Ταγγέρης*, ἣ ὁποία διοικεῖται ἀπὸ Ἐπιτροπὴν τῶν Μεγάλων Δυνάμεων. β) Τὸ *Ἰσπανικὸν Μαρόκον*, μὲ ἑκτασιν 50.000. τετρ. χιλμ. καὶ πληθυσμὸν 1.200.000 κατοίκους καὶ γ) τὸ *Γαλλικὸν Μαρόκον* μὲ ἑκτασιν 450.000 τετρ. χιλμ. καὶ πληθυσμὸν 8.000.000 κατοίκους, κατὰ τὸ πλεῖστον Ἀράβας, *Μωαμεθανούς*, τὸ θρήσκειμα. Τὰ δύο τελευταῖα ἔλαβον κατὰ τὸ 1956 σχετικὴν ἀνεξαρτησίαν.

Πρωτεύουσα τῆς Γαλλικῆς περιοχῆς εἶναι ἡ *Ραμπάτ*, ἔδρα καὶ τοῦ τοπικοῦ Σουλτάνου, ὁ ὁποῖος εἶναι καὶ ἀνώτατος θρησκευτικὸς ἀρχηγὸς τῶν Ἀράβων. Ἡ μεγαλύτερα πόλις εἶναι ἡ *Καζαμπλάνκα*, (550.000 κάτ.), ὁ μεγαλύτερος λιμὴν τῆς Δυτικῆς Ἀφρικῆς πρὸς τὸν Ἀτλαντικόν

Εἶναι γεωργικὴ χώρα μὲ ἀνεπτυγμένην τὴν κτηνοτροφίαν καὶ πτηνοτροφίαν. Τὰ κυριώτερα γεωργικὰ προϊόντα τῆς χώρας εἶναι ὅμοια μὲ τῆς Ἑλλάδος.

Τὸ πνευματικὸν καὶ βιοτικὸν ἐπίπεδον τοῦ λαοῦ, ἔκτος τῶν Εὐρωπαίων, εἶναι μᾶλλον χαμηλόν.

Σημείωσις : Ὅπως ἐμάθομεν εἰς τὴν γενικὴν περιγραφὴν τῆς ἠπείρου, 5 μόνον εἶναι τὰ ἐλεύθερα κράτη τῆς Ἀφρικῆς καὶ ὅλα τὰ ὑπόλοιπα εἶναι ἀποικία καὶ κτήσεις ὠρισμένων Εὐρωπαϊκῶν κρατῶν.

Πρὸς εὐκολώτερον κατατοπισμὸν μας, θὰ ἐξετάσωμεν : α) Τὰς Γαλλικὰς ἀποικίας καὶ κτήσεις, β) τὰς Ἀγγλικὰς, γ) τὰς Πορτογαλικὰς, δ) τὰς Ἰσπανικὰς, ε) τὰς Βελγικὰς καὶ στ) τὰ ὑπόλοιπα ἐλεύθερα κράτη, ἧτοι 1) τὴν *Διβερζιαν*, 2) τὴν *Αἰθιοπίαν* (Ἀβησσυνίαν) καὶ 3) τὴν *Νοτιοαφρικανικὴν Ἐνωσιν*.

Γ' ΓΑΛΛΙΚΑΙ ΑΠΟΙΚΙΑΙ ΚΑΙ ΚΤΗΣΕΙΣ

Εἰσαγωγῆ. Ἐκτὸς τῶν τριῶν ἀποικιῶν τῆς Γαλλίας α) *Τύνιδος*, β) *Ἀλγερίου* καὶ γ) *Μαρόκου*, τὰς ὁποίας ἐξετάσαμεν πρωτύτερα, ἡ Γαλλία ἔχει καὶ ἄλλας ἀποικίας εἰς τὴν Ἀφρικὴν, αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦν σχεδὸν ὅλα μίαν συνεχῆ ἑκτασιν, περιλαμβάνουσιν τὸ Βορειοδυτικὸν τμήμα τῆς Ἀφρικῆς. Ἡ συνολικὴ ἑκτασὶς τῶν ἀποικιῶν αὐτῶν εἶναι 7.200.000 τετρ. χιλμ. καὶ ὁ πληθυσμὸς τῶν 23.500.000 κάτοικοι.

Ἡ τεραστία αὐτὴ περιοχὴ ποῦ ἀποτελεῖται ἀπὸ πολλὰ κρατίδια, διοικεῖται ὑπὸ δύο ἀνωτάτων Γάλλων Διοικητῶν καὶ διαιρεῖται 1) εἰς τὴν *Γαλλικὴν Δυτικὴν Ἀφρικὴν* καὶ 2) εἰς τὴν *Γαλλικὴν Ἰσημερινὴν Ἀφρικὴν*.

1. ΓΑΛΛΙΚΗ ΔΥΤΙΚΗ ΑΦΡΙΚΗ (ΓΑΛΛΙΚΟΝ ΣΟΥΔΑΝ)

[Έκτασις 4.700.000 τετρ. χιλμ. — Πληθυσμός 16.000.000 κάτοικοι]

Ἡ χώρα αὐτὴ εἶναι τεραστία εἰς ἑκτασιν, κατέχει τὸ Βορειοδυτικὸν τμήμα τῆς Ἀφρικῆς καὶ ἐκτείνεται ἀπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ (Δυτικά) μέχρι τῆς Λιβύης (Ἀνατολικά) καὶ ἀπὸ τῆς ὄρσειρας τοῦ Ἀτλαντος (Βόρεια) μέχρι τοῦ Κόλπου τῆς Γουϊνέας (Νότια).

Εἰς τὴν περιοχὴν αὐτὴν ἐκτείνεται τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς ἐρήμου *Σαχάρας*, ἡ ὁποία ἀπλώνεται ἀπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ μέχρι τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης καὶ ἀπὸ τῆς Μεσογείου μέχρι τοῦ Κόλπου τῆς Γουϊνέας.

Θεωροῦμεν χρήσιμον νὰ περιγράψωμεν δι' ὀλίγων *τὴν μεγαλυτέραν ἐρημικὴν ἑκτασιν τῆς ὕδρογείου.*

Ὑπολογίζεται ὅτι καταλαμβάνει ἑκτασιν 8.000.000 τετρ. χιλμ. Σκεπάζεται ἀπὸ παχύτατα στρώματα ἄμμου καὶ ἀνάμεσά τῆς ὑψώνονται σποραδικῶς ἀπότομοι ὑψηλοὶ βράχοι.

Βροχαὶ πίπτουν ἐλάχισται καὶ σπάνιαι. Πολλάκις ἡ ἀνομβρία διαρκεῖ 1, 2 καὶ 3 ἔτη. Τὴν ἡμέραν ἡ θερμοκρασία εἶναι πολὺ ὑψηλὴ καὶ τὴν νύκτα κατέρχεται τόσον, ὥστε μεταβάλλεται εἰς ψῦχος.

Αἱ ἀπότομοι αὐτὰ ἐναλλάγαι τῆς θερμοκρασίας δημιουργοῦν σφοδροτάτους ἀνέμους (*Χαμψὴν* ἢ *Σιμονὴν*) οἱ ὁποῖοι κατατρίβουν τοὺς βράχους καὶ τοὺς μεταβάλλουν εἰς ἄμμον.

Τὰς ἐρημικὰς αὐτὰς ἐκτάσεις τὰς διέρχονται μόνον καραβάνια μὲ καμήλους, τὰ ὁποῖα γνωρίζουν τὸν τόπον καὶ σταθεμεύουν εἰς τὰς ὁάσεις.

Ἡ Γαλλικὴ Δυτικὴ Ἀφρικὴ ἀποτελεῖται ἀπὸ τὰς ἐξῆς ἀποικίας :

- 1) *Μαυριτανίαν*,
- 2) *Γαλλικὸν Σουδάν*,
- 3) *Σενεγάλην*,
- 4) *Γαλλικὴν Γουϊνέαν*,
- 5) *Ἀκτὴν Ἐλεφαντόδοντος*,
- 6) *Δαχομέην* καὶ
- 7) *Γαλλικὴν Νιγηρίαν.*

Ὅλοι μαζί ἔχουν ἑκτασιν 4.700.000 τετρ. χιλμ. καὶ πληθυσμὸν 16.000.000 κατοίκους ἀπὸ τοὺς ὁποίους 14.000 εἶναι Εὐρωπαῖοι.

Τὰ 80 % τοῦ πληθυσμοῦ εἶναι *Νέγροι τοῦ Σουδάν* μὲ ἀρκετοὺς Ἀραβας καὶ Βερβέρους εἰς τὴν Μαυριτανίαν.

Τὴν χώραν διαρρέουν δύο μεγάλοι ποταμοί, ὁ *Νίγηρ*, ὁ ὁποῖος ἐκβάλλει εἰς τὸν κόλπον τῆς Γουϊνέας καὶ ὁ *Σενεγάλης*, ὁ ὁποῖος ἐκβάλλει εἰς τὸν Ἀτλαντικόν.

Ἐπικρατέστεραι θρησκεῖαι εἶναι ὁ *Μωαμεθανισμὸς* καὶ ἡ *ψυχολατρεία*, εἰδωλοατρικὴ θρησκεία.

Τὸ *κλίμα* εἶναι τροπικόν, πολὺ ξηρὸν περὶ τὴν Σαχάραν καὶ μὲ πολλὰς βροχὰς εἰς τὰς περιοχὰς κατὰ μῆκος τοῦ κόλπου τῆς Γουϊνέας.

Τὰ σπουδαιότερα προϊόντα ἐξαγωγῆς εἶναι τὸ *κανάο*, οἱ *κοκοφίνικες*, τὸ *ἐλαστικὸν κόμμι*, τὰ *ἀράπινα φυσίκια*, τὸ *ἐλεφαντοστοῦν*, τὸ *φοινικέλαιον* καὶ ἡ *πολύτιμος ξυλεία* (μαόνι, ἔβενος κ.τ.λ.) (εἰκ. 36).

Εικ. 36. Κοκοφοίνικες τῆς Ἀφρικῆς.

Τὸ ἐμπόριον διεξάγεται κυρίως μὲ τὴν Γαλλίαν.

Πρωτεύουσα τῆς χώρας εἶναι τὸ *Ντακάρ* (200.000 κάτ.), σημαντικὸς λιμὴν καὶ τὸ πλησιέστερον σημεῖον μεταξύ τῆς Ἀφρικῆς καὶ Νοτίου Ἀμερικῆς.

Τὸ μορφωτικὸν καὶ βιοτικὸν ἐπίπεδον τοῦ λαοῦ εἶναι πολὺ χαμηλόν.

2. ΓΑΛΛΙΚΗ ΙΣΗΜΕΡΙΝΗ ΑΦΡΙΚΗ

[Ἔκτασις 3.000.000 τετρ. χιλμ. — Πληθυσμὸς 7.500.000 κάτοικοι]

Ἡ Γαλλικὴ Ἰσημερινὴ Ἀφρικὴ ἐκτείνεται εἰς τὸ κέντρον τῆς Ἀφρικῆς καὶ συνορεύει πρὸς Β. μὲ τὴν Λιβύην, πρὸς Ν. μὲ τὸ Βελγικὸν Κογκό, πρὸς Α. μὲ τὸ Ἀγγλο-Αἰγυπτιακὸν Σουδάν καὶ πρὸς Δ. μὲ τὴν Γαλλικὴν Δυτικὴν Ἀφρικὴν, τὴν Νιγηρίαν καὶ βρέχεται ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ (κόλπος Γουϊνέας).

Ἡ Γαλλικὴ Ἰσημερινὴ Ἀφρικὴ ἀποτελεῖται ἀπὸ τὰς ἑξῆς ἀποικίας: 1) *Περιοχὴν Τσαντ*, 2) *Καμερούν*, 3) *Οὐμπάγκι - Σάρι*, 4) *Γκαμπόν* καὶ 5) *Μέσο Κογκό*.

Τὸ *κλίμα* τῆς χώρας εἶναι τροπικόν, θερμότατον, μὲ ραγδαιοτάτας βροχὰς καθ' ὅλον τὸ ἔτος, ἐντελῶς ἀνθυγιεινὸν καὶ διὰ τοὺς ἰθαγενεῖς ἀκόμη. Διὰ τοῦτο μόνον 15.000 Εὐρωπαῖοι κατοικοῦν εἰς τὰ μέρη αὐτά, ἐκ τῶν ὁποίων 1.000 περίπου εἶναι Ἕλληνες, ἄριστα ἐγκατεστημένοι εἰς τὰς μεγάλας πόλεις.

Είκ. 37. Νέγροι «Μπαντού» τής 'Αφρικής.

Σημαντικά έκτάσεις τής χώρας καλύπτονται από πυκνότατα και άδιαπέραστα δάση, τά όποια προμηθεύουν άφθονον πολύτιμον ξυλείαν (μαόνι, έβενος κ.τ.λ.).

Οί Ιθαγενείς κάτοικοί είναι Νέγροι ανήκοντες εις την φυλήν Μπαντού και είναι κατά τó πλείστον ειδωλοάτραι. (είκ. 37)

Τά κυριώτερα προϊόντα είναι ó βάμβαξ, τó κακάο, ó καπνός και τó φοινικέλαιον.

Πρωτεύουσα τής χώρας είναι ή Μπραζανβιλ (85.000 κάτ.), κτισμένη πλησίον τοθ ποταμοθ Κόγκο, όπου έδρεύει και ó Γάλλος 'Υπατος 'Αρμοστής.

Τό πνευματικόν και βιοτικόν επίπεδον τοθ λαοθ είναι πολύ χαμηλόν.

3. ΝΗΣΟΣ ΜΑΔΑΓΑΣΚΑΡΗ

['Εκτασίς 600.000 τετρ. χιλμ. — Πληθυσμός 4.300.000 κάτοικοι]

Εις τάς άποικίας τής Γαλλίας ανήκει και ή νήσος Μαδαγασκάρη, ή τετάρτη εις έκτασιν νήσος τοθ κόσμου, που εúρiσκεται εις τόν 'Ινδικόν ώκεανόν, Νοτιοδυτικώς τής 'Αφρικής.

'Εκτός των Ιθαγενών Νέγρων, κατοικούν εις την νήσον και άρκετοί Κινέζοι, 'Ινδοί και 'Αραβες. Οί μαύροι τής νήσου είναι ειδωλοάτραι.

'Η νήσος έχει έδαφος εύφορον και παράγει μεγάλας ποσότητας πατατών, άραβοσίτου, βανίλιας, σακχαροκαλάμου, κακάου κ. έ.

Τό πνευματικόν και βιοτικόν επίπεδον τοθ λαοθ είναι πολύ χαμηλόν.

4. ΓΑΛΛΙΚΗ ΣΟΜΑΛΙΑ

['Εκτασίς 20.000 τετρ. χιλμ. — Πληθυσμός 50.000 κάτοικοι]

'Η μικρά αύτή χώρα εúρiσκεται εις την 'Ανατολικήν 'Αφρικήν μεταξύ τής 'Ερυθραίας, τής 'Αβησσυνίας, τής Βρεττανικής Σομαλίας, παρά τόν πορθμόν τοθ 'Αντεν, εις την είσοδον τής 'Ερυθρας θαλάσσης.

Έχει 50.000 κατοίκους και η πόλις *Τζιμπουντι* είναι σημαντικός λιμήν διαμετακομιστικού έμπορίου.

Τὰ κύρια προϊόντα της χώρας, ή οποία είναι ίση περίπου με την Πελοπόννησον, είναι ο *καφές*, τὸ *ελεφαντοστούν* καί τὰ *δέρματα*. Οἱ ἰθαγενεῖς κάτοικοι εὐρίσκονται εἰς πολὺ χαμηλόν, πνευματικόν καί βιοτικόν ἐπίπεδον.

Δ' ΒΡΕΤΤΑΝΙΚΑΙ ΑΠΟΙΚΙΑΙ ΚΑΙ ΚΤΗΣΕΙΣ

1. ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΑΦΡΙΚΗ

α) ΑΓΓΛΟ - ΑΙΓΥΠΤΙΑΚΟΝ ΣΟΥΔΑΝ

[Έκτασις 2.500.000 τετρ. χιλμ. — Πληθυσμὸς 9.000.000 κάτοικοι.]

Λέγεται Ἀγγλο - Αἰγυπτιακόν, διότι κυβερνᾶται μαζί ἀπὸ τὴν Ἀγγλίαν καί τὴν Αἴγυπτον. Τελευταίως ἡ χώρα ἀπέκτησεν ἀνεξαρτησίαν. Ἡ χώρα ἐκτείνεται εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Ἀφρικὴν, μεταξὺ τῆς Αἰγύπτου, Λιβύης, Γαλλικῆς Δυτικῆς Ἀφρικῆς, Βελγικοῦ Κογκό, Ἀβησσυνίας καί Ἐρυθρᾶς Θαλάσσης.

Τὸ μεγαλύτερον ποσοστὸν τῶν κατοίκων εἶναι *Σουδανέζοι*, καί οἱ ὀλιγώτεροι *Ἀραβες*. Οἱ *Εὐρωπαῖοι* εἶναι πολὺ ὀλιγοί.

Οἱ Σουδανέζοι εἶναι *εἰδωλολάτραι* τὸ θρησκεύμα, οἱ Ἀραβες *Μωαμεθανοὶ* καί ποσοστὸν 20% *Χριστιανοί*.

Πρωτεύουσα τῆς χώρας εἶναι τὸ *Χαρτούμ*.

Τὸ *κλίμα* τῆς χώρας εἶναι τροπικόν με πολλὰς βροχὰς, κυρίως εἰς τὸ Ν.Α. τμήμα, καί ὀργιῶδη βλάστησιν.

Εἰς τὰ Ἀνατολικά καί Δυτικά τῆς χώρας ἐκτείνονται μεγάλαι ἔρημοι. Εἰς τὸ μεσαῖον τμήμα ἐκτείνονται ἀρκετὰ εὐφοροὶ πεδιάδες με τροπικὴν βλάστησιν καί μεγάλην κτηνοτροφίαν.

Τὰ κυριώτερα προϊόντα τῆς χώρας εἶναι τὸ *ἀραβικὸν κόμμι* (γόμμη) (90% τῆς παγκοσμίου παραγωγῆς), ὁ *βάμβαξ* καί τὰ *δημητριακά*.

Τὸ πνευματικὸν ἐπίπεδον τοῦ λαοῦ, ὡς καί τὸ βιοτικὸν εἶναι πολὺ χαμηλόν. Ἡ χώρα τὸ 1956 ἀνεκνήρυσθη ἀνεξάρτητος.

β) ΒΡΕΤΤΑΝΙΚΗ ΚΕΝΥΑ ΚΑΙ ΣΟΜΑΛΙΑ

[Έκτασις 1.900.000 τετρ. χιλμ. — Πληθυσμὸς 20.300.000 κάτοικοι.]

Μὲ τὸ ὄνομα αὐτὸ ἐννοοῦμεν τὰς χώρας *Κένυα*, *Οὐγκάντα* καί *Ταγανίκα*, αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦν συνεχῆ ἔκτασιν μεταξὺ Ἀβησσυνίας καί Νοτιοαφρικανικῆς Ἐνώσεως. Ἡ *Βρετανικὴ Σομαλία* ἐκτείνεται κατὰ μῆκος τοῦ κόλπου τοῦ Ἄντεν.

Διοικεῖται ἀπὸ Βρεττανὸν Γενικὸν Διοικητὴν με ἔδραν τὸ *Ναϊρόμπι* τῆς Κένυας.

Ἡ χώρα ὁλόκληρος ἔχει ἔκτασιν 1.900.000 τετρ. χιλμ. καί 20.300.000

Εικ. 38. Άνανάς, καρπός τών Τροπικών Χωρών.

Τά σπουδαιότερα προϊόντα τής χώρας είναι: *δημητριακά, καπνός, αραβικόν κόμμι* (γόμα), *καφές, τείον, άνανάς* κ. ά. (εικ. 38).

Πρωτεύουσα τής χώρας είναι τό *Ναϊρόμπι*. Τό πνευματικόν και βιοτικόν επίπεδον τοῦ λαοῦ είναι πολύ χαμηλόν.

γ) ΒΡΕΤΤΑΝΙΚΗ ΡΟΔΕΣΙΑ

(Βόρειος και Νότιος)

[Έκτασις 1.400.000 τετρ. χιλμ. — Πληθυσμός 3.700.000 κάτοικοι]

Νοτιοδυτικῶς τής Κένυας εὑρίσκονται δύο ἀκόμη κτήσεις τής Άγγλίας, ἡ *Βόρειος Ροδεσία* καί ἡ *Νότιος Ροδεσία*. Ἐκτείνονται μεταξύ Κένυας, Βελγικοῦ Κογκό, Πορτογαλικῆς Άγγόλας, Νοτιοαφρικανικῆς Ἐνώσεως καί Μοζαμβίκης.

Ἐκ τῶν κατοίκων μόνον 160.000 εἶναι Εὐρωπαῖοι καί κυρίως Άγγλοι. Οἱ ἰθαγενεῖς εἶναι διαφόρων φυλῶν καί κυρίως *Νέγροι Μπαντοῦ*.

κατοίκους, ἔκ τῶν ὁποίων 150.000 μόνον εἶναι Εὐρωπαῖοι καί κυρίως Άγγλοι.

Οἱ ἰθαγενεῖς ἀνήκουν εἰς διαφόρους φυλάς ἔκ τῶν ὁποίων ἐπικρατεστέρα εἶναι ἡ φυλή τῶν *Νέγρων Μπαντοῦ*. Σχεδόν ὅλοι οἱ ἰθαγενεῖς εἶναι *εἰδωλολάτραι*.

Τό *κλίμα* τής χώρας εἶναι καθαρῶς τροπικόν μέ πλουσιωτάτην βλάστησιν καί εἰς τά μεγάλα δάση τής ζοῦν ἄγρια θηρία, λέοντες, λεοπαρδάλεις, πάνθηρες κ. ἄ.

Τά 3/5 τοῦ ἐδάφους τής εἶναι ἄγονα καί δέν διασχίζονται ὑπό μεγάλων ποταμῶν. Εἰς τήν χώραν ὑψοῦνται τά ὑψηλότερα ὄρη τής Ἄφρικῆς, τό *Κιλιμάντζαρο* καί ἡ *Κένυα*, καί ἐκτείνονται αἱ μεγαλύτεραι λίμναι τής ἠπείρου, ἡ *Βικτωρία*, ἡ *Ταγκανίκα*, ἡ *Νυάσα* κ. ἄ.

Τὸ *κλίμα* τῆς χώρας εἶναι ὑποτροπικόν. Τὴν χώραν διαρρέει ὁ ποταμὸς *Ζαμβέζης*, ὁ ὁποῖος ἐντάθθα σχηματίζει καὶ τοὺς περιφήμους καταρράκτας, ποὺ εἶναι ἐκ τῶν *μεγαλοπρεπεστέρων φυσικῶν θεαμάτων τοῦ κόσμου*.

Ἡ χώρα εἶναι πλουσία εἰς ὄρυκτά (χρυσός, χρώμιον, ἄνθραξ, ἀμιαντος κ. ἄ.). Ἐπίσης πλουσία εἶναι καὶ ἡ ἀπόδοσις τῶν γεωργικῶν καλλιεργείων κυρίως εἰς *δημητριακά, καπνὸν καὶ βάμβακα*.

Τὸ πνευματικόν καὶ βιοτικόν ἐπίπεδον τοῦ λαοῦ εἶναι πολὺ χαμηλόν.

2. ΒΡΕΤΤΑΝΙΚΗ ΔΥΤΙΚΗ ΑΦΡΙΚΗ

(ΝΙΓΗΡΙΑ κ. τ. λ.)

[Ἔκτασις 1.300.000 τετρ. χιλμ. — Πληθυσμὸς 32.000.000 κάτοικοι]

Μὲ τὸ ὄνομα *Βρετανικὴ Δυτικὴ Ἀφρικὴ*, ἐννοοῦμεν ὅλα τὰ μικρὰ κράτη, τὰ ὁποῖα ἐκτείνονται εἰς τὴν Δυτικὴν Ἀφρικὴν καὶ εἶναι ἀποικία ἢ κτήσεις τῆς Ἀγγλίας.

Αἱ χώραι αὐταὶ εἶναι : ἡ *Νιγηρία*, ἡ μεγαλυτέρα ὅλων, ἡ *Χρυσὴ Ἀκτὴ*, ἡ *Σιέρα Λεόνε*, καὶ ἡ *Γαμβία*. Αἱ χώραι αὐταὶ εὐρίσκονται ἐνσφηνωμένοι εἰς τὸν μέγαν κορμὸν τῆς Δυτικῆς καὶ Ἰσημερινῆς Γαλλικῆς Ἀφρικῆς.

Τὸ *κλίμα* ὅλων τῶν χωρῶν εἶναι τροπικόν.

Οἱ ἰθαγενεῖς κάτοικοι εἶναι *Νέγροι* τοῦ Σουδάν. Οἱ Εὐρωπαῖοι εἶναι ἐλάχιστοι καὶ ζοῦν κυρίως εἰς τὰς παραλλοὺς πόλεις.

Τὴν Νιγηρίαν διασχίζει ὁ ποταμὸς *Νίγηρ* καὶ τὴν Γαμβίαν ὁ ὁμώνυμος ποταμὸς.

Τὰ κυριώτερα προϊόντα τῶν χωρῶν πρὸς ἐξαγωγήν εἶναι : *κοκοφοίνικες, δέρματα, ἐλεφαντισσοῦν, βανίλια, πιπέρι, κακάο, μπαχαρικά, ἀράπικα φυσιλίκια* κ. ἄ. Ἀπὸ ὄρυκτά καὶ μεταλεύματα ὑπάρχουν : μαγγάνιον, χρυσός, σίδηρος, χρώμιον καὶ ἀδάμαντες.

Τὸ βιοτικόν καὶ πνευματικόν ἐπίπεδον τοῦ λαοῦ εἶναι πολὺ χαμηλόν.

Ε' ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΚΑΙ ΑΠΟΙΚΙΑΙ

1. ΑΓΓΟΛΑ

[Ἔκτασις 1.250.000 τετρ. χιλμ. — Πληθυσμὸς 4.500.000 κάτοικοι]

Τὰ 99 % τοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας εἶναι *Νέγροι* καὶ τὸ 1 % εἶναι Εὐρωπαῖοι καὶ κυρίως Πορτογάλοι.

Πρωτεύουσα τῆς χώρας εἶναι ἡ *Λοάνα*.

Τὸ *κλίμα* τῆς χώρας εἶναι τροπικόν μὲ πολλὰς βροχὰς. Τὸ ἔδαφος εἶναι μᾶλλον ὀρεινὸν καὶ καλύπτεται ὑπὸ πυκνῶν τροπικῶν δασῶν.

Τὰ κυριώτερα γεωργικὰ προϊόντα εἶναι ὁ *καφές*, τὸ *σακχαροκάλαμον*, ὁ *βάμβαξ*, τὰ *δημητριακά* κ. ἄ. Ἐπίσης ἄφθονος εἶναι ὁ *δρυκτός* τῆς

πλοῦτος. Ἄλλος σημαντικὸς οἰκονομικὸς κλάδος εἶναι ἡ *ἀλιεία* καὶ ἡ βιομηχανία κονσερβῶν καὶ ἀλιπάστων.

Οἱ Ἰθαγενεῖς Νέγροι δὲν δείχνουν ἐνδιαφέρον διὰ τὸν Εὐρωπαϊκὸν πολιτισμὸν, καὶ διὰ τοῦτο τὸ πνευματικὸν καὶ βιοτικὸν τῶν ἐπίπεδον εἶναι πολὺ χαμηλόν.

2. ΜΟΖΑΜΒΙΚΗ

[Ἔκτασις 750.000 τετρ. χιλμ. — Πληθυσμὸς 6.100.000 κάτοικοι]

Ἡ *Μοζαμβίκη* εὐρίσκεται εἰς τὸ Ν. Α. τμήμα τῆς Ἀφρικῆς. Ἐκ τῶν κατοίκων τῆς τὰ 99 % εἶναι *Νέγροι Μπαντοῦ* καὶ μόνον 50.000 εἶναι οἱ Εὐρωπαῖοι, οἱ ὁποῖοι διαμένουν εἰς τὰ παράλια μέρη.

Πρωτεύουσα τῆς χώρας εἶναι ἡ *Δορέτσο - Μαργέζ*.

Ἡ χώρα εἶναι μᾶλλον ὄρεινὴ μὲ πλουσιωτάτην βλάστησιν καὶ εἰς τὰ ἀπέραντα δάση τῆς ζοῦν σχεδὸν ὄλα τὰ ἄγρια θηρία, τὰ ὅποια ἀπαντοῦν εἰς τὴν Ἀφρικὴν. Ἀκόμη συναντᾶται ἡ θανατηφόρος μυῖα τσέ - τσέ, ἡ ὁποία φέρει εἰς τὸν ἄνθρωπον τὴν ἀσθένειαν τοῦ συνεχοῦς ὕπνου.

Τὴν χώραν διαρρέει ὁ ποταμὸς *Ζαμβέζης* καὶ ἄλλοι μικρότεροι. Τὸ *κλίμα* εἶναι τροπικόν.

Ἡ κυριώτερα ἀσχολία τῶν κατοίκων εἶναι ἡ γεωργία καὶ καλλιεργούνται ὁ *βάμβαξ*, τὸ *σαχαροκάλαμον* κ. ἄ. Ἡ ξυλεία πολυτίμων ξύλων (μαόνι, ἔβενος) εἶναι σπουδαῖος οἰκονομικὸς κλάδος.

Ὅρυκτὸν πλοῦτον ἔχει ἡ χώρα, καὶ κυρίως, *ἀνθρακα*, *ἄργυρον*, *κασσίτερον*, *ἀμίαντον* καὶ *ἀδάμαντας*.

Τὸ πνευματικὸν καὶ βιοτικὸν ἐπίπεδον τοῦ λαοῦ εἶναι πολὺ χαμηλόν.

Εἰς τὴν Πορτογαλίαν ὑπάγονται καὶ αἱ νῆσοι, *Ἀζόραι* καὶ *Μαδέρα* εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανόν.

ΣΤ' ΒΕΛΓΙΚΑΙ ΑΠΟΙΚΙΑΙ

1. ΒΕΛΓΙΚΟΝ ΚΟΓΚΟ

[Ἔκτασις 2.350.000 τετρ. χιλμ. — Πληθυσμὸς 12.300.000 κάτοικοι]

Τὸ Βελγικὸν Κογκὸ ἐκτείνεται εἰς τὸ Κέντρον τῆς Ἀφρικῆς ἀπὸ τὸ ἓνα καὶ τὸ ἄλλο μέρος τῆς νοτιῆς γραμμῆς τοῦ Ἰσημερινοῦ, μεταξὺ Γαλλικῆς Ἰσημερινῆς Ἀφρικῆς, Ἀγγόλας, Ροδεσίας, Κένυας καὶ Ἀγγλο-Αἰγυπτιακοῦ Σουδάν.

Ἡ χώρα εἶναι σχεδὸν μία τεραστία πεδιάς, πρὸ διακόπτεται μόνον Ἀνατολικῶς ὑπὸ ὄροσειρᾶς.

Τὴν πεδιάδα αὐτὴν τὴν διαρρέει κατὰ τὸ μεγαλύτερον μέρος ὁ ποταμὸς *Κόγκος* μετὰ τῶν παραποτάμων του.

Ὁ Κόγκος εἶναι τεράστιος ποταμὸς, ὅς εἰς μῆκος καὶ 2ος, ἀπὸ

ἀπόψεως ὑδάτων, τῆς Γῆς. Ἐκβάλλει δὲ εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανὸν διὰ στομίου πλάτους 20 χιλμ.

Δίμναι συναντῶνται πολλαὶ καὶ μεγάλαι, εἰς τὸ Ἀνατολικὸν τμήμα, ἐκ τῶν ὁποίων μεγαλυτέρα εἶναι ἡ *Ταγμανίκα*.

Τὰ δάση καλύπτουν τὰ 3/5 τῆς χώρας, εἶναι πυκνότατα, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον παρθένα καὶ ἀδιάβατα.

Τὸ *κλίμα* τῆς χώρας, γενικῶς τροπικόν, εἶναι πολὺ νοσηρὸν μὲ κυριαρχούσας νόσους τοὺς ἐλώδεις καὶ τὴν δυσεντερίαν.

Βροχαὶ πίπτουν ἄφθονοι καὶ συνεχεῖς (10 μ. ὕψους), καὶ λόγῳ τῆς ὑψηλῆς θερμοκρασίας καὶ ὕγρασις ἡ ζωὴ κατανατᾷ ἀνυπόφορη.

Ὅπως ἡ βλάστησις εἶναι πλουσιωτάτη καὶ τὰ δένδρα γιγάντια, τοιοῦτοτρόπως καὶ τὰ ζῷα, πτηνὰ καὶ ἔντομα εἶναι ἀπὸ τὰ μεγαλύτερα τῆς Ἀφρικῆς.

Ἐκ τῶν κατοίκων 52.000 εἶναι μόνον Εὐρωπαῖοι (1652 Ἕλληνες). Λόγῳ τοῦ ἀνθυγιεινοτάτου κλίματος δὲν δύνανται νὰ ζήσουν οἱ λευκοί. Ὅλοι οἱ γηγενεῖς κάτοικοι εἶναι Νέγροι τῆς φυλῆς Μπαντοῦ καὶ Πυγμαῖοι (ὕψ. 0,90 μ.).

Ἡ *συγκοινωνία* δὲν εἶναι ἀνεπτυγμένη καὶ ἡ κυριώτερα συγκοινωνιακὴ ἀρτηρία εἶναι ὁ ποταμὸς Κόγκος μετὰ τῶν πλωτῶν παραποτάμων του.

Τὰ κυριώτερα πρὸς ἐξαγωγήν προϊόντα τῆς χώρας εἶναι ὁ *βάμβαξ*, ἡ *πολύτιμος ξυλεια*, ὁ *καφές*, τὸ *φωινικέλαιον*, τὸ *κακάον* καὶ ἐκ τῶν ὀρυκτῶν καὶ μεταλλευμάτων ὁ *χαλκός*, ὁ *χρυσός*, ὁ *ψευδάργυρος* καὶ ὁ *μόλυβδος*. Ὁ σπουδαιότερος ὁμως πλοῦτός τῆς εἶναι τὸ *ράδιον* (τὰ 90% τῆς παγκοσμίου παραγωγῆς), οἱ *ἀδάμαντες* καὶ τὰ πλουσιώτερα κοιτάσματα *οὐρανίου* τῆς Γῆς.

Τὸ βιοτικὸν ἐπίπεδον τοῦ λαοῦ εἶναι χαμηλὸν καὶ τὸ πνευματικὸν χαμηλότερον. Οὐδεμία ἐφημερὶς ἐκδίδεται εἰς μίαν χώραν τόσοσὺν μεγάλῃν καὶ μὲ ἀρκετὸν πληθυσμὸν.

Ζ' ΙΣΠΑΝΙΚΑΙ ΑΠΟΙΚΙΑΙ

Αἱ Ἴσπανικαὶ ἀποικίαι τῆς Ἀφρικῆς ἐκτὸς τοῦ Ἴσπανικοῦ Μαρόκου, εἶναι καὶ τὸ *Ρίο - ντε - Ὄρο*, εἰς τὰς Β.Δ. ἀκτὰς τῆς Ἀφρικῆς, ἡ Ἴσπανικὴ *Γουϊνέα* εἰς τὸν κόλπον τῆς Γουϊνέας καὶ αἱ *Κανάριοι νῆσοι* εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανὸν πλησίον τῶν Β.Δ. ἀκτῶν τῆς ἡπείρου.

Ὅλαι ὁμως αἱ Ἴσπανικαὶ ἀποικίαι δὲν ἔχουν οἰκονομικὴν σημασίαν. Οἱ Ἰθαγενεῖς τῶν κάτοικοι εἶναι Νέγροι καὶ εὐρίσκονται εἰς πολὺ χαμηλὸν ἐπίπεδον πολιτισμοῦ.

Η' ΥΠΟΛΟΙΠΑ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΑ ΚΡΑΤΗ ΤΗΣ ΑΦΡΙΚΗΣ

1. ΛΙΒΕΡΙΑ

[*Έκτασις 110.000 τετρ. χιλμ. — Πληθυσμός 1.650.000 κάτοικοι*]

Έκτός τῆς Αιγύπτου καὶ Λιβύης, ποὺ ἐξεητάσαμεν ἀνωτέρω, τὰ ὑπόλοιπα ἀνεξάρτητα Κράτη τῆς Ἀφρικῆς εἶναι : ἡ *Λιβερία*, ἡ *Αἰθιοπία* καὶ ἡ *Νοτιοαφρικανικὴ Ἐνωσις*, ποὺ θὰ ἐξετάσωμεν κατωτέρω.

Ἡ *Λιβερία* εἶναι μικρὰ *ἀνεξάρτητος Δημοκρατία* εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς Δυτικῆς Ἀφρικῆς, μεταξὺ τῆς Σιέρα Λεόνε καὶ τῶν Γαλλικῶν ἀποικιῶν Γουίνεας καὶ Ἀκτῆς Ἐλεφαντοστοῦ.

Οἱ κάτοικοι τῆς χώρας εἶναι ὄλοι Νέγροι.

Ἐπικρατεστέρα θρησκεία εἶναι ὁ *Καθολικισμός*, καὶ ἐπίσημος γλῶσσα ἡ *Ἀγγλική*.

Πρωτεύουσα τῆς χώρας εἶναι ἡ *Μονρόβια* (12.000 κάτ.).

Κύρια προϊόντα τῆς χώρας εἶναι : τὸ *ελαστικὸν κόμμι*, ὁ *καφὲς* καὶ τὸ *σακχαροκάλαμον*. Ὑπάρχουν καὶ μικρὰ κοιτάσματα *χρυσοῦ* καὶ *ἀδαμάντων*.

Ἡ Λιβερία ἰδρύθη τὸ 1822 ἀπὸ Νέγρους, οἱ ὅποιοι ἤλθον ἐξ Ἀμερικῆς, μετὰ τὴν κατάργησιν τῆς δουλείας καὶ ἔγινεν ἀνεξάρτητος Δημοκρατία τὸ 1847. Εὐρίσκεται εἰς στενωτάτην ἐπαφὴν μὲ τὰς Ἠνωμένας πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς.

2. ΑΙΘΙΟΠΙΑ (Ἀβησσυνία)

[*Έκτασις 1.000.000 τετρ. χιλμ. — Πληθυσμός 10.500.000 κάτοικοι*]

Τὸ ἐπίσημον ὄνομα τῆς χώρας εἶναι *Αἰθιοπία*, διότι τὸ ὄνομα *Ἀβησσυνία* προέρχεται ἐξ ἀραβικῆς λέξεως καὶ σημαίνει «συρφετόν».

Ἡ χώρα συνορεύει πρὸς Β. μὲ τὴν Ἐρυθραίαν, πρὸς Ν. μὲ τὴν Κένυα, πρὸς Α. μὲ τὴν Γαλλικὴν, Βρεττανικὴν καὶ Ἰταλικὴν Σομαλίαν καὶ πρὸς Δ. μὲ τὸ Ἀγγλο - Αἰγυπτιακὸν Σουδάν.

Ἡ χώρα ἀποτελεῖται ἀπὸ συνεχῆ ὀροπέδια ὕψους 900 — 4.000 μ., ἀρκετὰ εὐφορα.

Ὁ μεγαλύτερος ποταμὸς τῆς χώρας, ὁ *Κυανοὺς Νεῖλος*, πηγάζει ἐκ τῆς σημαντικῆς λίμνης *Τάνα* (ὕψ. 1.900 μ.) καὶ ἐνώνεται μετὰ τοῦ κυρίως Νεῖλου παρὰ τὸ Ἀγγλο - Αἰγυπτιακὸν Σουδάν.

Τὸ *κλίμα* εἶναι ὑποτροπικὸν μὲ πολλὰς καταρρακτώδεις βροχὰς καθ' ὄλον σχεδὸν τὸ ἔτος. Εἰς τὰ χαμηλότερα μέρη ἡ θερμοκρασία εἶναι + 20° — + 40° Κ., ἡ ὁποία κατέρχεται ὅσον ἀνερχόμεθα πρὸς τὰ ὑψηλὰ ὄρη.

Ἡ βλάστησις εἶναι τεραστία καὶ ἀπέραντα δάση καλύπτουν σχεδὸν ὀλόκληρον τὴν χώραν. Εἰς τὰ δάση αὐτὰ ζοῦν πολλὰ ἄγρια θηρία,

λέοντες, τίγρεις, έλέφαντες, πολλά είδη πιθήκων κ. ά. 'Ακόμη πολλά είδη άρπακτικών πτηνών, και άλλων πουλιών, ώς και άπειρία έντόμων.

Το έδαφος είναι εύφορώτατο, αλλά αί καλλιέργεια γίνεται μέ πρωτόγονο τρόπον, Είς τά χαμηλότερα μέρη καλλιεργούν τό *σακχαρονάλαμον*, τόν *βάμβακα* και τόν *καπνόν* και είς τά ύψηλότερα τά *δημητριακά*, τόν *καφέν* ό όποιος είναι άυτοφυής, τά όπωροφόρα δένδρα τών Μεσογειακών χωρών κ. ά.

Είναι χώρα σχεδόν αϋτάρκης και αί γεωργικαί δυνατότητές της είναι άπεριόριστοι. 'Η κτηνοτροφία της είναι μεγάλη, κυρίως είς *καμήλους*, *βοοειδή*, *ίππους* και *πρόβατα*.

'Ο *δασικός* της πλοϋτος είναι μέγας, αλλά τελείως άνεκμετάλλευτος. Μόνον τό κυνήγιον άγρίων ζώων εύρίσκεται είς άκμήν.

'Ο *ορυκτός* πλοϋτος είναι μέγας, αλλά άνεκμετάλλευτος, διότι ή χώρα στερείται συγκοινωνίας και ή μόνη σιδηροδρομική γραμμή πού ύπάρχει, άρχίζει άπό τό Γαλλικόν *Τζιμπουντι* και φθάνει μέχρι τής πρωτεύουσης *Αντίς - Αμπέμπα*.

'Η Αίθιοπία έχει πληθυσμόν 10.500.000 κατοίκους, έκ τών όποίων 57% είναι *Χριστιανοί* (Κόπται) 17% *Μωαμεθανοί* και οί ύπόλοιποι είδωλόατραι και πολυθεΐσταί.

Πρωτεύουσα τής χώρας είναι ή *Αντίς - Αμπέμπα* (Νέον "Ανθος) μέ 250.000 κατοίκους, ή όποία είναι κτισμένη είς ύψος 2.400 μ.

Τό πολιτευμα τής χώρας είναι άπόλυτος Μοναρχία και ό βασιλεύς όνομάζεται *Αυτοκράτωρ* (Νεγκούς).

Τό πνευματικόν και βιοτικόν έπίπεδον τοϋ λαοϋ είναι χαμηλόν.

'Η Αίθιοπία άνέκαθεν εύρίσκεται είς άρίστας σχέσεις μετά τής 'Ελλάδος. Διότι, έκτός τών 'Ελλήνων, οί όποιοι είναι μονίμως έγκατεστημένοι είς αϋτήν, ή Κυβέρνησις της πολλάκις έκάλεσεν "Ελληνας έμπειρογνώμονας πρós λύσιν διαφόρων ζητημάτων της.

Εισάγομεν άπό αϋτήν κυρίως δέρματα και *εξάγομεν* καπνόν, οΐνον και διάφορα βιομηχανικά προϊόντα.

3. ΝΟΤΙΟΑΦΡΙΚΑΝΙΚΗ ΕΝΩΣΙΣ

[*Έκτασις 1.250.000 τετρ. χιλμ. — Πληθυσμός 12.500.000 κάτοικοι*]

'Η Νοτιοαφρικανική Ένωσις καταλαμβάνει τό νότιον τμήμα τής 'Αφρικής, μέχρι τοϋ 'Ακρωτηρίου τής *Καλής Έλπίδος*. Είναι όμοσπονδία Βρεττανικών κτήσεων και άποτελείται άπό 4 μικρότερα όμόσπονδα κράτη. Σήμερον είναι άυτοκυβέρνητος κτήσις μέ ίδια νομοθετικά σώματα, αλλά τό δικαίωμα τοϋ εκλέγειν και εκλέγεσθαι έχουν μόνον οί λευκοί.

'Ο Γενικός Διοικητής διορίζεται ύπό τής 'Αγγλίας, αλλά τά καθήκοντά του είναι περιωρισμένα και ένεργεί μόνον ό,τι εισηγείται ή τοπική κυβέρνησις.

Φυσική περιγραφή

Ἡ χώρα εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον ὄρεινὴ μὲ ὑψηλότερα ὄρη τὰ *Δράκεια*, εἰς τὸ νοτιοανατολικὸν μέρος. Πρὸς τὰ βορειοδυτικὰ καταλήγει εἰς τὴν μεγάλην ἔρημον *Καλαχάρην*.

Ὁ μόνος ἀξιόλογος ποταμὸς τῆς χώρας εἶναι ὁ *Ὁράγγης*, ὁ ὁποῖος ἐκβάλλει εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανόν.

Βροχαὶ πίπτουν μᾶλλον ὀλίγαι, περισσότεραι κατὰ μῆκος τῶν νοτιοανατολικῶν ἀκτῶν καὶ ἐλαττοῦνται σχεδὸν τελείως εἰς τὸ κέντρον (ἔρημος Καλαχάρη) καὶ τὸ βορειοδυτικὸν τμήμα. Εἰς τὸ νοτιώτερον τμήμα (ἀκρωτήριο Καλῆς Ἐλπίδος) τὸ κλίμα εἶναι ὅμοιον μὲ τῆς Ἑλλάδος.

Οἰκονομικὴ ἐξέτασις

Ἡ *γεωργία* εἶναι ἀνεπτυγμένη. Εἰς τὰ Ν. Α. ὅπου αἱ βροχαὶ εἶναι ἀρκεταὶ, τὰ κυριώτερα προϊόντα εἶναι τὰ *δημητριακά*, κυρίως ὁ *ἀραβόσιτος*, τὸ *σακχαροκάλαμον*, τὰ *γεώμηλα*, τὸ *τέϊον*, αἱ *δωῶραι* κ.ἄ.

Ἡ *κτηνοτροφία* εἶναι πολὺ ἀνεπτυγμένη καὶ ἡ *προβατοτροφία* εἰς μεγάλην ἀκμὴν. (60.000.000 κεφ.), ὥστε ἡ χώρα ἔρχεται δευτέρα εἰς τὸν κόσμον, μετὰ τὴν Αὐστραλίαν εἰς τὴν παραγωγὴν *ἐρίου* (μαλλιῶθ).

Τὰ 2/3 τῶν κατοίκων ἀσχολοῦνται μὲ τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν, μὲ τὸ σύστημα τῶν ἀγροκτημάτων (φάρμες).

Ὁ *δουκτὸς* τῆς πλοῦτος εἶναι σημαντικώτατος. Ἡ χώρα ἔρχεται πρώτη εἰς τὸν κόσμον εἰς τὸν *χρυσόν* (35 % τῆς παγκοσμίου παραγωγῆς) καὶ πρώτη εἰς τοὺς *ἀδάμαντας*.

Ἐκτὸς τούτων ἔχει μεγάλα κοιτάσματα *γαιανθράκων*, καὶ ἀκολουθοῦν, ὁ *ἄργυρος*, ὁ *ἀμίαντος*, τὸ *χρῶμιον* καὶ ὁ *κασσίτερος*.

Συγκοινωνία. Ἡ χώρα ἔχει καλὴν συγκοινωνίαν, 22.000 χιλμ. σιδηροδρόμων, 150.000 χιλμ. ἀμαξιτῶν ὁδῶν καὶ μὲ τὴν ἀνακάλυψιν πλουσίων κοιτασμάτων ἄνθρακος ἀπέκτησε τὴν δυνατὴν ἀναπτύξεως μεγάλης βιομηχανίας. Γεγονὸς εἶναι ὅτι καὶ σήμερον θεωρεῖται τὸ πλεόν προωθευμένον καὶ βιομηχανικὸν κράτος ὀλοκλήρου τῆς Ἀφρικῆς.

Τὸ *ἐμπόριον* εἶναι ἀνεπτυγμένον καὶ διενεργεῖται κυρίως μετὰ τῆς Ἀγγλίας.

Ἐξάγει χρυσόν, ἀδάμαντας, κτηνοτροφικὰ προϊόντα καὶ κυρίως ἔριον. *Ἐισάγει* ὑφάσματα, μηχανὰς καὶ βιομηχανικὰ προϊόντα.

Πολιτικὴ ἐξέτασις

Ἡ χώρα ἔχει 12.500.000 κατοίκους, ἐκ τῶν ὁποίων 2.600.000 εἶναι Εὐρωπαῖοι, (1.500 Ἑλληνες), 8.500.000 Ἰθαγενεῖς Νέγροι Μπαντοῦ καὶ 1.000.000 μιγάδες καὶ Ἴνδοί.

Οἱ πρώτοι Εὐρωπαῖοι ἀποικοὶ ἦσαν οἱ *Μπόερς*, Ὀλλανδικῆς καταγωγῆς, οἱ ὁποῖοι καὶ σήμερον εἶναι οἱ περισσότεροι τῶν λευκῶν. Ἐπίση-

μος γλώσσα είναι ή 'Αγγλική, άλλα τὰ 60 % τῶν λευκῶν ὀμιλοῦν τὴν 'Αφρικανικὴν γλώσσαν ("Αφρικανς), ποὺ προήλθεν ἐκ τῆς 'Ολλανδικῆς καὶ 'Αγγλικῆς καὶ τὰ 40 % τὴν 'Αγγλικήν. Οἱ Ἰθαγενεῖς Νέγροι ὀμιλοῦν πολλὰς ἰδικὰς τῶν διαλέκτους.

Πλὴν τῶν Εὐρωπαίων οἱ ὅποιοι εἶναι **Χριστιανοί**, οἱ Ἰθαγενεῖς εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἄνευ θρησκείας ἢ εἰδωλολάτραι.

Αἱ μεγαλύτεραι πόλεις εἶναι: Τὸ **Γιοχάνεσμπουργκ** (750.000 κάτ.), ἡ πόλις τοῦ χρυσοῦ. Τὸ **Κέηπτάουν** ('Ακρωτήριο Κάλῆς 'Ελπίδος) (450.000 κάτ.), ἡ **Πραιτώρια** (250.000 κάτ.), πρωτεύουσα τῆς χώρας, τὸ **Ντάρμπαν**, (370.000 κάτ.) μέγας λιμὴν, τὸ **Κυμπερλέϊ**, πόλις τῶν ἄδαντων κ. ἄ.

'Η 'Ελλάς εὐρίσκεται εἰς ἀρίστας σχέσεις μὲ τὴν χώραν καὶ αἰσθάνεται εὐγνωμοσύνην πρὸς αὐτὴν δι' ὄλας τὰς διευκολύνσεις καὶ τὴν βοήθειαν, τὴν ὅποιαν μᾶς προσέφερε κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ Β' Παγκοσμίου πολέμου.

Ἄσκησεις: 1) Συγκρίνατε τὴν 'Αφρικὴν μὲ τὴν 'Ασίαν, ὡς πρὸς τὸν πληθυσμὸν καὶ τὴν ἔκτασιν. 2) Εἰς ποίαν ζώνην τῆς Γῆς εὐρίσκεται ἡ 'Αφρικὴ; 3) Ποῖον εἶναι τὸ γενικὸν κλίμα τῆς 'Αφρικῆς καὶ διατί; 4) Ποῖος λόγος συνετέλεσεν εἰς τὸ νὰ μείνῃ ἡ 'Αφρικὴ ἀνεξερευνητος μέχρι τῶν νεωτέρων χρόνων; 5) Ποῖοι εἶναι οἱ μεγαλύτεροι ἐξερευνηταὶ τῆς ἠπείρου καὶ τί γνωρίζετε διὰ τὴν ζωὴν καὶ τὸ ἔργον των; 6) Ποῖα φυλαὶ ζοῦν εἰς τὴν 'Αφρικὴν; Ποῖον εἶναι τὸ κυριαρχοῦν χρώμα των καὶ διατί; 7) Ποῦ ὀφείλεται ἡ ποικιλία καὶ τὸ μέγεθος τῶν ζῶων καὶ τῶν φυτῶν τῆς 'Αφρικῆς; 8) Διατί ζοῦν ὀλίγοι Εὐρωπαῖοι εἰς τὴν 'Αφρικὴν; 9) Ποῦ ὀφείλεται τὸ χαμηλὸν πνευματικὸν καὶ βιοτικὸν ἐπίπεδον τοῦ ἰθαγενοῦς πληθυσμοῦ τῆς ἠπείρου; 10) Ὀνομάσατε τὰ σπουδαιότερα ὄρη, τοὺς ποταμοὺς, τὰς λίμνας καὶ τὰς ἐρήμους τῆς ἠπείρου. 11) Ποῖα τὰ σπουδαιότερα προϊόντα, καὶ ὀρυκτὰ τῆς 'Αφρικῆς; 12) Ποῦ ζοῦν οἱ περισσότεροι Ἕλληνες καὶ ποῖα ἦσαν τὰ κέντρα Ἑλληνισμοῦ εἰς τὴν ἀρχαιότητα ἐπὶ τῆς ἠπείρου; 13) Ποῖα εἶναι ἡ περισσότερον πολιτισμένη χώρα τῆς 'Αφρικῆς καὶ διατί; 14) Μὲ ποῖα κράτη τῆς 'Αφρικῆς ἔχομεν περισσότερας φιλικὰς καὶ ἐμπορικὰς σχέσεις;

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΟΙ ΠΙΝΑΚΕΣ

Π Ι Ν Α Κ Ε Α'

"Ἐκτασις καὶ πληθυσμὸς τῶν Κρατῶν τῆς 'Αφρικῆς

Κ ρ ἄ τ η

"Ἐκτασις εἰς τετρ. χιλμ. Πληθυσμὸς

Α' ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΑ ΚΡΑΤΗ

Αἴγυπτος	1,000,000	21,000,000
Αἰθιοπία ('Αβησσυνία)	1,000,000	10,500,000
Λιβερία	110,000	1,650,000
Νοτιοαφρικανικὴ Ἐνωσις	1,250,000	12,500,000
Λιβύη (Τριπολιτὶς — Κυρηναϊκὴ)	1,200,000	1,200,000

Β' ΑΠΟΙΚΙΑΚΑ ΚΡΑΤΗ

1. Γαλλικαὶ ἀποικίαι καὶ κτήσεις

Τόνις	160,000	3,200,000
'Αλγέριον	2,100,000	8,500,000
Μαρόκον	450,000	8,200,000
Γαλλικὴ Δυτικὴ 'Αφρικὴ (Μαυριτανία, Γαλλικὸν Σουδάν, Σενεγάλη, Γαλλικὴ Γουϊνέα, 'Ακτὴ Ἐλεφαντόδοντος, Δαχομέη, Γαλλικὴ Νιγηρία)	4,700,000	16,000,000

Κ ρ ά τ η

*Εκτασεις εις τετρ. χιλμ. Πληθυσμός

Γαλλική Ίσημερινή Ἀφρική (Περιοχὴ Τσάντ, Καμερούν, Οὐμπάγκι—Σάρι, Γκαμπόν, Μέσο Κογκό), Μαδαγασκάρη	3,000,000	7,500,000
Γαλλικὴ Σομαλία	20,000	50,000
2. Βρετανικαὶ (Ἀγγλικά) ἀποικίαι καὶ Κτήσεις		
Ἀγγλο — Αἰγυπτιακὸν Σουδάν	2,500,000	9,000,000
Βρετανικὴ Κένυα (Κένυα, Οὐγκάντα, Ταγκανίκα)	1,700,000	19,600,000
Βρετανικὴ Σομαλία	120,000	700,000
Βρετανικὴ Ροδεσία (Βόρειος, Νότιος)	1,400,000	3,700,000
Βρετανικὴ Δυτικὴ Ἀφρική (Νιγηρία, Χρυσὴ Ἀκτὴ, Σιέρα Λεόνε, Γαμβία)	1,300,000	32,000,000
Βρετανικὴ Νοτιοδυτικὴ Ἀφρική	820,000	3,200,000
Μπετσουαναλάντ	710,000	300,000
Διάφοροι ἄλλαι ἐκτάσεις καὶ νῆσοι	80,000	450,000
3. Πορτογαλικά ἀποικίαι καὶ κτήσεις		
Ἀγγόλα (Πορτογαλικὴ Δυτικὴ Ἀφρική)	1,250,000	4,500,000
Μοζαμβίκη (Πορτογαλικὴ Ἀνατολικὴ Ἀφρική)	750,000	6,100,000
Πορτογαλικὴ Γουϊνέα	40,000	400,000
Διάφοροι Πορτογαλικά νῆσοι	5,000	200,000
4. Βελγικά ἀποικίαι		
Βελγικὸν Κογκό	2,350,000	12,300,000
5. Ἰσπανικά ἀποικίαι		
Ἰσπανικὸν Μάρκον	50,000	1,150,000
Ρίο ντὲ Ὅρο	270,000	50,000
Διάφοροι μικρὰ ἀποικίαι καὶ νῆσοι	30,000	350,000
5. Ἰταλικά ἀποικίαι		
Ἰταλικὴ Σομαλία	500,000	1,000,000

Π Ι Ν Α Ξ Β'

Αἱ μεγαλύτεραι πόλεις τῆς Ἀφρικῆς

*Όνομα πόλεως	Πληθυσμός	Κράτος εἰς τὸ ὁποῖον ἀνήκει
Κάιρον	2.100.000	Αἴγυπτος
Ἀλεξάνδρεια	1.000.000	»
Γιοχάνεσμπουργκ	750.000	Νοτιοαφρικανικὴ Ἐνωσις
Καζαμπλάνκα	550.000	Γαλλικὸν Μάρκον
Κέηπτάουν (*Ἀκρωτήριον Καλῆς Ἐλπίδος)	450.000	Νοτιοαφρικανικὴ Ἐνωσις
Ντάρμπαν	370.000	»
Τόνις	350.000	Τόνις
Ἀλγέριον	300.000	Ἀλγέριον
Πραιτώρια	250.000	Νοτιοαφρικανικὴ Ἐνωσις
Ντακάρ	200.000	Γαλλικὴ Δυτικὴ Ἀφρική

Π Ι Ν Α Ξ Γ'

Τὰ ὑψηλότερα ὄρη τῆς Ἀφρικῆς Οἱ μεγαλύτεροι ποταμοὶ τῆς Ἀφρικῆς

Κιλιμάντζαρο	6.010 μ. ὕψος	Νεῖλος	6.500 χιλμ.
Κένυα	5.250 » »	Κόγκος	4.600 »
Ἀβησσυνιακὰ ὄρη	4.620 » »	Νίγηρ	4.160 »
Ἀτεροθ (Ταγκανίκα)	4.620 » »	Ζαμβέζης	2.650 »
Ἄτλας	4.550 » »	Οὐράγκης	2.100 »
Δράκεια ὄρη	3.700 » »	Σενεγάλης	1.700 »

Π Ι Ν Α Ξ Δ'

Π Ι Ν Α Ξ Δ'

Αἱ μεγαλύτεραι λίμναι τῆς Ἀφρικῆς

Βικτώρια	83.000 τετρ. χιλμ.
Ταγκανίκα	32.000 » »
Τσάντ	27.000 » »
Νιάσα	26.000 » »
Ροδόλφου	8.000 » »

Σημείωσις: Ἡ μόνη μεγάλη νῆσος τῆς Ἀφρικῆς εἶναι ἡ Μαδαγασκάρη (600.000 τετρ. χιλμ.).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'

ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ ΚΑΙ ΩΚΕΑΝΙΑ

["Εκτασις 8.500.000 τετρ. χιλμ. — Πληθυσμὸς 12.500.000 κάτοικοι]

Α' Γενική ἐπισκόπησις τῆς Αὐστραλίας

Ἡ *Αὐστραλία* εἶναι ἡ μικροτέρα εἰς μέγεθος καὶ πληθυσμὸν ἡπειρος τῆς Γῆς. Εὐρίσκεται πρὸς Ν. τῆς Ἀσίας, εἰς τὸ μέσον τοῦ Ἰνδικοῦ καὶ Εἰρηνικοῦ ὠκεανοῦ καὶ ὀλόκληρος εἰς τὸ Νότιον ἡμισφαίριον.

Μὲ τὸν ὄρον *Ὠκεανία* ἐννοοῦνται αἱ 10.000 περίπου νῆσοι, αἱ ὁποῖαι εὐρίσκονται διεσπαρμέναι. κυρίως πρὸς Α. τῆς Αὐστραλίας εἰς τὸν ἀπέραντον Εἰρηνικὸν ὠκεανόν.

Αἱ νῆσοι αὗται διαχωρίζονται εἰς τρεῖς μεγάλας περιοχάς : τὴν *Μελανησίαν*, τὴν *Μικρονησίαν* καὶ τὴν *Πολυνησίαν*. Αἱ μεγαλύτεραι τῶν νήσων αὐτῶν εἶναι, πρὸς Β. ἡ *Νέα Γουϊνέα*, πρὸς Ν. ἡ *Τασμανία* καὶ Ν.Α. ἡ *Νέα Ζηλανδία*.

Ἡ Αὐστραλία μὲ ὀλόκληρον τὸ πλῆθος τῶν ἀνωτέρω νήσων ἔχει ἑκτασίαν 8.500.000 περίπου τετρ. χιλμ. καὶ πληθυσμὸν 12.500.000 κατοίκους.

1. ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ

["Εκτασις 7.700.000 τετρ. χιλμ. — Πληθυσμὸς 8.200.000 κάτοικοι]

Εἰσαγωγή. Ἡ *Αὐστραλία* ἔγινεν ἀπολύτως γνωστὴ εἰς τὴν Εὐρώπην μόλις τὸν 18ον αἰῶνα. Ὁ πρῶτος, ποῦ τὴν ἀνεκάλυψε ἦτο ὁ Ὀλλανδὸς *Τάσμαν* τὸ 1642. Ἐκεῖνος ὅμως, ὁ ὁποῖος τὴν περιέγραψε καὶ αὐτὴν καὶ τὴν *Νέαν Ζηλανδίαν* ἦτο ὁ Ἄγγλος πλοίαρχος *Κook* τὸ 1768.

Εἰς τὰς ἀρχὰς οἱ Ἄγγλοι τὴν Αὐστραλίαν τὴν ἐχρησιμοποίησαν ὡς τόπον ἐξορίας τῶν ἐγκληματιῶν τῶν Ἀργότερον ὅμως, δταν παρετήρησαν τὴν ἐξαιρετικὴν ἀπόδοσιν τῆς *προβατοτροφίας*, ἤρχισαν νὰ πηγαίνουν πολλοὶ μετανάσται, οἱ ὁποῖοι κατ' ἀρχὰς ἤσχολήθησαν μὲ τὴν γεωργίαν καὶ κτηνοτροφίαν.

Ἡ μεγαλύτερα μετανάστευσις ἤρχισεν ἀπὸ τὸ 1851, δταν εὐρέθησαν τὰ πρῶτα κοιτάσματα χρυσοῦ. Ἡ χώρα ἀνεπτύχθη πολὺ γρήγορα καὶ θὰ εἶχε μεγαλύτερον πληθυσμὸν, ἐὰν ἡ Κυβέρνησις τῆς δὲν εἶχεν ἀπαγορεύσει τὴν μετανάστευσιν.

Φυσικὴ περιγραφή

Υδατογραφία. Ἡ Αὐστραλία παρουσιάζει ἐλαχίστους ἀσφαλεῖς λιμένας καὶ τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς εἶναι ἀλίμενον.

Οἱ μεγαλύτεροι κόλποι εἶναι : εἰς τὸ Βόρειον μέρος ὁ κόλπος τῆς

Καρπενταρίας και εις τὸ Νότιον ὁ κόλπος τοῦ **Σπένσερ**. Οἱ ὠραιότεροι φυσικοὶ λιμένες εἶναι : τοῦ **Σίδνεϋ**, τῆς **Μελβούρνης** καὶ τῆς **Ἀδελαΐδος**.

Εἰς τὰ Β.Α. ἐκτείνεται ἡ **θάλασσα τῶν κοραλλίων**, εἰς τὴν ὁποῖαν ὑπάρχει πλῆθος ὑφάλων, οἱ ὁποῖοι ὀνομάζονται **μέγας Κοραλλιογενῆς φραγμὸς** ἢ μεγάλη προστατευτικὴ ὑφαλος, μήκους 2 χιλ. χιλιόμετρων.

Γεωλογία. Γεωλογικῶς ἡ Αὐστραλία ἀποτελεῖ τμῆμα ὄχι τῆς Ἀσίας, ἀλλὰ τοῦ συμπλέγματος τῆς Ὠκεανίας, δηλαδὴ τῆς ἠπείρου Αὐστραλίας καὶ τῶν πρὸς Ἀνατολὰς καὶ Βορρᾶν χιλιάδων νήσων τοῦ Εἰρηικοῦ ὠκεανοῦ.

Ὅρη — Πεδιάδες — Ποταμοὶ — Λίμναι. Ἡ Αὐστραλία εἶναι ἓνα τεράστιον ὄροπέδιον περιτριγυρισμένον ἀπὸ στενὴν πεδινὴν λωρίδα. Ἡ μεγαλύτερα ὄροσειρὰ τῆς χώρας ἀρχίζει ἀπὸ τὸ Βόρειον τμῆμα, τὴν **Κοῦϊσλανδιαν**, καὶ κατέρχεται κατὰ μήκος τῆς Ἀνατολικῆς πλευρᾶς μέχρι τῆς πολιτείας **Βικτωρίας**. Ἐχει μέγιστον ὕψος 2.200 μ. καὶ καλεῖται **Ἀυστραλιανὰ Ἄλπεις**.

Τὰ ὄρη τὰ ὁποῖα εὐρίσκονται εἰς τὸ Κεντρικὸν καὶ Δυτικὸν τμῆμα τῆς εἶναι πολὺ χαμηλότερα.

Αἱ παράκτιοι ἀνατολικά καὶ νοτιοανατολικά πεδιάδες εἶναι εὐφωρόταται καὶ ἔχουν ἄφθονα ὕδατα, ἐνῶ αἱ κεντρικαὶ καὶ δυτικαὶ εἶναι ἄγνοιοι καὶ ἄνυδροι στέππαι, πραγματικά ἐρημοί.

Ἡ χώρα δὲν ἔχει μεγάλους ποταμοὺς, διότι τὸ ἔδαφος ἀπορροφᾷ κατὰ τὸ ροῦν τὰ ὕδατά των, κυρίως κατὰ τὰς μεγάλας ξηρασίας καὶ ἢ στερεοῦν ἐντελῶς ἢ φθάνουν εἰς τὴν θάλασσαν μὲ πολὺ ὀλίγα ὕδατα.

Ὁ σημαντικώτερος ποταμὸς τῆς Αὐστραλίας εἶναι ὁ **Μώρραϊ**, εἰς τὸν ὁποῖον ἐκχύνονται πολλοὶ παραπόταμοι, ἐκ τῶν ὁποῖων ὁ μεγαλύτερος λέγεται **Ντάβλιγκ**. Ἐχει τὰς πηγὰς του εἰς τὰς Αὐστραλιανὰς Ἄλπεις καὶ ἐκβάλλει εἰς τὸ νότιον τμῆμα τῆς χώρας, πλησίον τῆς πόλεως Ἀδελαΐδος.

Ἀξιόλογοι λίμναι δὲν ὑπάρχουν. Αἱ σημειούμεναι εἰς τοὺς χάρτας σχηματίζονται ἀπὸ μεγάλας λασπώδεις καθιζήσεις καὶ μεταβάλλονται εἰς λίμνας μόνον ὅταν βρέχη.

Κλίμα. Τὸ κλίμα τῆς Αὐστραλίας διαφέρει κατὰ περιοχάς. Εἰς τὸ Βόρειον τμῆμα, τὸ ὁποῖον εὐρίσκεται εἰς τὴν τροπικὴν ζώνην, τὸ κλίμα εἶναι θερμὸν μὲ πολλὰς βροχάς. Εἰς τὸ Ν. Α. εἶναι εὐκρατον, ὅμοιον σχεδὸν μὲ τῆς Μεσογείου, πολὺ ὑγιεινὸν καὶ αἱ βροχαὶ πίπτουν κυρίως τὸν χειμῶνα.

Γενικῶς αἱ περισσότεραι βροχαὶ πίπτουν εἰς τὴν Νοτιοανατολικὴν ζώνην. Εἰς τὴν Κεντρικὴν καὶ Δυτικὴν αἱ βροχαὶ εἶναι ἐλάχισται ἢ καθόλου, καὶ διὰ τοῦτο ἡ χώρα εἶναι ἐρημος καὶ ἀκατοίκητος.

Τὸ πλεόν θερμὸν καὶ ξηρὸν μέρος τῆς χώρας εἶναι τὸ Βορειοδυτικόν.

Φυτὰ καὶ ζῶα. Ἐὰν ἐξαιρέσῃ κανεὶς τὰς ἐρημικὰς περιοχὰς τῆς Αὐστραλίας, δηλαδὴ τὰς **Κεντρικὰς** καὶ **Δυτικὰς**, ὅπου δὲν ὑπάρχει βλά-

στης, παρά μερικά περιέργα άκανθώδη φυτά, όλόκληρος ή υπόλοιπος χώρα έχει πλούσιαν βλάστησιν και δάση από ποικίλα δένδρα.

Βεβαίως δέν υπάρχουν εις την Αυστραλίαν τά συνεχή πυκνά δάση της Εύρώπης, της 'Ασίας, ή της 'Αμερικής και εις ούδέν μέρος παρουσιάζει την μορφήν «ζούγκλας» της 'Αφρικής. Εις τά δάση της Αυστραλίας, κυρίως της Β.Α. ζώνης, τά δένδρα είναι άραιά και κάτω από αυτά υπάρχει πάντοτε χλόη μεγάλη και ποικίλη.

Εις τά δάση της Αυστραλίας έκτός των κωνοφόρων δένδρων τó κυριαρχούν χαρακτηριστικόν δένδρον τοϋ Αυστραλιανοϋ τοπίου είναι ο *εϋκάλυπτος*. Τετρακόσια είδη εϋκαλύπτων υπάρχουν, εις πολλά των όποιων τó ύψος υπερβαίνει τά 100 μέτρα.

'Υπάρχει έπίσης μεγάλη ποικιλία *άκανιών* (250 είδη) και χιλιάδες ειδών δένδρων - νάνων, πού μόνον εις την Αυστραλίαν συναντώνται.

Εις τās μεγάλας έκτάσεις των πεδιάδων φύονται πλέον των 300 ειδών χόρτων καταλλήλων διά βοσκάς. Όπως τά φυτά, τοιουτοτρόπως και τά ζώα, πού ζοϋν εις την Αυστραλίαν είναι πολλών και ποικίλων ειδών. Βεβαίως εις αυτήν δέν άπαντώνται τά μεγάλα άγρια ζώα της 'Ασίας και 'Αφρικής.

Έκτός ενός είδους λυκοσκύλου και μερικών τρωκτικών, τά άλλα όλα άνήκουν εις τά *μαρσιποφόρα* και τά μη έξελιχθέντα άκόμη ζώα, τά όποια είναι σχεδόν όλα φυτοφάγα.

Έκ των μαρσιποφόρων τά μεγαλύτερα (μέχρι 70 όκάδων) και χαρακτηριστικώτερα είναι τά *Καγκουρώ* και έκ των μη έξελιχθέντων ο *όρνιθόρυγος*, ο όποιος γεννᾷ ψά και κατόπιν θηλάζει τά μικρά του.

Τό σπουδαιότερον δέ είναι ότι τó ζώον αυτό δέν έχει θηλήν και τó γάλα του βγαίνει άπλωδς από τούς πόρους τοϋ σώματός του.

Τά πτηνά της Αυστραλίας είναι πολλών ειδών και ώραιότατα. Μερικά δέ έκ τούτων δέν συναντώνται εις τās άλλας ήπειρους της Γης. 'Ακόμη υπάρχουν πληθος μικρών δηλητηριωδών όφρων.

Γενικώς πολλά έκ των ζώων και των φυτών της Αυστραλίας παρουσιάζουν μεγάλο ενδιαφέρον, έπειδή συναντώνται μόνον εκεί και εις κανένα άλλο μέρος της γης και μάλιστα πολλά είδη όχι έξελιγμένα.

Όλα αυτά άποδεικνύουν ότι ή Αυστραλία έχωρίσθη εις παλαιότητα την έποχήν και οι έπιστήμονες πιστεύουν ότι τά ζώα της δέν έξελιχθησαν, διότι τó κλίμα είναι θαυμάσιον και ή τροφή άφθονοτάτη.

Τό γενικόν χαρακτηριστικόν της χώρας είναι *ότι έχει τās δλιγωτέρας ποικιλίας ζώων και φυτών έξ όλων των άλλων ήπειρων της Γης.*

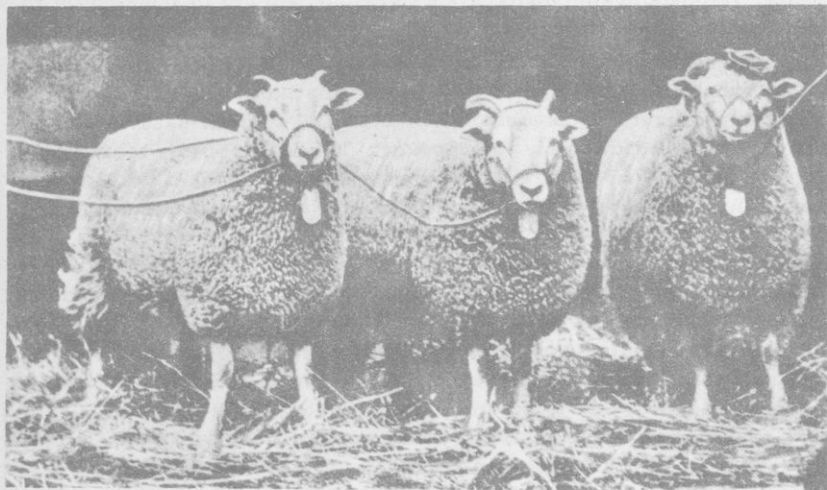
Οικονομική περιγραφή

Γεωργία — Κτηνοτροφία — Όρνιθός πλούτος. 'Η Αυστραλία, χώρα άλλοτε σχεδόν άγροτική και κτηνοτροφική, τά τελευταία έτη προσπαθεί νά γίνη και βιομηχανική. Σήμερον κατά τās τελευταίας στατιστικής οι

έργαται τῆς βιομηχανίας εἶναι περισσότεροι τῶν ὄσων ἐργάζονται εἰς τὰ ἀγροκτήματα.

Καί ὅμως ἡ οἰκονομία τῆς χώρας ἐξακολουθεῖ νὰ στηρίζεται εἰς τὰ γεωργικά καί κτηνοτροφικά προϊόντα. Τό κύριον χαρακτηριστικόν προϊόν τῆς χώρας εἶναι τὸ *ἔριον* καί εἰς αὐτό κατὰ πρῶτον λόγον στηρίζεται ὁ πλοῦτός της.

Τὸ 1800 ἡ Αὐστραλία εἶχε 6.000 πρόβατα, τὸ 1850 εἶχε 16.000.000 καί τὸ 1950 110.000.000, δηλ. τὸ 1/6 τοῦ συνολικοῦ παγκοσμίου ἀριθμοῦ προβάτων, καί μὲ παραγωγήν ἔριου τὸ 1/4 τῆς παγκοσμίου (εἰκ. 39).

Εἰκ. 39. Ἐκλεκτὴ ποικιλία προβάτων τῆς Αὐστραλίας.

Τὰ περίφημα καί σωματώδη αὐτὰ πρόβατα τῆς Αὐστραλίας εἶναι συνδυασμὸς ράτσας Ἰνδικῶν, ἱρλανδικῶν καί ἰσπανικῶν μερινός. Τὰ κουρεύουν δις τοῦ ἔτους καί τὸ κάθε ἓνα δίδει 3 — 4 ὀκάδας ἔριου *ἀρίστης ποιότητος*. Τὰ 60 % τῶν ἐξαγωγῶν τῆς Αὐστραλίας καλύπτει τὸ ἔριον καί ὁ κυριώτερος πελάτης της εἶναι ἡ Ἀγγλικὴ ἀγορά.

Μετά τὸ *ἔριον*, τὸ δεύτερον κύριον προϊόν εἶναι ὁ *σίτος* καί τρίτον εἶναι τὸ *σακχαροκάλαμον*. Τὰ δύο τελευταῖα καλύπτουν τὰ 20 % τῶν ἐξαγωγῶν της. Δευτερεύοντα προϊόντα εἶναι ὁ *ὄλιος*, αἱ *σταφίδες* καί τὰ *φροῦτα*. Ἐκ τῶν κτηνοτροφικῶν δὲ εἰδῶν, τὸ *βοῦτυρον*, τὸ *τυρὶ* καί τὰ *κατεψυγμένα κρέατα*.

Ἐκ τῶν ἄλλων ζῶων τρέφει θαυμάσια ἄλογα, βόδια καί χοίρους.

Ὁ *ὄρνκιός* της πλοῦτος εἶναι μεγάλος, καί κατὰ σειρὰν ἐρχονται ὁ *γαϊάνθραξ*, ὁ *χρυσός*, ὁ *ἄργυρος*, διάφορα ἄλλα μεταλλεύματα, ἀκόμη καί *οὐράνιον*, ἀλλὰ τὸ περιεργον εἶναι ὅτι δὲν ὑπάρχει πουθενὰ *πετρέλαιον*.

Βιομηχανία — Έμπόριον. Παρ' ἄλλην τὴν ἔλλειψιν πετρελαίου, χάρις εἰς ἀνακαλυφθέντα μεγάλα κοιτάσματα γαιάνθρακος (7 ἑκατομ. τόννοι τὸ ἔτος), ἡ βιομηχανία τῆς χώρας προοδεύει συνεχῶς. Κατασκευάζει μηχανὰς ἐσωτερικῆς καύσεως, αὐτοκίνητα, ἀκὸμη καὶ ἀεροπλάνα καὶ ἀτμόπλοια.

Τὰ αὐστραλιανὰ ὑφάσματα καὶ τὰ ἠλεκτρικὰ εἶδη εἶναι ἐξαιρετικῆς ποιότητος. Τὸ ἔμπόριον τῆς Αὐστραλίας γίνεται κατὰ πρῶτον λόγον μὲ τὴν Ἀγγλίαν καὶ τὰς ἄλλας χώρας τῆς Βρεττανικῆς Κοινοπολιτείας καὶ ἔπειτα μὲ τὴν Ἀμερικὴν καὶ ἄλλας χώρας.

Συγκοινωνία. Τὸ ὁδικὸν δίκτυον καὶ περισσότερον τὸ σιδηροδρομικὸν εἶναι πολὺ ἀνεπτυγμένον. Δύναται κανεῖς φεύγων ἀπὸ τὸ βορειοανατολικὸν λιμένα τοῦ *Τόουνσβιλ* νὰ διασχίσῃ ὀλόκληρον τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν καὶ νὰ φθάσῃ εἰς τὴν *Μελβούρνην*. Ἀπὸ ἐκεῖ δὲ ἢ νὰ φθάσῃ εἰς τὸ *Πέρθ* εἰς τὴν δυτικὴν ἀκτὴν τῆς ἡπείρου, ἢ νὰ διασχίσῃ ἀπὸ Ν. πρὸς Β. τὴν ἐρημικὴν κεντρικὴν ἕκτασιν καὶ νὰ φθάσῃ εἰς τὴν βόρειον ἀκτὴν εἰς τὸ *Πόρτ - Ντάρβιν*.

Καὶ ἡ ἀεροπορικὴ συγκοινωνία εἶναι πολὺ ἀνεπτυγμένη. Πυκνὸν ἀεροπορικὸν δίκτυον ἐξυπηρετεῖ καὶ τὰς πλέον ἀπομεμακρυσμένας πόλεις. Μὲ τὸ ἐξωτερικὸν δὲ αἱ ἀεροπορικαὶ γραμμαὶ εἶναι συχναὶ πρὸς ὅλα τὰ σημεῖα τοῦ ὀρίζοντος.

Πολιτικὴ περιγραφή

Ἡ Αὐστραλία εἶναι μία θαυμασίᾳ χώρα, μὲ ἀτελείωτον πλοῦτον ζωϊκόν, φυτικόν καὶ ὀρυκτόν, καὶ ὅμως, τόσο ἀραιοκατοικημένη μὲ τόσο ὀλίγον πληθυσμόν (8.200.000 κάτ.) μαζί μὲ τὴν νῆσον Τασμανίαν.

Οἱ ἰθαγενεῖς κάτοικοι τῆς χώρας ἦσαν περίπου 400.000 ὅταν ἦλθον οἱ πρῶτοι ἄποικοι πρὸ 150 ἐτῶν περίπου. Σήμερον ὑπολογίζεται ὅτι δὲν ὑπερβαίνουν τὰς 60 — 70 χιλιάδας καὶ ζοῦν, εἰς τὴν βορειοδυτικὴν ζώνην εἰς ἀγρίαν κατάστασιν, βίον νομαδικόν. Δὲν δύναται νὰ ἐκπολιτισθοῦν καὶ διαρκῶς ὀλιγοστεύουν.

Ὁ ὑπόλοιπος πληθυσμὸς εἶναι κατὰ 90 %, Ἀγγλικῆς καταγωγῆς καὶ ἔχει ὡς ἐπίσημον γλῶσσαν τὴν Ἀγγλικήν. Ὅλοι οἱ κάτοικοι εἶναι χριστιανοὶ (68 % Διαμαρτυρόμενοι καὶ 22 % Καθολικοί).

Οἱ Αὐστραλοὶ εἶναι λαὸς ρωμαλέος, εὐφύης, ὑγιέστατος καὶ ἀγαπᾷ ἐξαιρετικὰ τὰ σπὸρ καὶ τὰς ἵπποδρομίας. Τοῦτο ὀφείλεται κυρίως εἰς πολλοὺς παράγοντας, ἀλλὰ περισσότερον εἰς τὴν ξενοιασίαν καὶ τὴν τελείαν διατροφήν των κατὰ τὴν παιδικὴν ἡλικίαν.

Ἡ ζωὴ εἰς τὴν Αὐστραλίαν εἶναι εὐκόλος, καὶ ὁ Αὐστραλὸς τρέφεται καλύτερα ἀπὸ ὅλα τὰ ἀνθρώπινα ὄντα εἰς τὸν κόσμον, διότι ἡ τροφή εἶναι ἄφθονος καὶ εὐθηνή.

Οἱ ἐργάται ἀμειβονται περισσότερον ἀπ' ὅλους τοὺς συναδέλφους των εἰς τὸν κόσμον, ἐνῶ ἴσως προσφέρουν τὴν ὀλιγωτέραν ἐργασίαν.

Πολίτευμα. "Εως τὸ 1900 ἡ Αὐστραλία ἀπετελεῖτο ἀπὸ 6 ἀνεξαρτήτους Πολιτείας. Τὴν 1 Ἰανουαρίου 1901 ὅλαι αἱ Πολιτεῖαι ἠνώθησαν καὶ ἀπετέλεσαν τὴν Συμπολιτείαν τῆς Αὐστραλίας.

Ἡ χώρα ἔχει **Δημοκρατικὸν πολίτευμα** καὶ ἀποτελεῖ μέλος τῆς Βρετανικῆς Κοινοπολιτείας. Πρωτεύουσα τῆς χώρας εἶναι ἡ **Καμπέρα** (20.000 κάτ.), κτισμένη εἰς οὐδετέραν περιοχὴν, εἰς τὴν ὁποίαν διαμένει ἡ Κυβέρνησις μόνον καὶ αἱ Κρατικαὶ Ὑπηρεσίαι.

Αἱ Πολιτεῖαι αἱ ὁποῖαι ἀπετέλεσαν τὴν Συμπολιτείαν τῆς Αὐστραλίας εἶναι αἱ ἑξῆς :

1) Ἡ **Κουϊσλανδία**, ἡ μεγαλύτερα εἰς ἕκτασιν ὄλων, εἰς τὸ Β.Α. τμήμα μὲ πρωτ. τὸ **Μπρισμπαίην** (400.000 κάτ.), τὸ μεγαλύτερον γεωργικὸν κέντρον τῆς χώρας.

2) Ἡ **Νέα Νότιος Οὐάλλια**, μὲ πρωτ. τὸ **Σίδνεϋ** (1.500.000 κάτ.), ἡ μεγαλύτερα πόλις καὶ τὸ μεγαλύτερον ἐμπορικὸν καὶ βιομηχανικὸν κέντρον τῆς χώρας. Ἡ πόλις εἶναι κτισμένη εἰς ὠραιότατον καὶ ἀσφαλέςτατον λιμένα, πραγματικὸν κομψοτέχνημα τῆς φύσεως, ἡ δόξα τῆς Αὐστραλιανῆς ἡπείρου. Πολλοὶ τὴν θεωροῦν ὡς ἓνα τῶν ὠραιότερων λιμένων τοῦ κόσμου, ὡς εἶναι τὸ Χόγκ - Κόγκ, ἡ Μανίλα, τὸ Ρίο Ἰανέιρον καὶ ὁ Ἅγιος Φραγκίσκος τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς.

Μεγαλοπρεπεστάτη εἶναι ἡ σιδηρᾶ γέφυρα, ἡ ὁποία ἐνώνει τὰς δύο ἀντικρυνὰς ἀκτὰς τοῦ λιμένος, τῆς ὁποίας **τὸ τόξον εἶναι 500 μέτρα, τὸ μεγαλύτερον τοῦ κόσμου** (εἰκ. 41).

Εἰκ. 40. Ἡ γέφυρα τοῦ λιμένος τοῦ Σίδνεϋ.

- 3) Ἡ *Βικτωρία* με πρωτ. τὴν *Μελβούρνην* (1.200.000 κάτ.), ἡ ὁποία χαρακτηρίζεται ὡς τὸ πνευματικὸν κέντρον τῆς χώρας.
4) Ἡ *Νότιος Αὐστραλία*, με πρωτ. τὴν *Ἀδελαΐδα* (380.000 κάτοικοι).
5) Ἡ *Δυτικὴ Αὐστραλία*, με πρωτ. τὴν *Πέρθ*, (270.000 κάτοικοι).
Καὶ 6) ἡ νῆσος *Τασμανία*, με πρωτ. τὴν *Χομπάρτ*.

Ἀνάγνωσμα :

Ο ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ

Ὁ τελευταῖος πόλεμος ἔδωσε τὴν εὐκαιρία ν' ἀνεβῆ στὴν ὑπόληψιν τοῦ Αὐστραλιανοῦ λαοῦ τὸ Ἑλληνικὸ ὄνομα. Οἱ νίκες τῶν Ἑλλήνων, ἡ συνεργασία τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων τῆς Αὐστραλίας μετὰ τῶν Ἑλληνικῶν στὴν ἠπειρωτικὴ Ἑλλάδα, στὴν Κρήτην καὶ τὴν Μέσην Ἀνατολήν καί, ἀκόμη ἡ θερμὴ φιλοξενία, πού ἔδειξαν οἱ Ἕλληνες στὸς Αὐστραλοὺς στρατιῶτες καὶ ἀξιωματικούς, πού ἀπόμειναν στὴν Ἑλλάδα κατὰ τὰ χρόνια τῆς κατοχῆς, δημιούργησαν στενοὺς δεσμοὺς φιλίας καὶ ἀλληλοεκτιμήσεως μετὰ τῶν δύο λαῶν.

Ὁ Ἕλληνας στὴν Αὐστραλία συναντᾷ παντοῦ φιλικὸ περιβάλλον καὶ θερμὴν ἀγάπην καὶ ὑποστήριξιν.

Πρὸ τοῦ πολέμου οἱ Ἕλληνες τῆς Αὐστραλίας ἦσαν περίπου 35.000, καὶ ἦσαν σχεδὸν ἐγκατεστημένοι ὅλοι στὶς μεγάλες πόλεις.

Σήμερα, με τὴν μετανάστευσιν πού ἄρχισε νὰ ἐπιτρέπεται, ὁ ἀριθμὸς των ἴσως νὰ ὑπερβαίῃ τις 50.000.

Οἱ Ἕλληνες στὴν Αὐστραλίαν ἔχουν εὐδοκίμησιν σὲ ὅλους τοὺς κλάδους καὶ πολλοὶ ἔχουν διακριθῆ, σὲ σημεῖο πού πραγματικὰ τιμοῦν τὸ Ἑλληνικὸν ὄνομα.

Στὸ Σίδνεϋ ἡ Ἑλληνικὴ Κοινότητα ἔχει δύο ἐκκλησίας καὶ συντηρεῖ σχολεῖα, στὰ ὁποῖα φοιτοῦν τὰ Ἑλληνόπουλα. Ἡ θρησκεία, ἡ γλῶσσα καὶ τὰ Ἑλληνικὰ ἔθιμα διατηροῦν τὸ Ἑλληνικὸ αἶσθημα καὶ ὅλη ἡ προσπάθεια τῶν Ἑλλήνων πατριωτῶν εἶναι νὰ κληρονομήσουν στὰ παιδιά τους, πού ἐγεννήθησαν ἐκεῖ, τὴν Ἑλληνικὴν ἰδέαν καὶ τὴν ἀγάπην πρὸς τὴν μακρυνὴν τους πατρίδα.

Με μεγάλη λαμπρότητα εορτάζονται οἱ θρησκευτικὲς καὶ ἔθνικες εορτὲς καὶ με κάθε τρόπο κατορθώνουν νὰ διατηροῦν τις Ἑλληνικὲς καὶ οἰκογενειακὲς παραδόσεις. Ἐνας ἄλλος ἐνωτικὸς κρίκος τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Αὐστραλίας εἶναι ὁ Ἑλληνικὸς τύπος. Ἐκδίδονται στὸ Σίδνεϋ δύο Ἑλληνικὲς ἐφημερίδες καὶ κυκλοφοροῦν σὲ ὅλη τὴν Αὐστραλίαν, ὅπου ὑπάρχουν Ἕλληνες.

(Γ. Κ. Μ.)

Ἀνάγνωσμα :

ΟΙ ΜΕΓΑΛΟΙ ΘΑΛΑΣΣΟΠΟΡΟΙ : ΜΑΓΕΛΛΑΝΟΣ ΚΑΙ ΤΖΕ-ΙΜΣ ΚΟΥΚ

Ἀφοῦ ἐξετάσαμε πᾶν τὴν Αὐστραλίαν καὶ τὰ νησιά τοῦ Εἰρηρικοῦ ὠκεανοῦ, θεωροῦμε σκόπιμο ν' ἀναφέρωμε με συντομίαν καὶ τὰ κατορθώματα τῶν δύο μεγαλυτέρων θαλασσοπόρων καὶ ἐξερευνητῶν τοῦ Εἰρηρικοῦ, πού ὀνομάζονται καὶ *Μέγας*, γιατί εἶναι ὁ μεγαλύτερος τῶν ὠκεανῶν.

Ἄπ' ὅλους τοὺς θαλασσοπόρους, παλιούς καὶ νεωτέρους ὁ Πορτογάλος **Μαγελλάνος** (1480 — 1522) θεωρεῖται ὁ πλεόν γενναῖος καὶ ἀτρόμητος. **Εἶναι ὁ ἀνθρώπος, πρῶτος ἐπεχείρησε καὶ ἔκαμε τὸν γύρο τῆς Γῆς.**

Ἡ ἐξερεύνησι τοῦ Εἰρηνικοῦ ὠκεανοῦ ἄρχισε ἀπὸ τὸ Μαγελλάνο στὶς 20 Σ)βρίου 1519, ὅταν ὁ βασιλεὺς τῆς Ἰσπανίας τὸν ἔστειλε νὰ ἐξερευνήσῃ τὴν ἀγνωστη περιοχὴ τοῦ Εἰρηνικοῦ ὠκεανοῦ. Καὶ αὐτὸ ἔγινε, ὕστερα ἀπὸ τὸ ἐξῆς γεγενός: Ὅταν ἀνεκαλύφθηκε ἡ **Ἀμερική**, ὁ **Νέος Κόσμος**, ὅπως τὸν ὠνόμασαν τότε, καὶ ἐνῶ ὁ **Κολόμβος** ἐνόμιζε ὅτι ἔφθασε στὶς Ἀνατολικὰς Ἰνδίες, ἕνας ἄλλος Ἰσπανὸς θαλασσοπόρος, ὁ **Μπαλμπόα**, ἔφθασε στὸ στενὸ τοῦ **Παναμᾶ** καὶ ἀφοῦ διῆλθε τὴ χώρα πρὸς Δ. ἀντίκρουσε γιὰ πρώτη φορὰ τὸν Εἰρηνικὸν ὠκεανὸ στὶς 29 Σ)βρίου 1513.

Ἀπὸ τότε δημιουργήθηκε ἕνα πρόβλημα: Μήπως αὐτὴ ἡ θάλασσα χωρίζει τὴν **Ἄνα Γῆν** ἀπὸ τὴν Ἀσίαν; Καὶ ἂν ναί, τότε ποῦ ὑπάρχει τὸ πέρασμα πρὸς Ἀνατολήν; Πρέπει νὰ εὑρεθῇ. Καὶ ὅταν εὑρεθῇ καὶ φθάσῃ κανεὶς στὶς Ἰνδίες πλεόντας πρὸς δυσμάς, τότε ἀποδεικνύεται ὅτι ὁ πλανήτης μας εἶναι σφαιρικός. Καὶ ἐπομένως ἂν ξεκινήσῃ ἀπὸ ἕνα σημεῖο τῆς Γῆς καὶ κατευθυνθῆς ἐμπρός, πάντα πρὸς τὴν ἴδια διεύθυνσι, θὰ ἐπιστρέψῃς κάποτε στὸ μέρος ἀπ' ὅπου ξεκίνησες. Ὁ Γῦρος τῆς Γῆς! Τί ἐξάίσιο ὄνειρο...

Τὴ λύσι αὐτοῦ τοῦ προβλήματος ἔκαμε σκοπὸ τῆς ζωῆς του ὁ Μαγελλάνος καὶ τελικῶς ἐπέτυχε.

Ξεκίνησε, ὅπως εἶπαμε, στὶς 20 Σ)βρίου τοῦ 1519 ἀπὸ τὴν Ἰσπανία καὶ στὶς 28 Ν)βρίου 1520 ἔπειτα ἀπὸ ἕνα ἔτος καὶ 67 ἡμέρας, γεμάτες κινδύνους, ἔφθασε στὸ στενὸ, μεταξὺ τοῦ νοτιωτέρου ἄκρου τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς καὶ τῆς νήσου **Γῆ τοῦ Πυρός**, καὶ προχώρησε στὸν ἀγνωστὸ ὠκεανὸ. Τὴ θάλασσα αὐτὴ τὴν ὠνόμασε ὁ ἴδιος **Εἰρηνικὸ Ὠκεανὸ**, γιὰτὶ δὲν ἦταν τόσο τρικυμιώδης, ὅσο ὁ Ἀτλαντικὸς ὠκεανός.

Τὸ στενὸν ποῦ ἔχει μῆκος 583 χιλμ. καὶ πλάτος 20 - 30 χιλμ. φέρει ἀπὸ τότε τὸ ὄνομά του, **Πορθμὸς τοῦ Μαγελλάνου.**

Ὁ Μαγελλάνος συνεχίζοντας τὸ ταξίδι του στὸ νέο ὠκεανὸ, εἶχε τὴν ἀτυχία νὰ περάσῃ ἀνάμεσα ἀπὸ τόσα συγκροτήματα νησιῶν, χωρὶς νὰ μπορέσῃ νὰ τὰ ἴδῃ καί, ἔπειτα ἀπὸ ἄλλες 100 ἡμέρες ταξιδίου ἔφθασε στὸ νησὶ **Γκουάμ** τῆς Μικρονησίας.

Μετὰ 10 ἡμέρας ἔφθασε στὶς Φιλιππίνες νήσους, ὅπου ὁ ἴδιος ἐφρονεῦθη ἀπὸ τοὺς ἰθαγενεῖς.

Μερικοὶ ἀπὸ τὸ πλήρωμά του πλεόντες πρὸς Δ. πέρασαν τὸν Ἰνδικὸν ὠκεανὸ καὶ διὰ τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς καλῆς Ἑλπίδος, ἔφθασαν πάλιν εἰς τὴν Ἰσπανία, ἔπειτα ἀπὸ τρία ἔτη, στὶς 6 Σ)βρίου 1522.

Τὸ ταξίδι τοῦ Μαγελλάνου εἶχε τεραστία σημασία γιὰ τὴν Παγκόσμιον Γεωγραφίαν. Ἀποδείχθηκε ἡ σφαιρικότης τῆς Γῆς. Ἀποκτήθηκαν θεμελιώδεις γνώσεις γιὰ τὴν ἔκτασι τοῦ πλανήτου μας καὶ γιὰ τὴν ἀναλογία τῆς ξηρᾶς καὶ τῆς θάλασσας. Ἐγίνε ὀρθὴ τοποθέτησι εἰς τὴν ὑδρογείω σφαῖρα τῆς **Νέας ἠπείρου**, τὴν ὁποίαν ἀνεκάλυψε ὁ Κολόμβος.

Καὶ τέλος ὁ Μαγελλάνος ἐχάρισε στὸν κόσμον κατὶ τὸ ἐντελῶς νέο, τὸ ἀσύγ-

κριτα σημαντικό, κι' εφώτισε μπροστά στα έκπληκτα μάτια τῶν ἀνθρώπων, σὲ ὄλη του τὴν ἔκτασι, ἕναν πλανήτην δλόκληρο, τὸν πλανήτη αὐτόν, ἐπάνω στὸν ὁποῖο κυλᾶ ἡ ζωή μας.

Ὁ δεύτερος τῶν μεγάλων θαλασσοπόρων εἰς τὸν ὁποῖον, δόθηκε ὁ τίτλος τοῦ «*μεγάλου ἐξερευνητοῦ τοῦ Εἰρηνικοῦ*» εἶναι ὁ Ἄγγλος θαλασσοπόρος *Τζέϊμς Κούκ* (1728 — 1779).

Στὰ τρία μεγάλα ταξίδια πού ἔκαμε ἀπὸ τὸ 1768 — 1779 στὶς θάλασσες τοῦ Νότου καὶ τοῦ Εἰρηνικοῦ ὠκεανοῦ, ἀνακάλυψε «τὰς νήσους τῆς *Ἐταιρείας*», ἐξερεύνησε τὶς περιοχὰς γύρω ἀπὸ τὴ *Νέα Ζηλανδία* καθὼς καὶ τὶς ἀνατολικὰς ἀκτὲς τῆς Αὐστραλίας. Ἀκόμη ἀνακάλυψε τὴ *Νέα Καληδονία* καὶ ἀργότερα «τὰς νήσους *Χαβάϊ*». Ὅμως καὶ αὐτὸς εἶχε τὴ τύχη τοῦ μεγάλου προδρόμου τοῦ Μαγγελλάνου, διότι ἐφρονεῦθη ἀπὸ ἰθαγενεῖς τῶν νήσων Χαβάϊ στὶς 14 Φεβρουαρίου 1779.

Τὸ ἔργο τοῦ μεγάλου θαλασσοπόρου *Κούκ* θεωρεῖται ἀπὸ τὰ μεγαλύτερα στὴν ἱστορία τῶν Γεωγραφικῶν ἐξερευνήσεων τοῦ Εἰρηνικοῦ ὠκεανοῦ.

Τὴν Αὐστραλία, καθὼς καὶ τὴν Νέα Ζηλανδία τὴν εἶχε πρῶτος ἀνακαλύψει ὁ Ὁλλανδὸς θαλασσοπόρος *Τάσμαν* στὰ 1642. Ἐκεῖνος ὅμως πού τὴν ἐγνώρισε στὴν ἀνθρωπότητα ἦταν ὁ *Τζέϊμς Κούκ*. (Γ. Κ. Μ.)

2. ΝΗΣΟΙ ΤΟΥ ΕΙΡΗΝΙΚΟΥ ΩΚΕΑΝΟΥ (ΜΕΛΑΝΗΣΙΑ — ΜΙΚΡΟΝΗΣΙΑ — ΠΟΛΥΝΗΣΙΑ)

Γεωγραφικῶς, αἱ νῆσοι τοῦ Εἰρηνικοῦ ὠκεανοῦ χωρίζονται εἰς τρεῖς μεγάλας περιοχὰς, τὴν *Μελανησίαν*, τὴν *Μικρονησίαν* καὶ τὴν *Πολυνησίαν*.

α) ΜΕΛΑΝΗΣΙΑ (Νέα Γουϊνέα)

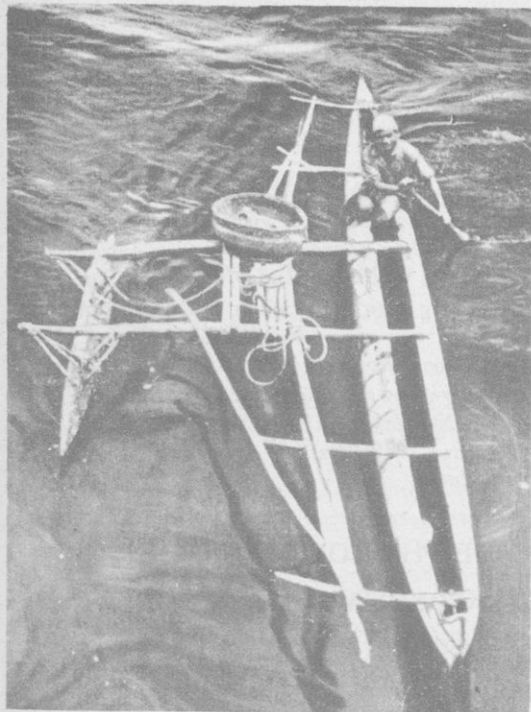
Ἡ *Μελανησία* εὑρίσκεται εἰς τὸ Νοτιοδυτικὸν τμήμα τοῦ Εἰρηνικοῦ ὠκεανοῦ (Βορειοανατολικῶς τῆς Αὐστραλίας) καὶ αἱ κυριώτεραι νῆσοί της εἶναι ἡ *Νέα Γουϊνέα*, τὸ Ἀρχιπέλαγος *Μπίσμαρκ*, αἱ νῆσοι *Σολομώντος*, αἱ *Νέες Ἐβρίδες* καὶ ἡ *Νέα Καληδονία*.

Οἱ ἰθαγενεῖς κάτοικοι τῶν νήσων εἶναι μαῦροι (ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα Μελανησία) καὶ ἔχουν πολλὰς ὁμοιότητας μὲ τοὺς Νέγρους καὶ τοὺς Μογγόλους. Ἡ ἐπικρατεστέρα φυλὴ τῶν εἶναι τῶν *Παπούα*.

Ὅλαι αἱ νῆσοι ἔχουν τὴν ἴδιαν γεωλογικὴν κατασκευὴν, τὸ ἴδιον κλίμα καὶ ἴδια ζῶα καὶ φυτὰ. Διὰ τοῦτο θὰ ἐξετάσωμεν μόνον τὴν *Νέαν Γουϊνέαν*, ἡ ὁποία εἶναι ἡ μεγαλύτερα δλων καὶ ἡ δευτέρα εἰς ἔκτασιν νήσος τῆς ὑδρογείου, μετὰ τὴν Γροιλανδίαν. Εἶναι ἕξ φορὰς μεγαλύτερα τῆς Ἑλλάδος.

Ἡ νῆσος καλύπτεται ὑπὸ ὑψηλῶν ὄροσειρῶν, ὕψους τριῶν ἕως τεσσαρῶν χιλιάδων μέτρων, πολλαὶ τῶν ὁποίων ὑψώνονται ἀποτόμως ἀπὸ τὰς ἀκτὰς. Τεράστια δάση (ζουγκλες) σκεπάζουν δλόκληρον τὴν νῆσον.

Τὰ φυτὰ καὶ τὰ δένδρα εἶναι γιγαντιαῖα καὶ τὰ ζῶα ποικίλα καὶ

Εικ. 41. Διπλή «πιρόγα» εις Μελανησίαν

καί ἡ χαρτογράφησις τῆς ἔγινε διὰ ἀεροφωτογραφιῶν.

Οἱ Ἰθαγενεῖς τῆς νήσου εἶναι εἰς ἀγρίαν κατάστασιν καί ὁ τρόπος τῆς ζωῆς των τελείως πρωτόγονος. Πολλοὶ ἐκ τῶν φυλῶν τῆς εἶναι ἀκόμη ἀνθρωποφάγοι.

Τὸ ἔδαφος τῆς νήσου εἶναι εὐφορον καί εὐδοκιμοῦν εἰς αὐτὸ ὁ *κοκκοφοῖνιξ*, ὁ *καπνός*, τὸ *σακχαροκάλαμον* κ. ἄ. Ἡ καλλιέργειά των ὁμως εἶναι δύσκολος, λόγῳ τοῦ ἀνθυγιεινοτάτου κλίματος. Ἡ νήσος ἀνήκει κατὰ τὸ ἥμισυ εἰς τὴν Ἀγγλίαν καί κατὰ τὸ ἄλλο ἥμισυ εἰς τὴν Ὀλλανδίαν.

β) ΜΙΚΡΟΝΗΣΙΑ — ΠΟΛΥΝΗΣΙΑ

Μὲ τὸ ὄνομα *Μικρονησία* καί *Πολυνησία* ὀνομάζονται χιλιάδες μικραὶ νῆσοι διεσκορπισμέναι εἰς τὸν Εἰρηρικὸν Ὠκεανόν, βορειοανατολικῶς καί ἀνατολικῶς τῆς Αὐστραλίας καί τῆς Νέας Γουϊνέας. Ἐκ τῶν νήσων τῆς *Μικρονησίας* ἀναφέρομεν τὰς νήσους *Μαριάνας*, *Μάρσαλ* καί *Καρολίνας*. καί ἐκ τῶν νήσων τῆς *Πολυνησίας* τὰς νήσους *Χαβάϊ*, *Σαμόα*,

ὅμοια μὲ τῆς Αὐστραλίας, μετὰ τῆς ὁποίας ἡ νήσος ἦτο ἄλλοτε ἠνωμένη. Ἐκτὸς τῶν γνωστῶν πτηνῶν πολλὰ εἶδη συναντῶνται μόνον εἰς τὴν Νέαν Γουϊνέαν καί τὰς πλησίον νήσους καί ὀνομάζονται *παραδείσια πουλιὰ* διὰ τὸ ὑπέροχον καί πολύχρωμον πτέρωμά των.

Τὰ πεδινὰ μέρη εἶναι ἐλώδεις ἐκτάσεις, πλήρεις πυκνοτάτης βλαστήσεως.

Τὸ *κλίμα* εἶναι ἔντελως τροπικόν μὲ πολλὰς βροχὰς πάντοτε, καί πολὺ ἀνθυγιεινόν. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον εἰς ὀλόκληρον τὴν τεραστίαν ἑκτασιν τῆς νήσου ζοῦν 800.000 ἄνθρωποι, σχεδὸν ὅλοι Ἰθαγενεῖς, πλὴν ὀλίγων Εὐρωπαίων, οἱ ὅποιοι διαμένουν εἰς τὰ παράλια.

Ἡ νήσος δὲν ἔχει ἀκόμη ἐξερευνηθῆ ἔντελως

Τόγκα, Κούκ, τῆς **Ἐταιρείας** καὶ τὴν **Νέαν Ζηλανδίαν**, διὰ τὴν ὁποίαν θὰ κάμωμεν ἰδιαιτερον λόγον.

Οἱ Ἰθαγενεῖς ὄλων τῶν νήσων ἔχουν πολλὰς ὁμοιότητες μεταξύ των καὶ ὠνομάσθησαν ὑπὸ τῶν Εὐρωπαϊῶν **Πολυνήσιοι**. Ἐξεπολιτίσθησαν εὐκόλως καὶ οἱ περισσότεροι, μεταξύ τῶν ὁποίων οἱ Ἰθαγενεῖς τῆς νήσου **Ταΐτης** καὶ τῶν νήσων **Χαβάϊ**, εἶναι ὠραῖοι καὶ ἔχουν ἀρτίαν σωματικὴν διάπλασιν.

Τὸ **πρόθεν** ἦλθον οἱ κάτοικοι τῶν νήσων τῆς Πολυνησίας εἶναι ἀκόμη πρόβλημα. Ἄλλοι ἀνθρωπολόγοι πιστεύουν ὅτι οἱ πρόγονοι τῶν Πολυνησίων ἦλθον ἐκ τῶν νήσων τῆς Ἰνδουησίας καὶ μάλιστα τῆς Ἰάβας. Ἄλλοι πάλιν πιστεύουν ὅτι οἱ πρῶτοι ἄποικοι τῶν νήσων ἦλθον ἐξ Ἀνατολῶν, ἐκ τῆς Ἀμερικανικῆς ἡπείρου.

Αἱ σπουδαιότερα τῶν νήσων τῆς Πολυνησίας εἶναι ἡ **Ταΐτή**, ἡ ὁποία ὀνομάζεται **«Βασίλισσα τῶν θαλασσῶν»** διὰ τὸ θαυμάσιον κλίμα τῆς, τὸ ὠραιότερον τῆς γῆς, καὶ τὰς ὑπερόχους φυσικὰς καλλονὰς τῆς καὶ ἀκολουθεῖ ἡ **Χαβάϊ**.

Πρωτεύουσα τῶν νήσων Χαβάϊ εἶναι ἡ **Χονολουλοῦ**, περίφημος διὰ τοὺς εὐθύμους Ἰθαγενεῖς κατοίκους τῆς, οἱ ὅποιοι ἐξεπολιτίσθησαν ὄλοι καὶ ἔγιναν Χριστιανοί.

Εἰκ. 42. Κάτοικοι τῆς Ταΐτης.

Γενικῶς οἱ Ἰθαγενεῖς τῶν νήσων Ταΐτης, Χαβάϊ, Σαμόα, Κούκ καὶ οἱ Μαορί τῆς Νέας Ζηλανδίας, εἶναι οἱ καλύτεροι Πολυνήσιοι. **Εἶναι ἐξαιρετικῶς φιλόξενοι, λατρεύουν τὴν ὁμορφιὰ καὶ ἀγαποῦν μὲ πάθος τὰ ἄνθη.**

Αἱ νήσοι τῆς Μελανησίας, Μικρονησίας καὶ Πολυνησίας ἀνήκουν εἰς τὴν Ἀγγλίαν, Γαλλίαν καὶ Ἀμερικὴν καὶ χρησιμοποιοῦνται ὡς ναυτικὰ βάσεις καὶ σταθμοὶ ἀτμοπλοϊκῶν συγκοινωνιῶν.

3. ΝΕΑ ΖΗΛΑΝΔΙΑ

[*Έκτασις 270.000 τετρ. χιλμ. — Πληθυσμός 2.000.000 κάτοικοι*]

Ἡ *Νέα Ζηλανδία*, εὐρίσκεται Νοτιοανατολικῶς τῆς Αὐστραλίας εἰς ἀπόστασιν 2000 χιλμ. καὶ ἀποτελεῖται ἀπὸ δύο νήσους, αἱ ὁποῖαι ἐκτείνονται εἰς μῆκος ἀπὸ Β. πρὸς Ν.

Ἡ χώρα εἶναι ὄρεινὴ καὶ ἠφαιστειογενής. Τὸ ὑψηλότερον ὄρος τῆς νοτίου νήσου ἔχει ὕψος 3700 μ. Καὶ σήμερον ἀκόμη εὐρίσκονται ἀρκετὰ ἐνεργὰ ἠφαιστεία, μὲ πολλὰς θερμὰς πηγὰς καὶ θερμοπίδακας. Πεδινὰς μεγάλας ἐκτάσεις δὲν παρουσιάζει ἡ χώρα, παρὰ μόνον ἐπιμήκεις κοιλάδας.

Ποταμοὺς ἔχει πολλοὺς, ἀλλὰ μικροὺς. Αἱ ἀκταὶ τῆς νοτίου νήσου εἶναι ἀπότομοι καὶ σχηματίζουν *φιάλεδ*, ἐνῶ τῆς βορείου νήσου εἶναι ὁμαλότεραι καὶ σχηματίζουν ὠραίους φυσικοὺς λιμένας.

Τὸ *κλίμα* τῶν νήσων, ἂν καὶ εὐρίσκονται εἰς τὴν εὐκρατον ζώνην εἶναι διάφορον, διότι αἱ νῆσοι ἐκτείνονται ἀπὸ Β. πρὸς Ν. εἰς μῆκος 1500 χιλμ. Γενικῶς εἶναι εὐκρατον καὶ πρὸς Ν. ψυχρότερον.

Τὰ *ζῷα* καὶ τὰ *φυτὰ* τῆς χώρας ὁμοιάζουν μὲ τὰ τῆς Αὐστραλίας. Τὸ ἀξιοσημεῖωτον εἶναι ὅτι εἰς τὰς νήσους δὲν ὑπῆρχον καθόλου θηλαστικὰ ζῷα καὶ ὅσα ὑπάρχουν σήμερον τὰ ἔφεραν ἀπὸ ἄλλα μέρη. Ἀντιθέτως τὰ πτηνὰ συναντῶνται εἰς πολλὰς ποικιλίας.

Ἡ οἰκονομικὴ ζωὴ τῆς χώρας στηρίζεται εἰς τὴν γεωργίαν καὶ κυρίως εἰς τὴν κτηνοτροφίαν. Τὰ καλλιεργούμενα εἶδη εἶναι τὰ *δημητριακά*, ὁ *ἀραβόσιτος*, τὰ *ὄσπρια* κ. ἄ.

Ὁ μεγαλύτερος χώρος τοῦ χρησίμου ἑδάφους χρησιμοποιεῖται διὰ τὴν καλλιέργειαν κτηνοτροφικῶν τροφῶν καὶ διὰ τὰς βοσκὰς. Ἡ *προβατοτροφία* εἶναι ὁ σπουδαιότερος πλοῦτος τῆς χώρας (30.000.000 κεφ.). Ἐπίσης τρέφει βοοειδῆ καὶ ἵππους.

Αἱ ἐξαγωγαὶ τῆς εἶναι κυρίως τὸ ἔριον, τὸ βούτυρον, ὁ τυρὸς καὶ τὰ κατεψυγμένα κρέατα.

Ὁ *ὄρυκτός* πλοῦτος τῆς χώρας εἶναι σημαντικός. Ὑπάρχουν πλούσια κοιτάσματα *γαϊάνθρακος*, *σιδηρομεταλλεύματος*, ὡς καὶ *χρυσῶ*.

Οἱ Ἰθαγενεῖς κάτοικοι τῶν νήσων ἦσαν οἱ Πολυνῆσοι *Μαορί*, οἱ ὁποῖοι πιστεύεται ὅτι ἦλθον εἰς τὰς νήσους ἀπὸ ἄλλας μικροτέρας κατὰ τὸ 1500 μ. Χ. Σήμερον ζοῦν περίπου 100 χιλ. ἐξ αὐτῶν, οἱ ὁποῖοι ἔχουν προσαρμοσθῆ εἰς τὸν Εὐρωπαϊκὸν πολιτισμὸν.

Οἱ λευκοὶ Νεοζηλανδοὶ ἀνέρχονται εἰς 2 ἑκατομμ. καὶ εἶναι κατὰ 98 % Ἕλληνοὶ ἄποικοι, ὁμιλοῦν τὴν Ἀγγλικὴν γλῶσσαν, εἶναι Χριστιανοὶ καὶ εὐρίσκονται εἰς ὑψηλὸν ἐπίπεδον πολιτισμοῦ.

Πρωτεύουσα τῆς χώρας εἶναι ἡ *Ὁυέλιγκτων* ἐπὶ τῆς βορείου νήσου.

Ἡ Νέα Ζηλανδία εἶναι μέλος τῆς Βρεττανικῆς Κοινοπολιτείας καὶ ἀνώτατος πολιτικὸς ἄρχων εἶναι ὁ Γενικὸς Διοικητής, πού διορίζεται ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Ἀγγλίας.

Τόσον ἡ Νέα Ζηλανδία, ὅσον καὶ ἡ Αὐστραλία προσέφεραν μεγά-
λας ὑπηρεσίας εἰς τὸν κοινὸν συμμαχικὸν ἀγῶνα τοῦ Β' Παγκοσμίου πο-
λέμου. Εἰς ἡμᾶς τοὺς Ἕλληνας εἶναι λίαν συμπαθεῖς οἱ λαοὶ τῶν, διότι
συνεπολέμησαν μαζί μας εἰς τὴν πατρίδα μας ἐναντίον τῶν Ἰταλῶν καὶ
Γερμανῶν.

Ἀσκήσεις: 1) Συγκρίνατε τὴν Αὐστραλίαν μετὰ τῆς Ἀσίας καὶ Ἀφρικῆς
ὡς πρὸς τὴν ἔκτασιν καὶ τὸν πληθυσμὸν. 2) Διατί ἡ Αὐστραλία εἶναι ἀραιοκατοικημένη ;
3) Πότε καὶ ἀπὸ ποίους ἀνεκαλύφθη ἡ ἡπειρος ; 4) Ποῖα τὰ σπουδαιότερα προϊόντα τῆς
ἡπείρου ; 5) Ἀπὸ ποῦ κυρίως πρῆβρχεται ὁ λαός, ὁ ὁποῖος κατοικεῖ σήμερον εἰς τὴν
Αὐστραλίαν καὶ τί γνωρίζετε διὰ τὸν ἐκεῖ ἀπόδημον Ἑλληνισμόν ; 6) Ποῖοι λαοὶ κατοι-
κοῦν τὴν Μελανησίαν ; Τί γνωρίζετε δι' αὐτούς ; 7) Ποῖοι λαοὶ κατοικοῦν τὴν Πολυνη-
σίαν καὶ τί γνωρίζετε δι' αὐτούς ; 8) Ποῖα εἶναι τὰ χαρακτηριστικὰ φυτὰ καὶ ζῶα τῆς
Αὐστραλίας καὶ ποῖα τῶν ὑπολοίπων νήσων ; 9) Ὅταν ἡμεῖς ἔχωμεν ἀνοιξιν, θέρος,
φθινόπωρον καὶ χειμῶνα, ποῖα εἶναι αἱ ἀντίστοιχοι ἐποχαὶ εἰς τὴν Αὐστραλίαν καὶ διατί ;

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄

Α Μ Ε Ρ Ι Κ Η

(Βόρειος και Νότιος)

[Έκτασις 42.000.000 τετρ. χιλμ.—Πληθυσμός 330.000.000 κάτοικοι]

Γενική ἐπισκόπησις τῆς Ἀμερικῆς

Ἡ Ἀμερικὴ εἶναι ἡ *δευτέρα* εἰς μέγεθος καὶ *τρίτη* εἰς πληθυσμὸν ἡπειρος τῆς Γῆς. Εὐρίσκεται δυτικῶς τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀφρικῆς, μεταξὺ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ καὶ Εἰρηνικοῦ ὠκεανοῦ καὶ ὀλόκληρος ἐπὶ τοῦ λεγομένου *Δυτικοῦ ἡμισφαιρίου*.

Ἀποτελεῖται ἐκ δύο τεραστίων τμημάτων, τῆς Βορείου καὶ Νοτίου, ἠνωμένων μεταξὺ των μὲ στενὴν λωρίδα ξηρᾶς, μήκους 2.500 χιλμ. Τοιοῦτοτρόπως χωρίζεται φυσικῶς εἰς τὴν *Βόρειον*, *Κεντρικὴν* καὶ *Νότιον Ἀμερικὴν*.

Τὸ βορειότατον ἄκρον τῆς Β. Ἀμερικῆς ὑπερβαίνει κατὰ πολὺ τὸν Βόρειον πολικὸν κύκλον καὶ τὸ νότιον πλησιάζει τὸν Νότιον πολικὸν κύκλον. Ἐπομένως, ὅταν ἡ Βόρειος Ἀμερικὴ ἔχη θέρος, ἡ Νότιος ἔχει χειμῶνα.

Τὸ Β.Δ. ἄκρον τῆς Βορείου Ἀμερικῆς, ἡ *Ἀλάσκα*, πλησιάζει τὴν Ἀσίαν (Σιβηρίαν) καὶ χωρίζεται ἀπὸ αὐτὴν διὰ τοῦ *Βεργιγγείου Πορθμοῦ* πλάτους 94 χιλμ.

Τὸ νοτιώτατον ἄκρον τῆς Ν. Ἀμερικῆς πλησιάζει τὴν *Ἀνταρκτίδα* τοῦ Νοτίου Πόλου καὶ σχηματίζει μὲ τὴν νῆσον, Γῆ τοῦ Πυρός, τὸν Μαγγελάνειον Πορθμὸν, ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ μεγάλου θαλασσοπόρου Μαγγελάνου, ὁ ὁποῖος πρῶτος ἔκαμε τὸν γύρον τῆς Γῆς.

Ἡ συνολικὴ ἐπιφάνεια τῆς Βορείου καὶ Νοτίου Ἀμερικῆς μετὰ τῶν βορειοτάτων νήσων της, ὡς καὶ τῆς νήσου Γροιλανδίας (τῆς μεγαλυτέρας τοῦ κόσμου) εἶναι 42.000.000 τετρ. χιλμ. καὶ ὁ πληθυσμὸς της εἶναι 330.000.000 κάτοικοι.

Ἀνάγνωσμα :

Ἡ ΑΝΑΚΑΛΥΨΙ ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

Ἡ Ἀμερικὴ, ποὺ λέγεται καὶ *Νέος Κόσμος*, ἀνεκαλύφθηκε ἀπὸ τοὺς Εὐρωπαίους τὸ 15ο μ.Χ. αἰῶνα. Ὁ πρῶτος γενναῖος θαλασσοπόρος, ὁ ὁποῖος ἔφθασε στὶς σημερινὰ νησίδες *Ἀντίλλες*, ποὺ βρίσκονται στὴ Καραβαϊκὴ θάλασσα, τὸ 1462, ἦταν ὁ Ἴταλὸς τὴν καταγωγὴ καὶ Ἴσπανὸς τὴν ὑπηκοότητα *Χριστόφορος Κολόμβος*. Αὐτὸς προσπαθώντας νὰ εὕρη πρὸς δυσμὰς, νέο δρόμο γιὰ τὶς Ἰνδίες καὶ τὶς μυθικὰς χῶρας τῶν μπαχαρικῶν, ἀνεκάλυψε πρῶτα τὰ νησιά Ἀντίλλες.

Στὸ τρίτο ταξίδι του ἔφθασε κοντὰ στὶς ἀνατολικὰς ἀκτὲς τῆς Νότιας Ἀμερικῆς. Ὅμως ἐξακολούθησε μέχρι τοῦ θανάτου του νὰ πιστεύῃ ὅτι εἶχε φθάσει στὶς Ἰνδίες καὶ ὄχι ὅτι ἀνεκάλυψε μιὰ νέα ἥπειρο.

Γι' αὐτὸ — καὶ κατὰ περιέργη σύμπτωσι — ὁ Νέος Κόσμος δὲν ὀνομάσθηκε **Κολομβία** ἀλλὰ **Ἀμερικῆ**, ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Ἰταλοῦ θαλασσοπόρου **Ἀμέρικο Βεσπούκι**. Αὐτὸς ἔφθασε στὴν Ἀμερικῆ τὸ 1500 καὶ πρῶτος περιέγραψε τὴν χώραν στὶς ἐπιστολὰς του ποὺ μετεφράσθησαν σὲ διάφορες Εὐρωπαϊκὰς γλώσσας.

Ἀργότερα ἄρχισαν πολλοὶ Ἴσπανοὶ καὶ Πορτογάλοι νὰ πηγαίνουν στὸ Νέο Κόσμο καὶ πρῶτα ἀποικίσθηκε ἡ Νότια Ἀμερικῆ καὶ τὸ Μεξικόν.

Ἡ Βόρεια Ἀμερικῆ ἐξερευνήθηκε πολὺ ἀργότερα, τὸν 17ον αἰῶνα, ἀπὸ Γάλλους καὶ Ἀγγλοὺς θαλασσοπόρους. Καὶ στὸ μὲν Νότιο τμήμα τῆς Βορείου Ἀμερικῆς ἐγκατεστάθησαν Ἀγγλοὶ, κατὰ τὸ πλεῖστον ἀποικοὶ, στὸ δὲ Βόρειο Γάλλοι.

Ἡ Ἀμερικῆ ἔμεινε ἀποικία τῶν Ἴσπανῶν, Πορτογάλων, Ἀγγλων καὶ Γάλλων, περίπου τρεῖς αἰῶνες.

Κατὰ τὸ 1782 οἱ Βόρειες Πολιτεῖες τῆς Ἀμερικῆς, ὕστερα ἀπὸ πόλεμον κατὰ τῆς Ἀγγλίας, ἀπέκτησαν ἀνεξαρτησίαν, καὶ τὸ παράδειγμά τους ἀκολούθησαν ἀργότερα ὅλα τὰ κράτη τῆς Νότιας Ἀμερικῆς.

Α' ΒΟΡΕΙΟΣ ΑΜΕΡΙΚΗ

[Ἐκτασίς 24.000.000 τετρ. χιλμ. — Πληθυσμὸς 220.000.000 κάτ.]

Φυσικὴ περιγραφή

Ἡ Βόρεια Ἀμερικῆ περιβρέχεται πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ Β. Παγωμένου ὠκεανοῦ, πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Καραβαϊκῆς θαλάσσης καὶ πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Εἰρηνικοῦ ὠκεανοῦ.

Εἰς τὸ Βόρειον τμήμα τῆς χώρας σχηματίζονται πλῆθος κόλπων καὶ ἀκρωτηρίων, ἐκ τῶν ὁποίων σπουδαιότερος εἶναι ὁ κόλπος τοῦ **Χωντσον** καὶ εἰς τὸ Νότιον ὁ μεγάλος **Κόλπος τοῦ Μεξικοῦ**.

Αἱ ἀνατολικαὶ ἀκταί, τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ, σχηματίζουν τὸν μέγαν κόλπον τοῦ **Ἀγίου Λαυρεντίου** καὶ πλῆθος φυσικῶν ὄρων, εἰς τοὺς ὁποίους ἐκτίσθησαν πολλοὶ καὶ μεγάλοι πόλεις.

Αἱ δυτικαὶ ἀκταὶ τοῦ Εἰρηνικοῦ, εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον ἀπόκρημνοι καὶ σχηματίζουν τὸν κόλπον τοῦ **Βανκούβερ**, τὸν λιμένα τοῦ **Ἀγίου Φραγκίσκου** καὶ τὸν βαθὺν κόλπον τῆς **Καλλιφορνιας**.

Αἱ σημαντικώτεροι χερσόνησοι εἶναι, εἰς τὰ Β. τῆς **Ἀλάσκας**, εἰς τὰ Β.Α. τοῦ **Δαμπραντόρ**, εἰς τὰ Α. τῆς **Νέας Σκωτίας** καὶ εἰς τὰ Ν.Α. τῆς **Φλωρίδος**.

Αἱ μεγαλύτεροι νῆσοι εἶναι : ἡ **Γροιλανδία**, ἡ μεγαλύτερα νῆσος τῆς Γῆς (πολιτικῶς ἀνήκει εἰς τὴν Δανίαν), ἡ νῆσος **Μπάφιν**, εἰς τὰ Β.Α. ἡ **Νέα Γῆ** καὶ ἄλλαι πολλαὶ βορείως τῆς ἠπείρου.

Ὄρη — Πεδιάδες. Εἰς τὴν δυτικὴν πλευράν, κατὰ μῆκος τῶν ἀκτῶν τοῦ Εἰρηνικοῦ ὠκεανοῦ, ὑψώνεται τεραστία εἰς ὄγκον ὄροσειρά, ἡ ὁποία

άρχιζει από της χερσονήσου Άλάσκας και κατέρχεται μέχρι τοῦ Νοτίου Μεξικοῦ. Ἡ ὄροσειρά αὐτὴ ὀνομάζεται *Βραχώδη ὄρη*.

Ἡ τεραστία αὐτὴ ὄροσειρά καταλαμβάνει τὸ 1/4 τῆς Βορείου Ἀμερικῆς, ἔχει μέσον ὕψος 4.000 μ. καὶ σχηματίζει πολλὰ ὄροπέδια. Κατὰ τὴν διαδρομὴν τῆς ἡ ὄροσειρά αὐτὴ φέρει διάφορα ὀνόματα : ὄρη *Ἀλάσκας* (6.200 μ.), *Καναδικὰ ὄρη* (6.050 μ.), *Σιέρα Μάνδρε* (5.500).

Εἰς τὴν ἀνατολικὴν πλευράν, πρὸς τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανόν, ὑψώνονται τὰ *Ἀπαλλάχια ὄρη*, μήκους 2.400 χιλμ. καὶ μέγιστον ὕψος 2.230 μ.

Εἰς τὸ μέσον τῶν δύο αὐτῶν ὄροσειρῶν ἀπλώνεται ἡ ἀπέραντος *Ἀμερικανικὴ πεδιάς*, ἡ ὁποία καταλαμβάνει τὰ 55 % τῆς ὅλης ἐπιφανείας τῆς Β. Ἀμερικῆς καὶ ἐκτείνεται ἀπὸ τοῦ Β. Παγωμένου ὠκεανοῦ μέχρι τοῦ κόλπου τοῦ Μεξικοῦ.

Σημαντικὴ εἶναι ἡ ἀνατολικὴ παραλιακὴ πεδιάς κατὰ μῆκος τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ καὶ ἡ μικροτέρα, κατὰ μῆκος τῶν ἁκτῶν τοῦ Εἰρηρικοῦ ὠκεανοῦ.

Ποταμοὶ—Λίμναι. Ὁ μεγαλύτερος εἰς μῆκος ποταμὸς τῆς Β. Ἀμερικῆς καὶ ὁ μέγιστος τοῦ κόσμου εἶναι ὁ *Μισισσιπῆς*, ὁ ὁποῖος διαρρέει καὶ ἀρδεύει τὴν μεγαλύτεραν πεδιάδα τῆς Γῆς καὶ ἐκβάλλει εἰς τὸν κόλπον τοῦ Μεξικοῦ.

Ὁ μέγας αὐτὸς ποταμὸς ἔχει πολλοὺς παραποτάμους, ἐκ τῶν ὁποίων οἱ μεγαλύτεροι εἶναι ὁ *Μισούρης* καὶ ὁ *Ὁχάιο*.

Ὁ Μισισσιπῆς, καθὼς καὶ οἱ παραπόταμοί του, ρεεὶ ἡσύχως, καὶ εἶναι πλωτὸς εἰς μέγα μῆκος 3.500 χιλμ.

Ἀξιόλογοι ποταμοὶ εἶναι ὁ δυτικὸς *Κολοράδο* καὶ ὁ ὀρητικὸς *Ρίο Γκράντε*, οἱ ὁποῖοι ἐκχύνονται εἰς τὸν κόλπον τοῦ Μεξικοῦ. Ὁ δυτικὸς Κολοράδο πηγάζει ἐκ τῶν Βραχωδῶν ὄρεων καὶ χύνεται εἰς τὸν κόλπον τῆς Καλλιφορνίας, ἀφοῦ διασχίση βαθεῖαν χαράδραν.

Τέλος ὁ *Γιοῦνιον*, ὁ ὁποῖος χύνεται εἰς τὸν Βερίγγειον Πορθμόν, ὁ *Μακένζυ* (ὁ δεῦτερος τῆς Β. Ἀμερικῆς), ὁ ὁποῖος ἐκβάλλει εἰς τὸν Β. Παγωμένον ὠκεανόν καὶ ὁ *Ἅγιος Λαυρέντιος*, ποὺ πηγάζει ἐκ τοῦ συγκροτήματος τῶν κεντρικῶν λιμνῶν καὶ ἐκβάλλει εἰς τὸν ὁμώνυμον κόλπον τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ.

Αἱ μεγαλύτερα *λίμναι* εὐρίσκονται εἰς τὸ κέντρον τῆς ἠπείρου. Αἱ σπουδαιότερα τούτων εἶναι ἡ *Μεγίστη*, ἡ *Μίτσιγκαν*, ἡ *Γιοῦνρον*, ἡ *Ἐρη* καὶ ἡ *Ὀντάριο*. Ἐκτὸς τούτων εἰς τὸ βόρειον τμήμα τῆς ἠπείρου ὑπάρχει μέγα πλῆθος μικρῶν καὶ μεγάλων λιμνῶν.

→ **Κλίμα.** Τὸ κλίμα τῆς βορείου Ἀμερικῆς εἶναι διάφορον. Τὸ βόρειον τμήμα ἔχει κλίμα πολικόν, ψυχρότατον καὶ μέγα μέρος του εἶναι πάντοτε σκεπασμένον μὲ χιόνια καὶ πάγους.

Τὸ Β.Α. τμήμα ἔχει κλίμα μᾶλλον εὐκρατὸν μὲ ψυχρότερον χειμῶνα, λόγῳ τοῦ ψυχροῦ ρεύματος τῆς Γροιλανδίας. Τὸ Ν.Α. τμήμα ἔχει ὑποτροπικὸν κλίμα μὲ πολλὰς βροχάς. Τὸ μέγιστον μέρος τῆς μεγάλης πεδιάδος παρουσιάζει συχνὴν ἀλλαγὴν θερμοκρασίας, διότι λόγῳ τῆς δια-

τάξεως τῶν ὄροσειρῶν εἰσέρχονται εὐκόλως, τόσον οἱ ψυχροὶ ἄνεμοι ἀπὸ Β. ὅσον καὶ οἱ θερμοὶ ἀπὸ Ν.

Τέλος αἱ δυτικαὶ ἄκται ἔχουν κλίμα ἥπιον, αἱ μὲν βόρειοι διότι τὰς περιβρέχει τὸ θερμὸν ρεῦμα τοῦ Κουροσίβο, αἱ δὲ πρὸς τὴν Καλλιφορνίαν διότι εὐρίσκονται εἰς τὴν εὐκρατον ζώνην.

Φυτὰ καὶ ζῶα. Πολλὰ ζῶα καὶ φυτὰ τῆς Βορείου Ἀμερικῆς δὲν διαφέρουν τῶν τῆς Εὐρώπης. Γενικῶς λείπουν τὰ μεγάλα ἄγρια θηρία καὶ τὰ μεγαλύτερα ζῶα τῆς εἶναι ὁ *βίσων* (βούβαλος), ὁ *ἄλλης*, τῆς οἰκογενείας τῶν ἐλαφοειδῶν, ὁ *λαγονάρος*, καὶ ὁ *λύκος*. Ἐκ τῶν ἐρπετῶν ὁ *κροταλλας* καὶ ὁ *ἀλλιγάτωρ* (εἶδος κροκοδείλου). Ἐκ τῶν πτηνῶν ὑπάρχουν πολλαὶ ποικιλίαι καὶ εἰς τὴν Ν.Α. ζώνην (Φλωρίδα) καὶ εἶδη τροπικῶν πτηνῶν.

Εἰς τὰ βορειότερα ἄκρα συναντῶνται αἱ λευκαὶ ἄρκτοι, οἱ τάρανδοι, οἱ κάστορες κ. ἄ.

Ἐκ τῶν φυτῶν, εἰς μὲν τὰ ὑψηλὰ ὄρη συναντῶνται τὰ μικρὰ φυτὰ τῶν Ἄλπεων. Εἰς τὰς Κεντρικὰς περιοχὰς τὰ κωνοφόρα, ὡς καὶ ἡ καστανέα, ἡ δρυς καὶ ἡ σφένδαμνος. Εἰς τὰς βορειοδυτικὰς περιοχὰς (Καλλιφορνία) τὰ περίφημα κωνοφόρα γιγαντιαῖα δένδρα ποῦ ὀνομάζονται *σενγόια* καὶ εἰς τὰς Ἀνατολικὰς περιοχὰς αἱ φιλύραι κ. ἄ.

Πολιτικὴ διαίρεσις τῆς Ἀμερικῆς

Ἡ Βόρειος Ἀμερικὴ περιλαμβάνει κυρίως δύο μεγάλα εἰς ἕκτασιν κράτη, τὰς *Ἡνωμένας Πολιτείας* καὶ τὸν *Καναδᾶν*.

1. ΚΑΝΑΔΑΣ

[Ἐκτασίς 9.900.000 τετρ. χιλμ. — Πληθυσμὸς 14.000.000 κάτοικοι]

Ὁ Καναδᾶς καταλαμβάνει τὸ βόρειον τμήμα τῆς Βορείου Ἀμερικῆς καὶ ἐκτείνεται μεταξὺ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ, τοῦ Εἰρηνικοῦ ὠκεανοῦ, τοῦ Β. Παγωμένου ὠκεανοῦ καὶ συνορεύει πρὸς Ν. μὲ τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας.

Ἐχει συνολικὴν ἕκτασιν 9.900.000 τετρ. χιλμ. (εἶναι δηλ. τὸ δεύτερον κατὰ τὴν ἕκτασιν Κράτος τῆς Γῆς, μετὰ τὴν Σοβιετικὴν Ρωσσίαν) καὶ ἔχει πληθυσμὸν περίπου 14.000.000 κατοίκους. Ἐπομένως εἶναι ἕνα ἀπὸ τὰ περισσότερα ἀραιοκατοικημένα κράτη τῆς Γῆς.

Φυσικὴ περιγραφή

Γενικῶς ὁ Καναδᾶς εἶναι ἕνα τεράστιον χαμηλὸν ὄροπέδιον, ποῦ ἀπλώνεται ἀπὸ τὴν χερσόνησον *Λαμπραντόρ*, μέχρι τῶν ὑψηλῶν ὄρεων *Γιοῦκον* πρὸς δυσμὰς, τὰ ὁποῖα εἶναι συνέχεια τῆς ὄροσειρᾶς τῶν *Βραχωδῶν ὄρεων*.

Δυνάμεθα νὰ διαιρέσωμεν τὸν Καναδᾶν εἰς 5 κυρίως περιοχὰς:

1) Εἰς τὴν Ἀνατολικὴν ζώνην τῆς χερσονήσου *Δαμπραντόρ* καὶ τῆς νήσου *Νέας Γῆς*, ἡ ὁποία εἶναι ὄρεινὴ καὶ καλύπτεται ἀπὸ πυκνὰ δάση. Εἰς αὐτὴν αἱ καλλιεργήσιμοι ἐκτάσεις εἶναι ὀλίγαι καὶ ὁ πληθυσμὸς πολὺ ἄραιός·

2ον) Εἰς τὴν πεδιάδα τοῦ ποταμοῦ *Ἁγίου Λαυρεντίου*, καὶ μέχρι τῆς περιοχῆς τῶν λιμνῶν, (περιοχαὶ *Ἵντάριο* καὶ *Κεμπέν*). Ἡ πεδιάς αὕτη εἶναι πλουσιωτάτη εἰς γεωργικὰ καὶ δασικὰ προϊόντα, καθὼς καὶ εἰς ὄρυκτον πλοῦτον καὶ εἰς ὑδροηλεκτρικὴν ἐνέργειαν.

Εἶναι ἡ πλεόν προνομιοῦχος περιοχὴ, ἀπὸ ἀπόψεως κλίματος, εὐφόρου ἐδάφους, μεταφορικῶν δυνατοτήτων καὶ *διὰ τοῦτο εἰς αὐτὴν κατοικεῖ τὸ ἥμισυ σχεδὸν τοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας καὶ εἶναι συγκεντρωμένα τὰ 80 % τῆς βιομηχανίας τῆς.*

3ον) Δυτικῶς τῆς περιοχῆς αὐτῆς ἐκτείνεται ἡ μεγάλη πεδινὴ ἔκτασις, ἡ ὁποία εἶναι συνέχεια τῆς μεγάλης πεδιάδος τῆς Βορείου Ἀμερικῆς.

4ον) Δυτικῶς τῆς ἀνωτέρω περιοχῆς ἐκτείνεται ἡ ὄροσειρὰ τῶν *Βραχωδῶν Ὁρέων* (6.050 μ.) μέχρι τῶν ἁκτῶν τοῦ Εἰρητικοῦ ὠκεανοῦ. Ἡ περιοχὴ αὕτη εἶναι ἐντελῶς ὄρεινὴ, καλύπτεται ὑπὸ τεραστίων δασῶν καὶ ἔχει τὸν περισσότερον ὄρυκτον πλοῦτον τῆς χώρας.

Καὶ 5ον) ἡ Βορειοδυτικὴ περιοχὴ εἰς τὴν ὁποίαν περιλαμβάνονται αἱ βόρειοι νῆσοι καὶ ἡ περιοχὴ τοῦ *πετάλου*, ὡς λέγουσιν οἱ Καναδοί, πέριξ τοῦ κόλπου τοῦ Χῶντσον. Ἡ περιοχὴ αὕτη εἶναι ἡ μεγαλύτερα ὄλων, ἀλλὰ ἄγονος, ἀκαλλιεργήτος καὶ σχεδὸν ἀκατοίκητος.

Γενικῶς ὅλα τὰ ὄρη τοῦ Καναδᾶ καὶ τὸ μέγιστον μέρος τῆς πεδιάδος, καλύπτονται ἀπὸ δάση κωνοφόρων δένδρων, τῶν ὁποίων ἡ ξυλεία εἶναι σημαντικὴ πλουτοφόρος πηγὴ.

Ὁ Καναδᾶς εἶναι χώρα μὲ τὰς περισσοτέρας λίμνας, μικρὰς καὶ μεγάλας, καὶ τοὺς περισσοτέρους ποταμούς, ἀπὸ ὁποιανδήποτε ἄλλην χώραν τῆς Γῆς. Ὁ μεγαλύτερος ποταμὸς τῆς χώρας εἶναι ὁ *Μακέντζι*, ὁ δεῦτερος τῆς Β. Ἀμερικῆς, ὁ ὁποῖος ἐκβάλλει εἰς τὸν Β. Παγωμένον ὠκεανόν.

Ὁ σημαντικώτερος ὁμως ὄλων ἀπὸ οἰκονομικῆς ἀπόψεως εἶναι ὁ *Ἅγιος Λαυρέντιος*, ὁ ὁποῖος συγκεντρώνει τὰ ὕδατα τῶν μεγάλων λιμνῶν, διαρρέει τὰς πεδινὰς ἐκτάσεις τοῦ *Ἵντάριο* καὶ τοῦ *Κεμπέν* καὶ ἐκβάλλει εἰς τὸν ὁμώνυμόν του κόλπον. Εἶναι πλωτὸς μέχρι τῶν λιμνῶν καὶ ἀπὸ τὰ μεγαλύτερα ἀκόμη ὑπερωκεάνεια.

Ἐκ τῶν χιλιάδων λιμνῶν μεγαλύτεραι εἶναι αἱ τοῦ συγκροτήματος τῶν μεγάλων λιμνῶν, ἐκ τῶν ὁποίων μόνον ἡ *Μίτσιγαν* ἀνήκει ὀλόκληρος εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας. Αἱ ἄλλαι *Ἄνω Λίμνη*, *Γιοῦρρον*, *Ἐρη* καὶ *Ἵντάριο* ἀνήκουν ἐν μέρει εἰς τὸν Καναδᾶν καὶ ἐν μέρει εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας.

Νῆσοι. Βορείως τοῦ Καναδᾶ πρὸς τὸν Β. Παγωμένον ὠκεανὸν ὑπάρχουν πολλαὶ τεράστιαι νῆσοι, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀκατοίκητοι, λόγῳ τοῦ μεγάλου ψύχους, πού ἐπικρατεῖ εἰς αὐτάς.

Ἀξιολογώτατη εἶναι ἡ νῆσος *Νέα Γῆ*, ἡ ὁποία ἔχει μεγάλον ὄρυκτον πλοῦτον καὶ εἶναι τὸ *μεγαλύτερον ἀλιευτικὸν κέντρον τοῦ κόσμου*.

Κλίμα. Τὸ κλίμα τῆς χώρας παρουσιάζει ἀπὸ τόπου εἰς τόπον μεγάλης διαφοράς. Γενικῶς τὸ βόρειον τμήμα τῆς χώρας ἀπὸ τοῦ βορείου τμήματος τῆς χερσονήσου Λαμπραντόρ, Κόλπου Χώντσον, καὶ δυτικῶς μέχρι τῆς Ἀλάσκας, τὸ κλίμα εἶναι ψυχρὸν, διότι ἐπηρεάζεται ἀπὸ τοὺς ἀνέμους τοῦ Βορείου Παγωμένου ὠκεανοῦ. Ἀκόμη ψυχρότερον εἶναι τὸ κλίμα τῶν βορείων νήσων, μὲ συνήθη θερμοκρασίαν κατὰ τοὺς 8—9 μῆνας —30° ἕως —50° Κ.

Εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ κόλπου *Ἁγίου Λαυρεντίου*, νήσων Νέας Γῆς καὶ νοτίως αὐτῆς, τὸ κλίμα ἐπηρεάζεται ὑπὸ τοῦ θερμοῦ ρεύματος, καὶ τὸ ψῦχος μετριάζεται. Εἰς τὸ ρεῦμα τοῦτο ὀφείλονται καὶ αἱ πολλὰ βροχαὶ τοῦ θέρους.

Εἰς τὴν περιοχὴν νοτίως τοῦ κόλπου Χώντσον καὶ τοῦ συγκροτήματος τῶν μεγάλων λιμνῶν, τὸ κλίμα εἶναι μᾶλλον ἠπειρωτικόν. Δυτικώτερον εἰς τὴν μεγάλην πεδιάδα ἡ θερμοκρασία παρουσιάζει συχνὰ ἀποτόμους ἀνόδους καὶ πτώσεις.

Τέλος εἰς τὴν περιοχὴν τῶν Βραχωδῶν ὄρεων, ὁ χειμῶν εἶναι ψυχρότατος καὶ τὸ θέρος μᾶλλον θερμὸν. Εἰς τὰς ἀκτὰς τοῦ Εἰρηνικοῦ τὸ κλίμα εἶναι γενικῶς ἥπιον, λόγῳ τοῦ θερμοῦ ρεύματος τοῦ Κουροσβό.

Ζῶα καὶ φυτά. Εἰς τὴν βόρειον ζώνην πρὸς τὸν Β. Παγωμένον ὠκεανὸν συναντῶνται τὰ μικρὰ δένδρα τῶν ἀρκτικῶν χωρῶν καὶ ζοῦν πολλὰ ζῶα μὲ πολὺτιμα διὰ τὸ τρίχωμά των δέρματα, ὡς οἱ *κάστορες*, οἱ ὁποῖοι εἰς οὐδὲν ἄλλο μέρος τῆς γῆς συναντῶνται, εἰς τοιαύτην ἀφθονίαν. Ἀκόμη αἱ λευκαὶ ἄρκτοι, αἱ ἀλώπεκες κ. ἄ.

Νοτιώτερον συναντῶνται μεγάλα δάση κωνοφόρων δένδρων ἀρχόμενα ἀπὸ τῶν ἀκτῶν τοῦ Εἰρηνικοῦ μέχρι τῶν ἀκτῶν τοῦ Ἀτλαντικοῦ, εἰς τὰ ὁποῖα ζοῦν πολλὰ ζῶα, ὡς ὁ βίσων, καὶ αἱ ἀντιλόπαι, οἱ λαγφοὶ, οἱ κόνικλοι καὶ πολλὰ εἴδη πτηνῶν. Τὰ ἔντομα καὶ τὰ ἔρπετά εἶναι μᾶλλον σπάνια.

Ἀξιοσημείωτος εἶναι καὶ ὁ πλοῦτος τῶν θαλασσῶν τῆς καὶ κυρίως περὶ τὴν νῆσον *Νέαν Γῆν* καὶ τὸν κόλπον τοῦ Ἁγίου Λαυρεντίου, ὅπου ἀλιεῦνται αἱ μεγαλύτεραι ποσότητες βακαλάου τοῦ κόσμου, σαρδελῶν, ρεγγῶν κ. ἄ.

Οἰκονομικὴ περιγραφή

Γεωργία — Κτηνοτροφία. Ὁ Καναδᾶς θεωρεῖται ἐκ τῶν πλέον παραγωγικωτέρων μερῶν τῆς ὑδρογείου, καὶ ἔχει ἀκόμη μεγάλας δυνατότητας ἀξίωσης τῆς παραγωγῆς. Τὸ σπουδαιότερον προϊόν τῆς χώρας εἶναι ὁ *σίτος*, ἡ παραγωγὴ τοῦ ὁποῖου φθάνει εἰς τὸ 1/10 τῆς παγκοσμίου. Ἡ καλλιέργεια γίνεταί μὲ τὰ πλῆθον σύγχρονα μέσα καὶ τοὺς πλέον ἐπιστημονικοὺς τρόπους καλλιέργειας.

Κυρίως παράγεται εις τὰς δυτικάς περιοχάς τῆς *Μανιτόμπας* καὶ *Ἀλμπέρτας*.

Εἰς τὰ νότια τμήματα τοῦ Κεμπέκ καὶ τοῦ Ὀντάριο καλλιεργοῦνται ὁ *καπνός*, τὰ ὀπωροφόρα δένδρα καὶ τὰ λαχανικά. Ἐπίσης καλλιεργοῦνται εἰς μεγάλην ἔκτασιν τὰ *γεώμηλα*, ἡ *κριθὴ* καὶ ἡ *βρώμη* καὶ περὶ τὸ Κεμπέκ καὶ ἡ *ἄμπελος*.

Γενικῶς τὸ ποσοστὸν τῆς ἐξαγωγῆς ἐπὶ τοῦ συνόλου τῆς παραγωγῆς φθάνει τὰ 40 %.

Σημαντικῶς ἀνεπτυγμένη εἶναι καὶ ἡ κτηνοτροφία, ἰδίως διὰ τὴν παραγωγὴν γάλακτος καὶ βουτύρου.

Τρέφουν κυρίως ἀγελάδας, ὀρνιθοειδῆ καὶ Ἰνδιάνους (γάλους).

Δασοκομία. Τὰ 40 % τῆς ὄλης ἐπιφανείας τῆς χώρας καλύπτονται ὑπὸ δασῶν, καταλλήλων διὰ ξυλείαν παντὸς εἴδους, οἰκοδομικῆν, ναυπηγήσιμον καὶ διὰ τὴν κατασκευὴν χάρτου.

Ἐξαιρετικῶς ἀνεπτυγμένη εἶναι ἡ χαρτοποιία καὶ χαρτοβιομηχανία. Ἡ παραγωγή χαρτομάζης ἀνήλθε κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη εἰς 5 ἑκατομμύρια τόννους ἑτησίως καὶ αἱ δυνατότητες αὐξήσεώς της εἶναι ἀκόμη πολὺ μεγάλαι.

Ὄρυκτὸς πλοῦτος. Ὁ ὄρυκτὸς πλοῦτος τῆς χώρας εἶναι μέγας καὶ διαρκῶς ἀνακαλύπτονται καὶ νέα κοιτάσματα ὄρυκτων καὶ μεταλλευμάτων.

Τὰ κυριώτερα τῶν ἐξαγομένων ὄρυκτων εἶναι: ὁ *χαλκός*, ὁ *μόλυβδος*, ὁ *ψευδάργυρος*, τὸ *νικέλιον* (90 % τῆς παγκοσμίου παραγωγῆς), ὁ

Εἰκ. 43. Ὑδροηλεκτρικὸν ἐργοστάσιον τοῦ Καναδά.

χερσός, ή πλατίνα, ό άμιάντος (70 % της παγκοσμίου παραγωγής) και εις μικροτέραν ποσότητα τό πετρέλαιον.

Βιομηχανία — Έμπόριον — Συγκοινωνία. Ή βιομηχανία άνεπτύχθη άλματωδώς, κυρίως κατά τόν Β΄ Παγκόσμιον πόλεμον, λόγω άνάγκης τών συμμάχων και χάρις εις τήν άφθονίαν τών πρώτων ύλών και της εϋθνήης κινητηρίου ήλεκτρικής δυνάμεως, που παράγεται έκ τών ύδατοπτώσεων (εικ. 43).

Αί κυριώτεραι βιομηχανίαί είναι: ή χαρτοποιία, βιομηχανία κρεάτων, ή μεταλλουργία, ή βιομηχανία γεωργικών μηχανών, ήλεκτρικών μηχανών, αυτοκινήτων, άλεύρου, χάλυβος και έλαστικών.

Τό έμπόριον είναι πολύ άνεπτυγμένον, χάρις εις τήν άνάπτυξιν τών χερσαίων συγκοινωνιών, (αυτοκινητοδρόμων και σιδηροδρόμων).

Πυκνοτάτη είναι και ή άεροπορική συγκοινωνία, αλλά ή σημαντικώτερα όλων είναι ή διά τοϋ πλωτοϋ συστήματος, τό όποϊον σχηματίζουν οι ποταμοί, αί λιμναί και αί τεχνηταί διώρυγες.

Πολιτική περιγραφή

Οί Καναδοί είναι κατά 50 % Άγγλικής καταγωγής, κατά 30 % Γαλλικής και 20 % διαφόρων άλλων Εϋρωπαϊκών λαών.

Είναι όλοι Χριστιανοί (50 % Διαμαρτυρόμενοι, 45 % Καθολικοί και οι όπόλοιποι Όρθόδοξοι).

Έπίσημος γλώσσα είναι ή Άγγλική, αλλά όμιλείται έξ ΐσου σχεδόν και ή Γαλλική (εικ. 44).

Πολίτευμα. Είναι άνεξάρτητον και κυρίαρχον κράτος, μέλος της Βρετανικής Κοινοπολιτείας.

Ή έξουσία τήν όποϊαν άσκει ό Γενικός Διοικητής, ό όποϊος διορίζεται ύπό τοϋ Βασιλέως της Άγγλίας, είναι μάλλον συμβολική.

Πόλεις. Πρωτεύουσα τοϋ Καναδά είναι ή Ότάβα (160.000 κάτοικοι) τό πνευματικόν κέντρον της χώρας.

Τό Μοντρεάλ (1.150.000

Εικ. 44. Γαλλίδες τοϋ Καναδά.

Εικ. 45. Τὸ βουλευτήριον τῆς Ὀττάβας.

κάτοικοι) λιμὴν ἐπὶ τοῦ Ἁγίου Λαυρεντίου, ἡ μεγαλύτερα πόλις τῆς χώρας, καὶ πρώτη εἰς τὴν βιομηχανίαν καὶ τὸ ἐμπόριον.

Τὸ *Τορόντο* (700.000 κάτοικοι), μεγάλος λιμὴν ἐπὶ τῆς λίμνης Ὀντάριο. Εἰς τὴν πόλιν ὑπάρχουν τὰ μεγαλύτερα ἐργοστάσια κατασκευῆς γεωργικῶν μηχανῶν τοῦ κόσμου.

Ἀκόμη τὸ *Κεμπέκ*, λιμὴν ἐπὶ τοῦ κόλπου Ἁγίου Λαυρεντίου καὶ τὸ *Βανκούβερ*, λιμὴν ἐπὶ τοῦ Εἰρηνικοῦ ὠκεανοῦ κ. ἄ.

Ἑλλὰς καὶ Καναδᾶς

Εἰς τὸν Καναδᾶν εἶναι ἄρκετοὶ Ἕλληνες, θαυμασιῶς ἐγκατεστημένοι, οἱ ὅποιοι ἐνδιαφέρονται ζωηρῶς διὰ τὴν Ἑλληνικὴν πατρίδα καὶ ἐβοήθησαν αὐτὴν ἄρκετὰ κατὰ τὰ ἔτη 1940 — 1948.

Ἐπὶ Ἑλληνικῆς πλευρᾶς πρέπει νὰ τονίσωμεν τὴν πολύτιμον φιλικὴν στάσιν, τὴν ὁποίαν ἐπέδειξαν τόσον τὸ ἐπίσημον Καναδικὸν κράτος, ὅσον καὶ ὁ Καναδικὸς λαός, δι' ὅλα γενικῶς τὰ Ἑλληνικά ζητήματα, ἰδιαίτερός δὲ κατὰ τὴν κρίσιμον περίοδον τοῦ 1940 — 1944 καὶ ἀργότερον.

Κατὰ τὸν Β' Παγκόσμιον πόλεμον Καναδικὰ στρατεύματα καὶ Καναδοὶ ἀεροπόροι ἐπολέμησαν εἰς τὴν χώραν μας ἐναντίον τοῦ κοινοῦ ἐχθροῦ καὶ πολλοὶ ἀπὸ αὐτοὺς ἔπασαν ἥρωϊκῶς.

Ἀκόμη πρέπει νὰ ἀναφέρωμεν τὴν πλουσίαν ἐνίσχυσιν τῶν Καναδικῶν φιλανθρωπικῶν ὀργανώσεων καὶ ἀτόμων ἀκόμη, πρὸς τὸν πολυπαθῆ Ἑλληνικὸν λαόν μας.

2. ΗΝΩΜΕΝΑΙ ΠΟΛΙΤΕΙΑΙ ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

[*Έκτασις 7.840.000 τετρ. χιλμ. — Πληθυσμός 157.000.000 κάτοικοι*]

Όρια. Αί Ἠνωμένοι Πολιτεῖαι συνορεύουν πρὸς Β. μετὸν Καναδᾶν, πρὸς Ν. μετὴν Δημοκρατίαν τοῦ Μεξικοῦ καὶ τὸν κόλπον τοῦ Μεξικοῦ, πρὸς Α. περιβρέχονται ἀπὸ τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανὸν καὶ πρὸς Δ. ἀπὸ τὸν Εἰρηρικὸν ὠκεανόν.

Αἱ Ἠνωμένοι Πολιτεῖαι ἔχουν ἑκτασίαν 7.840.000 τετρ. χιλμ. εἶνα δηλαδὴ 60 φορές μεγαλύτεραι τῆς Ἑλλάδος καὶ τὸ πέμπτον κράτος τοῦ κόσμου, μετὰ τὴν Σοβιετικὴν Ρωσίαν, τὸν Καναδᾶν, τὴν Κίναν καὶ τὴν Βραζιλίαν.

Τὸ μέγιστον ἀπὸ Β. πρὸς Ν. μῆκος τῆς χώρας εἶναι 2.600 χιλμ. καὶ ἀπὸ Α. πρὸς Δ. 4.600 χιλιόμετρα!

Φυσικὴ περιγραφή

Όρη. Αἱ σπουδαιότερα ὄρη εἰσὶν αἱ τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν εἶναι :

α) Τὸ ἀνατολικὸν συγκρότημα τῶν *Ἀπαλλαχίων ὄρων*, τὰ ὁποῖα ἐκτείνονται μετὰ κατεύθυνσιν ἀπὸ Βορειοανατολικῶν πρὸς τὰ Νοτιοδυτικά, εἰς μῆκος 2.300 χιλμ. καὶ μετὰ ὑψηλότεραν κορυφὴν 2.230 μ. εἶναι ὀμαλὰ ὄρη, διακόπτονται ὑπὸ κοιλάδων καὶ εἶναι κατάφυτα ὑπὸ πυκνῶν δασῶν.

Καὶ β) τὸ δυτικόν, τεράστιον συγκρότημα τῶν *Βραχωδῶν ὄρων*, τὰ ὁποῖα ἀρχίζουσιν ἀπὸ τὴν Ἀλάσκαν καὶ φθάνουσιν μέχρι τοῦ Μεξικοῦ.

Τὸ μέσον ὕψος τῶν Βραχωδῶν ὄρων εἶναι 3.000 — 4.000 μ. καὶ τὸ ὑψηλότερον σημεῖον εὑρίσκεται εἰς τὴν Ἀλάσκαν καὶ εἶναι ὕψους 6.240 μ.

Πεδιᾶδες. Τρεῖς εἶναι κυρίως αἱ ἐκτεταμένα πεδινὰ ἐκτάσεις τῆς χώρας :

α) Ἡ μεταξὺ τῶν Ἀπαλλαχίων ὄρων καὶ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ, *Ἀνατολικὴ πεδινὴ περιόχῃ*, ἡ ὁποῖα ὄσον προχωρεῖ πρὸς Νότον ἐξαπλοῦται μέχρι τῆς χερσονήσου Φλωρίδος καὶ τοῦ κόλπου τοῦ Μεξικοῦ. Αὕτη εἶναι εὐφορωτάτη καὶ ἀρδεύεται ἀπὸ πολλοὺς μικροὺς ποταμούς.

β) Ἡ μεταξὺ τῶν Ἀπαλλαχίων καὶ τῶν Βραχωδῶν ὄρων τεραστία *Κεντρικὴ πεδινὴ περιόχῃ* τῆς Ἀμερικῆς καὶ ἴσως καὶ τοῦ κόσμου ὅλου, ἡ ὁποῖα ἐκτείνεται ἀπὸ τὸν Καναδᾶν μέχρι τοῦ κόλπου τοῦ Μεξικοῦ.

Αὕτη καταλαμβάνει τὸ ἥμισυ τῆς ὅλης ἐκτάσεως τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν. εἶναι εὐφορωτάτη καὶ ἀρδεύεται κατὰ τὰ 3/4 ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ Μισισσιπὴ καὶ τῶν παραποτάμων του.

Καὶ γ) τὴν μεταξὺ τῶν Βραχωδῶν ὄρων καὶ Εἰρηρικοῦ ὠκεανοῦ *Δυτικὴν πεδινὴν λορίδα*, ἡ ὁποῖα ἐκτείνεται μέχρι τοῦ κόλπου τῆς Καλιφορνίας.

Ποταμοὶ — Λίμναι. α) Ὁ μεγαλύτερος εἰς μῆκος ποταμὸς τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν καὶ τοῦ κόσμου εἶναι ὁ *Μισισσιπῆς*, ὁ ὁποῖος πη-

γάζει ἐκ τῶν βορειοτέρων Πολιτειῶν τῆς χώρας καὶ ἐκβάλλει εἰς τὸν κόλπον τοῦ Μεξικοῦ. Αὐτὸς διαρρέει εἰς τὸ μέσον τὴν μεγάλην κεντρικὴν πεδιάδα, ἔχει πολλοὺς παραποτάμους καὶ συνολικὸν μήκος 7.000 χιλμ.

Εἶναι πλωτὸς ἀπὸ τῆς πόλεως τοῦ Ἁγίου Λουδοβίκου τῆς Πολιτείας Μινεζότας, ἡ ὁποία εἶναι κέντρον τεραστίας ναυτιλιακῆς κινήσεως εἰς ἀπόστασιν 3.100 χιλμ. ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν του !!

Ὁ μεγαλύτερος τῶν παραποτάμων του εἶναι ὁ Μισούρης, ὁ ὁποῖος πηγάζει ἐκ τῶν Βραχωδῶν ὄρέων. Ἡ συμβολὴ τῶν δύο ποταμῶν γίνεται εἰς ἀπόστασιν 2.100 χιλμ. ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Μισισσιπῆ. Ὁ Μισούρης εἶναι πλωτὸς εἰς ἄρκετὸν βάθος ἀπὸ τῆς συμβολῆς του.

Ἄλλος σημαντικὸς παραπόταμος τοῦ Μισισσιπῆ εἶναι ὁ Ὁχάιο, ποὺ πηγάζει ἐκ τῆς Βορειοανατολικῆς Πολιτείας Πενσυλβανίας.

Καὶ τρίτος εἶναι ὁ Ἀρκάνσας, ὁ ὁποῖος πηγάζει ἀπὸ τὰ Βραχώδη ὄρη καὶ συναντᾶται μὲ τὸν Μισισσιπῆ εἰς τὴν Πολιτείαν Ἀρκάνσας 1.000 περίπου χιλιόμετρα πρὸ τῶν ἐκβολῶν του.

β) Ὁ ποταμὸς Χουδσον ἢ Χέντσον, ὁ ὁποῖος ἐκβάλλει εἰς τὸν λιμένα τῆς Νέας Ὑόρκης.

γ) Ὁ Ρίο Γρανάντε, ὀρητικὸς ποταμὸς, ὁ ὁποῖος πηγάζει ἀπὸ τὰ Βραχώδη ὄρη, ἐκβάλλει εἰς τὸν κόλπον τοῦ Μεξικοῦ καὶ εἶναι τὸ φυσικὸν καὶ πολιτικὸν ὄριον μεταξύ τῶν Ἠνωμ. Πολιτειῶν καὶ τοῦ Μεξικοῦ.

δ) Ὁ ποταμὸς Κολοράδο, ὁ ὁποῖος πηγάζει ἐκ τῶν Βραχωδῶν ὄρέων, σχηματίζει τὸ μέγα Γρανὴν Κάννον, τὸ μεγαλοπρεπέστερον καὶ καταπληκτικώτερον γεωλογικὸν φαινόμενον, ποὺ ἔχει νὰ ἐπιδείξη ἡ Ἀμερικὴ καὶ ἴσως ὁ κόσμος ὅλος, καὶ χύνεται εἰς τὸν κόλπον τῆς Καλιφορνίας. (Περὶ τοῦ Γρανὴν Κάννον, ὅπως τὸ ὀνομάζουν οἱ Ἀμερικανοὶ θὰ ὀμιλήσωμεν κατωτέρω).

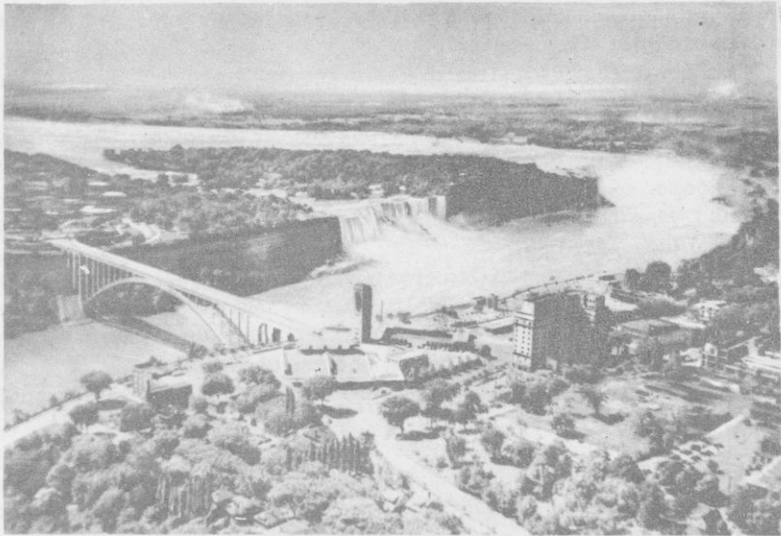
Λίμναι. Μεταξὺ τῶν μεγαλυτέρων λιμνῶν τῆς χώρας, θὰ ἀναφέρωμεν μόνον τὸ συγκρότημα τῶν λιμνῶν τοῦ βορειοανατολικοῦ τμήματος, αἱ ὁποῖαι εἶναι πέντε. Ἡ Ἄνω Λίμνη (ἡ δευτέρα εἰς τὸν κόσμον μετὰ τὴν Κασπίαν θάλασσαν), ἡ Μίτσιγκαν, ἡ Γιοῦρον, ἡ Ἐρη καὶ ἡ Ὀντάριο.

Αὐταί, ἐκτὸς τῆς Μίτσιγκαν, ἡ ὁποία ἀνήκει ἐξ ὀλοκλήρου εἰς τὰς Ἠνωμ. Πολιτείας, αἱ ὑπόλοιποι ἀνήκουν ἐν μέρει εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας καὶ ἐν μέρει εἰς τὸν Καναδᾶν.

Ὅλαι αἱ λίμναι, λόγῳ τοῦ κλιμακωτοῦ ὕψους των ἡ κάθε μία ρεεῖ εἰς τὴν ἄλλην. Ἐκ τῆς πτώσεως τῶν ὑδάτων τῆς λίμνης Ἐρης σχηματίζεται ὁ μέγιστος καταρράκτης τοῦ κόσμου, ὁ Νιαγάρας, ὅχι διὰ τὸ ὕψος του, ἀλλὰ διὰ τὴν ποσότητα τῶν ὑδάτων του (εἰκ. 46).

Δὲν θὰ ἦτο ὑπερβολὴ, ἐὰν ἐλέγομεν ὅτι ὁ πολιτισμὸς καὶ ἡ εὐδαιμονία τῆς Ἀμερικῆς ὀφείλονται κατὰ μέγα ποσοστὸν εἰς τοὺς ποταμοὺς καὶ τὰς λίμνας τῆς.

Οἱ ποταμοί, ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἀρδεύουν καὶ καθιστοῦν εὐφόρους τὰς τεραστίας πεδινὰς ἐκτάσεις, σχηματίζουν καὶ ἀνεκτίμητον ναυτιλιακὸν

Εικ. 46. Οι καταρράκται του Νιαγάρα.

συγκοινωνιακόν δικτυον, χάρις εις τὸ ὅποιον τὰ ἀτμόπλοια φθάνουν εἰς τὴν καρδίαν τῆς ἀπεράντου χώρας.

Ἄκόμη διὰ τῆς ἐντατικῆς ἐκμεταλλεύσεως τῶν ὕδατοπτώσεων παράγεται τεραστία ὕδρηνλεκτρικὴ ἐνέργεια χρησιμωτάτη δι' ὅλας τὰς ἀνάγκας τοῦ ἀνθρώπου.

Κλίμα. Τὸ κλίμα τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν, λόγω τῆς μεγάλης ἐκτάσεως τῆς χώρας, παρουσιάζει ἀπὸ περιοχῆς εἰς περιοχὴν μεγάλας διαφορᾶς. Ἄφθονοι βροχαὶ πίπτουν καθ' ὅλον τὸ ἔτος εἰς τὰς ἀνατολικὰς καὶ νοτιοανατολικὰς περιοχὰς τῆς χώρας, ἐνῶ εἰς τὸ ἐσωτερικόν καὶ πρὸς τὰ δυτικὰ αἱ βροχαὶ γίνονται ὀλιγώτεροι καὶ εἶναι μᾶλλον ἐποχιακαί.

Μεγάλαι περιοχαὶ τῶν τεραστίων κεντρικῶν πεδιάδων καὶ τῶν ὀροπέδιων μεταξὺ τῶν Βραχωδῶν ὀρέων καὶ τῆς νοτίου Καλλιφορνίας, πρὸς τὸ Μεξικόν, δέχονται πολὺ ὀλίγας βροχάς. Εἰς τὰ βορειοδυτικὰ, μεταξὺ Βραχωδῶν ὀρέων καὶ ἀκτῶν πίπτουν ἀρκεταὶ βροχαὶ πάντοτε καὶ αἱ περισσότεραι τὸν χειμῶνα.

Αἱ θερμοκρασίαι εἶναι ἥπια καθ' ὅλον τὸ ἔτος εἰς τὰς παραθαλάσσιους περιοχὰς τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν καὶ γίνονται σχεδὸν τροπικαὶ εἰς τὴν χερσόνησον Φλωρίδα καὶ εἰς τὰς ἀκτὰς τοῦ κόλπου τοῦ Μεξικοῦ.

Εἰς τὸ ἐσωτερικόν τῆς χώρας, ὅμως, ἡ θερμοκρασία τοῦ χειμῶνος

φθάνει χαμηλότερον καί τῶν 15 βαθμῶν κάτω τοῦ μηδενός, ἐνῶ αἱ θεριναί θερμοκρασίαι εἶναι ὑψηλαί.

Ἦς ὠραιότερον θεωρεῖται τὸ κλίμα τῆς Καλλιφορνίας. *v. d. e. f.*

Ζῶα καὶ φυτά. Λόγω τῶν διαφόρων κλιματολογικῶν συνθηκῶν συναντᾶται μεγάλη ποικιλία ζῶων καὶ φυτῶν εἰς τὴν Ἀμερικὴν. Ἐν καὶ δὲν συναντῶνται τὰ μεγάλη καὶ ἄγρια ζῶα τῆς Ἀσίας καὶ Ἀφρικῆς, ὁ ζωϊκὸς κόσμος τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν εἶναι ἐκ τῶν πλουσιωτέρων τῆς ὕδρογειοῦ. Μεταξὺ τῶν μεγαλυτέρων ζῶων εἶναι ὁ Ἀμερικανικὸς *ἄλλης*, ὁ *βίσων*, ὁ *λαγουάρας* κ. ἄ.

Ἐπίσης μεγάλη ποικιλία ἐρπετῶν (κροταλαίαι, ἀλλιγάτορες) κ. ἄ. καὶ ἐκ τῶν πτηνῶν συναντῶνται ὅλα τὰ εἶδη τῶν εὐκράτων κλιμάτων.

Ἐκ τῶν φυτῶν εἰς τὸ Βορειοανατολικὸν τμήμα συναντῶνται τὰ κωνοφόρα δένδρα, πεῦκα, ἔλατα, ὡς καὶ καστανεαί καὶ δρυς.

Εἰς τὸ Βορειοδυτικὸν τμήμα ὑπάρχουν δάση ὅμοια μὲ τοῦ Καναδά (ἔλατα, πεῦκα).

Εἰς τὰς πλησίον τῶν Βραχωδῶν ὄρεων ἐρημικὰς ἐκτάσεις καὶ στέπας συναντῶνται δένδρα τῆς ἐρήμου καὶ γιγαντιαῖοι *κάκτοι*.

Τέλος, εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Καλλιφορνίας ὑπάρχουν τὰ μεγαλύτερα δάση τῆς Ἀμερικῆς, ἀποτελούμενα ἐκ κωνοφόρων δένδρων, τὰ ὁποῖα ὀνομάζονται *σενγκόια*, εἶναι τὰ ὑψηλότερα δένδρα τῆς Γῆς καὶ φθάνουν εἰς ὕψος 100 — 140 μέτρων. *διεθ*

Ἀ ν ἄ γ ν ω σ μ α :

ΤΟ ΓΚΡΑΝ - ΚΑΝΥΟΝ

Προτοῦ νὰ κάμωμε τὴν οἰκονομικὴ περιγραφή τῆς μεγαλύτηρος οἰκονομικῆς δυνάμεως τοῦ κόσμου, θ' ἀναφέρωμε λίγα πράγματα γιὰ τὸ γεωλογικὸ φαινόμενο τοῦ *Γκράν - Κάνυον* καὶ τοὺς *Ἐθνικοὺς δρυμοὺς* τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς.

Ὅπως εἶπαμε καὶ παραπάνω, τὸ *Γκράν - Κάνυον* εἶναι τὸ καταπληκτικώτερο γεωλογικὸ φαινόμενο τοῦ κόσμου.

Καὶ νὰ περὶ τίνοσ πρόκειται : Τὸ Γκράν - Κάνυον εἶναι μία ὄρσειρὰ πρὸ διασχίζει τὴν Πολιτεία τῆς *Ἀριζόνας*, σὲ μῆκος 350 χιλμ. καὶ ἡ ὁποία ἔχει κοπῆ στὰ δύο, ὥστε νὰ σχηματίζει μεταξύ της χάσμα πλάτους 15 — 20 χιλμ. καὶ βάθους 1.500 — 2.000 μ.

Καὶ στὸ βάθος αὐτοῦ τοῦ χάσματος, πού, μόλις διακρίνεται, ῥεεὶ ὁ ποταμὸς *Κολοράδο*, ἕνας ἀπὸ τοὺς μεγαλυτέροσ τῆς Ἀμερικῆς, μὲ πλάτος σχεδὸν 100 καὶ βάθος 10 μ.

Κατὰ τοὺς εἰδικοὺς ὁ ποταμὸς *Κολοράδο* εἶναι ὁ δημιουργὸς τοῦ γεωλογικοῦ θαύματος τοῦ *Γκράν - Κάνυον*.

Στὴ διάρκεια τῶν χιλιάδων αἰῶνων ἔκοψε σὰν μὲ πριονοκορδέλλα τὰ ὄρη κατὰ μῆκος καὶ σχημάτισε τὸ χάσμα, τὸ ὁποῖο παρουσίασε τῇ Γῇ, σὰν ἀνοικτὸ βιβλίον μπροστὰ στὰ μάτια τῶν ἀνθρώπων. Διότι στὰ τοιχώματα τῆς χαράδρας συναντῶμεν ὅλα σχεδὸν τὰ γεωλογικὰ στρώματα.

Ἐκτός ἀπὸ τὸ Γκράν - Κάνυον, τὸ ὁποῖο ἔχουν μεταβάλλει σὲ μέγα τουριστικὸ κέντρο μεγάλης κινήσεως, οἱ Ἀμερικανοὶ ἔχουν δημιουργήσει καὶ ἓνα νέο θεσμό, τὸ *θεσμὸ τῶν Ἐθνικῶν δρυμῶν*.

Οἱ Ἐθνικοὶ δρυμοὶ εἶναι ἀπεράντα ἔθνικὰ κτήματα μέσα στὰ ὁποῖα ἔχει συγκεντρωθῆ καὶ διατηρεῖται ὅλος ὁ φυσικὸς ζωϊκὸς πλοῦτος, τὰ κάθε εἶδους καὶ χρώματος φυτὰ, ζῶα καὶ πτηνὰ τῆς χώρας.

Ὁ πρῶτος καὶ μεγαλύτερος Ἐθνικὸς δρυμὸς τῆς Ἀμερικῆς εἶναι ὁ δρυμὸς γύρω στὴ λίμνη *Ἰελοστόουν* στὴν Πολιτείαν *Ουαϊόμινγκ* ποὺ ἔχει ἔκτασι 9.000 τετρ. χιλμ. καὶ βρίσκεται εἰς ὕψος 2.500 μ. μὲ ἄπειρες φυσικὲς καλλονὲς καὶ πολλοὺς θερμοπίδακες (εἰκ. 47).

Ὑπάρχουν σήμερα στὴν Ἀμερικὴ 26 Ἐθνικοὶ δρυμοὶ μεταξὺ τῶν ὁποίων εἶναι καὶ τὸ μέγα Γκράν - Κάνυον.

Χάρις στὸ θεσμὸ τῶν Ἐθνικῶν δρυμῶν ἐξακολουθοῦν νὰ ζοῦν καὶ πολλὰ εἶδη ζῶων, φυτῶν καὶ ἐρπετῶν τὰ ὁποῖα διαφορετικὰ θὰ εἶχαν ἐκλείψει τελείως ἀπ' τὴ χώρα.

Γιὰ ποῖο σκοπὸ ἔγιναν οἱ Ἐθνικοὶ δρυμοὶ τῆς Ἀμερικῆς, τὴν ὁποία ἐμιμήθησαν ἀργότερα καὶ ἄλλες χῶρες, δὲν ἔχω παρὰ νὰ ἀναφέρω τὶ γράφεται σὰν προοίμιο στὸν καταστατικὸ χάρτη τῆς Ἰδρύσεως τῶν Ἐθνικῶν δρυμῶν τῆς, ποὺ ἔγινε τὸ 1872.

Κύριος σκοπὸς των — λέγει — εἶναι *«ἡ προαγωγή τῆς εὐδαιμονίας τῶν Ἀμερικανῶν μὲ τὰ ζεῖδωρα χαρίσματα τῆς ἐμπνεύσεως καὶ τῆς νυχαγωγίας στὸ περιβάλλον τοῦ καθαρῶ, ἀμολύντου αἰθέρα καὶ μέσα στὸ πλάσιο τοῦ ἐμπνεόντος μεγαλείου τῆς φύσεως»*.

Οἰκονομικὴ περιγραφή

Αἱ Ἠνωμένα Πολιτεῖαι εἶναι σήμερον ἡ μεγαλύτερα οἰκονομικὴ δύναμις τοῦ κόσμου. Ἡ προνομιοῦχος αὐτὴ θέσις τῆς εἶναι ἀποτέλεσμα ἀφ' ἑνὸς μεθ' τῶν ἀπεράντων εὐφώρων πεδινῶν ἐκτάσεων καὶ ἀφ' ἑτέρου τῶν ἀκολουθουμένων μεθόδων ἐκμεταλλεύσεως τῶν πλουτοφόρων πηγῶν.

Μόνον ἡ μεγάλη κεντρικὴ πεδιάς τῆς ἔχει ἔκτασιν ὅσην σχεδὸν ἡ Εὐρώπη ἐκτός τῆς Σοβιετικῆς Ρωσσίας.

Εἰκ. 47. Τὸ τοπίον τῆς λίμνης Ἰελοστόουν μὲ «γκεῦζες»

Εις τὰς εὐνοϊκὰς δὲ αὐτὰς φυσικὰς προϋποθέσεις πρέπει νὰ προστεθῆ καὶ ὁ πραγματικὰ τεράστιος ὄρυκτός πλοῦτος τῆς χώρας.

Ἄκόμη πολῦτιμοι παράγοντες εἰς τὴν ἀνύψωσιν τῆς Ἀμερικῆς εἰς τὴν μεγαλύτεραν οἰκονομικὴν δύναμιν τῆς ὕδρογείου συνετέλεσαν: α) Ὁ μέγας ποταμὸς Μισισσιπῆς μετὰ τῶν μεγάλων παραποτάμων του, ὁ ὁποῖος ἐξασφαλίζει ὄχι μόνον τὴν ἄρδευσιν, ἀλλὰ καὶ τὴν συγκοινωνίαν τῶν τόπων παραγωγῆς μὲ τὰ κέντρα καταναλώσεως. Καὶ β) τὸ σπουδαιότατον ἀπὸ συγκοινωνιακῆς ἀπόψεως συγκρότημα τῶν 5 μεγάλων βορείων λιμνῶν.

Τέλος οἱ ποταμοὶ καὶ αἱ λίμναι, εἰς συνδυασμὸν μὲ τεράστια τεχνικὰ ἔργα, ἐξησφάλισαν τεραστίας ποσότητας εὐθηνῆς ὕδροηλεκτρικῆς ἐνεργείας, χάρις εἰς τὴν ὁποίαν ὀφείλεται ἡ καταπληκτικὴ ἀνάπτυξις τῆς βιομηχανίας καὶ γενικῶς ὁ ἐξηλεκτρισμὸς ὁλοκλήρου τῆς ἀπεράντου χώρας.

Γεωργία — Κτηνοτροφία. Περίπου τὸ ἡμισυ τῆς ἐκτάσεως τῆς χώρας ἦτοι 4.500.000.000 στρέμματα εἶναι καλλιεργήσιμος γῆ, ἐκ τῶν ὁποίων μόνον τὰ δύο πέμπτα τῆς εἶναι καλλιεργημένα.

Ἡ γεωργία εἶναι εἰς ἀφάνταστον βαθμὸν ἀνεπτυγμένη, χάρις εἰς τὴν διάδοσιν τῶν μηχανικῶν μέσων καὶ τῆς χρησιμοποίησεως ἐπιστημονικῶν μεθόδων καλλιεργείας. Ἄν καὶ καλλιεργοῦνται ὄλων τῶν εἰδῶν τὰ χρήσιμα γεωργικὰ φυτὰ, εἰς τὴν Ἀμερικὴν τὴν μεγαλύτεραν σημασίαν ἔχουν κατὰ σειρὰν τὰ *σιτηρά*, ὁ *ἀραβόσιτος*, ὁ *βάμβαξ*, ὁ *καπνὸς* καὶ ἡ *δρυζα*.

Ἡ ἀναλογία τῆς παραγωγῆς τῶν ἀνωτέρων κυρίως προϊόντων, ἐν σχέσει μὲ τὴν παγκόσμιον εἶναι καταπληκτικὴ. Διότι αἱ Ἠνωμένα Πολιτεῖαι ἀντιπροσωπεύουν ἀπὸ ἀπόψεως ἐκτάσεως μόλις τὰ 7% τοῦ συνόλου τῆς ξηρᾶς τῆς ὕδρογείου καὶ ἀπὸ ἀπόψεως πληθυσμοῦ τὰ 6%.

Ὡς πρὸς τὴν ἀγροτικὴν (γεωργικὴν καὶ κτηνοτροφικὴν) ἐκμετάλλευσιν, λόγῳ κλιματολογικῶν κυρίως συνθηκῶν, ἡ Ἀμερικὴ διαιρεῖται εἰς τὰς ἀκολουθοῦσας μεγάλας ζώνας.

1) Εἰς τὴν *Βορειοανατολικὴν ζώνην* κατὰ μῆκος τῶν μεγάλων λιμνῶν, ὅπου κυρίως ὑπάρχει ἡ *μεγαλύτερα κτηνοτροφικὴ παραγωγή*, ἡ ὁποία ἐπιτυγχάνεται διὰ τῶν τελειότερων ἐπιστημονικῶν καὶ τεχνικῶν μέσων.

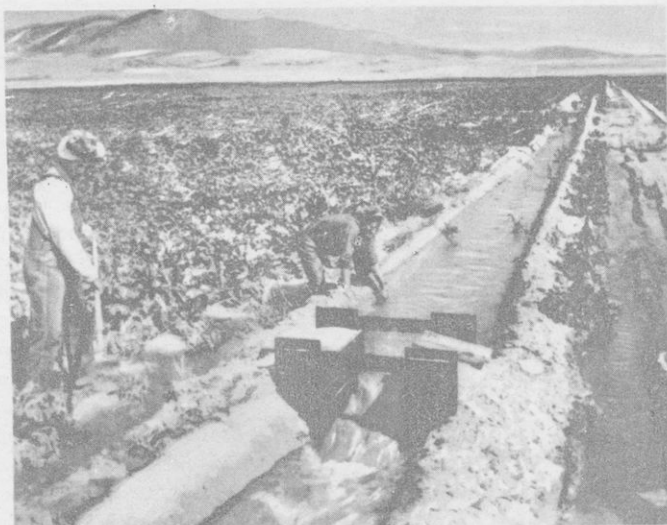
Εἰς τὴν ἴδιαν ζώνην εἶναι ἀνεπτυγμένη ἡ καλλιέργεια τῶν δημητριακῶν καὶ κυρίως τῶν γεωμήλων.

2) Εἰς τὴν *Βορειοδυτικὴν ζώνην, ζώνην τοῦ σίτου*, ἡ ὁποία περιλαμβάνει μέρος τῆς μεγάλης κεντρικῆς πεδιάδος.

3) Εἰς τὴν *Κεντρικὴν ζώνην* τῆς μεγάλης πεδιάδος, *ζώνην τοῦ ἀραβόσιτου*.

4) Εἰς τὴν *Νότιον ζώνην* τῆς μεγάλης πεδιάδος κατὰ μῆκος τοῦ κόλπου τοῦ Μεξικοῦ μέχρι τῶν νοτιοανατολικῶν ἀκτῶν τοῦ Ἀτλαντικοῦ,

Εικ. 48. "Αρδευσis φυτειών εις τήν 'Αμερικήν.

12345678 570 1/2 2455

που χαρακτηρίζεται ως ζώνη του βάμβακος, της δρύνης και του σακχαροκαλάμου.

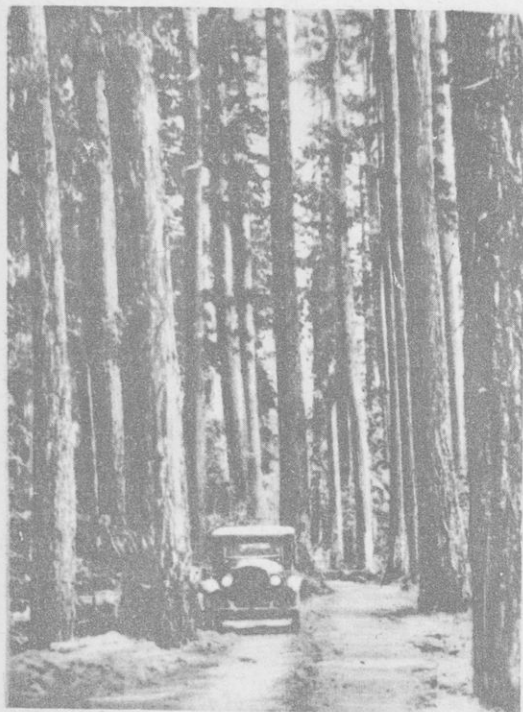
5) Εις τήν *Κεντρικήν Βορειοανατολικήν ζώνην*, τήν ζώνην του καπνού.

Και 6) εις τήν *Δυτικήν ζώνην* (Καλλιφορνία), όπου καλλιεργείται ή άμπελος, τὰ *εσπεριδοειδή*, δλα τὰ *δπωροφόρα δένδρα* κ.ά.

Η απόδοσις δλων των άνωτέρω καλλιεργειών είναι σημαντικωτάτη και αι 'Ηνωμένα Πολιτεία έρχονται *πρώται εις τον κόσμον εις τήν παραγωγήν καπνού, αραβοσίτου και βάμβακος και δεύτεραι εις τήν παραγωγήν σίτου και βρώμης.*

Ός προς τὰ έκτροφόμενα ζφα αι 'Ηνωμένα Πολιτεία έχουν τήν *δευτέραν* θέσιν εις τὰ *βοοειδή* (80.000.000 κεφ.), τούς *χοίρους*, (55.000.000 κεφ.) και τήν *τρίτην* εις τὰ *πρόβατα* (35.000.000 κεφ.). Γενικώς ή κτηνοτροφία παίζει ισότιμον σχεδόν ρόλον με τήν γεωργίαν εις τήν άμερικανικήν οικονομίαν.

Δασικός πλούτες. Το 1/8 περίπου τής χώρας καλύπτεται από δάση, και ο δασικός πλούτος των 'Ηνωμένων Πολιτειών είναι μεγάλος, κυρίως εις ξυλείαν οικοδομήσιμον, διά κατασκευήν χαρτομάζης και δι' άλλας ανάγκας.

Είκ. 49. Γιγαντιαία δένδρα «σενγκόια» εις τὴν Καλλιφορνίαν.

Πάντως εἶναι κατώτερος τοῦ δασικοῦ πλοῦτου τοῦ Καναδά.

Ὄρυκτος πλοῦτος. Αἱ Ἠνωμένοι Πολιτεῖαι κατέχουν τὴν πρωτεύουσαν θέσιν εἰς τὸν κόσμον, ὡς πρὸς τὴν παραγωγὴν ὀρυκτῶν καὶ μετάλλων καὶ εἰδικώτερον τοῦ πετρελαίου, σιδήρου, ἀνθρακος, χαλκοῦ, χρυσοῦ, ἀργύρου, μολύβδου, ψευδαργύρου κ. ἄ.

Ἐκτὸς τοῦ κασιιτέρου, τοῦ μαγγανίου, τοῦ νικελίου καὶ τοῦ χρωμίου, ὡς πρὸς τὰ ἄλλα ὀρυκτὰ καὶ μέταλλα ἡ χώρα εἶναι αὐτάρκης καὶ διαθέτει μεγάλας ποσότητας πρὸς ἐξαγωγήν.

Βιομηχανία. Ὁ τεράστιος γεωργικός, κτηνοτροφικός καὶ ὀρυκτός πλοῦτος, ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν τελειοτάτην ἀτμοπολικήν, ὀδικήν, σιδηροδρομικήν,

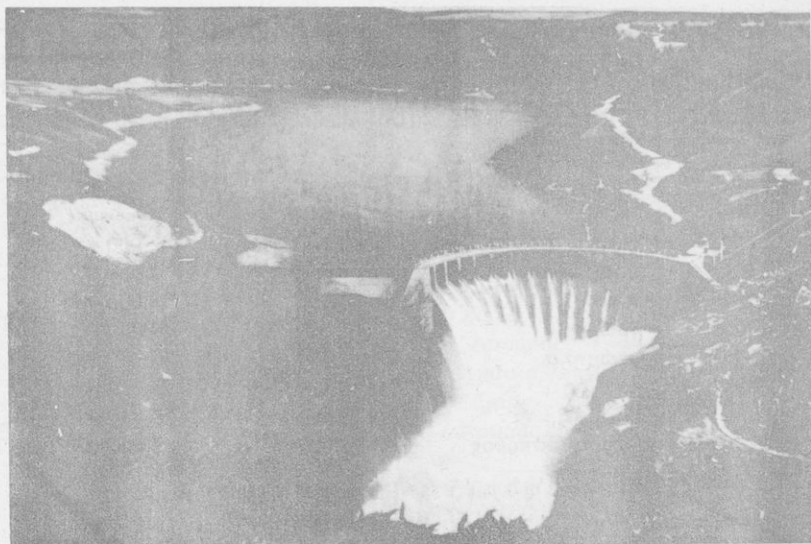
καὶ ἀεροπορικὴν συγκοινωνίαν καὶ τὴν τεραστίαν καὶ εὐθηρὴν ἤλεκτρικὴν ἐνέργειαν ἔγιναν αἰτία νὰ ἀναπτυχθῇ τόσον ἡ βιομηχανία, ὥστε νὰ εἶναι ὄχι μόνον πρώτη εἰς τὸν κόσμον, ἀλλὰ καὶ ἀσυναγώνιστος.

Ὀλωσδιόλου καταπληκτικὴ καὶ ἀφάνταστος εἶναι ἡ βιομηχανία τροφίμων, μεταλλουργίας (χυτοσιδήρου - χάλυβος), βαμβακουργίας, ξιουργίας, μεταξουργίας, χημικῶν προϊόντων, κατασκευῆς αὐτοκινήτων καὶ ἐν γένει μηχανῶν, καλύπτουσα τὰ 70 % τῆς παγκοσμίου παραγωγῆς !!

Ἡ μεγαλύτερα βιομηχανικὴ περιοχὴ τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν εὐρίσκειται εἰς τὸ βορειοανατολικὸν τμήμα τῆς χώρας μεταξὺ τῶν λιμνῶν Ἔρης — Ὀντάριο καὶ τῶν Ἀκτῶν τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ.

Αὐτὸς ἄλλωστε εἶναι καὶ ὁ λόγος, ποῦ εἰς τὴν περιοχὴν αὐτὴν εὐρίσκονται αἱ μεγαλύτεραι πόλεις τῆς χώρας, κατοικοῦν περίπου τὰ 50 % τοῦ πληθυσμοῦ τῆς καὶ τὰ 70 % περίπου τῶν ἔργων βιομηχανίας.

Συγκοινωνία — Ἐμπόριον. Τὸ σιδηροδρομικὸν δίκτυον εἶναι τὸ μεγαλύτερον τοῦ κόσμου (400.000 χιλμ.), τὸ ὀδικὸν τὸ τελειότερον τοῦ κό-

Εικ. 50. Μέγα υδροηλεκτρικόν φράγμα εἰς τὰς Ἠνωμ. Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς.

σμου (5.000.000 χιλμ.) καὶ τὸ ἀτμοπλοϊκόν, διὰ τῶν ποταμῶν, λιμνῶν καὶ διωρύγων ἐντὸς τῆς χώρας, ἀσυναγώνιστον.

Ἡ πολιτικὴ ἀεροπορία τῆς ἐξυπηρετεῖ τὰ 35 % τῶν παγκοσμίων ἀεροπορικῶν δικτύων, καὶ μεταφέρει τὰ 75 % τῶν ἀνθρώπων καὶ ἐμπορευμάτων.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ραδιοφωνίαν (ραδιοφωνικοὶ σταθμοὶ καὶ ραδιοφωνικαὶ συσκευαὶ) αἱ Ἠνωμένα Πολιτεία ἀντιπροσωπεύουν τὰ 50 % ὁλοκλήρου τοῦ κόσμου.

Ὁ ἐμπορικὸς στόλος ἔχει τὸν μεγαλύτερον ἀριθμὸν σκαφῶν, ἀλλὰ εἰς χωρητικότητα εἶναι μᾶλλον ἴσος τοῦ Ἀγγλικοῦ. Αἱ Ἠνωμένα Πολιτεία κατέχουν τὸ 1/4 τῶν σκαφῶν τοῦ κόσμου καὶ ἀπὸ ἀπόψεως χωρητικότητος τὸ 1/3 τοῦ παγκοσμίου.

Τὸ ἐμπόριον, κυρίως τὸ ἐξωτερικόν, εἶναι τὸ μεγαλύτερον τοῦ κόσμου καὶ αἱ *ἐξαγωγαὶ* εἶναι διπλάσιαι τῶν *εἰσαγωγῶν*.

Μερικὰ προϊόντα των θεωροῦνται ἀπαραίτητα καὶ ἀναντικατάστατα εἰς ὅλον τὸν κόσμον. Τοιαῦτα εἶναι τὰ ἀμερικανικὰ αὐτοκίνητα, κυρίως Φόρντ, αἱ ραπτομηχαναὶ Σίγγερ, αἱ ξυριστικαὶ λάμαι Ζιλλέτ, αἱ φωτοσφαιρικαὶ μηχαναὶ Κόντακ, τὰ διάφορα ἀντικείμενα ἐκ συνθετικῶν ὕλων τὰ νάυλον κ. ἄ.

Διά να λάβη κανείς μίαν ιδέαν τώσον τῆς γεωργικῆς, κτηνοτροφικῆς, ὅσον καί τῆς εἰς ὄρυκτά καί μέταλλα τεραστίας παραγωγῆς τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν θά δώσωμεν μερικοὺς πίνακας ἐν συγκρίσει μετὴν παγκόσμιον.) διαβ

Α' Γεωργικῶν προϊόντων
(παραγωγή εἰς τόννους)

Ἔτος	Εἶδος	Ἑνωμ. Πολιτειῶν	Παγκόσμιος
1951	σίτος	27.200.000	142.000.000
1950	ἀραβόσιτος	60.500.000	120.000.000
1951	κριθὴ	6.100.000	32.000.000
1951	βρώμη	10.400.000	49.000.000
1951	γεώμηλα	9.000.000	153.000.000
1951	καπνός	900.000	3.220.000
1951	βάμβαξ	3.250.000	5.740.000
1951	βάμβακόσπορος	4.000.000	7.800.000

Β' Ἐκτρεφομένων ζώων (κεφάλια)

Ἔτος	Εἶδος	Ἑνωμ. Πολιτειῶν	Παγκόσμιος
1948	βοοειδῆ	78.500.000	635.000.000
»	χοῖροι	55.000.000	245.000.000
»	πρόβατα	35.000.000	605.000.000
»	ἵπποι	6.500.000	61.000.000
»	ἡμίονοι	2.500.000	15.000.000

Γ' Ὀρυκτοῦ πλούτου
(παραγωγή εἰς τόννους)

Ἔτος	Εἶδος	Ἑνωμ. Πολιτειῶν	Παγκόσμιος
1948	γαιάνθραξ	590.000.000	1.250.000.000
1948	πετρέλαιον	276.000.000	440.000.000
1947	σίδηρος	47.500.000	76.000.000
1948	χαλκός	750.000	2.100.000
1948	βωξίτης	1.500.000	7.500.000
1948	μόλυβδος	350.000	1.150.000
1948	άλουμίονοι	550.000	1.130.000

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν καταπληκτικὴν βιομηχανίαν τῶν αὐτοκινήτων, αὕτη ἔφθασε τὸ 1952 νὰ παράγῃ περίπου 8.000.000 αὐτοκίνητα. Πάντως κατὰ ἐπίσημον αὐτοκινητιστικὴν στατιστικὴν, τὸ ἔτος 1947, ἐκυκλοφοροῦσαν εἰς ὅλον τὸν κόσμον 97.475.000 αὐτοκίνητα ἐκ τῶν ὁποίων τὰ 37.900.000 εἰς τὰς Ἑνωμένας Πολιτείας. Σήμερον εἰς τὰς Ἑνωμένας Πολιτείας κυκλοφοροῦν περίπου 50.000.000.

Ἰδοῦ τέλος μία στατιστικὴ, ἐκ τῆς ὁποίας ἐμφαίνεται ἡ καταπληκτικὴ παραγωγή εἰς ὠρισμένα εἶδη τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν ἐν συγκρίσει μετὴν παγκόσμιον.) διαβ

**Ἀναλογία τῆς παραγωγῆς τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν
ἐν συγκρίσει μὲ τὴν παραγωγὴν ὄλου τοῦ κόσμου**

(Μέσος ὄρος πενταετίας 1945 — 1950)

Εἶδος παραγωγῆς	Ἀναλ. Ἀμερ. παραγωγῆς	Εἶδος παραγωγῆς	Ἀναλ. Ἀμερ. παραγωγῆς
Θεῖον	91 %	Χαλκός	35 %
Κονσέρβαι (τρόφιμα)	91 %	Καπνός	33 %
Αὐτοκίνητα	84 %	Σιδήρος	32 %
Συνθετικὸν ἔλαστικ. καουτσούκ	74 %	Τεχνητὴ μέταξα	32 %
Πετρέλαιον	61 %	Μόλυβδος	32 %
Ἀραβόσιτος	60 %	Σίτος	23 %
Χάλυψ	59 %	Ἄργυρος	20 %
Γαϊάνθρακες παντὸς εἴδους	44 %	Χημικὰ λιπάσματα	20 %
Ψευδάργυρος	39 %	Ἐριον	11 %
Βάμβαξ	36 %	Χρυσός	8 %

✓ Πολιτικὴ περιγραφή

Ὁ πληθυσμὸς τῆς χώρας (ἀπογραφή 1952) εἶναι 157.000.000 κάτοικοι καὶ βεβαίως ὄχι μεγάλος ἐν συγκρίσει μὲ τὴν ἑκτασίαν τῆς (7.800.000 τετρ. χιλμ.). Ἐπίσης παρουσιάζει ἀνομοιομορφίαν εἰς τὴν κατανομήν του.

Τὸ ἥμισυ τοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας εἶναι συγκεντρωμένον εἰς τὸ Ἀνατολικὸν τμήμα, καὶ τὸ πλεόν πυκνοκατοικημένον εἶναι τὸ Βορειοανατολικὸν τμήμα. Ὁ ἀστικός πληθυσμὸς (δηλ. τῶν πόλεων) ἀντιπροσωπεύει τὰ 60 % τοῦ πληθυσμοῦ καὶ ὁ ἀγροτικός τὰ 40 %.

Λαὸς — Γλῶσσα — Θρησκεία. Οἱ περισσότεροι κάτοικοι τῆς χώρας εἶναι Ἀγγλικῆς καὶ Ἰρλανδικῆς καταγωγῆς καὶ ἀκολουθοῦν οἱ Γερμανικῆς, Πολωνικῆς, Ρωσικῆς, Ἰταλικῆς καὶ Ἑβραϊκῆς καταγωγῆς κ.τ.λ. Σήμερον ὑπάρχουν περίπου καὶ 1 ἑκατομμύριον Ἑλληνοαμερικανοί.

Εἰς τὴν Ἀμερικὴν ὅμως, ἐκτὸς τῶν *λευκῶν* οἱ ὅποιοι ἀποτελοῦν τὰ 90 % τοῦ πληθυσμοῦ, ὑπάρχουν καὶ 15 ἑκατομμύρια *Νέγροι* καὶ περίπου 350.000 *Ἰνδιάνοι*, ἰθαγενεῖς κάτοικοι.

Τοὺς Νέγρους τοὺς ἔφεραν πρὸ ἑκατονταετίας οἱ πρῶτοι ἄποικοι, ὡς δούλους ἐκ τῆς Ἀφρικῆς, διὰ τὴν καλλιέργειαν τῶν κτημάτων των.

Ὁ μεγάλος αὐτὸς ἀριθμὸς τῶν Μαύρων, οἱ ὅποιοι κατοικοῦν κυρίως εἰς τὰς Νοτίους Πολιτείας, ἀποτελεῖ ἔθνικὸν ζήτημα ἄλυτον διὰ τὴν Ἀμερικὴν. Καὶ τοῦτο διότι ὁ πληθυσμὸς των αὐξάνει ἀλματωδῶς καὶ οἱ λευκοὶ οὐδεμίαν ἀνάμειξιν, πρὸ πάντων ἐπιμειξίαν, θέλουν μὲ τοὺς Νέγρους.

Ὁ Ἀμερικανικὸς λαός, ἂν καὶ ἀποτελεῖται ἀπὸ μείγμα Εὐρωπαϊκῶν λαῶν, πολὺ ἑνωρὶς ἀπέκτησεν *Ἐθνικὴν συνείδησιν* καὶ ἐδημιούργησε τὸ *ἐνιαῖον καὶ πλήρες δυνάμειος Ἀμερικανικὸν Ἔθνος*.

Ἀπὸ ἀπόψεως θρησκευματος οἱ Ἀμερικανοὶ εἶναι *Χριστιανοί*. Ὑπάρχει ἀπόλυτος θρησκευτικὴ ἐλευθερία καὶ διὰ τοῦτο ὑπάρχουν καὶ

Είκ. 51. Τὸ γιγαντιαῖον ἄγαλμα τῆς «Ἐλευθερίας» εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ λιμένος τῆς Νέας Ὑόρκης.

πλεῖστα Χριστιανικαὶ θρησκευτικαὶ αἱρέσεις. Οἱ περισσότεροι εἶναι Διαμαρτυρούμενοι, ἔπονται οἱ Καθολικοί, οἱ Ὀρθόδοξοι καὶ τέλος οἱ Ἑβραῖοι.

Γενικῶς, ὅμως, εἰς τὸν λαὸν τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν ἐπικρατεῖ *βαθὸν Χριστιανικὸν πνεῦμα.*

Ἐκπαίδευσις. Τὸ ποσοστὸν τῶν ἀγραμμάτων εἶναι μηδαμινόν. Ὑπάρχουν εἰς τὴν χώραν 164 Πανεπιστήμια καὶ ἄλλαι ἀνώταται Σχολαί.

Γενικῶς τὸ πνευματικὸν ἐπίπεδον εἶναι πολὺ ὕψηλόν καὶ τὸ βιοτικὸν τὸ ἀνώτερον ἴσως τοῦ κόσμου.

Ἐπίσημος γλῶσσα εἶναι ἡ *Ἀγγλική.*

Πολίτευμα. Αἱ Ἠνωμέναι Πολιτεῖαι, καθὼς φαίνεται ἀπὸ τὸ ὄνομά των, ἀποτελοῦν *Ὁμοσπονδιακὴν Δημοκρατίαν*, ἀποτελουμένην ἐκ *48 Πολιτειῶν.*

Αἱ Πολιτεῖαι αὐταί, εἰς πολλὰς τῶν ὁποίων ἢ ἕκτασις εἶναι διπλασία καὶ τριπλασία τῆς Ἑλλάδος, ἔχουν *ιδίαν Κυβέρνησιν*, ἢ ὁποῖα ἀσχολεῖται μὲ ὅλα τὰ ζητήματα τῆς ἐσωτερικῆς διοικήσεως μιᾶς χώρας (παιδείαν, δημοσίαν ὑγείαν, συγκοινωνιακὸν δίκτυον, ἐπιχειρήσεις κοινῆς ὠφελείας κ.τ.λ.).

Ὅλα ὅμως αἱ Πολιτεῖαι ἐκλέγουν τὴν *Βουλὴν* καὶ *Γερουσίαν* (ἐκάστη Πολιτεία ἀναλόγως τοῦ πληθυσμοῦ ἀποστέλλει καὶ ἀνάλογον ἀρι-

θμόν Βουλευτῶν καὶ Γερουσιαστῶν) καὶ διὰ καθολικῆς ψηφοφορίας τὸν *Πρόεδρον τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς*.

Ὁ Πρόεδρος τῶν Ἠνωμ. Πολιτειῶν ἔχει τόσα δικαιώματα ὅσα κανένας ἄλλος Βασιλεὺς ἢ Κυβερνήτης εἰς τὸν κόσμον.

Αὐτὸς μετὰ τῆς Βουλῆς καὶ πρὸ πάντων τῆς Γερουσίας ἀποφασίζει δι' ὅλα τὰ σοβαρὰ ζητήματα ὀλοκλήρου τῆς χώρας, καθορίζει τὴν ἐξωτερικὴν πολιτικὴν, ἀσκεῖ τὴν ἐξουσίαν ἐπὶ τῶν ἀμυντικῶν δυνάμεων τῆς χώρας, ὑπογράφει συνθήκας μετὰ τῶν ἄλλων κρατῶν τῆς Γῆς καὶ γενικῶς διευθύνει τὰς τύχας τῆς *Μεγάλης Ἀμερικανικῆς Δημοκρατίας*.

Μετὰ δὲ τὸν Β' Παγκόσμιον πόλεμον αἱ Ἠνωμένα Πολιτεῖαι κατέκτησαν τὴν θέσιν τῆς ἰσχυροτέρας δυνάμεως τοῦ κόσμου καὶ ἀπέκτησαν τὸ δικαίωμα τῆς ἡγεσίας τοῦ ἐλευθέρου κόσμου. Ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τῶν Ἠνωμ. Πολιτειῶν ὅλα τὰ ἐλεύθερα κράτη τῆς Γῆς ἀγωνίζονται ὑπὲρ τῆς διατηρήσεως τῶν ἐλευθεριῶν των καὶ ἐναντίον τῆς ἐπεκτάσεως τῆς κομμουνιστικῆς μᾶστιγος.

Πόλεις. Πρωτεύουσα τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν εἶναι ἡ *Ὠβάσιγκτον* (900.000 κάτ.) κτισμένη εἰς οὐδέτερον ἔδαφος, τὸ ὁποῖον δὲν ὑπάγεται εἰς καμμίαν ἐκ τῶν 48 Πολιτειῶν καὶ εἰς τὸ ὁποῖον ἐδρεύουν ὁ Πρόεδρος τῶν Η. Π., ἡ Ὁμοσπονδιακὴ Κυβέρνησις, τὸ Ἀνώτατον Δικαστήριον, ἡ Διοικήσις τῶν ἐνόπλων δυνάμεων καὶ γενικῶς αἱ Ἀρχαί, ποὺ ἔχουν ἐξουσίαν ἐπὶ ὅλων τῶν Πολιτειῶν.

Ἐκεῖ εὐρίσκεται ὁ περίφημος «*Λευτὸς Οἶκος*», ἡ κατοικία τοῦ Προέδρου τῶν Η. Π., τὸ «*Καπιτώλιον*» ἢ Βουλὴ τῆς Ὁμοσπονδίας, ἡ μεγάλη βιβλιοθήκη τοῦ Ἀμερικανικοῦ Κογκρέσσου (Βουλῆς) κ.ἄ. (εἰκ. 52).

Εἰκ. 52. Τὸ «Καπιτώλιον», ἡ βουλὴ τῶν Ἠνωμ. Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς.

Ἡ μεγαλύτερα πόλις τῶν Η. Π. εἶναι ἡ **Νέα Ὑόρκη**, (7.850.000 κάτ.), ἡ δευτέρα μετὰ τὸ Λονδίνον πόλις τῆς Γῆς. Εἶναι κτισμένη εἰς τὸ νότιον ἄκρον τῆς Πολιτείας τῆς Νέας Ὑόρκης, παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ ποταμοῦ Χοϋδσον ἢ Χάντσον. Τὸ κέντρον τῆς πόλεως εἶναι ἡ νῆσος **Μανχάτταν**, ἡ ὁποία συνδέεται διὰ γεφυρῶν καὶ ὑπογείων σηράγγων μετὰ τοῦ ὑπολοίπου ἀπέναντι ἡπειρωτικοῦ τμήματος τῆς πόλεως. Ἡ νῆσος Μανχάτταν εἶναι ἡ καρδία τῆς πόλεως τῆς Νέας Ὑόρκης καὶ τὸ οἰκονομικόν, ἐμπορικόν καὶ πνευματικόν κέντρον τῆς.

Ἡ πόλις Νέα Ὑόρκη ἀποτελεῖ τὸ κέντρον μιᾶς τῶν παραγωγικωτέρων βιομηχανικῶν περιοχῶν τοῦ κόσμου καὶ εἶναι ὁ οἰκονομικός, ἐμπορικός καὶ πνευματικός ἐγκέφαλος ὁλοκλήρου τῆς χώρας.

Ἐκ τῶν ἀξιοθεάτων τῆς πόλεως εἶναι τὸ **κεντρικὸν πάρκον τῆς**, (ἔχει καὶ ἄλλα πάρκα), τὸ πάρκον **Μπρόνξ**, ὅπου ὑπάρχει ὁ περίφημος Ζωολογικός καὶ φυτολογικός κήπος τῆς Νέας Ὑόρκης, πλουσιώτατα μουσεῖα, πινακοθήκαι, Πανεπιστήμιον, ἄλλαι ἀνώταται σχολαὶ κ. ἄ.

Ἀκόμη ἐπὶ τῆς νήσου Μανχάτταν ὑπάρχουν ἀρκετὰ πολυώροφα οἰκοδομήματα, ἐκ χάλυβος καὶ σιμέντου, οἱ περίφημοι **οὐρανοξύσται** τῆς Νέας Ὑόρκης. Μεταξὺ τούτων εἶναι τὰ: 1) **Ἐμπάιρ Σταίητ Μπίντινγκ**, τὸ ὑψηλότερον οἰκοδόμημα τοῦ κόσμου μετὰ 102 ὀρόφους, ὕψους 376 μέτρων, 2) ὁ οὐρανοξύστης **Κράϊσλερ** μετὰ 77 ὀρόφους, ὕψους 315 μέτρων καὶ ἄλλα πολλὰ μετὰ 30 — 50 ὀρόφους (εἰκ. 53).

Εἰκ. 53. Οὐρανοξύσται εἰς τὴν νῆσον «Μανχάτταν» τῆς Νέας Ὑόρκης.

Τέλος ό λιμνή της Νέας 'Υόρκης, θεωρούμενος ώς ένας έκ τών καλύτερων τοῦ κόσμου, δύναται νά περιλάβη πλοία οίασδήποτε χωρητικότητος. Έκ τοῦ λιμένος τούτου διέρχονται τά 50 % τοῦ εισαγωγικοῦ καί έξαγωγικοῦ ἐμπορίου ὀλοκλήρου τῆς χώρας.

"Αλλαι μεγάλαι πόλεις εἶναι τὸ *Σικάγον* παρά τὴν λίμνην Μίτσιγκαν (3.600.000 κάτ.), ἡ δευτέρα πόλις τῶν Η. Π. Εἶναι μέγα ἐμπορικὸν καί συγκοινωνιακὸν κέντρον καί ἔχει τὰ μεγαλύτερα σφαγεῖα ζῶων τοῦ κόσμου.

Έκ τῶν ἀξιοθαυμάστων τῆς πόλεως θά ἀρκεσθῶμεν ν' ἀναφέρωμεν ὅτι ἔχει τὸ μεγαλύτερον ξενοδοχεῖον τοῦ κόσμου μὲ 3.000 δωμάτια !

Ἡ *Φιλαδέλφεια* (2.100.000 κάτ.), μέγα βιομηχανικὸν κέντρον. Τὸ *Νιτιρόιτ* (1.850.000 κάτ.), τὸ μεγαλύτερον βιομηχανικὸν κέντρον κατασκευῆς αὐτοκινήτων τῶν Η. Π. καί ὄλου τοῦ κόσμου.

Ὁ "*Άγιος Φραγκίσκος* (2.000.000 κάτ.) καί τὸ *Δὸς "Αντζελες* (1.950.000 κάτ.) εἰς τὴν Καλλιφορνίαν, ἡ *Βαλιμόρη* (1.000.000 κάτ.), τὸ *Κλήβελαντ* (1.000.000 κάτ.), τὸ *Πίτσμπουργκ*, τὸ μεγαλύτερον κέντρον καταργασίας τοῦ σιδήρου (150 ὑψικάμινοι) τῶν Η. Π. καί τοῦ κόσμου. Ὑπάρχουν 15 ἄλλαι πόλεις μὲ πληθυσμὸν ἄνω τῶν 500 χιλ. κατοίκων καί 76 πόλεις μὲ πληθυσμὸν ἄνω τῶν 100 χιλ. κατοίκων ἐκάστη.

3. Α' Λ Α Σ Κ Α

["*Έκτασις 1.500.000 τετρ. χιλμ. — Πληθυσμὸς 125.000 κάτοικοι*]

Ἡ χερσόνησος Ἀλάσκα κατέχει τὸ Βορειοδυτικὸν ἄκρον τῆς Βορείου Ἀμερικῆς, χωρίζεται ἀπὸ τῆς Ἀσίας διὰ τοῦ Βεριγγείου Πορθμοῦ (94 χιλμ.) καί ὑπάγεται εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας.

Τὴν Ἀλάσκαν τὴν ἡγόρασαν αἱ Η. Π. ἀπὸ τὴν Ρωσίαν τὸ 1875. Εἶναι χώρα ὀρεινὴ καί τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς καλύπτεται διαρκῶς ἀπὸ χιόνια καί πάγους. Ἔχει μεγάλον ὀρυκτὸν πλοῦτον, καί κυρίως χρυσόν, πλατίναν, ἄργυρον, κασσίτερον κ.τ.λ.

Αἱ πόλεις τῆς εἶναι μικραὶ καί ἡ πρωτεύουσα τῆς, τὸ *Φαίρμπανγκς* ἔχει 12.000 κατοίκους.

Ἡ γεωγραφικὴ τῆς θέσις ἔχει μεγάλην στρατηγικὴν σημασίαν καί διὰ τοῦτο ἀποτελεῖ σπουδαίαν ναυτικὴν καί ἀεροπορικὴν βάσιν τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν.

Ἀνάγνωσμα :

ΟΙ ΣΧΕΣΕΙΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΚΑΙ ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΩΝ

Οἱ σχέσεις μεταξὺ Ἑλλάδος καί Ἠνωμένων Πολιτειῶν ὑπῆρξαν πάντοτε σχέσεις φιλικῆς μεταξὺ δύο λαῶν, οἱ ὁποῖοι εἶναι προσηλωμένοι περισσότερο σ' ἓνα καί μόνο ἰδανικό, τὸ *ἰδανικὸ τῆς Ἐλευθερίας*.

Τὰ φιλικὰ αἰσθήματα τοῦ ἀμερικανικοῦ λαοῦ ἀπέναντι τῶν Ἑλλήνων ἐξεδηλώθησαν ἀπὸ τὶς ἀρχῆς τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1821.

Σὲ μῆνυμά του πρὸς τὴν Ἀμερικανικὴν βουλὴν, τὴν 4η Δεκεμβρίου 1822, ὁ Πρόεδρος τῆς Ἀμερικῆς **Μονρόε** ἔλεγε μεταξὺ τῶν ἄλλων καὶ τὰ ἐξῆς γιὰ τοὺς ἀγωνιζομένους Ἕλληνας: «...Εἶναι ἀδύνατο νὰ βλέπωμε τὶς καταστροφές, ποὺ ὑφίσταται ἡ Ἑλλάς, χωρὶς νὰ συγκινηθοῦμε βαθύτατα... Ἡ χώρα ποὺ εἶχε ἐξαφανισθῆ τόσα χρόνια κάτω ἀπὸ τὸ σκοτεινὸ ζυγὸ, εἶχε πολὺ πικράνει τὰ γενναῖο φρονα πνεύματα τοῦ παρελθόντος. Ἦταν φυσικὴ συνεπῶς ἡ ἐπάνοδος τοῦ λαοῦ αὐτοῦ στὸν ἀρχικὸ του χαρακτήρα, νὰ ἀγωνίζεται ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας του, καὶ ἔτσι νὰ διεγείρῃ τὸν **ἐνθουσιασμό καὶ τὴ συμπάθεια ὅλου τοῦ λαοῦ τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν**».

Καὶ ὁ μέγας φιλέλληνας Πρόεδρος ἔκαμε τὸ πᾶν μεταξὺ τῶν ἄλλων ἐθνῶν γιὰ νὰ κινήσῃ τὸ ἐνδιαφέρον ὅλων ὑπὲρ τοῦ ἀγῶνος τῆς Ἑλλάδος.

Πολλοὶ ἰδιώτες συνέλεξαν καὶ ἔστειλαν χρήματα καὶ πολλοὶ ἦλθαν καὶ συμπόλεμησαν μετὰ τῶν Ἑλλήνων καὶ ὄχι ὀλίγοι ἔπασαν ἡρωϊκῶς ὑπὲρ τῆς αἰωνίας **Ἑλλάδος**.

Τὸ σημαντικώτερο ὅμως γεγονός στὴν ἱστορία τῶν Ἑλληνοαμερικανικῶν σχέσεων ἀποτελεῖ τὸ λεγόμενον «Δόγμα Τρούμαν» ποὺ ἐξηγγέλθηκε στὶς 12 Μαρτίου τοῦ 1947.

Μὲ τὸ δόγμα αὐτὸ οἱ Ἠνωμένες Πολιτεῖες ἀνελάμβαναν τὶς φροντίδες, ποὺ μέχρι τότε εἶχεν ἀναλάβει ἡ Ἀγγλία, γιὰ τὴν κατοχύρωσι τῆς ἀσφαλείας καὶ ἀκεραιότητος τῆς Ἑλλάδος καὶ ἀκόμη γιὰ τὴν οἰκονομικὴ τῆς ἀνορθωσι, ἡ ὁποία συνεχίζεται ἀκόμη καὶ σήμερα.

Μὲ τὶς καταστροφές ποὺ ἔπαθε ἡ Ἑλλάδα κατὰ τὸν πόλεμον 1940 — 1948, χωρὶς τὴ γενναία ὕλικὴ καὶ ἠθικὴ βοήθεια τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν, ἴσως δὲν θὰ ἦτο σήμερα ἐλεύθερη χώρα.

Ἡ εὐγνωμοσύνη τῶν Ἑλλήνων πρὸς τὴν μεγάλην τους σύμμαχον καὶ τὸ γενναῖο καὶ εὐγενῆ Ἀμερικανικὸ λαό, θὰ εἶναι πάντα μεγάλῃ καὶ ἀτέραντῃ.

Ἀνάγνωσμα:

Ο ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΩΝ

Πόσοι ἀκριβῶς εἶναι οἱ ὁμογενεῖς τῆς Ἀμερικῆς δὲν γνωρίζομε ἀκριβῶς. Κατὰ τοὺς τελευταίους ὑπολογισμοὺς μᾶλλον πλησιάζουν τὸ ἑκατομύριο.

Οἱ Ἑλληνοαμερικανοὶ βρίσκονται διεσπαρμένοι σὲ ὅλες τὶς Πολιτεῖες, σὲ ὅλα τὰ κέντρα καὶ σὲ ὅλα τὰ χωριά τῆς ἀτέραντης ἠπείρου. Οἱ μεγαλύτερες ὁμάδες βρίσκονται στὶς πόλεις: Νέαν Ὑόρκην, Σικάγον, Νιτιρόιτ καὶ τὸν Ἅγιον Φραγκίσκον.

Παντοῦ ὅπου ὑπάρχει Ἑλληνικὴ κοινότητα, ὑπάρχει Ἑλληνικὴ ἐκκλησία καὶ Ἑλληνικὸν σχολεῖον, οἱ δύο ἰσχυρότεροι κρίκοι συνδέσμου μὲ τὴν Ἑλληνικὴ μακρυνὴ Πατρίδα.

Οἱ Ἑλληνοαμερικανοὶ ἔχουν εἰσδύσει σὲ ὅλους τοὺς κλάδους καὶ τὴν κλίμακα τῆς ἀμερικανικῆς ζωῆς. ἔχουν ἀποκτήσει κτήματα, καταστήματα, ἐργοστάσια, ἐπιχειρήσεις μεγάλῃς ἐκτάσεως, καὶ ἐλέγχουν μεγάλες ἀτιμπολιτικῆς ἐταιρεῖες.

Οἱ ἐπιστήμονες ὑπολογίζονται εἰς 25 χιλιάδες καὶ πολλοὶ ἔχουν ἀποκτήσει

μεγάλα ονόματα ως επιστήμονες και καθηγηταί Πανεπιστημίων. Και ασφαλώς κάποτε θα αποκτήσουν και μεγάλα πολιτικά αξιώματα.

Οί χιλιάδες αὐτῆς τῶν Ἑλληνοαμερικανῶν ἔστειλαν και στέλνουν πάντοτε ἑκατοντάδες χιλιάδων δολλαρίων πρὸς τοὺς δικούς τους στὴν Ἑλλάδα.

Ἔτσι οἱ Ἕλληνες τῆς Ἀμερικῆς διατηροῦν ἀκέραιο τὸ Ἐθνικόν τους φρόνημα και βρέθηκαν πάντοτε σὲ συναγεραμό, ὅταν ἡ Μητέρα τους Ἑλλάδα βρισκόταν σὲ κίνδυνο ἢ διερχόταν δύσκολες στιγμές.

Β' ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΑΜΕΡΙΚΗ ΚΑΙ ΔΥΤΙΚΑΙ ΙΝΔΙΑΙ

Εἰσαγωγή. *Κεντρικὴ Ἀμερικὴ* ὀνομάζεται ἡ στενὴ και ἐπιμήκης χώρα, ἡ ὁποία ἐκτείνεται δυτικῶς τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν και φθάνει μέχρι τῆς *διώρυγος τοῦ Παναμᾶ*.

Τὸ *κλίμα* τῶν χωρῶν αὐτῶν εἶναι θερμὸν, ὑποτροπικόν, διότι αἱ χώραι πλησιάζουν πρὸς τὸν Ἰσημερινόν, και ἔνεκα τούτου ἀκατάλληλον διὰ τοὺς λευκοὺς. Πίπτουν πάντοτε πολλαὶ βροχαί, ἐπικρατεῖ ὕγρασις και ἡ βλάστησις εἶναι τροπικὴ.

Οἱ κάτοικοι τῶν χωρῶν αὐτῶν εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον *μιγάδες, Νέγροι, Ἰνδιάνοι* και ὀλιγώτεροι *λευκοί*.

1. ΜΕΞΙΚΟΝ

[Ἔκτασις 2.000.000 τετρ. χιλμ. — Πληθυσμὸς 25.000.000 κάτοικοι]

Τὸ Μεξικόν εἶναι τὸ μεγαλύτερον κράτος τῆς Κεντρικῆς Ἀμερικῆς. Συνορεύει πρὸς Β. με τὰς Ἡνωμ. Πολιτείας, πρὸς Ν. με τὴν Γουατεμάλαν και περιβρέχεται πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ κόλπου τοῦ Μεξικοῦ και πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Εἰρηνικοῦ ὠκεανοῦ.

Εἶναι τὸ μεγαλύτερον κράτος τῆς Κεντρικῆς Ἀμερικῆς.

Μορφολογία τοῦ ἐδάφους. Ὀλόκληρον σχεδὸν τὸ Μεξικόν εἶναι ἓνα ὄροπέδιον, ποὺ περιβάλλεται ὑπὸ ὕψηλῶν ὄρεων, τῶν ὁποίων αἱ κορυφαὶ ὑψοῦνται ἄνω τῶν 5.000 μέτρων.

Αἱ περισσότεραι τῶν ὕψηλοτέρων κορυφῶν εἶναι ἠφαιστειογενεῖς, και πολλαὶ ἀκόμη εἶναι ἐνεργὰ ἠφαιστεια.

Εἰς τὸ κέντρον τοῦ ὄροπέδιου ἐκτείνεται ἡ κοιλάς τοῦ Μεξικοῦ (80 χιλμ. μήκους και 50 χιλμ. πλάτους) εἰς ὕψος 1200 μέχρι 2400 μέτρων. Εἰς τὸ κέντρον τῆς πεδιάδος αὐτῆς και εἰς ὕψος 2300 μ. εὐρίσκεται και ἡ πρωτεύουσα, ἡ πόλις τοῦ Μεξικοῦ.

Πολλοὶ ποταμοὶ ρέουν εἰς τὴν χώραν, ἀλλὰ λόγω τοῦ ἀνωμάλου τοῦ ἐδάφους δὲν εἶναι κατάλληλοι διὰ τὴν ναυσιπλοΐαν.

Κλίμα — Προϊόντα. Γενικῶς τὸ κλίμα τοῦ Μεξικοῦ εἶναι ὑποτροπικόν και μᾶλλον ξηρόν. Τὸ ἥμισυ πρὸς Β. μέρος τοῦ Μεξικοῦ εἶναι ἕδαφος ἄγονόν με ἐλαχίστας βροχάς. Εἰς τὸ νότιον τμήμα αἱ βροχαὶ εἶναι πε-

ρισσότεροι, όχι όμως και αρκετοί. Ός επί τό πλείστον αί βροχαί πίπτουν τό θέρος, ένφ οι χειμερινοί μήνες είναι μάλλον ξηροί.

Η θερμοκρασία και ή βλάστησις ποικίλλει αναλόγως του ύψους. Η θερμότερα περιοχή έκτείνεται κατά μήκος των άκτων του Ειρηνικού και του κόλπου του Μεξικού μέχρι ύψους 600 μ.

Ακολουθεί ή περιοχή μέχρι 1200 μ. με κλίμα ήπιον και τέλος ή περιοχή άνω των 1200 — 2500 μέτρων ή οποία έχει κλίμα εύκρατον. Είς τό τμήμα τής τελευταίας ζώνης ζουν οι περισσότεροι κάτοικοι του Μεξικού.

Είς τήν θερμήν ζώνην ή βλάστησις είναι άφθονος και υπάρχουν δάση με πολύτιμον ξυλείαν, έβενον, μαόνι, ροδόξυλον κ.ά. Επίσης φύεται ή *μπανανέα*, ή *καφέα* και καλλιεργείται ο *καπνός*, ή *δρυζα*, ο *βάμβαξ*, τό *σακχαροκάλαμον* και τά *εσπεριδοειδή*.

Είς τήν δευτέραν και τρίτην ζώνην καλλιεργούνται τά *δημητριακά* και κυρίως ο *άραβόσιτος*, του οποίου πατρίς πιστεύεται ότι είναι τό Μεξικόν.

Είς τήν βόρειον άγονον ζώνην φύονται πολλά είδη γιγαντιαίων κάκτων και άλλων φυτών τής έρήμου.

Η κτηνοτροφία είναι άνεπτυγμένη και φημίζονται οι μεξικανικοί ίπποι.

Όρυκτός πλούτος. Η οικονομία τής χώρας στηρίζεται κυρίως είς τόν όρυκτόν τής πλουτον. Η χώρα κατέχει τήν πρώτην θέσιν είς τήν παραγωγήν *άργύρου* (31 % τής παγκοσμίου παραγωγής) και ακολουθούν ο *μόλυβδος*, ο *χαλκός*, ο *χρυσός*, ο *ύδραργυρος*, ο *σίδηρος*, ο *κασσίτερος* κ.ά.

Τό σημαντικώτερον όμως προϊόν τής είναι τό *πετρέλαιον*.

Φυλαί — Γλώσσα — Θρησκεία. Ο πληθυσμός τής χώρας είναι 25.000.000 κάτοικοι. Εθνολογικώς, ή σύνθεσις του πληθυσμού είναι 60 % μιγάδες έξ Ίνδων (Ιθαγενών) και Εύρωπαίων, 30 % καθαρώς Ίνδοι γηγενείς και 10 % καθαρόαιμοι άπόγονοι Εύρωπαίων, κυρίως Ίσπανών.

Μολονότι ή επίσημος γλώσσα είναι ή *Ίσπανική*, όμιλείται και ή γλώσσα των Ιθαγενών *Αζτέκων*, οι όποιοι κατοικούσαν τήν χώραν, όταν ύπετάγη είς τους Ίσπανούς τό 1521 μ. Χ.

Τό πλείστον των κατοίκων του Μεξικού είναι *Χριστιανοί Καθολικοί*.

Τό πνευματικόν και βιοτικόν επίπεδον του λαου είναι ίκανοποιητικόν.

Τό *Πολίτευμα* τής χώρας είναι *Όμοσπονδιακή Δημοκρατία* κατά τό πρότυπον των Ηνωμ. Πολιτειών.

Πρωτεύουσα τής χώρας είναι τό *Μεξικόν* (2.500.000 κάτ.), ώραιότατη πόλις με ώραία κτίρια και θαυμασίαν ρυμοτομίαν. Κτισμένη είς ύψος 2300 μ. πλησίον τής Αρχαίας πόλεως των Ιθαγενών Αζτέκων, έχει κλίμα θαυμάσιον με μέσην θερμοκρασίαν πάντοτε + 10° — + 25° Κ.

Υπάρχουν 10 πόλεις άκόμη με πληθυσμόν 100 — 300 χιλ. κάτ. έκάστη.

Οι σπουδαιότεροι λιμέγες τής χώρας είναι ή *Βέρα Κρουζ* επί του Κόλπου του Μεξικού και ή *Αναπούλκο* επί του Ειρηνικού ώκεανου.

Σύντομος Ίστορία του Μεξικού

Τὸ Μεξικὸν ἀνεκαλύφθη τὸ πρῶτον ὑπὸ Ἰσπανῶν θαλασσοπόρων τὸ 1507. Μία ἀπόπειρα καταλύειν τῆς χώρας κατὰ τὸ 1517 ὑπὸ τῶν Ἰσπανῶν ἀπεκρούσθη ὑπὸ τῶν ἰθαγενῶν κατοίκων. Ἡ δόξα τῆς κατακτήσεως τοῦ Μεξικικοῦ ἀνήκει εἰς τὸν Ἰσπανὸν Φερνάντο Κορτές. Αὐτὸς κατόπιν αἱματηρῶν ἀγώνων μετὰ τοὺς ἰθαγενεῖς τῆς χώρας, κατέλαβεν ἐν ὀνόματι τοῦ Ἰσπανοῦ Βασιλέως τὸ Μεξικὸν τὸ 1521.

Εἰς τὸ Μεξικὸν ὁ Κορτές ἀντίκρουσε ἕνα Ἰθαγενῆ λαὸν μετὰ μεγάλου πολιτισμόν, ὀνομαζόμενον *πολιτισμὸν τῶν Ἀζτέκων*. Δυστυχῶς τὰ μεγαλοπρεπῆ μνημεῖα καὶ ἔργα τέχνης σχεδὸν κατεστράφησαν ὑπὸ τῶν κατακτητῶν.

Ὅπως παραδέχονται σήμερον οἱ ἀρχαιολόγοι, ὁ πρῶτος πολιτισμένος λαὸς τοῦ Μεξικικοῦ, οἱ *Μάγια* ἀνέπτυξαν πολιτισμὸν γύρω εἰς τὰ 600—200 π. Χ. Αὐτοὺς διεδέχθησαν οἱ *Τολτέκοι* καὶ τοὺς *Τολτέκους* οἱ *Ἀζτέκοι* τοὺς ὁποίους ἐξωλόθρευσαν οἱ Ἰσπανοί. Κατὰ τὸ 1500 περίπου οἱ Ἀζτέκοι εὐρίσκοντο εἰς τὸ ὕψος τῆς ἀκμῆς των. Ἦσαν λαὸς ἰσχυρὸς καὶ πλούσιος καὶ ἐξοῦσε μέσα εἰς ἀληθινὴν εὐμάρειαν. Ἀρκεῖ κανεὶς ν' ἀναφέρῃ ὅτι ἡ πρωτεύουσά των *Τενοχτιτλάν* — ἡ σημερινὴ πόλις τοῦ Μεξικικοῦ — εἶχε 60 χιλ. οἰκίας, θαυμασίους δρόμους καὶ λαμπρὰ ἀρχιτεκτονικὰ δημιουργήματα μεγάλης τέχνης.

2. ΤΑ ΑΛΛΑ ΚΡΑΤΗ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

Πρὸς Ν. τοῦ Μεξικικοῦ ὑπάρχουν 6 μικρὰ Κρατίδια, τὰ ὁποῖα ἐνώθουν τὴν Βόρειον μετὰ τὴν Νότιον Ἀμερικὴν.

Γενικῶς τὸ ἔδαφος τῶν χωρῶν αὐτῶν εἶναι ὄρεινόν, μετὰ πολλὰ ἐνεργὰ ἀκὸμη ἠφαιστεια. Εἶναι ἐκ τῶν μᾶλλον ἠφαιστειογενῶν καὶ τῶν πλέον εὐσειστικῶν περιοχῶν τῆς Γῆς. Πρὸς τὰ ἀνατολικά (κατὰ μῆκος τῆς Καραβαϊκῆς θαλάσσης) σχηματίζονται μικραὶ εὐφοροὶ κοιλάδες.

Γενικῶς τὸ κλίμα τῶν χωρῶν εἶναι τροπικόν, θερμὸν καὶ πολὺ ἀνθυγιεινόν, ἀκατάλληλον διὰ τοὺς Εὐρωπαίους.

Οἱ κάτοικοι τῶν μικρῶν Δημοκρατιῶν ὀνομάζονται *Ζοῦμπο* καὶ προέρχονται ἐξ ἐπιμειξιάς Ἰνδιάνων καὶ Νέγρων. Τὰ κύρια προϊόντα των εἶναι ἡ *πολύτιμος ξυλεια* (ἔβενος, μαόνι κ. ἄ.), τὸ *σακχαροκάλαμον*, τὸ *κακάον* καὶ οἱ *μπανάνες*.

Γενικῶς τὸ πνευματικὸν καὶ βιοτικὸν ἐπίπεδον τῶν λαῶν εἶναι πολὺ χαμηλόν.

Διοικητικὴ διαίρεσις

Τὰ Κράτη αὐτὰ εἶναι τὰ ἐξῆς :

Ὄνομα	Ἐκτασις	Πληθυσμὸς
α) ΓΟΥΑΤΕΜΑΛΑ	110.000 τετρ. χιλμ.	3.800.000
β) ΣΑΛΒΑΤΟΡ	34.000 » »	2.150.000
γ) ΟΝΔΟΥΡΑ	150.000 » »	1.500.000
δ) ΝΙΚΑΡΑΓΟΥΑ	150.000 » »	1.500.000
ε) ΚΟΣΤΑΡΙΚΑ	50.000 » »	850.000
στ) ΠΑΝΑΜΑΣ	75.000 » »	750.000

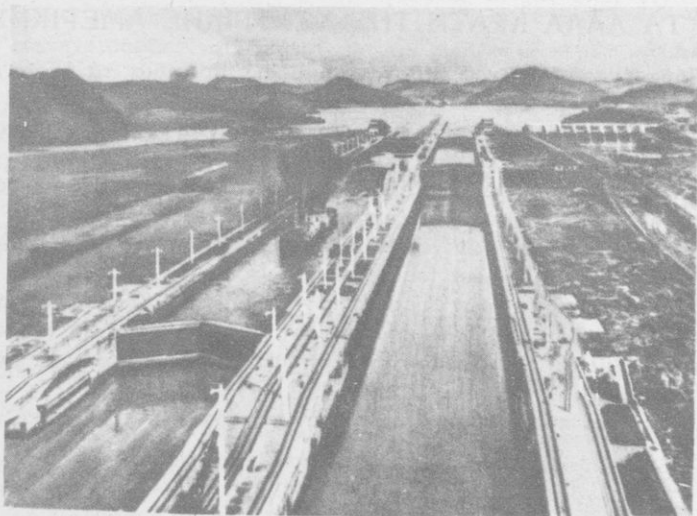
Ἀνάγνωσμα :

Ἡ ΔΙΩΡΥΓΑ ΤΟΥ ΠΑΝΑΜᾶ

Τὸ στενότερο μέρος τῆς Κεντρικῆς Ἀμερικῆς λέγεται *Παναμᾶς*. Τὸ 1903 οἱ Ἕνωμένες Πολιτεῖες τῆς Ἀμερικῆς ἔγιναν κύριοι μιᾶς στενῆς λωρίδας γῆς, τοῦ Παναμᾶ, ποῦ ἔχει πλάτος 16 χιλμ. καὶ ἡ ὁποία ὠδηγοῦσε ἀπὸ τὸν Ἀτλαντικὸν στὸν Εἰρηνικὸ ὠκεανό.

Ὁ σκοπὸς τῆς καταλήψεως τῆς λωρίδας αὐτῆς ἦταν νὰ ἐξυγιανθῇ τὸ ἔδαφος, ὥστε νὰ ἠμπορέσῃ νὰ τελειώσῃ τὸ ἔργο.

Γιατί, τὸ 1880 ὁ Γάλλος μηχανικὸς *Δεσσέψ*, ποῦ ἔκαμε τὴν *διώρυγα* τοῦ *Σουέξ*, ἄρχισε τὶς ἐργασίαι τῆς κατασκευῆς καὶ τῆς *διώρυγος* τοῦ *Παναμᾶ*. Ἐπειδὴ, ὅμως, τὸ ἔδαφος ἦταν πολὺ ἀνθυγιεινόν, οἱ ἐλώδεις πυρετοὶ καὶ ὁ κίτρι-νος πυρετὸς ἔκαναν νὰ πεθαίνουν πολλοὶ ἀπὸ τὸ προσωπικὸ καὶ ἡ ἐργασία σταμάτησε μπροστὰ σὲ ἀνυπερβλήτες δυσχέρειαι.

Εἰκ. 54. Ἡ διώρυγα τοῦ Παναμᾶ.

Ἡ τιμὴ τῆς διανοίξεως τῆς διώρυγας ἀνήκει στὴν Ἀμερικανικὴ Κυβέρνησι καὶ τοὺς α) Ταγματάρχην τοῦ ὑγειονομικοῦ στρατοῦ *Γκόργκας*, ὁ ὁποῖος σὲ τρία χρόνια ἐπέτυχεν νὰ ἐξυγιάνῃ τὴν περιοχὴ καὶ β) στὸν Συνταγματάρχην τοῦ μηχανικοῦ *Γκαίταλς*, ὁ ὁποῖος ἄρχισε τὸ ἔργο τὸ 1906 καὶ τὸ ἐτελείωσε τὸ 1914.

Αὐτὸς πρῶτον μὲ ἕνα μεγάλο φράγμα δημιούργησε τὴν μεγάλη λίμνη *Γκατόν* ποῦ βρίσκεται 27 μ. ἐπάνω ἀπὸ τὴν ἐπιφάνεια τῆς θαλάσσης.

Τέλος κατεσκευάσεν τρεῖς ὕδατοφράκτες ἀπὸ κάθε πλευρὰ τῶν δύο ὠκεανῶν,

οί οποιοί επιτρέπουν στα πλοία ν' ανεβαίνουν στη λίμνη και νὰ κατεβαίνουν ἀπ' αὐτή.

Τὸ συνολικὸ μῆκος τῆς διώρυγος εἶναι 81 χιλμ., τὸ ἐλάχιστον πλάτος 91 μ., τὸ ἐλάχιστον βάθος 12,5 μ. καὶ οἱ διαστάσεις τῶν ὑδατοφρακτῶν 305 × 33 μ. Οἱ ὑδατοφράκτες εἶναι διπλοὶ καὶ ἔτσι επιτρέπουν νὰ περνοῦν πλοῖα συγχρόνως καὶ πρὸς τὶς δύο διευθύνσεις.

Τὸ πλοῖον ὅταν εἰσέρχεται στὴ διώρυγα προσδέεται μὲ ἔξι ἀτσάλινα σύρματα, σὲ ἔξι ἰσχυρὰς αὐτοκινητάμαξες τρεῖς ἀπὸ κάθε πλευρά, πού σέρνουν τὸ πλοῖο στὸν πρῶτο ὑδατοφράκτη. Τότε οἱ πόρτες κλείονται καὶ ἀνοίγουν ἀτελείωτοι κρουνοὶ πού γεμίζουν τὸν ὑδατοφράκτη καὶ ἀνεβάζουν τὴν ἐπιφάνεια τοῦ νεροῦ καθὼς καὶ τοῦ πλοίου δέκα μέτρα. Τότε δευτέρη πόρτα ἀνοίγεται καὶ οἱ αὐτοκινητάμαξες σέρνουν τὸ πλοῖο στὸ δεύτερο ὑδατοφράκτη.

Ἄφου γεμίση καὶ αὐτὸς τὸ ἐπίπεδόν του φθάνει στὸ ὕψος τῆς τεχνητῆς λίμνης, 27 μ. ἐπάνω ἀπὸ τὴν ἐπιφάνεια τῆς θάλασσης.

Τὸ πλοῖον, μόνον του τώρα, διαπλέει τὴν λίμνη σὲ 50 περίπου χιλμ. καὶ κατέρχεται μὲ τοὺς ὑδατοφράκτες στὸν ὠκεανό. Ἡ διέλευσις τῆς διώρυγας γίνεται ἀπὸ τὰ πλοῖα εἰς 6 - 8 ὥρες.

Τὴν διώρυγα διαπλέον 5.000 - 6.000 πλοῖα τὸ ἔτος καὶ ἡ διάνοξις τῆς στοίχισε στὴν Ἀμερικὴ 500.000.000 δολλάρια. Τὸ ἔργον εἶναι ἀπὸ τὰ μεγαλύτερα καὶ πιὸ ἀξιοθαύμαστα ὑδραυλικά ἔργα τοῦ κόσμου.

Μὲ τὴν κατασκευὴ τῆς διώρυγας ἐξυπηρετεῖται πολὺ ἡ ναυσιπλοῖα καὶ οἱ Ἠνωμένες Πολιτεῖες σὲ περίπτωσι ἀνάγκης μποροῦν νὰ μετακινοῦν καὶ νὰ συγκεντρῶνουν τοὺς στόλους των ἀπὸ τὸν ἓνα στὸν ἄλλο ὠκεανὸ σὲ χρονικὸ διάστημα μικρότερον τῶν 36 ὡρῶν.

(Γ. Κ. Μ.)

3. ΔΥΤΙΚΑΙ ΙΝΔΙΑΙ (Ἄντιλλαι)

Δυτικαὶ Ἰνδία ὀνομάζονται αἱ νῆσοι αἱ περικλείουσαι ἀνατολικῶς τὸν Κόλπον τοῦ Μεξικοῦ καὶ τὴν Καραβαϊκὴν θάλασσαν. Οὕτως ὠνόμασε τὰς νήσους ὁ Κολόμβος, ὅταν τὸ πρῶτον ἔφθασεν εἰς αὐτάς τὸ 1492, διότι ἐνόμισεν ὅτι ἔφθασεν εἰς τὰς Δυτικὰς Ἰνδίας.

Αἱ νῆσοι σήμερον ὀνομάζονται *Ἀντίλλαι* καὶ χωρίζονται εἰς *Μεγάλας* καὶ *Μικρὰς Ἀντίλλας*.

ΜΕΓΑΛΑΙ ΚΑΙ ΜΙΚΡΑΙ ΑΝΤΙΛΛΑΙ

α) ΚΟΥΒΑ

[Ἔκτασις 115.000 τετρ. χιλμ. — Πληθυσμὸς 5.500.000 κάτοικοι.]

Ἡ *Κούβα* εἶναι ἡ μεγαλύτερα νήσος τῶν Ἀντιλλῶν. Εἶναι χώρα μάλλον πεδινὴ καὶ εὐφορος.

Τὸ κλίμα τῆς εἶναι ἥπιον, γλυκὺ καὶ εὐχάριστον εἰς ὅλας τὰς ἐποχάς.

Παράγει ἐκλεκτὸν καπνὸν (ποῦρα Ἀβάνας), φρούτα ὄλων τῶν εἰδῶν τροπικῶν καὶ μῆ, καὶ κυρίως *σακχαρογάλαμον*. Ἔρχεται δευτέρα εἰς τὸν

κόσμον εις την παραγωγήν σακχάρους και ή εϋδαιμονία της στηρίζεται επί της μεγάλης εξαγωγής του προϊόντος τούτου.

Ο λαός της νήσου προέρχεται κατά το πλείστον έξ 'Ισπανίας και Πορτογαλίας. Είναι **Χριστιανοί Καθολικοί** και έχουν επίσημον γλώσσαν την **Ίσπανικήν**.

Είναι ανεξάρτητος Δημοκρατία, εξαρτωμένη οικονομικώς εκ των 'Ηνωμένων Πολιτειών.

Πρωτεύουσα της χώρας είναι ή **Αβάνα** (800.000 κάτ.), ωραία πόλις και εις των ωραιότερων και ασφαλεστέρων φυσικων λιμένων του κόσμου.

β) Α · Ι · Τ Η

Η νήσος **Αϊτή** είναι ή πρώτη νήσος των **Αντιλλών** εις την οποίαν έφθασεν ο Χριστόφορος Καλόμβος το 1492 και την ώνόμασεν **Ίσπανιόλαν**. Η νήσος κατά το 1/3 ονομάζεται **Αϊτή** και κατά τα 2/3 **Δομινικανή Δημοκρατία**.

Το τμήμα της **Αϊτής** έχει έκτασιν 28.000 τετρ. χιλμ. και πληθυσμόν 3.750.000 κατοίκους, εκ των οποίων τα 95% είναι **Νέγροι** και οι υπόλοιποι **Μιγάδες**.

Όμιλούν την Γαλλικήν γλώσσαν και είναι Καθολικοί το θρήσκευμα. Σήμερον είναι ανεξάρτητος Δημοκρατία.

Το τμήμα της **Δομινικανής Δημοκρατίας** έχει έκτασιν 50.000 τετρ. χιλμ. και πληθυσμόν 2.400.000 κατοίκους εκ των οποίων 68% είναι μιγάδες, 20% Νέγροι και οι υπόλοιποι Ευρωπαίοι. Όμιλούν την Ίσπανικήν γλώσσαν και είναι σχεδόν δλοι Καθολικοί το θρήσκευμα.

Γενικώς ή νήσος είναι πολυ εύφορος και παράγει **δρυζαν, σακχαροχάλαμον, καφέν, κακάο** και **καπνόν**.

Το πνευματικόν και βιοτικόν επίπεδον και των δύο Δημοκρατιών είναι πολυ χαμηλόν.

γ) Ι Α Μ Α · Ι · Κ Η (Ζαμαΐκα)

Η τρίτη νήσος των Αντιλλών είναι ή **Ταμαϊκή**, ή οποία έχει έκτασιν 8σην περίπου ή Θεσσαλία, πληθυσμόν 1.000.000 κατοίκους και ανήκει εις την Άγγλιαν. — Λόγω του θαυμασίου κλίματός της είναι σπουδαϊον Τουριστικόν κέντρον.

δ) Π Ο Ρ Τ Ο — Ρ Ι Κ Ο

Έχει έκτασιν Ίσην με την της Ιδικής μας 'Ηπείρου και πληθυσμόν 1.500.000 κατοίκους. Ανήκει εις τας 'Ηνωμένας Πολιτείας.

ε) Μ Ι Κ Ρ Α Ι Α Ν Τ Ι Λ Λ Α Ι

Αι **Μικραι Αντίλλαι** είναι μικραι νήσοι εις σχήμα ήμικυκλίου, ήφαισκειογενείς και με ενεργά ήφαιστεια.

Αι σπουδαιότεραι τούτων, ή **Γουαδελούπα** και ή **Μαρτινίκα**, ανήκουν εις την Γαλλιαν. Αι υπόλοιποι ανήκουν εις την Άγγλιαν και τας 'Ηνωμένας Πολιτείας.

Γ' ΝΟΤΙΟΣ ΑΜΕΡΙΚΗ

[*Έκτασις 18.000.000 τετρ. χιλμ.—Πληθυσμός 110.000.000 κάτοικοι*]

Ἡ *Νότιος Ἀμερικὴ* ἀποτελεῖ τὸ τρίτον τμήμα τῆς μεγάλης Ἀμερικανικῆς ἡπείρου, καὶ ἔχει σχῆμα τριγωνικόν.

Ἀπὸ ἀπόψεως γεωγραφικῆς θέσεως καὶ κλίματος ὁμοιάζει μὲ τὴν Ἀφρικὴν. Τὸ μεγαλύτερον τμήμά της εὐρίσκεται εἰς τὴν διακεκαυμένην ζώνην.

Φυσικὴ περιγραφή

Ὅρη. Εἰς τὸ δυτικόν-τμήμα τῆς χώρας ἐκτείνεται ἀπὸ Β. πρὸς Ν. καὶ κατὰ μῆκος τοῦ Εἰρηνικοῦ ὠκεανοῦ, ἡ τεραστία εἰς ὄγκον καὶ ὕψος ὄροσειρά, καλουμένη *Κορδιλλιέραι τῶν Ἀνδεων*.

Περὶ τὸ κέντρον αἱ *Ἀνδεῖς* ἔχουν τὸν μεγαλύτερον ὄγκον, τὸ μεγαλύτερον ὕψος (7.000 μ) καὶ τὸ πλάτος των φθάνει τὰ 500 χιλιόμετρα. Αἱ κορυφαὶ των, ἂν καὶ εὐρίσκονται εἰς τὴν τροπικὴν ζώνην καλύπτονται ὑπὸ αἰωνίων πάγων καὶ χιόνων.

Ὅσον προχωροῦν πρὸς Ν. αἱ Ἀνδεῖς χαμηλώνουν, ὥσπου φθάνουν εἰς τὸ νοτιώτερον ἄκρωτήριον *Χόρν*, τῆς νήσου *Γῆ τοῦ Πυρός* (εἰκ. 55).

Εἰκ. 55. Πιγκουῖνοι εἰς τὴν νῆσον Γῆν τοῦ Πυρός.

Τοιουτοτρόπως δυνάμεθα νά εἰπωμεν ὅτι αἱ Κορδιλλιέραι "Ανδεις ἀπλώνουν τὸν κορμόν των ἀπὸ τοῦ *Ἰσθμοῦ τοῦ Παναμά, μέχρι τοῦ Πορθμοῦ τοῦ Μαγελλάνου.*

Αἱ "Ανδεις εἶναι ὄροσειρὰ ἠφαιστειογενῆς καὶ ἀκόμη σήμερον εὐρίσκονται ἐν ἐνεργείᾳ ἠφαιστεια εἰς ὕψος 5.000 καὶ 6.000 μέτρων. Ἐπίσης σχηματίζουν τεράστια ὄροπέδια εἰς ὕψος 2.000 — 4.000 μ. τὰ ὁποῖα, χάρις εἰς τὸ ὅτι εὐρίσκονται εἰς τὴν διακεκαυμένην ζώνην, κατοικοῦνται.

Τὰ κύρια χαρακτηριστικὰ τῶν "Ανδεων εἶναι :

1) "Οτι συναντῶνται δάση μέχρις ὕψους 4.000 μέτρων.

2) "Οτι αἱ ὑψηλαὶ κορυφαὶ τῶν καλύπτονται πάντοτε ὑπὸ αἰωνίων χιόνων καὶ παγετῶνων, ἂν καὶ εὐρίσκονται εἰς τὴν τροπικὴν ζώνην.

Καὶ 3) δὲν διακόπτονται ὑπὸ χαμηλῶν διαβάσεων.

Εἰς τὸ Βορειοανατολικὸν τμήμα τῆς χώρας ἐκτείνεται ἡ ὄροσειρὰ τῆς *Γουιάνας* καὶ εἰς τὸ Ἄνατολικὸν τὸ μέγα *Βραζιλιανὸν ὄροπέδιον.* Εἰς τὸ μέσον τῶν χαμηλῶν αὐτῶν ὄροπεδίων ἀπλώνεται ἡ τεραστία πεδιάς τοῦ Ἀμαζονίου.

Πεδιᾶδες — Ποταμοί. Εἰς τὸ Βόρειον τμήμα τῆς χώρας ἀπλώνεται ἡ πεδιάς τοῦ *Ὁρενόου,* τελείως ἐπίπεδος, τὴν ὁποῖαν διαρρέει ὁ ὁμώνυμος ποταμὸς *Ὁρενόκος.*

Εἰς τὸ κέντρον περίπου τῆς Ν. Ἀμερικῆς ἐκτείνεται ἡ μεγαλύτερα πεδιάς τῆς χώρας, ἡ *πεδιάς τοῦ Ἀμαζονίου.* Ἀρχίζει ἀπὸ τὰς ἀκτὰς τοῦ Ἀτλαντικοῦ καὶ φθάνει μέχρι τῶν "Ανδεων. Τὴν πραγματικὰ ἀπέραντον αὐτὴν πεδιάδα τὴν διαρρέει, μετὰ τῶν παραποτάμων του, ὁ *μεγαλύτερος ποταμὸς τῆς Γῆς, ἀπὸ ἀπόψεως ὄγκου ὕδατων, ὁ Ἀμαζόνιος.*

Οὔτοις πηγάζει ἀπὸ τὰς "Ανδεις καὶ ἐκβάλλει εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανόν, διὰ στομίου πλάτους περίπου 320 χιλιομέτρων. Τὸ βάθος του εἶναι 50 — 100 μέτρα καὶ τὰ ἄφθονα ὕδατά του ἐπηρεάζουν τὰ θαλάσσια ὕδατα εἰς ἀπόστασιν 150 χιλιομέτρων ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν του !!

Ἐχει πολλοὺς παραποτάμους, μεγάλους ποταμοὺς ἐκ τῶν ὁποίων οἱ μεγαλύτεροι εἶναι ὁ *Νέγκρο* καὶ ὁ *Μαντίερα.*

Εἰς τὸ Νοτιοανατολικὸν τμήμα ἐκτείνεται ἡ τρίτη μεγάλη πεδιάς τοῦ *Ρίο ντε λὰ Πλάτα.* Τὴν πεδιάδα ταύτην διαρρέει ὁ μέγας ποταμὸς *Λαπλάτας,* ὁ ὁποῖος σχηματίζεται ἀπὸ πολλοὺς παραποτάμους, μετὰ τῶν ὁποίων σπουδαιότερος εἶναι ὁ *Παρανάς.*

Δὲν ἔχει τὰ ὕδατα τοῦ Ἀμαζονίου; οὔτε τὸ βάθος του, ἀλλὰ 250 χιλμ. ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν του διαπλατύνεται πολὺ καὶ φθάνει εἰς πλάτος 200 χιλμ. καὶ ἐκβάλλει διὰ στομίου πλάτους 300 περίπου χιλιομέτρων ! "Απαντες οἱ ποταμοί, Ὁρενόκος, Ἀμαζόνιος καὶ Λαπλάτας εἶναι πλωτοί, ὡς καὶ πολλοὶ τῶν παραποτάμων των.

Διαμόρφωσις τῶν Ἀκτῶν. Τόσον αἱ ἀνατολικαὶ ὄσον καὶ αἱ δυτικαὶ ἀκταὶ σχηματίζουν πολλοὺς φυσικοὺς λιμένας καὶ ὄρμους. Ἐπὶ τῶν φυσικῶν τούτων λιμένων ἔχουν κτισθῆ αἱ μεγαλύτεραι πόλεις τῆς Ν. Ἀμερικῆς, ὡς τὸ *Ριον Ἰανέιρον,* τὸ *Μοντεβίδεο,* τὸ *Μπούενος Αἴρες* κ.ἄ.

Κλίμα. Αι ανατολικαί και δυτικαί άκται, ώς και αι περιοχαί περίξ τοϋ 'Αμαζονίου ποταμοϋ ἔχουν κλίμα θερμότατον, τροπικόν με πολλάς βροχάς, τελείως άνθυγιεινόν διά τοϋς Εϋρωπαϊοϋς.

Το Νοτιοανατολικόν τμήμα και κυρίως ή πεδιάς τοϋ ποταμοϋ Λαπλάτα ἔχει κλίμα ήπειρωτικόν και μᾶλλον ξηρόν. Αι πεδιάδες αϋται λέγονται **Πάμπας**, εἶναι σχεδόν άκαλλιέργητοι και κατάλληλοι μόνον διά κτηνοτροφίαν.

Ζῳα — Φυτά. 'Η Νότιος 'Αμερική και κυρίως ή τροπική της ζώνη παρουσιάζει μεγάλην ποικιλίαν ζῳων και φυτῶν γιγαντιαίων διαστάσεων.

Εἰς τήν διακεκαυμένην ζώνην κατά μήκος τοϋ ποταμοϋ 'Αμαζονίου συναντῶνται τὰ περισσότερον πυκνά και άνεξερευνητα άκόμη **Παρθένα δάση** τῆς Γῆς (εἰκ. 56).

Εἰκ. 56. Τοπίον τοϋ ποταμοϋ 'Αμαζονίου.

'Εκεἰ αναπτύσσονται τὰ πλέον γιγαντιαῖα δένδρα, και συναντῶνται πολλαί ποικιλίαι φοινικοειδῶν, ἔβεας και ὄλων τῶν εἰδῶν τὰ τροπικά δένδρα.

Γιγάντια πραγματικῶς περιπλοκάδες πλέκονται τόσον με τὰ δένδρα ὡστε καθιστοῦν τὰ μέρη έντελῶς άδιάβατα.

Εἰς τὰ πυκνότατα αϋτὰ δάση ζοῦν πολλά ἄγρια ζῳα, περίεργα παραδείσια πτηνά, γιγαντιαῖοι ὄφεις, τεράστια πεταλοῦδες και καταπληκτικός αριθμός εἰδῶν έντόμων, πολλά τῶν ὁποίων εἶναι δηλητηριώδη.

'Η Ν. 'Αμερική εἶναι ή πατρις πολλῶν γνωστῶν εἰς ὄλον τόν κόσμον φυτῶν, ὡς ὁ **καφές**, ή **βανίλλια**, τὸ **κακάο**, ή **πατάτα** και ἄλλων φαρμακευτικῶν και άρωματικῶν φυτῶν.

Πολιτική περιγραφή

Ἡ Ν. Ἀμερική, μολοντί ὡς ἀπεφάνθη μία ἐξ εἰδικῶν ἐμπειρογνομόνων ἐπιτροπῆ τοῦ Ο.Η.Ε., θά ἠδύνατο νά διαθρέψῃ μόνη τῆς διπλάσιον πληθυσμόν, ἀπό ὅσον ἔχει σήμερον ὀλόκληρος ἡ ὑδρόγειος, λόγω τοῦ τροπικοῦ κλίματός τῆς, ὁ πληθυσμός τῆς εἶναι μόνον 110.000.000 κάτοικοι.

Οἱ λαοί, ποὺ κατοικοῦν τὰς χώρας τῆς Ν. Ἀμερικής εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον ἄποικοι *Ἑυρωπαῖοι* καὶ κυρίως *Πορτογάλοι*, *Ἴσπανοὶ* καὶ *Ἴταλοὶ*. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον ἡ Νότιος Ἀμερική λέγεται καὶ *Λατινικὴ Ἀμερικὴ*, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν Βόρειον, ἡ ὁποία λέγεται *Ἀγγλοσαξωνικὴ Ἀμερικὴ*.

Τὸ Βορειοανατολικὸν καὶ Βορειοδυτικὸν τμήμα τῆς χώρας τὸ ὁποῖον εἶναι καὶ τὸ ἀνθυγιεινότερον κατοικεῖται ὑπὸ ἰθαγενῶν (Ἰνδιάνων) Νέγρων καὶ μιγάδων.

Οἱ ἄποικοι τῆς Νοτίου Ἀμερικής ἤλθον εἰς μεγάλην ἐπιμειξίαν μετὰ τῶν ἰθαγενῶν Ἀμερικανῶν καὶ αἱ χώραι ὅλαι κυριαρχοῦνται σχεδὸν ὑπὸ τούτων, οἱ ὅποιοι ὀνομάζονται *Γκουάτσι*.

Αἱ ἐπικρατοῦσαι γλῶσσαι εἶναι ἡ *Ἴσπανικὴ* καὶ ἡ *Πορτογαλικὴ* καὶ τὸ ἐπικρατοῦν θρησκεῦμα ὁ *Καθολικισμός*.

α) ΚΡΑΤΗ ΤΟΥ ΒΟΡΕΙΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ Ν. ΑΜΕΡΙΚΗΣ

1. ΒΕΝΕΖΟΥΕΛΑ

[*Ἐκτασις 1.000.000 τετρ. χιλμ. — Πληθυσμὸς 5.000.000 κάτοικοι*].

Ἡ χώρα εὑρίσκεται εἰς τὸ Βόρειον τμήμα τῆς Ν. Ἀμερικής, συνορεύει μὲ τὴν Κολομβίαν, Βραζιλίαν, Γουϊάναν καὶ περιβρέχεται πρὸς Β. ἀπὸ τὴν Καραβαϊκὴν θάλασσαν.

Τὸ κέντρον τῆς χώρας καταλαμβάνει μεγάλη πεδινὴ ἔκτασις, τὴν ὁποίαν διαρρέει ὁ ποταμὸς *Ὁρενόκος*. Εἰς τὰ Βορειοδυτικὰ καὶ Νοτιοδυτικὰ τῆς χώρας ὑψώνονται ὄρησειραὶ μέχρις ὕψους 4.500 μ.

Τὸ κλίμα τῆς χώρας εἶναι τροπικὸν καὶ ἄκρως ἀνθυγιεινόν. Κατὰ τὸ μέγιστον μέρος ἡ χώρα καλύπτεται ὑπὸ μεγάλων τροπικῶν δασῶν καὶ μόνον εἰς τὰ παραλιακὰ μέρη καλλιεργεῖται ὁ *καφές*, τὸ *κανάο*, οἱ *μπανάνες* καὶ διάφοροὶ τροπικοὶ καρποί.

Ἡ οἰκονομικὴ δύναμις τῆς χώρας εἶναι τὰ *πετρέλαια*. Ἡ Βενεζουέλα ἔρχεται δευτέρα εἰς παραγωγὴν πετρελαίου εἰς τὸν κόσμον. Οἱ κάτοικοι τῆς Βενεζουέλας κατὰ τὰ 95% εἶναι μιγάδες καὶ Νέγροι καὶ περὶ τὰς 40.000 λευκοί. Ἐπίσημος γλῶσσα εἶναι ἡ *Ἴσπανικὴ* καὶ θρησκεία ἡ *Καθολικὴ*.

Πρωτεύουσα τῆς χώρας εἶναι τὸ *Καρακάς* μὲ πληθυσμὸν 400.000 κατοίκους.

2. ΚΟΛΟΜΒΙΑ

[*Έκτασις 1.150.000 τετρ. χιλμ. — Πληθυσμός 11.000.000 κάτοικοι*]

Ἡ *Κολομβία* συνορεύει με τὴν Βενεζουέλαν, Βραζιλίαν, τὸν Ἴσημερινὸν καὶ εἶναι ἡ μόνη χώρα τῆς Ν. Ἀμερικῆς, ἡ ὁποία περιβρέχεται καὶ ὑπὸ τῶν δύο ὠκεανῶν, Ἀτλαντικοῦ καὶ Εἰρηنيκοῦ.

Τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς χώρας εἶναι ὄρεινόν, διότι ἐξ αὐτῆς ἀρ-
χίζουν αἱ Κορδιλλιέραι. Ἄνδεις τῶν ὁποίων πολλοὶ κορυφαὶ ὑψώνονται
εἰς 5.000 μέτρα.

Τὴν χώραν διαρρέει ὁ μεγάλος ποταμὸς *Μαγκαλένα*, ὁ ὁποῖος ἀρ-
δεύει πολλὰς ἐκ τῶν κοιλάδων τῆς καὶ τὰς καθιστᾷ εὐφορωτάτας.

Τὰ πεδινὰ μέρη, λόγω τοῦ ὅτι ἡ χώρα εὐρίσκεται ἐπὶ τοῦ Ἴσημερι-
νοῦ εἶναι πολὺ θερμὰ καὶ δέχονται ἀφθόνους βροχάς. Ἔνεκα τούτου δὲν
εἶναι κατάλληλα διὰ τοὺς λευκοὺς.

Τὰ ὑψηλότερα τῶν 500 μ. εἶναι ὑγιεινότερα καὶ εἰς αὐτὰ κυρίως
γίνονται ὄλαι αἱ καλλιέργειαι, διότι ἡ Κολομβία εἶναι κράτος σχεδὸν
γεωργικὸν καὶ κτηνοτροφικόν.

Ἀπὸ τὰ γεωργικὰ προϊόντα τῆς σημαντικώτατα εἶναι ὁ *καφές*, ὁ
καπνός, ὁ *βάμβαξ* καὶ τὸ *ελαστικὸν κόμμι* (καουτσούκ).

Ὁ ὀρυκτὸς πλοῦτος τῆς χώρας εἶναι σημαντικὸς, ἀλλὰ δὲν τὸν
ἐκμεταλλεύονται ὅσον πρέπει. Ἐξάγεται *χρυσός*, *ἄργυρος*, *πλατίνα* κ. ἄ.
καὶ ἐκ τῶν πολυτίμων λίθων οἱ *σμάραγδοι*.

Ἐθνολογικῶς ὁ πληθυσμὸς ἀποτελεῖται κατὰ τὸ πλεῖστον ἀπὸ μι-
γάδας (70 %), λευκοὺς (20 %), Νέγρους καὶ Ἰνδοαμερικανοὺς (γηγενεῖς).

Πρωτεύουσα τῆς χώρας εἶναι ἡ *Μπογκότα* (500.000 κάτ.). Ἐπίσημος
γλῶσσα εἶναι ἡ *Ἰσπανικὴ* καὶ ἐπικρατεστέρα θρησκεία ἡ *Καθολικὴ*.

3. Ι Σ Η Μ Ε Ρ Ι Ν Ο Σ (Ἐκουαντόρ)

[*Έκτασις 275.000 τετρ. χιλμ. — Πληθυσμός 3.400.000 κάτοικοι*]

Ἡ *Δημοκρατία τοῦ Ἴσημερινοῦ* — ὅπως δηλώνει καὶ τὸ ὄνομά τῆς
— διασχίζεται ὑπὸ τοῦ Ἴσημερινοῦ.

Συνορεύει με τὴν Κολομβίαν, τὸ Περού καὶ περιβρέχεται ὑπὸ τοῦ
Εἰρηنيκοῦ ὠκεανοῦ. Τὰ 60% τῶν κατοίκων τῆς εἶναι Ἰνδοαμερικανοί,
30% μιγάδες καὶ οἱ ὑπόλοιποι λευκοί.

Εἶναι χώρα πολὺ ὄρεινῆ, διότι ἀπὸ Β. καὶ Ν. διασχίζεται ὑπὸ τῶν
Ἄνδεων, με κλίμα θερμὸν καὶ καθυστερημένῃ.

Ἡ βλάστησις εἶναι χαρακτηριστικῶς τροπικὴ καὶ πολλοὶ περιοχὰι
καλύπτονται ὑπὸ μεγάλων παρθένων δασῶν.

Ὁ ζωϊκὸς κόσμος εἶναι ποικιλώτατος, με ὄλα τὰ ζῷα, πτηνὰ καὶ
ἔντομα τῶν τροπικῶν χωρῶν. Ἐπὶ πλεόν εἶναι ἀπὸ τὰς πλεόν εὐσειστους
περιοχὰς τοῦ κόσμου. Ἐνεργὰ ἠφαίστεια ὑπάρχουν εἰς τὰς κορυφὰς τῶν
ὄρέων τῆς εἰς ὕψος 5000 καὶ 6000 μ.

Τὰ κυριώτερα γεωργικά προϊόντα της εἶναι ὁ *καφές*, τὸ *σακχαροκάλαμον*, οἱ *μπανάνες* καὶ γενικῶς τὰ τροπικά φυτά.

Ὁ ὄρυκτός της πλοῦτος εἶναι ἄφθονος ἀλλὰ, ἐντελῶς ἀνεκμετάλλευτος. Αἱ κυριώτεροι ἐξαγωγαὶ τῆς χώρας εἶναι τὰ δέρματα κροκοδείλων, οἱ ψάθινοι πίλοι (παναμάδες) καὶ ἡ πολυτίμος ξυλεία (ἔβενος, μαόνι κ. ἄ.).

Ἐπίσημος γλῶσσα εἶναι ἡ *Ἰσπανικὴ* καὶ θρησκευμα ὁ *Καθολικισμός*.

Ἡ Πρωτεύουσα τῆς χώρας, τὸ *Κίτο* (Κουίτο) μὲ πληθ. 200.000 κατοίκους εἶναι κτισμένη τελείως ἀντισεισμικῶς.

Εὐρίσκεται εἰς ὕψος 2850 μ. καὶ συχνὰ ὑποφέρει ἐκ τῶν σεισμικῶν δονήσεων.

β) ΚΡΑΤΗ ΤΗΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΝΟΤΙΟΥ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

1. Π Ε Ρ Ο Υ

[*Ἐκτασίς 1.250.000 τετρ. χιλμ. — Πληθυσμὸς 8.200.000 κάτοικοι*]

Τὸ Περού εὐρίσκεται εἰς τὴν δυτικὴν πλευρὰν τῆς Ν. Ἀμερικῆς. Συνορεύει μὲ τὸν Ἰσημερινόν, τὴν Βραζιλίαν, τὴν Βολιβίαν καὶ περιβρέχεται πρὸς Δ. ἀπὸ τὸν Εἰρηρικὸν ὠκεανόν.

Τὸ Περού, ὡς καὶ ὁ Ἰσημερινός, κατεκτήθησαν ὑπὸ τοῦ Ἰσπανοῦ ἐξερευνητοῦ *Φραγκίσκου Πιξάρου* κατόπιν μακροχρονίων ἀγῶνων (1530 — 1535) μετὰ τῶν ἰθαγενῶν κατοίκων, τῶν *Ἰνκας*.

Εἰκ. 57. «Λάμας» μεταφορικά ζῶα τοῦ Περού.

Οί Ιθαγενείς αὐτοί Ἀμερικανοὶ εἶχον ἀναπτύξει μεγάλον πολιτισμὸν καθὼς καὶ οἱ Ἀζτέκοι τοῦ Μεξικοῦ. Δυστυχῶς ὁ πολιτισμὸς αὐτὸς κατεστράφη ὑπὸ τῶν κατακτητῶν καὶ μόνον μερικὰ ἔρεπια σώζονται σήμερον, κυρίως κτιρίων, ἐκ τῶν ὁποίων δυνάμεθα νὰ λάβωμεν ἀπλῶς μίαν ἰδέαν τούτου.

Ἡ χώρα εἶναι ὀρεινὴ, διότι τὴν διασχίζει ἡ ὄροσειρὰ τῶν Ἄνδεων τῶν ὁποίων αἱ κορυφαὶ ἔχουν ὕψος 5000 — 6000 μ. καὶ πολλὰ ἐξ αὐτῶν εἶναι ἐνεργὰ ἠφαιστεια.

Τὸ κλίμα εἶναι θερμὸν καὶ ξηρὸν, ἐκτὸς τοῦ ἀνατολικοῦ τμήματος εἰς τὸ ὁποῖον φθάνουν αἱ βροχαὶ ἐκ τῆς κεντρικῆς ἠπείρου.

Εἶναι χώρα καθαρῶς γεωργικὴ καὶ τὸ κυριώτερον προϊόν της εἶναι ὁ *βάμβαξ*. Καλλιερгоῦνται ἐπίσης τὸ *σακχαροκάλαμον*, ὁ *καπνός*, τὸ *κακάο* καὶ ἄλλα τροπικὰ προϊόντα.

Ὅταν οἱ Ἴσπανοὶ κατέλαβον τὸ Περού, οἱ Ἴνκας ἐκαλλιέργουν τὸν *ἀραβόσιτον* καὶ τὰ *γεώμηλα*, ἄγνωστα βέβαια τότε εἰς τὴν Εὐρώπην.

Ὁ ὀρυκτὸς πλοῦτος τῆς χώρας εἶναι σημαντικώτατος, ἀλλὰ ἀνεκμετάλλευτος ἐλλείψει συγκοινωνιῶν.

Ἐκ τοῦ πληθυσμοῦ 50% εἶναι λευκοὶ καὶ μιγάδες καὶ οἱ ὑπόλοιποι Ἰνδοαμερικανοὶ ἰθαγενεῖς ἀπόγονοι, τῶν Ἴνκας.

Ὁμιλοῦν Ἰσπανικὰ καὶ εἶναι *Χριστιανοὶ Καθολικοί*.

Πρωτεύουσα τῆς χώρας εἶναι ἡ *Λίμα* (650.000 κάτ.).

2. Χ Ι Λ Η

[Ἔκτασις 750.000 τετρ. χιλμ. — Πληθυσμὸς 5.800.000 κάτοικοι]

Ἡ Χιλὴ εὐρίσκεται νοτίως τοῦ Περού καὶ καταλαμβάνει τὴν μεταξὺ τῶν Ἄνδεων καὶ τοῦ Εἰρηνικοῦ ὠκεανοῦ στενὴν λωρίδα μέχρι τῆς νήσου «Γῆ τοῦ Πυρός». Τὸ μήκος τῆς χώρας ἀπὸ Β. πρὸς Ν. εἶναι 4.500 χιλμ. καὶ τὸ μέσον πλάτος 250 χιλμ.

Οἱ περισσότεροι τῶν κατοίκων εἶναι μιγάδες μὲ καταγωγὴν κατὰ τὸ ἥμισυ εὐρωπαϊκὴν.

Ὁμιλοῦν τὴν Ἰσπανικὴν καὶ οἱ περισσότεροι εἶναι *Χριστιανοὶ Καθολικοί*.

Τὰ κυριώτερα τῶν προϊόντων τῆς χώρας εἶναι τὰ *δημητριακά*, ὁ *οἶνος* καὶ τὰ *δπωρικά*. Ὁ πραγματικὸς ὅμως ἐθνικὸς πλοῦτός της καὶ τὰ 75% τῶν ἐξαγωγῶν της καλύπτουν ὁ *χαλκός* (κατέχει τὴν δευτέραν θέσιν εἰς τὸν κόσμον) καὶ τὸ *νίτρον*, φυσικὸν λίπασμα.

Πρωτεύουσα τῆς χώρας εἶναι τὸ *Σαντιάγο* (1.150.000 κάτ.), ὁ μεγαλύτερος λιμὴν τῆς Ν. Ἀμερικῆς ἐπὶ τοῦ Εἰρηνικοῦ ὠκεανοῦ.

Τὸ πνευματικὸν καὶ βιοτικὸν ἐπίπεδον τῆς χώρας εἶναι ἀρκετὰ ἰκανοποιητικόν.

3. Β Ο Λ Ι Β Ι Α

[*Έκτασις 1.000.000 τετρ. χιλμ. — Πληθυσμός 4.000.000 κάτοικοι*]

Ἡ Βολιβία, ὁμοῦ μὲ τὴν Παραγουάην, εἶναι αἱ μόναι χῶραι ὁλοκλήρου τῆς Ἀμερικῆς, αἱ ὁποῖαι δὲν ἔχουθ θαλασσίαν ἐπικοινωνίαν.

Συνορεύει μὲ τὸ Περού, τὴν Βραζιλίαν, Παραγουάην, Ἀργεντινὴν καὶ Χιλήν.

Τὰ 50 % τῶν κατοίκων εἶναι Ἰνδοαμερικανοὶ ἰθαγενεῖς, τὰ 30 % μιγάδες καὶ οἱ ὑπόλοιποι λευκοί.

Ἡ χώρα εἶναι πολὺ ὀρεινὴ καὶ σχεδὸν εὐρίσκεται ὀλόκληρος ἐπὶ τοῦ κεντρικοῦ ὄγκου τῶν Ἄνδεων.

Ἡ γεωργία δὲν εἶναι ἀνεπτυγμένη, ἀλλὰ ἡ κτηνοτροφία εἶναι μεγάλη. Ἡ χώρα εἶναι πλουσία εἰς ὄρυκτά (κασσίτερος, ἄργυρος, μόλυβδος, χαλκός), ἀλλὰ δὲν τὰ ἐκμεταλλεύεται ὅσον πρέπει, λόγῳ ἐλλείψεως συγκοινωνιῶν.

Πρωτεύουσα τῆς χώρας εἶναι ἡ *Λά - Πάξ* (300.000 κάτ.) εἰς ὕψος 3.700 μέτρων, ἡ ὑψηλότερα πόλις τῆς ὕδρογειοῦ.

Πλησίον τῆς Λά - Πάξ εὐρίσκεται ἡ ὑψηλότερα λίμνη τοῦ κόσμου, ἡ λίμνη *Τιτικάτα*, ἴση περίπου μὲ τὴν Θεσσαλίαν, εἰς ὕψος 4.000 μ. Τὸ τοπίον τοῦτο τῆς λίμνης εἶναι ἐκ τῶν μεγαλοπρεπεστάτων τῆς φύσεως.

Οἱ κάτοικοι ὁμιλοῦν τὴν *Ἰσπανικὴν* γλῶσσαν καὶ εἶναι *Χριστιανοὶ Καθολικοί*.

Πνευματικὸν καὶ βιοτικὸν ἐπίπεδον ὄχι ὑψηλόν.

γ) ΚΡΑΤΗ ΤΟΥ ΛΑ Π Λ Α Τ Α

1. ΑΡΓΕΝΤΙΝΗ

[*Έκτασις 2.800.000 τετρ. χιλμ.— Πληθυσμός 17.000.000 κάτοικοι*]

Ἡ Ἀργεντινὴ κατέχει τὸ νοτιοανατολικὸν τμήμα τῆς Ν. Ἀμερικῆς καὶ συνορεύει μὲ τὴν Οὐραγουάην, Βραζιλίαν, Παραγουάην, Βολιβίαν, Χιλήν καὶ περιβρέχεται Ν. Α. ἀπὸ τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανόν. Κατὰ τὴν ἑκτασίαν εἶναι 22 φορές μεγαλύτερα τῆς Ἑλλάδος.

Εἶναι χώρα ἀραιοκατοικημένη καὶ τὰ 75 % τοῦ πληθυσμοῦ τῆς ζοῦν εἰς τὰς πόλεις. Τὸ δυτικὸν τμήμα τῆς χώρας καταλαμβάνεται ἀπὸ τὴν ὀροσειρὰν τῶν Ἄνδεων, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ καὶ τὰ φυσικὰ ὄρια τῆς χώρας πρὸς τὴν Χιλήν.

Ἡ ὑπόλοιπος χώρα εἶναι πεδινὴ καὶ τὸ Βόρειον τμήμά τῆς ἀποτελεῖ ἢ μὲ τὸ ὄνομα *Γκράν—Τσάκο* πεδιάς, εἰς τὴν ὁποίαν ὑπάρχουν ἐκτεταμένα δάση. Εἰς τὸ κεντρικὸν τμήμα ἀπλώνεται ἡ μεγάλη πεδιάς, καλουμένη *Πάμπα*, εἰς τὴν ὁποίαν δὲν ὑπάρχουν παρὰ ἀραιὰ δένδρα, ἀλλὰ φύονται ἄφθονα χόρτα καὶ τρέφονται ἑκατομμύρια ζῶα.

Τὴν χώραν διαρρέουσι πολλοὶ ποταμοὶ ἐκ τῶν ὁποίων μεγαλύτερος

είναι ο *Δαπλάτα* με παραποτάμους τὸν *Παρανά* καὶ ἄλλους. Σημαντικοὶ ἀκόμη εἶναι ὁ *Οὐραγονάης* καὶ ὁ *Νέγκρο*.

Κυρίως ἡ χώρα εἶναι γεωργικὴ καὶ κτηνοτροφικὴ. Παράγει εἰς μεγάλας ποσότητας *σίτον* καὶ ἀκολουθοῦν ὁ *ἀραβόσιτος* ἢ *βρώμη*, τὸ *βαμβάκι*, τὸ *λίνον*, τὸ *σακχαροκάλαμον* καὶ ὁ *οἶνος*.

Ἡ κτηνοτροφία τῆς εἶναι τεραστία καὶ εἰς τὰς *Πάμπας*, τῆς ἀπεράντου χώρας, τρέφονται ἑκατομμύρια *ἀγελάδες*, *πρόβιατα*, *χοῖροι*, *ἵπποι* καὶ ὀρνιθοειδῆ, κυρίως *ινδιάνοι* (γάλοι).

Αἱ γεωργικαὶ καὶ κτηνοτροφικαὶ δυνατότητες τῆς χώρας εἶναι μέγισται, διότι ἐνὸς μικροῦ μέρους τῶν καλλιεργησίων ἐκτάσεων γίνεται ἐκμετάλλευσις.

Ἡ *βιομηχανία* τῆς χώρας εἶναι σχετικὴ μὲ τὰ γεωργικὰ καὶ κτηνοτροφικὰ προϊόντα τῆς. Ὑπάρχουν ἐργοστάσια διὰ τὴν κατασκευὴν κατεψυγμένου κρέατος καὶ ἐργοστάσια κονσερβῶν κρέατος κ. ἄ.

Τὸ ἐμπόριον καὶ ἰδίως τὸ ἐξαγωγικὸν εἶναι πολὺ ἀνεπτυγμένον, διότι ὅλα τὰ προϊόντα τῆς χώρας εἶναι ὅλα εἶδη πρώτης ἀνάγκης.

Ἐξάγει σῖτον, ἀραβόσιτον, ἀκατέργαστον λίνον, δέρματα, κατεψυγμένα καὶ κονσερβαρισμένα κρέατα κ. ἄ. καὶ εἰσάγει βιομηχανικὰ προϊόντα, μηχανὰς κ. ἄ.

Ἡ *συγκοινωνία* εἶναι ἀνεπτυγμένη. Τὸ σιδηροδρομικὸν δίκτυον τῆς χώρας εἶναι 40.000 χιλμ. καὶ τὸ ὄδικόν περίπου διπλάσιον. Ἡ ποταμοπλοῖα δὲν εἶναι ἀνεπτυγμένη, διότι οἱ ποταμοὶ δὲν ρέουν παντοῦ ἡσύχως, ἀλλὰ διακόπτονται ὑπὸ καταρρακτῶν.

Εἰκ. 58. Ὁδὸς τοῦ Μπουένος Ἄϊρες.

Οί κάτοικοι κατά 95 % είναι ευρωπαϊκής καταγωγής, κυρίως Ίσπανοί και μιγάδες, όμιλούν την *Ίσπανικήν* και είναι όλοι *Χριστιανοί Καθολικοί*.

Τό πολίτευμα τής χώρας είναι *Δημοκρατικόν*.

Πρωτεύουσα τής χώρας είναι τό *Μπιουένος - Αίρες*, εις τόν κόλπον του Λαπλάτα (3.000.000 κάτ.). Είναι ή μεγαλύτερα πόλις τής Ν. Αμερικής, ώραιότατη πόλις, άπολύτως συγχρονισμένη και ό λιμήν της είναι έκ τών πλέον σημαντικών του κόσμου.

Τό πνευματικόν και βιωτικόν επίπεδον του λαου είναι τό ύψηλότερον τής Ν. Αμερικής.

2. ΟΥΡΑΓΟΥΑΝ

[*Έκτασις 190.000 τετρ. χιλμ. — Πληθυσμός 2.300.000 κάτοικοι*]

Ή *Ούραγουάη* είναι *δημοκρατικόν* κράτος εις τό νοτιοανατολικόν τμήμα τής Νοτίου Αμερικής, μεταξύ Βραζιλίας, Αργεντινής και Ατλαντικού ώκεανου.

Οί κάτοικοι τής χώρας όμιλούν *Ίσπανικά* και είναι όλοι *Χριστιανοί Καθολικοί*.

Ή Ούραγουάη είναι μικρά χώρα άλλα έκ τών πλέον προωδευμένων χωρών τής Νοτίου Αμερικής. Είναι χώρα καθαρώς γεωργική και κτηνοτροφική μέ πλουσιωτάτην άπόδοσιν.

Πρωτεύουσα τής χώρας είναι τό *Μοντεβιδεο* (850.000 κάτ.), μέγάλος έξαγωγικός λιμήν τής χώρας και έκ τών μεγαλύτερων τής Ν. Αμερικής.

3. ΠΑΡΑΓΟΥΑΝ

[*Έκτασις 400.000 τετρ. χιλμ. — Πληθυσμός 1.300.000 κάτοικοι*]

Ή *Παραγουάη* είναι μεσόγειος Δημοκρατία μεταξύ Βραζιλίας, Βολιβίας και Αργεντινής.

Είναι άραιότατα κατοικημένη και έχει δυνατότητας άναπτύξεως μέγαλου πληθυσμου. Εις τās εύφορωτάτας πεδιάδας της έχουν άπόδοσιν τά *σιτηρά*, ό *βάμβαξ*, ό *καπνός* και άπαντα τά γεωργικά προϊόντα.

Ή κτηνοτροφία είναι ό σημαντικώτερος κλάδος τής οικονομίας τής χώρας.

Ή χώρα κατοικείται άποκλειστικώς ύπό μιγάδων και ό άρχιεπίσκοπος είναι και Πρόεδρος του Συμβουλίου του Κράτους.

Πρωτεύουσα ή *Άσουνσιόν* (130.000 κάτ.).

δ) ΚΡΑΤΗ ΤΟΥ ΑΜΑΖΟΝΙΟΥ

1. ΒΡΑΖΙΛΙΑ

[Έκτασις 8.500.000 τετρ. χιλμ. — Πληθυσμός 53.000.000 κάτοικοι]

Ἡ Βραζιλία εἶναι τὸ δεύτερον εἰς ἑκτασιν κράτος τῆς Ἀμερικῆς καὶ τὸ τέταρτον τῆς ὕδρογειοῦ.

Ἡ χώρα εἶναι ἀραιοκατοικημένη καὶ τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ πληθυσμοῦ τῆς κατοικεῖ εἰς τὰ παράλια μέρη. Τὸ ἐσωτερικὸν τῆς χώρας καὶ κυρίως ἡ ἀπέραντος πεδιάς τοῦ Ἀμαζονίου, ἐξ αἰτίας τοῦ θερμοῦ καὶ ἀνθυγιεινοῦ κλιματὸς τῆς εἶναι σχεδὸν ἀκατοίκητος.

Ἐκεῖ συναντᾶται ὁ πλουσιώτερος εἰς εἶδη καὶ ποικιλίας φυτικὸς καὶ ζωϊκὸς κόσμος ὀλοκλήρου τῆς ὕδρογειοῦ. Τὰ δάση εἶναι ἀπέραντα καὶ παρθένα καὶ ἐντὸς αὐτῶν ζοῦν τὰ μεγαλύτερα ζῶα, πτηνά, ἔρπετά καὶ ἔντομα, σχεδὸν ὀλοκλήρου τῆς Γῆς. Μεγάλαι δὲ ἐκτάσεις τῆς ἀπερᾶντου πεδιάδος εἶναι ἀκόμη ἀνεξερευνήτοι καὶ ἀπομένουν μυστικά καὶ μυστηριώδεις διὰ τὸν ἄνθρωπον.

Τὸ νότιον τμήμα τῆς Βραζιλίας εἶναι ἕνα τεράστιον χαμηλὸν ὄροπέδιον (Βραζιλιανὸν ὄροπέδιον) ἀρκετὰ εὐφορον (Πάμπας).

Τὴν χώραν διαρρέει ἀπὸ Δ. πρὸς Α. ὁ ποταμὸς Ἀμαζόνιος, ὁ τρίτος εἰς μῆκος καὶ πρῶτος εἰς ὄγκον ὕδατιν τῆς Γῆς. Οἱ παραπόταμοί του εἶναι πολλοὶ καὶ ὄλοι μεγάλοι ποταμοί. Μεγάλοι ἀκόμη ποταμοὶ εἶναι ὁ Τοκοντίνης, ὁ ὁποῖος ἐκβάλλει πλησίον τοῦ Ἀμαζονίου καὶ ὁ Ἅγιος Φραγκίσκος.

Ἡ Βραζιλία εἶναι χώρα καθαρῶς γεωργικὴ καὶ κτηνοτροφικὴ. Τὸ κυριώτερον προϊόν τῆς εἶναι ὁ καφές. Παράγει τὰ 60% τῆς παγκοσμίου παραγωγῆς. Ἄλλοτε εἶχε καὶ τὴν μεγαλυτέραν παραγωγὴν ἐλαστικοῦ κόμμεως (καουτσούκ). Σήμερον ὁμως ἡ παραγωγή τῆς εἶναι ἀσήμαντος, διότι τὰ 95% τοῦ ἐλαστικοῦ παράγονται εἰς τὴν Ἀσίαν (Κεϋλάνην, χερσόνησον Μαλάκας καὶ Ἰνδονησίαν).

Ἀκόμη παράγει εἰς μεγάλας ποσότητας σακχαροκάλαμον, κακάον, καπνόν, ἀραβόσιτον, ὄρνυζαν καὶ βάμβακα. Πολὺ μεγάλη ἐπίσης εἶναι καὶ ἡ καλλιέργεια τῶν ἐσπεριδοειδῶν.

Καὶ ἡ κτηνοτροφία τῆς εἶναι σημαντικωτάτη. Τρέφει ἑκατομμύρια βοοειδῶν, προβάτων καὶ χοίρων.

Τὸ ἥμισυ τῆς χώρας καλύπτεται ἀπὸ δάση καὶ ὁ δασικὸς τῆς πλοῦτος εἶναι πολὺ μεγάλος, ἀλλὰ ἀνεκμετάλλευτος. Κυρίως ἐκμεταλλεύεται τὰ δένδρα μὲ πολῦτιμον ξυλείαν (ἔβενος, μαόνι κ.ἄ.) καὶ τὰ δένδρα ἐκ τῶν ὁποίων ἐξάγουν ἕνα εἶδος ρητίνης μὲ τὴν ὁποίαν κατασκευάζονται κινηματογραφικαὶ ταινία καὶ δίσκοι γραμμοφώνου. Ἀκόμη χρησιμοποιεῖται ὡς ἀπομονωτικὴ οὐσία εἰς τὴν ἠλεκτροτεχνίαν.

Ἡ χώρα ἔχει ἄφθονον ὀρυκτὸν πλοῦτον, χρυσόν, νικέλιον, σίδηρον, ἀνθρακὰ κ.τ.λ. σχετικῶς ἀνεκμετάλλευτον.

Ἡ *βιομηχανία* τῆς χώρας δὲν εἶναι ἀξιόλογος καὶ εὐρίσκεται ἐν ἐξελίξει.

Ἡ *συγκοινωνία* εἶναι μᾶλλον ἀνεπτυγμένη. Τὸ σιδηροδρομικὸν δίκτυόν τῆς εἶναι 35.000 χιλμ. καὶ τὸ ποταμοπλοικὸν 50.000 χιλμ. Τὸ ὄδικόν δίκτυον μᾶλλον μικρὸν εἰς μίαν τόσον μεγάλης ἐκτάσεως χώραν.

Τὸ ἐξαγωγικὸν ἐμπόριον τῆς χώρας εἶναι διπλάσιον τοῦ εἰσαγωγικοῦ. *Ἐξάγει* κυρίως *καφέν, βάμβακα, κακάο, καουτσούκ, πολύτιμον ξυλείαν* καὶ *ἐσπεριδοειδή*. *Ἐισάγει* βιομηχανικὰ προϊόντα, μηχανάς, αὐτοκίνητα, δημητριακὰ προϊόντα κ. ἄ.

Ὁ πληθυσμὸς τῆς χώρας ἀποτελεῖται κατὰ 45 % ἀπὸ λευκοὺς, κατὰ 30 % ἀπὸ Νέγρους ἢ μιγάδας καὶ κατὰ 25 % ἀπὸ ἐντοπίους Ἰθαγενεῖς.

Ἐπίσημος γλῶσσα εἶναι ἡ *Πορτογαλική* καὶ τὰ 95 % τοῦ πληθυσμοῦ εἶναι *Χριστιανοὶ Καθολικοί*.

Τὸ πολίτευμα τῆς χώρας εἶναι *Ὁμοσπονδιακὴ Δημοκρατία* κατὰ τὸ πρότυπον τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν.

Πρωτεύουσα τῆς χώρας εἶναι τὸ *Ρίο - Ἰανέϊρον* (2.200.000 κάτ.), ὡραιότατῃ πόλιν κτισμένη εἰς θαυμάσιον φυσικὸν λιμένα, μία τῶν ὡραιότερων τοῦ κόσμου. Αἱ ἄλλαι πόλεις τῆς δὲν ὑπερβαίνουν εἰς πληθυσμὸν τὰς 500.000 κατ. καὶ εὐρίσκονται ὅλαι εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς χώρας.

Πνευματικὸν καὶ βιοτικὸν ἐπίπεδον ὄχι ὑψηλόν.

2. ΓΟΥΪΑΝΑ

[Ἐκτασις 500.000 τετρ. χιλμ. — Πληθυσμὸς 500.000 κάτοικοι]

Ἡ Γουΐανα εὐρίσκεται εἰς τὸ βορειοανατολικὸν τμήμα τῆς Ν. Ἀμερικῆς, συνορεύει μετὰ τῆς Βραζιλίας καὶ Γουατεμάλας καὶ περιβρέχεται ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ.

Τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ πληθυσμοῦ ἀποτελεῖται ἀπὸ Μαύρους, Νέγρους καὶ Κινέζους. Οἱ Εὐρωπαῖοι εἶναι ἐλάχιστοι καὶ δὲν ὑπερβαίνουν τὰς 5.000.

Ἡ χώρα εἶναι ἀποικία τῆς Ἀγγλίας, Ὀλλανδίας καὶ Γαλλίας. Εἶναι χώρα ἀραιοκατοικημένη, διότι τὸ κλίμα τῆς εἶναι τροπικὸν καὶ πολὺ ἀνθυγιεινόν.

Εἶναι ὀλόκληρος πεδινὴ μὲ μικρὰς ὄροσειράς εἰς τὸ ἐσωτερικόν. Καλύπτεται ἀπὸ ἀπέραντα τροπικὰ δάση τελείως ἀνεξερεύνητα καὶ οἱ ποταμοὶ τῆς εἶναι γεμῆτοι κροκοδείλους.

Εἰς τὴν Γουΐαναν συναντᾶται ὁ ζωϊκὸς καὶ φυτικὸς πλοῦτος τῆς περιοχῆς τοῦ Ἀμαζονίου.

Οἱ ὀλίγοι κάτοικοι τῆς χώρας ζοῦν εἰς τὰς παραλίας, καὶ ἀσχολοῦνται μὲ τὴν καλλιέργειαν τοῦ *σακχαροκαλάμου, κακάου, καφῆ* καὶ ἄλλων τροπικῶν προϊόντων.

Ὁ δασικὸς καὶ ὄρυκτος πλοῦτος τῆς χώρας εἶναι μέγας καὶ σχεδὸν ἀνεκμετάλλευτος, λόγῳ τοῦ ἀνθυγιεινοτάτου καὶ νοσηροτάτου κλίματος τῆς χώρας.

Ἄσκησεις: Εἰς ποῖον ἡμισφαίριον καὶ εἰς ποῖας ζώνας εὐρίσκεται ἡ Ἀμερικανικὴ ἥπειρος; 2) Ποῖος ἀνεκάλυψε τὴν Ἀμερικὴν καὶ τί γνωρίζετε σχετικῶς μὲ τὴν ἀνακάλυψίν της; 3) Ὀνομάσατε τὰ μεγαλύτερα ὄρη, τοὺς ποταμοὺς καὶ τὰς πεδιάδας ὀλοκλήρου τῆς ἥπειρου. 4) Πότε ἀποικίσθη ἡ Βόρειος καὶ πότε ἡ Ν. Ἀμερικὴ καὶ διὰ ποῖον λόγον ἡ μὲν πρώτη λέγεται Ἀγγλοσαξωνικὴ καὶ ἡ δευτέρα Λατινικὴ; 5) Ποῖα εἶναι τὰ κυριώτερα προϊόντα καὶ ὀρυκτὰ τῆς Βορείου καὶ ποῖα τῆς Ν. Ἀμερικῆς; 6) Ποῖα προϊόντα πρώτης ἀνάγκης ἔχουν πατρίδα τὴν Ἀμερικὴν; 7) Ποῖοι ἰθαγενεῖς λαοὶ τῆς Ἀμερικῆς εἶχον ἀναπτύξει πολιτισμὸν καὶ εἰς ποῖον τμήμα (Βόρειον ἢ Νότιον) ζοῦν σήμερον οἱ περισσότεροὶ τούτων; 8) Ποῦ ὀφείλεται ὁ μέγας πολιτισμὸς τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν καὶ τοῦ Καναδά; 9) Διατί τὰ περισσότερα κράτη τῆς Ν. Ἀμερικῆς ἔχουν πνευματικὸν καὶ βιοτικὸν ἐπίπεδον χαμηλόν; 10) Ποῖον κράτος τῆς Ἀμερικῆς ἡγεῖται σήμερον ὀλοκλήρου τοῦ ἐλευθέρου κόσμου τῆς Γῆς καὶ ποῖαι αἱ σχέσεις μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ αὐτοῦ; 11) Εἰς ποῖα κράτη τῆς Ἀμερικῆς ζοῦν οἱ περισσότεροὶ Ἕλληνες καὶ τί γνωρίζετε δι' αὐτούς; 12) Ποῖα εἶναι τὰ μεγαλύτερα κράτη γενικῶς τῆς Ἀμερικῆς κατὰ τὴν ἔκτασιν καὶ τὸν πληθυσμὸν; 13) Μὲ ποῖα κράτη τῆς Ἀμερικῆς ἔχει ἐμπορικὰς συναλλαγὰς ἡ Ἑλλὰς καὶ τί εἶδους προϊόντα εἰσάγει καὶ ἐξάγει; 14) Ποῖον κράτος τῆς Ἀμερικῆς μᾶς προσέφερε καὶ μᾶς προσφέρει μεγίστην ὕλικὴν καὶ ἠθικὴν βοήθειαν καὶ τί γνωρίζετε περὶ αὐτοῦ; 15) Ποῖαι εἶναι αἱ μεγαλύτεραι πόλεις τῆς Β. καὶ Ν. Ἀμερικῆς; 16) Ποῖον εἶναι τὸ μεγαλύτερον τεχνικὸν ἔργον τῆς Ἀμερικῆς καὶ τί γνωρίζετε περὶ αὐτοῦ; 17) Κατασκευάσατε ἐν μικρογραφίᾳ τὴν διώρυγα τοῦ Παναμᾶ διὰ κυτίων κονσερβῶν ἢ ἰχθυογραφῆσατε αὐτήν.

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΟΙ ΠΙΝΑΚΕΣ

ΠΙΝΑΞ Α΄

Έκτασις και πληθυσμός τών Κρατών τής Ἀμερικῆς

Κ ρ ά τ ο ς	Έκτασις εἰς τετρ. χιλμ.	Πληθυσμός	Πρωτεύουσα	Κάτοικοι
Ἀργεντινή	2.800.000	17.000.000	Μπουένος Ἄιρες	3.000.000
Ἀϊτή	28.000	3.750.000	Πόρτ - ὦ - Πρέϋς	150.000
Βολιβία	1.000.000	4.000.000	Λα - πάζ	300.000
Βραζιλία	8.500.000	23.000.000	Ριον Ἰανέϊρον	2.200.000
Βενεζουέλα	1.000.000	5.000.000	Καρακάς	400.000
Γουατεμάλα	110.000	4.000.000	Γουατεμάλα	225.000
Δομινικανική Δημοκρατία (Νήσος Ἀϊτή)	50.000	2.400.000	Ἅγιος Δομίνκος	100.000
Ἡνωμένα Πολιτεῖαι	7.800.000	157.000.000	Οὐάσιγκτων	900.000
Ἴσημερινός	275.000	3.400.000	Κίτο	200.000
Καναδάς	9.915.000	14.000.000	Όττάβα	160.000
Κούβα	115.000	5.500.000	Ἀβάνα	800.000
Κοσταρίκια	50.000	850.000	Σάν Χοσέ	80.000
Κολομβία	1.150.000	11.000.000	Μπογκότα	500.000
Μεξικόν	2.000.000	25.000.000	Μεξικόν	2.500.000
Νικαράγουα	150.000	1.500.000	Μανάγουα	150.000
Ούραγουάη	190.000	2.300.000	Μοντεβιδεο	850.000
Όνδούρα	150.000	1.500.000	Τεγκουσιγάλπα	50.000
Παναμάς	75.000	700.000	Παναμάς	200.000
Παραγουάη	400.000	1.300.000	Ἀσουνσιόν	130.000
Περοϋ	1.250.000	8.200.000	Λίμα	650.000
Σαλβαδόρ	34.000	2.150.000	Σάν Σαλβαδόρ	100.000
Χιλή	750.000	5.800.000	Σαντιάγο	1.150.000

ΠΙΝΑΞ Β΄

Τά ὑψηλότερα ὄρη τής Ἀμερικῆς

Όνομα	Ύψος
Ἄκογκάουα	7.000
Σοράτα (Κορυφές	6.600
Τσιμπορέσο) Ἄνδεων)	6.450
Μάκ Κίνλεϋ (Βραχώδη	6.200
Ἅγιος Ἡλίας) ὄρη)	5.500
Ποποκατεπέλτ (Μεξικόν)	3.750
Ἀπαλλάχια	2.150

ΠΙΝΑΞ Γ΄

Οἱ μεγαλύτεροι ποταμοὶ τής Ἀμερικῆς

Όνομα	Μήκος
Μισσισιπιῆς	7.000 χιλμ.
Ἀμαζόνιος	5.500 »
Μακένζης	4.600 »
Λαπλάτας(Παρανάς)	4.000 »
Γιοθκον	3.700 »
Κολοράδο	2.900 »
Ρίο Γκράντε	2.800 »
Όρενόκος	2.400 »

Π Ι Ν Α Ξ Δ'

Αί μεγαλύτεραι λίμναι τῆς Ἑραερικῆς

Όνομα		Ἑκτασις
Ἐνω Λίμνη	Βόρειος Ἑραερικῆ	81.000 τετρ. χιλμ
Γιοδρον	» »	61.000 » »
Μίτσιγκαν	» »	58.000 » »
Λίμνη τῶν Σκλάβων	» »	30.000 » »
Μεγάλη τῶν Ἄρκτων	» »	29.000 » »
Ἐρη	» »	25.000 » »
Βίννιπεκ	» »	24.000 » »
Ἐντάριο	» »	19.000 » »
Νικαράγουα	Κεντρικῆ Ἑραερικῆ	8.500 » »
Τιτικάτα	Νότιος »	8.000 » »

Π Ι Ν Α Ξ Ε'

Αί μεγαλύτεραι πόλεις τῆς Βορείου καὶ Νοτίου Ἑραερικῆς

Όνομα πόλεως	Κάτοικοι	Κράτος εἰς τὸ ὁποῖον ἀνήκει
Νέα Ἐόρκη	7.850.000	Ἐνωμένας Πολιτείας
Σικάγον	3.600.000	» »
Μπουένος Ἄϊρες	3.000.000	Ἄργεντινῆν
Μεξικόν	2.500.000	Μεξικόν
Ριον Ἰανέϊρον	2.200.000	Βραζιλίαν
Φιλαδέλφεια	2.100.000	Ἐνωμένας Πολιτείας
Λὸς Ἄντζελες	1.950.000	» »
Νιτρὸϊτ	1.850.000	» »
Ἐγιος Παῦλος	1.250.000	Βραζιλίαν
Μοντρεάλ	1.150.000	Καναδῶν
Βαλτιμόρη	1.100.000	Ἐνωμένας Πολιτείας
Κλήβελαντ	950.000	» »
Οὐάσιγκτων	900.000	» »
Ἐγιος Παῦλος	850.000	» »
Βοστὼνη	850.000	» »
Πίτσμπουργκ	850.000	» »
Μοντεβίδεο	850.000	Οὐραγουάη
Τορόντο	700.000	Καναδῶν
Ἐγιος Φραγκίσκος	700.000	Ἐνωμένας Πολιτείας
Μιλγουόκη	700.000	» »
Λίμα	650.000	Περοῦ
Μιννεάπολις	650.000	Ἐνωμένας Πολιτείας
Νέα Ἐρλεάνη	600.000	» »
Ροζάριο	500.000	Ἄργεντινῆν

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

<p><i>Εισαγωγή</i> . . . . . Σελ. 5</p> <p style="text-align: center;">ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΦΥΣΙΚΗΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ</p> <p style="text-align: center;"><i>Κεφάλαιον Α΄.</i> Η Γ Η</p> <p>1. Σχήμα τῆς Γῆς. Κινήσεις τῆς Γῆς . . . . . Σελ. 6</p> <p>2. Ἡ Ξηρά καὶ ἡ Θάλασσα . » 7</p> <p>3. Αἱ Ἕπειροι . . . . . » 7</p> <p>4. Οἱ Ὠκεανοὶ . . . . . » 8</p> <p>5. Κινήσεις τῆς θαλάσσης . » 9</p> <p>6. Διάφοροι κύκλοι τῆς ἐπι- φανείας τῆς Γῆς . . . » 11</p> <p>7. Γεωγραφικὸν πλάτος καὶ μῆκος . . . . . » 15</p> <p>8. Ζῶναι τῆς Γῆς . . . . . » 16</p> <p>9. Ὁ γεωγραφικὸς χάρτης. Ἡ κλίμαξ τοῦ χάρτου » 18</p> <p style="text-align: center;"><i>Κεφάλαιον Β΄.</i> Η ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΑ</p> <p>1. Ὑψος τῆς ἀτμοσφαιρας . Σελ. 20</p> <p>2. Συστατικὰ τοῦ ἀέρος . . » 20</p> <p>3. Οἱ ἀνεμοὶ . . . . . » 21</p> <p>4. Ἡ ὕγρασία . . . . . » 21</p> <p>5. Τὸ κλίμα . . . . . » 22</p> <p style="text-align: center;">ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ</p> <p style="text-align: center;"><i>Κεφάλαιον Α΄.</i> Α Σ Ι Α</p> <p>Γενικὴ ἐπισκόπησις τῆς Ἀ- σίας . . . . . Σελ. 24</p> <p>Ἀνάγνωσμα: <i>Τὸ ταξίδι τοῦ</i> <i>Μάρκο Πόλο</i> . . . . . » 29</p> <p>Α΄ ΔΥΤΙΚΗ ΑΣΙΑ (Μέση Ἀ- νατολή) . . . . . » 30</p> <p>1. <i>Τουρκία</i> (Μικρὰ Ἀσία) » 30</p> <p>Β΄ ΚΡΑΤΗ ΜΕΣΗΣ ΑΝΑ- ΤΟΛΗΣ . . . . . » 34</p> <p>1. <i>Συρία</i> καὶ <i>Λίβανος</i> . . » 34</p> <p>2. <i>Ἰσραήλ</i> καὶ <i>Ἰορδανία</i> . » 35</p>	<p>3. <i>Ἰράκ</i> (Μεσοποταμία) . Σελ. 37</p> <p>4. <i>Ἀραβία</i> . . . . . » 38</p> <p>5. <i>Περσία</i> (Ἰράν) . . . . » 41</p> <p>6. <i>Τὸ Ἀφγανιστάν</i> . . . . » 42</p> <p>Γ΄ ΚΡΑΤΗ ΝΟΤΙΟΥ ΑΣΙΑΣ » 44</p> <p>1. <i>Ἰνδοὶ</i> . . . . . » 44</p> <p>2. <i>Ἰνδοκίνα</i> . . . . . » 50</p> <p>3. <i>Ἰνδονησία</i> . . . . . » 51</p> <p>4. <i>Φιλιππῖναι νῆσοι</i> . . » 52</p> <p>Δ΄ ΚΡΑΤΗ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΑΣΙΑΣ » 53</p> <p>1. <i>Κίνα</i> . . . . . » 53</p> <p>2. <i>Χῶραι ἐξαγτώμεναι ἀπὸ</i> <i>τὴν Κίναν</i> . . . . . » 57</p> <p>3. <i>Κορέα</i> . . . . . » 59</p> <p>4. <i>Ἰαπωνία</i> . . . . . » 60</p> <p>Ε΄ ΚΡΑΤΗ ΤΗΣ Β. ΑΣΙΑΣ » 65</p> <p>1. <i>Σιβηρία</i> (Ἀσιατικὴ Ρωσ- σία) . . . . . » 65</p> <p>ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΟΙ ΠΙΝΑΚΕΣ . » 67</p> <p style="text-align: center;"><i>Κεφάλαιον Β΄.</i> Α Φ Ρ Ι Κ Η</p> <p>Γενικὴ ἐπισκόπησις τῆς Ἀ- φρικῆς . . . . . » 69</p> <p>Α΄ ΒΟΡΕΙΟΣ ΑΦΡΙΚΗ . . . » 74</p> <p>1. <i>Αἴγυπτος</i> . . . . . » 74</p> <p>Β΄ ΔΥΤΙΚΑΙ ΧΩΡΑΙ ΤΗΣ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΦΡΙΚΗΣ . » 79</p> <p>1. <i>Διβύη</i> . . . . . » 79</p> <p>2. <i>Τύνις</i> . . . . . » 79</p> <p>3. <i>Ἀλγέριον</i> . . . . . » 80</p> <p>4. <i>Μαρόκον</i> . . . . . Σελ. 81</p> <p>Γ΄ ΓΑΛΛΙΚΑΙ ΑΠΟΙΚΙΑΙ & ΚΤΗΣΕΙΣ . . . . . » 81</p> <p>1. <i>Γαλλικὴ Δυτικὴ Ἀφρι- κὴ</i> (Γαλλικὸν Σουδάν) » 82</p> <p>2. <i>Γαλλικὴ Ἰσημερinh Ἀ- φρικὴ</i> . . . . . » 83</p> <p>3. <i>Νῆσος Μαδαγασκάρη</i> . » 84</p> <p>4. <i>Γαλλικὴ Σομαλία</i> . . » 84</p>
--	---

Δ' ΒΡΕΤΤΑΝΙΚΑΙ ΑΠΟΙΚΙ- ΑΙ ΚΑΙ ΚΤΗΣΕΙΣ . . . Σελ.	85	'Ανάγνωσμα : 'Η ἀνακάλυ- ψις τῆς Ἀμερικῆς . . . Σελ.	108
1. Ἀνατολική Ἀφρική . . . »	85	Α' ΒΟΡΕΙΟΣ ΑΜΕΡΙΚΗ . . . »	109
α) Ἀγγλο - Αἰγυπτιακὸν Σουδάν . . . . . »	85	1. Καναδάς . . . . . »	111
β) Βρεττανική Κένυα καὶ Σομαλία . . . . . »	85	'Ελλάς καὶ Καναδάς . . . . »	116
γ) Βρεττανική Ροδεσία . . . »	86	2. Ἠνωμένοι Πολιτεῖαι τῆς 'Αμερικῆς . . . . . »	117
2. Βρεττανική Δυτικὴ Ἀ- φρική (Νιγηρία κ.τ.λ.). »	87	'Ανάγνωσμα : Τὸ Γκράν - Κά- ννον . . . . . »	120
Ε' ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΚΑΙ ΑΠΟΙ- ΚΙΑΙ . . . . . »	87	3. Ἀλάσκα . . . . . »	131
1. Ἀγγόλα . . . . . »	87	'Ανάγνωσμα : Οἱ σχέσεις Ἐλ- λάδος καὶ Ἡν. Πολιτειῶν »	131
2. Μοζαμβίκη . . . . . »	88	'Ανάγνωσμα : Ὁ Ἑλληνι- σμός τῶν Ἡν. Πολιτειῶν »	132
ΣΤ' ΒΕΛΓΙΚΑΙ ΑΠΟΙΚΙΑΙ . . . »	88	Β' ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΑΜΕΡΙΚΗ ΚΑΙ ΔΥΤΙΚΑΙ ΙΝΔΙΑΙ . . . »	133
1. Βελγικὸν Κογκὸ . . . . . »	88	1. Μεξικὸν . . . . . »	133
Ζ' ΙΣΠΑΝΙΚΑΙ ΑΠΟΙΚΙΑΙ . . . »	89	Σύντομος Ἱστορία τοῦ Με- ξικοῦ . . . . . »	135
Η' ΥΠΟΛΟΙΠΑ ΑΝΕΞΑΡ- ΤΗΤΑ ΚΡΑΤΗ ΤΗΣ Α- ΦΡΙΚΗΣ . . . . . »	90	2. Τὰ ἄλλα κράτη τῆς κεν- τρικῆς Ἀμερικῆς . . . . »	135
1. Διβερία . . . . . »	90	'Ανάγνωσμα : Ἡ Διῶρυγα τοῦ Παναμᾶ . . . . . »	136
2. Αἰθιοπία ('Αβησσυνία) »	90	3. Δυτ. Ἰνδία ('Αντίλλαι) »	137
3. Νοτιοαφρικανικὴ Ἐνω- σις . . . . . »	91	Μεγάλαι καὶ Μικρ. Ἀντίλλαι »	137
ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΟΙ ΠΙΝΑΚΕΣ . . . »	93	α) Κούβα . . . . . »	137
Κεφάλαιον Γ'.		β) Αἴτη . . . . . »	138
ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ ΚΑΙ ΩΚΕΑΝΙΑ		γ) Ἰαμαϊκή (Ζαμάϊκα) . . . »	138
Γενικὴ ἐπισκόπησις τῆς Αὐ- στραλίας . . . . . Σελ.	95	δ) Πόρτο - Ρίκο . . . . . »	138
1. Αὐστραλία . . . . . »	95	β) Μικραὶ Ἀντίλλαι . . . . »	138
'Ανάγνωσμα : Ὁ Ἑλληνι- σμός στὴν Αὐστραλία . . . »	101	Γ' ΝΟΤΙΟΣ ΑΜΕΡΙΚΗ . . . »	139
'Ανάγνωσμα : Οἱ μεγάλοι θα- λασσοπόροι : Μαγελλάνος καὶ Κούκ . . . . . »	101	α) Κράτη τοῦ βορείου τμή- ματος τῆς Ν. Ἀμερικῆς »	142
2. Νῆσοι τοῦ Εἰρηνικοῦ Ὠ- κεανοῦ . . . . . »	103	1. Βενεζουέλα . . . . . »	142
α) Μελανησία (Νέα Γουί- νέα) . . . . . »	103	2. Κολομβία . . . . . »	143
β) Μικρονησία-Πολυνησία »	104	3. Ἰσημερινὸς (Ἐκουαντόρ) »	143
3. Νέα Ζηλανδία . . . . . »	106	β) Κράτη τῆς Δυτικῆς Νο- τίου Ἀμερικῆς . . . . . »	144
Κεφάλαιον Δ'.		1., Περου . . . . . »	144
ΑΜΕΡΙΚΗ		2. Χιλή . . . . . »	145
Γενικὴ ἐπισκόπησις τῆς Ἀ- μερικῆς . . . . . »	108	3. Βολιβία . . . . . »	146
		γ) Κράτη τοῦ Λαπλάτα . . . »	146
		1. Ἀργεντινῆ . . . . . »	146
		2. Οὐραγουάη . . . . . »	148
		3. Παραγουάη . . . . . »	148
		δ) Κράτη τοῦ Ἀμαζονίου . . »	149
		1. Βραζιλία . . . . . »	149
		2. Γουϊάνα . . . . . »	150
		ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΟΙ ΠΙΝΑΚΕΣ . . . »	153

Π Ι Ν Α Ξ Α'

Βιβλίων καταλλήλων πρὸς ἀνάγνωσιν ὑπὸ τῶν μαθητῶν

"Όνομα βιβλίου	"Όνομα συγγραφέως ἢ ἐκδότου
1. ΤΙ ΤΡΩΓΕΙ Ο ΚΟΣΜΟΣ	"Εκδос. Δ. Δημητράκου
2. ΠΩΣ ΕΝΔΥΕΤΑΙ Ο ΚΟΣΜΟΣ	» »
3. ΠΩΣ ΣΤΕΓΑΖΕΤΑΙ Ο ΚΟΣΜΟΣ	» »
4. ΤΟ ΤΑΞΙΔΙ ΤΟΥ ΜΑΡΚΟ ΠΟΛΟ	Β. Τσκλόβσκι
5. ΜΙΚΡΟΤΑΞΙΔΑ	Δ. Κοντογιάννη
6. ΠΛΟΥΤΗ ΚΑΙ ΟΜΟΡΦΙΕΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗ- ΝΙΚΗΣ ΓΗΣ	Μ. Δενδρινοῦ
7. Ο ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ ΚΟΛΟΜΒΟΣ	"Εκδ. Παπαδημητρίου
8. ΟΙ ΜΕΓΑΛΟΙ ΕΦΕΥΡΕΤΑΙ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣ- ΣΟΠΟΡΟΙ	» »
9. Η ΞΗΡΑ ΚΑΙ Η ΘΑΛΑΣΣΑ	» »
10. ΠΩΣ ΓΝΩΡΙΣΑΜΕ ΤΗ ΓΗ ΜΑΣ	» »
11. Ο ΜΑΓΓΕΛΑΝΟΣ	Κακουλίδη

Π Ι Ν Α Ξ Β'

Βιβλίων καταλλήλων πρὸς ἀνάγνωσιν ὑπὸ τῶν διδασκάλων

"Όνομα βιβλίου	"Όνομα συγγραφέως ἢ ἐκδότου
1. ΟΙ ΜΟΡΦΕΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΗΣ	Ι. Μ. Παναγιωτοπούλου
2. ΕΛΛΗΝΙΚΟΙ ΟΡΙΖΟΝΤΕΣ (ταξίδια)	» »
3. ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ	» »
4. ΠΑΜΕ ΜΑΖΥ ΓΥΡΩ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	Μαριάννας Γεωργαντῆ
5. Η ΕΥΡΩΠΗ — ΔΩΔΕΚΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΛΥ- ΡΙΚΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ	Ι. Μ. Παναγιωτοπούλου
6. ΓΥΡΟΙ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ	Κ. Α. Κύρου
7. ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΑ ΞΕΝΑ	» » »
8. ΕΔΩ ΚΙ ΕΚΕΙ	» » »
9. Η ΑΓΓΛΙΑ	Ν. Καζαντζάκη
10. ΙΣΠΑΝΙΑ	» »
11. ΙΤΑΛΙΑ	Κώστα Ουράνη
12. ΙΣΠΑΝΙΑ	» »
13. ΓΛΑΥΚΟΙ ΔΡΟΜΟΙ — ΒΟΡ. ΘΑΛΑΣΣΕΣ	» »
14. ΛΟΝΔΙΝΟ — ΠΑΡΙΣΙ — ΛΩΖΑΝΗ	Γ. Α. Άναστασοπούλου
15. ΓΥΡΩ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ	Δ. Άλουπογιάννη
16. ΜΑΓΓΕΛΑΝΟΣ	Σ. Τσβάιχ — Γ. Λάμψα
17. ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	Χ. Π. Ζαλοκώστα
18. ΤΟ ΠΕΡΙΒΟΛΙ ΤΩΝ ΘΕΩΝ	» » »
19. ΗΛΙΟΛΟΥΣΤΗ ΦΤΩΧΕΙΑ	» » »
20. ΑΝΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	Στρ. Μυριβήλη
21. Η ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ	"Εμιλ Λούντβιχ

024000027883

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Μαρία Χ. Ρένια

ΕΚΔΟΣΕΙΣ: "ΑΤΛΑΝΤΙΔΟΣ", ΚΟΡΑΗ 8 - ΑΘΗΝΑΙ
 Βοηθητικά Βιβλία Δημοτικού Σχολείου • Τρίτη Σειρά

ΤΑΞΙ Α'

- Νο 2. Μαθαίνω απ' όλα
 » 4. Ένα - δύο - τρία
 (Αριθμητική — Τετράδιο)

ΤΑΞΙ Β'

- Νο 8. Μαθαίνω απ' όλα
 » 10. Τα παιδιά λογαριάζουν
 (Αριθμητική — Τετράδιο)

ΤΑΞΙ Γ'

- Νο 12. Μυθικά χρόνια
 » 13. Γραμμ. Αναγνωστικών
 » 14. Παλαιά Διαθήκη
 » 16. Αριθμητική
 » 19. Φυσική Ιστορία

ΤΟΠΙΚΑΙ ΠΑΤΡΙΔΟΓΝΩΣΙΑΙ

- Νο 18α Αττική — Αθήναι —
 Πειραιεύς
 » 18γ Μακεδονία — Θεσ/νίκη
 » 18δ Πελοπόννησος
 » 18ε Κρήτη

ΤΑΞΙ Δ'

- Νο 20. Καινή Διαθήκη
 » 21. Γραμμ. Αναγνωστικών
 » 22. Αριθμητική
 » 23. Ιστορία Αρχ. Ελλάδος
 » 24. Γεωγραφία Ελλάδος
 » 25. Φυσική Ιστορία

ΤΑΞΕΙΣ Γ' & Δ'

- Νο 24. Γεωγραφία Ελλάδος
 (Α' & Β' έτος συνδιδ.)
 » 28. Ιστορία (Α' έτος συνδιδ.)
 » 29. Ιστορία (Β' έτος συνδιδ.)

ΤΑΞΙ Ε'

- Νο 32. Έκκλ. Ιστορία (Έγκεκ.)
 » 33. Βυζαντινή Ιστορία »
 » 34. Φυσική & Χημεία »
 » 35. Γεωγραφ. Ήπειρων »
 » 41. Αριθμητική »
 » 44. Εὐαγγελ. Περικοπαι »
 » 46. Γραμμ. Καθαρευούσ. »
 » 47. Γεωμετρία »
 » 31. Φυσική Ιστορία (Ελεούθ.)
 » 50. Εκθέσεις »

ΤΑΞΙ ΣΤ'

- Νο 37. Κατήχ. - Δειτ. (Έγκεκ.)
 » 38. Ιστορία-Ν. Ελλάδα »
 » 40. Γεωγραφία Εὐρώπης »
 » 41. Αριθμητική »
 » 44. Εὐαγγελ. Περικοπαι »
 » 46. Γραμμ. Καθαρευούσ. »
 » 47. Γεωμετρία »
 » 59. Φυσική & Χημεία »
 » 51. Φυσική Ιστορία (Ελεούθ.)
 » 50. Εκθέσεις »

ΤΑΞΕΙΣ Ε' & ΣΤ'

- Νο 41. Αριθμητική
 (Α' & Β' έτος συνδιδ.)
 » 44. Εὐαγγελ. Περικοπαι
 (Α' & Β' έτος συνδιδ.)
 » 46. Γραμμ. Καθαρευούσης
 (Α' & Β' έτος συνδιδ.)
 » 47. Γεωμετρία
 (Α' & Β' έτος συνδιδ.)
 » 60. Φυσική & Χημεία
 (Α' έτος συνδιδ.)
 » 61. Φυσική & Χημεία
 (Β' έτος συνδιδ.)
 » 48. Φυσική Ιστορία
 (Α' έτος συνδιδ.)
 » 49. Φυσική Ιστορία
 (Β' έτος συνδιδ.)